

"Féljétek Istent,  
és neki adjatok dicsőséget"  
(Jel. 14:7)



# ÉVKÖNYV 1990 - 1996



a. 62,164.

**A Sárospataki Református Kollégium  
Gimnáziumának**

**Évkönyve**

**1990 -1996**

**Sárospatak, 1996**

Lektorálták :

Dr.Fenyvesi András

Dr.Katona Ferenc

középiskolai tanárok

Borítóterv ; grafikai szerkesztő :

Borsi Antal

gimnáziumi tanár

Fényképek :

Dr.Katona Ferenc

1153. / 1996.



**A Sárospataki Református Kollégium  
Gimnáziumának**

**Évkönyve  
1990 - 1996**

Készült  
az iskola fennállásának  
465. tanévében,  
a millicentenárium évében,  
s az ezeréves közoktatás  
jubileuma alkalmából  
Sárospatakon.

**Szerkesztőbizottság:**

**Dr. Erdei Pálné**  
igazgatóhelyettes

**Dr. Lénárt Attila**  
igazgató

**Sinkóné Tóth Zsuzsanna**  
szerkesztő



## Lectori Salutem

A könyveknek megvan a maguk sorsa, mondták a régi latinok. Igazuk volt. Ez a könyv is sorsot, történelmi sorsot, sőt sorsfordulót is hordoz és tükröz. Milyen hatalmas változásoknak kellett bekövetkeznie, hogy ezek az íráskorok és a bennük formálódó látások most így megjelenhessenek! Mindegy, hogy egyénileg hogyan értékeljük az elmúlt évek történelmi földindulását, azt nem tagadhatjuk, hogy ebben a processzusban - soha nem várt módon - értelmünket és elképzelésünket meghaladó események tanúi vagyunk, melyek alázat-ra, hálaadásra és munkára készítenek.

Ezt az elköteleződést rendkívüli mértékben megerősíti, hogy a jelen még alig követhető fordulatai közepette, a már leülepedő és kontúrjaiban jobban állandósuló 465 évre is emlékezni kíván ez az ünnepi mű.

Ha ebben a négy és fél évszázadot is meghaladó időben, „annyi balszerencse közt, oly sok vizzály után”, sokszor megszakadni látszó és mégis csodálatosan megmaradó történelmi kontinuitásunkra gondolunk, a zsoltáros szavai törnek fel a mi szívünkben: „nemzedékről, nemzedékre való az Ő hírsége...”

Hány birodalom, hány államforma, hány kormányzat - hogy ne is említsük - politikai párt és ideológia jelent meg és tűnt el azóta, hogy itt a reformáció igeértése iskolát alapított. Hány nemzedék kísértetett meg, hogy könnyen vegye, vagy vakmerően letörölje az ősi Igét: „Féljétek az Istent és Néki adjatok dicsőséget.” De az ősi Ige maradt és újra rendezte életünket, gyógyította sebeinket, megbocsátással, szeretettel töltött be egymás iránt és élővé tette hitvallásunk bibliás tételét: „Mindenek felől jót reméljetek.”

Bukdácslások között, melyekben saját erőtlenségeink is nyilvánvalókká lettek, most mégis egyre inkább Isten sasszárnyainak hordozó és oltalmazó erejét éljük át, melynek biztonságában a vének álmokat álmodnak és az ifjak látásokat látnak.

Hiszem, hogy ez a könyv is az elvégzett és megvalósítandó látásoknak a híj tükre. Ebben a tükröben azt is szemlélhetjük, hogy ezek a tervek, célok csak együtt, egy szándékkal és lelkülettel valósíthatóak meg, s csak az Úr kegyelme és ereje által juthatnak célhoz. „Nálam nélkül semmit sem cselekedhettek” - mondotta Jézus, s ezt különösen érezzük, amikor magunkat megtagadva és egymást megbecsülve kell lépniünk, hogy sorsfordulók és ezredfordulók táján, Isten országának tervébe illeszthessük egyéni, kollégiumi, nem-

zeti életünket és azét az ezer és ezer diákét, kik reménység szerint ezt a munkát majd tovább viszik.

A Tiszáninneni Református Egyházkerület munkásaként, a Kollégium szolgálatában is állva, kívánom, hogy az Évkönyv szíveig vezető útját is az Ő Lelke egyengesse, az Ő dicsőségére és néptünk javára.

1996 Pünkösöd havában

Szabó Dániel  
főgondnok



*„Ímé az Úrnak öröksége, a fiak ...  
Mint a nyilak a hősnek kezében, olyanok a serdülő fiak.  
Boldog ember, aki ilyenekkel tölti meg tegzét ...”*

### *Zsoltárok könyve 127:3-5*

A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma idén 465 éves. Történelmének dicsőségét, viszontagságait sokan ismerik. Gyakran küzdött a létért, számtalan esetben akarták ellehetetleníteni, Isten kegyelméből azonban ma is él az Alma Mater.

Történetének legújabb időszaka 1990-től datálódik. Ekkor került vissza az iskola jogos tulajdonosa, a református egyház irányítása alá. A pataki gimnáziumban az előző rendszerben is értékes, magas színvonalú munka folyt. Kiváló, azóta országosan ismert és elismert emberek kerültek ki az ősi falak közül, akik szeretettel jönnek vissza az osztálytalálkozókra, s büszkén emlegetik pataki diákmúltjukat.

Az igazi pataki szellemhez azonban mindig hozzátartozott az a lelki plusz, amit a magas színvonalú szakmai követelmények mellé adott az iskola diákjainak. Nem kényszerítve, ám naponta a tanulók elé emelve a Szentírást, mint az igazi emberi élet zsinórmértékét, ama „szegletkövet”, amire az egész világ épül, azt a fundamentumot, amin az évezredek viharai sem vettek erőt.

Ma is az évszázadok által kimunkált alapelv érvényesül törekvéseinkben, s mutatkozik meg eredményeinkben.

Iskolánk mindenkor minőségi munkát végzett és végez. A becsületes munkának nincs is más alternatívája, csak a minőség. A magas szintű szakmai követelményeknek azonban csak olyan diák felelhet meg, aki nyitott az új, jó és értékes felé; aki tiszteli és elfogadja a másik embert, másságával; aki úgy igazodik el a világban, hogy ismeri a legnagyobb titkot, egyben ajándékot: Isten megváltó szeretetét. Ez az a többlet, amit az elmúlt hat évben szerettünk volna újból tanítványaink szívére helyezni. Mert a teljes élet csak a szellem és lélek egységében, harmóniájában valósulhat meg.

Jó dolog pataki diáknak lenni, mert olyan különleges összetartozást jelent, amit kevés helyen lehet így megtapasztalni. Annál nehezebb itt a tanár dolga, mert a pataki gimnázium nem egy iskola, hanem az iskola. Öregdiákjaink a világ minden tájáról érdeklődnek utódaik eredményei, sorsa felől. S bizony, nekünk tanároknak előttük is felelni kell.

Tantestületünk becsülettel dolgozik, s tanáraink többsége hűségével, s eredményeivel is bizonyítja, hogy az ősi schola tudóstanárainak példáját emberi és szakmai vonatkozásban szem előtt tartja, s igyekszik követni. Aki nem

így gondolkodott, az máshol próbálta megtalálni számítását. Gondjaink nekünk is vannak, de ahogy egy jó családi közösség is megkeresi a problémák megoldásának legmegfelelőbb módját, erre törekszünk mi is. Nyugodt légkörben, megfelelő fegyelem mellett tevékenykedik tantestületünk, törekedve arra, hogy a szülőkkal karöltve eredményesen munkálkodhassunk a ránk bízott gyermekek oktatásáért és emberi, lelki neveléséért.

Pedig talán minden korábbinál nehezebb időket élünk, permanensen romló feltételek mellett kell oktatási intézményként dolgoznunk. Az iskola - mivel közvetlenül nem „termelő ágazat” - gyakran kerül kiszolgáltatott helyzetbe. A társadalom minden területén tapasztalható értékdevalváció tükröződik az iskola mindennapjaiban is. Az országos gazdasági gondok következményei jelentkeznek az intellektuális, morális, lelki területen, a személyiség identitás-tudatának zavarában egyaránt. Az iskolák válságban vannak, mert a külső feltételek, de elsősorban az anyagiak hiánya miatt sok helyiütt létükért, fennmaradásukért küzdenek.

Mi, a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumában látva a veszélyeket, a fenntartó Tiszáninnyi Református Egyházkerület segítségével igyekszünk leküzdeni a gondokat, tudva, hogy az iskola mindig a holnapot építi, a jövőért él. Nem törődhetünk bele, hogy a világ, a mai szemlélet csak az azonnal pénzre váltható szellemben látja a boldogulás lehetőségét. Tudjuk, ha feléljük és elpazaroljuk szellemi és lelki energiataartalékainkat, nincs tovább jövő.

Felelősséggel tartozunk nemcsak a szülőknak, de a mostani és az utánunk jövő generációknak is. Ezért vállaljuk az egyre szorongatóbb és méltatlanabb egzisztenciális helyzetben a többletmunkát, mert az emberi és tanári tisztesség, a hivatástudat ezt követeli tőlünk. Tudjuk, amit a tanár beépít abba a szellemi, lelki alapba, amit úgy hívnak: személyiség, abból és arra kell építeni egy teljes emberi életet.

Mai diákjaink is méltók a történelmi tradíciókhoz. Természetesen sokban mások, mint a régiek, de ugyanolyan tehetségesek, értékesek, kedvesek, néha elégedetlenek, mint elődeik voltak hasonló életkorban. Más körülmények között élnek, más elvárásoknak, kihívásoknak kell megfelelniük. Sokkal nehezebb azonban a helyzetük, mint elődeiknek. A rohanó élet, a minden területen racionalizálódó világ korán súlyos terheket rak vállaikra. Többségük feszített, a felnőtteket is próbára tevő életritmusban, elsősorban pszichés terhelés alatt küzd az eredményekért, hogy megfeleljen az elvárásoknak.

Joggal vagyunk büszkék rájuk mint a hagyományok, értékek megújítóira s az új tradíciók formálóiira.

Nem tökéletes, de az iskolában folyó munka minőségének mégis meghatározó mutatója az évenként összeállított egyetemi és főiskolai felvételt tükröző statisztika, ami országos mérések alapján készül.

Ezt figyelembe véve a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma öt éves összesítés alapján mintegy 240 gimnázium közül a 25. helyet foglalja el.

Csak az elmúlt tanév felvételi eredményeit nézve országosan a 17. helyen állunk. Ezzel az eredménnyel az egyházi iskolák között elsők vagyunk. Így születik az új hagyomány, új érték és mérce, amihez a jövő pataki gimnazistáinak mérni kell magukat. Mert Patakon ma is az a fő feladat, s a jövőben is az lesz, hogy a diák tudjon. Így vallott erről Móricz Zsigmond is az iskola fennállásának 400. évfordulóján.

S az igényes szakmai munkán túl továbbra is feladatunknak tartjuk, hogy a pataki szellemet, amit sokan emlegetnek, de nem mindig ismerik a valódi tartalmát, úgy adjuk tovább tanulóinknak, hogy abból később is erőt tudjanak meríteni.

Mit jelent ez ma? Ugyanazt, mint régen. Patak embernek, magyarnak nevelt a szó legnemesebb értelmében, úgy ismertette meg a keresztyén erkölcsöt és értékrendet diákjaival, hogy abból a világi szemléletű tanuló is gazdagodott, épült. Patak erős gyökereket nevelt. Ezért is nevezhető a pataki diák a hűség diákjának. Évenkénti találkozók - világtalálkozó is lesz júniusban a pataki öregdiákok számára - bizonyítják ezt a kötődést. Sokan vannak, akik hála-jukat és szeretetüket azzal fejezik ki az Alma Mater iránt, hogy ösztöndíjat alapítanak (pl. az 1941-ben beiratkozott I/A osztály diákjai) s így segítik az arra érdemes mai gimnazistákat.

Bízunk abban, hogy gondjainkon éppen az elmondottak alapján, közös erőfeszítéssel sikerül úrrá lennünk, s 465 éves iskolánk úgy tud évről évre megújulni, hogy a középiskolás korosztály számára rangot jelent majd a jövőben is pataki diáknak lenni.

Hisszük, hogy ha hittel, hűséggel, a szolgálat szándékával, igényesen, követelve, de szeretettel végezzük munkánkat, Isten megáldja fáradozásunkat.

Dr. Lénárt Attila  
igazgató  
(D, 1966)\*

---

A zárójelben lévő betű és szám a pataki diákok neve mellett az osztályt és az érettségi évét jelenti.



# I. Iskolánk tanulmányi és nevelő munkájáról

## A magyar nyelvi és irodalmi munkaközösség munkájáról

Az egyházi visszavétel óta eltelt évek munkáját összegezve az első gondolatom az: nem voltak könnyű évek. S nem könnyű róluk írni sem. Nem jelentettek ezek az első évek látványos sikereket, inkább csak lelkiismeretesen, igényesen végzett munkát olyan időszakban, amikor mi, „átvett” tanárok tele voltunk bizonytalansággal, amikor a gyakori igazgatócsere miatt senki nem irányította, értékelté tevékenységünket, amikor hatalmas létszámú osztályokban tanítottunk - heti 28-30 órában. Hősies korszak volt, de értékét éppen a megszakítás nélküli, állandóan ismétlődő tevékenységek türelemmel, szeretettel való ellátása jelenti, s ez így visszatekintve természetesnek - elemző bemutatásra alkalmatlannak tűnik. Türelemmel és kitartóan igyekeztünk átmenteni, megőrizni iskolánk, magyartanításunk értékes hagyományait - ami a mi egész addigi életünk munkáját és abban az időben gyakran megkérdőjelezett eredményeit jelentette -, s közben óvatosan, fokozatosan kialakítottuk a magunk református szellemű magyar nyelv és irodalom tanítását.

Szándékom tehát „nem folyamodni az ékesszólás fegyveréhez”, mert szépítés nélkül is értékesnek tartom az elmúlt évek munkáját, s hogy ez valóban így van, azt az egyetlen hiteles forrásból: vissza-visszatérő tanítványainktól tudom.

A munkaközösség tagjai voltak 1990 és 1996 között:

Balogh Ferencné (magyar-angol-orosz)

Bigus Imréné (magyar-orosz)

Borsi Antal (magyar-rajz)

Dobay Béla (magyar-történelem)

Dr. Fenyvesi András (magyar-történelem-francia)

Gergely Viktória (magyar-néprajz)

György-Kosztikné Sáfár Katalin (magyar-történelem)

Kálmán Zsuzsa (magyar-francia)

Martinák János (magyar-történelem-filozófia)

Szabó Anna (magyar-orosz)

Sinkóné Tóth Zsuzsanna (magyar-népművelés)

Ureczky Andrásné (magyar-történelem)

Óraadók:

Berencsy István, Őrsi Anikó, Sinkó István

Munkaközösségünk legújabb tagja igazgatónk:

Dr. Lénárt Attila (magyar-orosz)

Az 1993-94-es tanévtől a látszólag hosszú névsor ellenére Kosztikné kolléganővel ketten tanítottuk a gimnázium tanulóinak felét, mert Dobay Béla és Bigus Imréné megváltak iskolánktól, Sinkóné Tóth Zsuzsa pedig szülési szabadságon volt 1992 őszétől az 1995-96-os tanév második félévéig. A többi kolléga a második szakját tanította nagy óraszámban, magyart csak egy, legfeljebb két osztályban.

A munkaközösség vezetője az iskolából való távozásáig, az 1992/93-as tanév végéig Dobay Béla kolléga volt.

Az elmúlt évek tevékenységének bemutatását közösségünk szűkebb értelemben vett munkájának ismertetésével kezdem. Ránk valóban jellemző az a légkör, amit egy keresztyén szellemű közösségtől remél az ember: egymás munkájának elismerése, segítése. Az aktuális szakmai-módszertani kérdéseket részben a munkaközösségi értekezleteken vitattuk meg, de ennél jóval gyakoribbak - és eredményesebbek - azok a munkánkkal kapcsolatos beszélgetések, amelyek során elmondjuk gondjainkat, s egymást segítve megoldjuk a problémákat.

Részt veszünk a megye, illetve a Baár-Madas Református Gimnázium által szervezett továbbképzéseken, de szakmai fejlődésünket leginkább önképzéssel tudjuk megvalósítani. Nemcsak a nagyon gazdag, igényeinket gyorsan és rugalmasan teljesítő iskolai könyvtárunk ad meg ehhez minden segítséget, mindannyian megvesszük a munkánkhoz szükséges legfrissebb kiadványokat, hiszen jól tudjuk, nemcsak iskolánk református szellemisége miatt bízzák ránk a szülők gyermekeiket, hanem azért is, hogy a legkorszerűbb ismeretek birtokában megállják majd helyüket intézményünk falain túl is. Magyartanításunk református jellegének kialakítása folyamatban van, a Zsinat Iskolaiügyi Bizottsága dolgozik a kálvinista szellemű iskolatörvény megalkotásán. Mi addig is igyekszünk kialakítani a magunk elképzelését.

Mindenekelőtt iskolánk, magyartanításunk ápolja, őrzi a 465 éves református kollégium hagyományait. Először - még a múlt században - Erdélyi János vitte el tanítványait a közeli Széphalomra, Kazinczy Ferenc sírjához. Kazinczy emlékének ápolását ma is folytatjuk: másodikosainkkal minden év szeptemberében felkeressük első irodalmi központunk színhelyét, s tanulóink ünnepi műsorral emlékeznek meg iskolánk híres tanítványáról, irodalmunk kiemelkedő alakjáról.

Folytatjuk a diákszínjátszás hagyományát nemcsak abban a formában, amiről Sipos István kolléga mint az előadások rendezője beszámol, hanem úgy is, hogy a negyedikesek évek óta műsorral teszik emlékezetessé a szalagavatót; s volt már arra is példa az elmúlt tanévben - a mostani IV. E osztály

szervezte -, hogy gimnáziumunk 14 osztálya vetélkedett egymással „színhátszásból”.

Munkaközösségünk tagja, Borsi Antal kolléga segíti mint szerkesztő és lektor a változó című iskolai újság megjelenését. Emellett egy-egy osztály tehetséges tanulói is adnak ki antológiákat, s számíthatnak elemző-értékelő, biztató megállapításainkra. (1990-ben a IV. A, 1994-ben a II. A, a III. E, F, 1995/96-ban a IV. E, F, valamint a tavalyi IV. E, F kiadványa jelent meg.) A millicentenárium alkalmából meghirdetett vers- és novellaíró pályázatra is sok színvonalas alkotást adtak be tanulóink, évkönyvünk közli a legjobbakat.

Szép hagyománya a református kollégiumnak az egyes szaktárgyakban tehetséges tanulók felfedezése, segítése is. Minden tanév I. félévében megrendezzük országos szintű versenyek házi fordulóját, itt válogatjuk ki a megyei versenyeken indulókat. Sok időt igénylő felkészítő munka előzi meg ezeket a rendezvényeket, de könnyívvé teszi az a tudat, hogy tehetséges tanítványaink semmilyen lehetőségről nem maradnak le, hogy felkészülten képviselik iskolánkat.

Versenyeredményeink 1990-96 között:

A szép magyar beszéd versenyen országos döntőbe jutott:

1990/91-ben Gál Adrienn III. D osztályos tanuló (tanára: Martinák János)

1995/96-ban Süli Katalin IV. E osztályos tanulóknak Kazinczy-díjas lett.  
(tanára: György Kosztikné Sáfár Katalin)

Az „Édes anyanyelvünk” nyelvhasználati versenyen:

Szirmai Judit II. F osztályos tanuló a megyei versenyen 3. lett 1994-ben (tanára: Ureczky Andrásné).

Az országos helyesírási verseny megyei fordulóján I., a gyulai országos döntőben IV. lett

Kiss Henrietta I. F osztályos tanuló 1992-ben (tanára: Dobay Béla)

1995-ben Csupor Enikő III. F osztályos tanuló megyei 3,

1996-ban Szirmai Judit IV. F osztályos tanuló megyei 4. lett (tanáruk: Ureczky Andrásné).

Az Országos „Petőfi Sándor vers- és prózamondó verseny” döntőjébe jutottak 1990/91-ben

Gál Adrienn IV. D osztályos tanuló (tanára: Martinák János)

Nagy Henriett I. F osztályos tanuló (tanára: Dobay Béla).

„Az Úr érkezése” országos szavalóversenyen 1994-ben.

Bianki Annamária II. A osztályos tanuló II. helyezett lett,  
Arday-Janka Judit II. A osztályos tanuló a polgármester különdíját kapta.  
(tanáruk: Ureczky Andrásné)

A kassai meghívásos szavalóversenyen 1995-ben

Nagy Henrietta IV. F osztályos tanuló I. helyezést ért el. (tanára:  
Ureczky Andrásné)

A Burns-évforduló alkalmából a két tanítási nyelvű iskolák számára rendezett  
verseny I. helyezettje lett megosztva:

Süli Katalin III. E (tanára: György Kosztikné Sáfár Katalin)  
Rubóczki Attila III. F (tanára: Ureczky Andrásné)

a Lónyay Úti Református Gimnázium által szervezett anyanyelvi versenyen  
1996-ban

Arday-Janka Judit IV. A osztályos tanuló 5. lett. (tanára Ureczky And-  
rásné)

Az OKTV eredményei

1992/93-ban bejutott az országos fordulóba:

Számadó Tamás IV. E osztályos tanuló. (tanára: Ureczky Andrásné)

1994/95-ben a II. fordulóba jutottak, és dicsérfő oklevelet kaptak:

Holló Katalin  
Kiss Henrietta  
Monok Attila IV. F osztályos tanulók. (tanáruk: Ureczky Andrásné)

1995/96-ban a II. fordulóba jutottak:

Tvergyák Klaudia IV. E, (tanára: György Kosztikné Sáfár Katalin)  
Hódos Krisztina és Szirmai Judit IV. F osztályos tanulók  
(tanáruk: Ureczky Andrásné)

Eredményesnek bizonyult az elmúlt tanévekben a magyar felvételire fel-  
készítő munkánk is. Fakultációs órákon, egyetemi előkészítőn és a két tanít-  
tási nyelvű osztályok emelt szintű magyaróráin foglalkozunk a tantárgyunk  
iránt érdeklődő tanítványainkkal.

Kiemelkedő eredményt értünk el a két tanítási nyelvű és az angol tagozatos  
osztályokban, közülük a jelentkezők 90 %-át vették fel az egyetemek böl-  
csész- vagy jogi karára.

A tehetséges tanulókkal való foglalkozásnál is nagyobb hozzáértést igény-  
yelnek a többiek. Velük megszerettetni az irodalmat, az olvasást, fejleszteni



kifejezőképességüket, hogy választott pályájukon igényesen tudjanak írni és beszélni; s mindenekelőtt nevelni őket, olyan erkölcsi, szellemi értékeket tudatosítani bennük, amit egész életükben megőrizhetnek - ez az igazi feladat.

(1996)

Ureczky Andrásné

## A történelem tanítása

1952 és 1990 között iskolánk állami intézmény volt.

1990-ben a református egyház visszakapta ezt a nagymúltú gimnáziumot.

A történelem volt az a tantárgy, amelynek tanítása közben az elmúlt 38 év alatt is lelkiismeretes tanári munkával a diákokba lehetett plántálni a nemzeti szellemet. Ez Patak sajátossága volt már akkor is. Azóta talán még nagyobb a felelősségünk nekünk, történelemtanároknak ezen a téren. Mióta iskolánk református, érvényesülnie kell a református keresztyén szellemnek, a magyar nemzeti szellemnek és a pataki szellemnek.

Tanulóink általában szeretik a történelmet. Talán jobban is tanulják a többi tantárgynál. Erre a megállapításra utal az is, hogy a továbbtanulók közül a legtöbben történelemből felvételiznek. Jól szerepelnek az érettségien is. Szívesen vesznek részt a történelemmel kapcsolatos versenyeken.

Nagyon jó, hogy már néhány évtizede III-IV. osztályban fakultáció keretében 2-2 órán az évfolyam anyagán túl foglalkozhatnak történelemmel. III. osztályban át lehet tekinteni az I-II. osztályos anyagot, IV. osztályban pedig a III-IV. osztályos anyagrészt. Ezekben az órákon forrásokat lehet elemezni, beszámolókat lehet tartani egy-egy témáról, részletesen utána lehet nézni egy-egy történelmi esemény okának, következményeinek. Ellenőrizni lehet a tanulók tudását tesztek, esszék íratásával, rá lehet világítani az esetleges hiányosságokra. Több irodalmat el lehet olvasni az anyaggal kapcsolatban. Nem utolsósorban nagyon fontos a nevelés egy-egy történelmi esemény részletes ismertetésével. Elengedhetetlen a helytörténet részletesebb tanulmányozása. Gondolok itt a reformációval kapcsolatos anyagra, annak hatására, következményeire, a pataki iskola és a Rákóczi család kapcsolatára. Mi előnyben vagyunk a történelem tanítását illetően, hiszen itt van a Nagykönyvtár, a levéltár, itt van a múzeum. Egy-egy gyakorlati órát a múzeumban tarthatunk és tartunk is.

Iskolánk története a város történetével együtt maga a történelem. Itt van Patakon a Rákóczi vár, ami - ha közelebbről megtekintjük - szinte a régmúltat idézi.

Tanulóink közül legtöbben büszkék arra, hogy itt tanulhatnak, hogy a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának diákjai lehetnek.

Napjainkban sok versenyt rendeznek különösen történelemből a református gimnáziumok számára, de hasonló versenyek vannak állami szervezésben is. Tanítványaink közül sokan szívesen tanulmányozzák a versenyek irodalmát, és ha sikeresen szerepelnek a vetélkedőkön, büszkéek arra, hogy iskoláinknak jó hírnevet szereztek.

A jó eredményeket a versenyek mellett az egyetemi felvételik sikeressége jelzi. Több diákunk megy az egyetemekre történelem szakra, még több a közgazdasági és jogi egyetemekre.

Különösen a kétnyelvű és tagozatos osztályok tanulóinak jó a felvételi aránya.

Az utóbbi években a következő eredményeket érték el tanulóink a történelmi versenyeken:

1990-91. iskolai év:

Történelem OKTV II. fordulójára bejutott tanulók:

Tukacs Eszter III. F osztályos tanuló

Espák Gabriella IV. E

Batyi Orsolya IV. E

Varga Viktor IV. E osztályos tanuló.

Korcsmáros István IV. F osztályos tanuló (tanára: Bartha Róbert)

1991-92. iskolai év:

Marjalaki Kiss Lajos megyei történelmi versenyen

Gyarmathy Judit II. A osztályos tanuló 12.,

Bíró Helga II. A osztályos tanuló 5. helyezést ért el.

(tanáruk: Szathmári Sándor)

Iskolai pályamunka kidolgozásában a következő eredmények születtek:

1. Diószeghy Zoltán III. E osztályos tanuló (tanára: Páldi Ildikó)

2. Tóth Ádám IV. A osztályos tanuló

3. Dávid Boglárka IV. A osztályos tanuló. (tanáruk: Szathmári Sándor)

1992-93. iskolai év:

Marjalaki Kiss Lajos megyei történelmi versenyen

Peremiczki Péter II. A osztályos tanuló 5. helyezett lett.

(tanára: Tóth Tamás)

1993-94. iskolai év:

Sárospatakon a Rákóczi Múzeum szervezésében vetélkedőn vettek részt a

III. F osztály tagjai:

Csaba Tamás,

Monok Attila

Szabó Eszer

(tanárunk: Szathmári Sándor)  
A csapat 3. helyezést ért el. A vetélkedő tárgya: Rákóczi élete.

1994-95. iskolai év:

„Adj emberséget az embernek!  
Adj magyarságot a magyarnak!”

A hatodik történelmi műveltségi vetélkedő országos döntője Gyulán volt.  
Résztevő a III. A osztály csapata:

1. Gál Bernadett
2. Frank Ágnes
3. Szabó Bíbor
4. Fejszák Tamás

(tanárunk: Szatmáriné Tóth Pál Ildikó)

A csapat 7. helyezést ért el.

A református középiskolák I. országos „Benda Kálmán” történelem versen-  
yén

Hódos Krisztina

Vári Péter III. F osztályos tanulók 7. helyezést értek el.

(tanárunk: Páldi Ildikó)

„Kossuth Lajos” emlékversenyen a IV. A osztály csapata 3. helyezést ért el.

Tagjai:

Asztalos Zsófia

Bereczki Zsolt

Peremiczki Péter

Révész Róbert

(tanárunk: Tóth Tamás)

Szepsi Csombor Márton születésének 400. évfordulóján rendezett nemzet-  
közi történelmi versenyen vett részt iskolánk csapata, s 5. helyezést ért el.

Tagjai:

Nagyházi István

Tóth Márton

Kulcsár Beáta III. E osztályos tanulók.

(tanárunk: Páldi Ildikó)

Az „56-os forradalom” tiszteletére rendezett történelmi vetélkedő döntőjébe  
jutott csapat 5. helyezést ért el. Tagjai:

Csaba Tamás

Monok Attila  
Szabó Eszter IV. F osztályos tanulók.

A Marjalaki Kiss Lajos megyei történelmi versenyen  
Eke Zsuzsanna II. E osztályos tanuló 7. helyezést ért.  
(tanára: Szatmári Sándor)

Az „Emese álma” megyei történelmi vetélkedőn a III. D osztály csapata 6.  
helyezést ért el. A csapat tagjai:

1. Dévai Edina
  2. Simkó Katalin
  3. Tóth Eszter
- (tanáruk: Molnár János)

1995-96. iskolai év:

Az OKTV történelem II. fordulójára bejutott  
Tollas Ágnes IV. F osztályos tanuló  
(tanára: Páldi Ildikó)  
Eke Zsuzsanna III. E osztályos tanuló  
(tanára: Szathmári Sándor)

A „Millecentenárium” tiszteletére kiírt pályamunkák versenyében I. helye-  
zést ért el

Eke Zsuzsanna III. E osztályos tanuló  
(tanára: Szathmári Sándor)  
2-3. helyezést ért el  
Nyusti Szilvia II. C  
Hegedűs Gabriella I. E osztályos tanuló  
(tanáruk: Páldi Ildikó)

Ugyancsak a „Millecentenárium” tiszteletére rendezett iskolatörténeti vetél-  
kedőn az I-II. évfolyam versenyén I. helyezést ért a II. A osztály csapata. Tag-  
jai:

Szabó Pál,  
Kormány Zita,  
Móré Zsuzsanna

A III-IV. évfolyam versenyén I. helyezést ért a III. E osztály. Tagjai:  
Fazekas Zsigmond  
Kiss Livia  
Mészáros Eszter

A református iskolák részére rendezett millicentenáriumi történelemverseny miskolci területi döntőjén 1., a budapesti országos döntőn 5. helyezett lett a gimnázium csapata. Tagjai:

Bártfay Erika I. A

Daruka Katalin II. C

Nyusti Szilvia II. C osztályos tanulók.

(tanáruk: Páldi Ildikó)

„Adj emberséget az embernek!  
Adj magyarságot a magyarnak!”

A hetedik történelmi műveltségi vetélkedő országos döntőjét Dombóváron 1996. április 19-21. között rendezték meg. A III. E osztályból az alábbi tanulók vettek részt, s 4. helyezést értek el:

Démy-Gerő Sándor

Eke Zsuzsa

Serfőző Gergely

Tompa Tamás.

Egyéni teljesítménye alapján különdíjat (3.000,- Ft-ot) kapott Eke Zsuzsanna III. E osztályos tanuló.

(tanáruk: Szatmári Sándor)

(1996)

Szatmári Sándor

## Hit- és erkölcsstan\*

Ha nem véltetlen iskolánk alapításának ideje, akkor alapítóinkban ott kellett lenni a meggyőződésnek, hogy Mohács után nem elég új hadsereget szervezni, biztosabb alapokra helyezni a gazdaságot, a levert országot lelkileg kell lábra állítani. Erre kellett az iskola. 460 évvel később hasonló helyzetben igazat kellett adni nekik. Országunkat ma is hitében és erkölcsében kell megújítani. Ezért kellene olyan iskolák, ahol ez súlyponti ügy, ahonnan jellemében más nemzedék kerül ki, mint az előzők.

Ezzel indultunk hat éve. Istentől kapott lehetőséggel és felelősséggel. Nagyon előről kellett indulni. Először kellett egy tanmenet. Méghozzá példátlanul új: ugyanazt az ismeretanyagot kellett elosztani egyéves, két-, három- és négy éves anyagra, hiszen négy évfolyam egyszerre kezdett hozzá. A

felsőbb osztályok így nyilván csak kóstolót kaptak, dióhéjban. Az ő kifutásukkal maradt a négyéves tanmenet: első két évben bibliaismeret, harmadikban egyháztörténet, a negyedikben református hitünk és életünk megalapozása. Ezzel léptünk a diákok elé.

Kik is voltunk, vagyunk? Mivel a tanulók többsége lány, kellett egy lelkész, aki a tanításon túl anyapótló, lelkigondozó szerepet tud betölteni (néha tanárok között is). Kellott egy nagy tudású és határozott fellépésű lelkész, aki, ha kell, filozófiát is tanít, de mindenképpen meg tud felelni vitakozó kedvű ifjaknak, aztán a fiú internátus vezetését is el tudja látni. És kellett egy öregdiák, aki az ide szóló elhívást 34 éven át hordozta magában. Hogy milyen diákok elé léptünk, ez - azóta is - nagyon változatos képet mutat. Voltak néhányan, akik már évek óta él, boldog hittel missziói munkát végeztek társaik között. Voltak, akik nyílt szóval, vagy éjjel a falra írt rigmusokkal vad tiltakozásukat fejezték ki az egyházi jelenléttel szemben. És voltak, akik csendes érdeklődéssel vagy közömbösséggel nézték, mi történik körülöttük. A felsőbb évfolyamok számára - mivel ők úgy jöttek ide, hogy nem tudták: egyházi iskolába csöppennek bele - önkéntes volt a hit- és erkölcsoktatás. Természetes, hogy ők bizonyos felsőbbbséggel nézték és kezelték a „kis egyháziakat”, amit egy-két évre át is örökítettek rájuk. Ez azóta megszűnt, már mindenki tudja, mire jön ide. Az első két évben 10-15 diák tett konfirmációi hitvallást és fogadalmat, néhányan itt is kereszteltek meg. Öntudatos, bátran vállalt elindulások voltak ezek.

Három éven át igazi számonkérés nélkül folyt a tanítás. Az 1994/95-ös tanév második felében vezettük be - az érettségire tekintettel - az osztályzást. Ennek sokkhatásait kihevertük, némi előnyét élvezzük. Elmondhatjuk: aki iskolánkból kikerül, tisztában van az Evangélium kezdő elemeivel, tud hitbeli őseiről, valamennyire járatos a Bibliában, képes együtt énekelni átlagosan éneklő gyülekezetekkel.

Ehhez a munkához eszközök is kellenek. A tankönyvellátás az országgal együtt nagyon kezdetleges. A szentírásismerethez tökéletes tankönyv maga a Biblia. Az egyháztörténet tanításában Révész Imre 1936-ban kiadott tankönyvét vesszük alapul, megpróbáljuk színesíteni, a pusztá eseményeken túl a lelkiség és lelki élet bemutatásával gazdagítani. A IV. osztályok „dogmatika és etika” tananyaga a konfirmációi könyvek és komoly teológiai szakkönyvek között próbál egyensúlyozni, lehetőleg minél többet és minél érdekesebben átadni. Segédeszközünk két bibliai témájú falitérkép, izraeli diaképek, néhány bibliai és egyháztörténeti tárgyú videofilm.

Munkánkat tantárgynak hívjuk, de keretei túllépnek a tanórákon. Hogy a Biblia, amit tanulmányozunk, Isten Igéje, az az órákon is világosan kitérnik, de erre külön alkalmak sorát is rendezzük. Minden reggel az iskolarádióban megszólaló 5 perces áhítat kezdi a napot. A hetet közös áhítattal kezdjük, ez az első óra. Ekkor a teológusokkal együtt a templomba megyünk, a katolikus

tanulók saját templomaikba. Csütörtök esténként tartunk hétzáró áhítatot, ez önkéntes, 50-80 diák vesz részt rajta. Havonként rendezünk csendeshétvégét, vendég igehirdetőkkal, ifjúsági csoportok biztonságtevésével, színes programokkal. Évenként kétszer, karácsony és húsvét előtt úrvacsoraosztásos istentiszteletet tartunk.

Hogy itt nemcsak vallásanári munka folyik, hanem Isten Lelke végzi munkáját fiatal szívekben, az a diákság öntevékeny lelki életében látszik igazán. Van egy réteg, akik az iskola épületében vagy internátusaikban maguktól is összejönnek bibliát olvasni, imádkozni. Sokan részt vesznek nyári bibliás táborozásokon, saját körükben, vagy különböző ifjúsági szervezetek táborhelyein. Vannak, akik részt vesznek gyülekezeti látogatásokon, biztonsággtétellel, énekekkel, színjátszással. Vannak, akik nyári szünidőben diakóniai munkát végeznek. Különböző bibliaismereti versenyeken mindig az országos élvonalban végeznek diákjaink. Teológiára készülő tanulónk mindhárom teológiára sikeresen tesznek felvételi vizsgát és megállják helyüket.

A végső felmérést a mindenható Isten végzi majd el - ama napon. Az Ő kegyelmében bízva próbáljuk betölteni küldetésünket.

Az 1995/96-os tanévben 371 református vallású tanuló vett részt hit- és erkölcstanoktatásban. 14-en jelentkeztek érettségi vizsgára.

---

\* A tantárgy nevét némi vita után a Zsinat Iskolatügyi Bizottsága határozta meg a kevésbé megfelelő helyett.

(1996)

Victor István  
(B, 1950)

# A magyar-angol tanítási nyelvű képzés 9 éve

(1987-1996)

Gimnáziumunk arculatát a Sárospataki Református Kollégium alapításának 400. évfordulója, 1931. óta meghatározza az, hogy az angol nyelv intenzív tanítása kiemelt fontosságot kapott, és immár 65 éve eredményesen működik.

A speciális angol tagozati képzés mellett az 1987-1988. tanévtől ötévfolyamos magyar-angol tanítási nyelvű tagozat is működik ősi iskolánkban. A sok pályázó iskola közül ránk esett az akkori Művelődési és Oktatási Minisztérium választása, s iskolánkat bízta meg a vidéki diákok két tanítási nyelvű oktatásával, Budapest főváros pedig egy vadonatúj gimnáziumot kapott, a Karinthy Frigyes Gimnáziumot, ugyancsak az ötéves képzés biztosítására. Egy évvel később Balatonalmádban indult be a tiszta magyar-angol tannyelvű képzés, ahová a Dunántúl küldhette tehetséges tanulóit.

A felvételi vizsgákat 1987 és 1992 között a minisztérium szervezte és bonyolította le az ország kijelölt nagyvárosaiban. A jelentkezőknek ötórás írásbeli intelligencia-vizsgáló tesztet kellett megoldaniuk, ami nemcsak logikai és gondolkodó képességüket tette próbára, hanem magyar nyelvi és irodalmi felkészültségüket, matematika feladatmegoldó készségüket is vizsgálta. Az eredményeket számítógépen értékelték és rangsorolták, ezt a listát kaprták meg az igazgatók, s a rangsorolás alapján történt a tanuló felvétele. Mind a sárospataki Rákóczi Gimnázium, mind a budapesti Karinthy Gimnázium 72 főt vehetett fel az induló két előkészítő osztályba. Az első tanévben iskolánk e tagozatára 760 tanuló jelentkezett, s közülük 72-en nyertek felvételt.

A két tanítási nyelvű képzés célja az, hogy az előkészítő évben a heti 20 angolórán a tanulók olyan magas szinten sajátítsák el az angol nyelvet, hogy gimnáziumi tanulmányaik során kezdetben 5 tantárgyat (a történelmet, matematikát, fizikát, biológiát és a földrajzot) angol nyelven tanulhassák és ezen a nyelven tegyenek érettségi vizsgát.

Ekkor a minisztérium még nem ismerte fel annak a nehézségét, hogy a felsorolt tantárgyak mindegyikéhez lehetetlen külföldi szaktanárokat toborozni megfelelő minőségben. Az angolul tanítandó tantárgyak magyar tankönyveit lefordították ugyan angolra, de azok nagy része mára elavult. A kormány a nagy-britanniai British Councilal megállapodást kötött az angol nyelvkönyvek és a szaktanárok kezdeti biztosítására, de a dolgok nem mentek zökkenők nélkül: a minisztérium nem tudta teljesíteni vállalt kötelezettségeit, a British Council azonban a megállapodás szerint ingyen biztosította a legkorszerűbb angol nyelvkönyveket és az anyanyelvi lektorokat. A munka orosz-lánrészre a projectben részt vevő magyar nyelvtanárookra zuhant, akik lelkesedése átsegítette a tanulókat s az iskolákat a felmerült nehézségeken.

1990. július 1-jén a Tiszáninneni Református Egyházkertület visszaszerezte a pataki gimnáziumot. Az Egyházkertület Elnöksége, Dr. Kürti László püspök úr és Dr. Újszászy Kálmán egyházkertületi főgondnok úr minden erejét latba vetette, hogy az átállás időszakában a gimnázium magas színvonalú működése



zavartalan legyen. A magyar-angol tanítási nyelvű tagozat fenntartását egyházi és személyes kapcsolataik révén hathatósan támogatták. Mivel a British Council beszüntette tagozatunk támogatását, intézkedtek, hogy amerikai kapcsolataik útján pótolják a hiányt. Az Amerikai Egyesült Államokban Grand Rapidsban működő Christian Reformed World Missions (CRWM) szervezet azonnal küldte a szaktanárokat, akik keresztyén szellemben tanítják diákjainkat, egy másik keresztyén szellemben működő szervezet, a szintén amerikai alhambrai központú Educational Services International (ESI) pedig az anyanyelvi lektorokról gondoskodik. Isten kegyelméből túljutottunk az első krízisen, sőt mi több, jobb helyzetbe kerültünk, mint az önkormányzati két tanítási nyelvű gimnáziumok. Dr. Eugene Osterhaven professzor, kollégiumunk régi pártfogója, 3000 dollárt adott arra célra, hogy a szükséges tankönyveket beszerezhessük. A Friends of Sárospatak segítségével nélkül nem tudtunk volna úrrá lenni a helyzeten.

Természetes, hogy az iskola visszakertülése az egyházhoz okozott bizonyos munkaerőmozgást a tanári karban is, különösen akkor, amikor az önkormányzati Árpád Vezér Gimnázium 1993-ban elkezdte működését, de ez a magyar-angol tanítási nyelvű oktatást nem érintette számottevően.

1988-tól csak a matematikát és rövid ideig a fizikát sikerült angol nyelven tanítani, az egyházi gimnáziumban beindulhatott a történelem, majd 1992-től a földrajz és a biológia angol nyelvű oktatása is. A történelem hazafias szellemű tanítását nem lehet idegen nyelven megoldani, így azt 1993-ban abba is hagytuk. Nagy Britannia és az Egyesült Államok történelmét azonban az angol nyelv tantárgy keretében angolul tanítjuk, ezen országok irodalmával és civilizációjával együtt.

A két tanítási nyelvű osztályokba jelentkezők száma, egyrészt amiatt, hogy az ország különböző részein hasonló jellegű osztályok indultak, másrészt mert különböző alapítványok jó üzletet reméltek és megalapozatlan ígérekkel igyekeztek elcsábítani a tanulókat, harmadrészen pedig a gazdasági helyzet romlása miatt, az utóbbi időben csökkenő tendenciát mutat. Míg az első 1987. évben 760 fő, 1988-ban 630 fő, 1989-ben 615 fő jelentkezett a tagozatra gimnáziumunkba, addig 1990-ben 510, 1991-ben 311, 1992-ben 360, majd 1993-ban csak 31 fő, 1994-ben 56, 1995-ben 54 tanuló adta be jelentkezését. A minőség romlását megakadályozandó 1993-tól csak egy osztályt indítottunk.

A magyar-angol tanítási nyelvű osztályokban tanuló diákokat kemény próbára teszik a követelmények, csak a nagyon tehetséges és szorgalmas diákok tudják a kurzust sikeresen végig csinálni. Az 1987-92. közötti évfolyamra felvett 72 diákból 53-an jutottak el az érettségiig, közülük 50-en olyan két-nyelvű érettségi bizonyítványt szereztek, amely az állami felsőfokú C-típusú nyelvvizsgálóval azonos értékű, 3-an ugyanezt középfokú C-típusú angol nyelvvizsga megszerzésével kapták, az 53 érettségizett tanulóból 48 fő nyert

felvételt első nekifutásra az egyetemekre, ebből 17-en angol szakra, a többiek a közgazdasági egyetemre, külkereskedelmi főiskolára, jogi karokra.

Az 1993-ban érettségizettek 79-en kezdték tanulmányaikat, 52-en érettségiztek, 50-en kaptak felsőfokú C-típusú nyelvvizsga bizonyítványt, 50-en jutottak be azonnal az egyetemekre, 15-en az egyetemek angol szakára. Az 1994-ben végzetek induló létszáma 78 fő volt, 39-en érettségiztek iskolánkban, s 37-en kaptak felsőfokú C-típusú angol nyelvvizsgát is igazoló érettségi bizonyítványt - közülük egy tanuló az USA-ban szerzett bizonyítványa alapján 30-an nyertek egyetemi felvételt, 5-en angol szakon. Az utolsó 1995. évben a 63-as induló létszámból 43-an érettségiztek, 42-en felsőfokú angol nyelvvizsgával. A létszám fele a gimnáziumi évek alatt szinte minden évben a második idegen nyelvből (németből, franciából, oroszból) is megszerezte a középfokú C-típusú állami nyelvvizsgát is.

A fenti adatokból kitűnik, hogy a tehetséges, szorgalmas diákok olyan eredményeket tudtak és tudnak elérni, ami más iskolában nem érhető el még magas tandíj fizetése esetén sem. Büszkéek vagyunk diákjaink eredményeire.

Igaz, hogy az ország és a családok gazdasági feltételeinek drasztikus romlása miatt a tankönyvek beszerzése egyre nehezebb, a költségek magasra kúsztak, de a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumában, különösen a két tanítási nyelvű osztályokban embert próbáló kemény, ugyanakkor nagyon szép eredményeket nyújtó oktató-nevelő munka folyik. Isten kegyelméből, református testvéreink anyagi és erkölcsi támogatásával, a tanárok fárasztó, de lelkes munkájával érhetjük el ezeket az eredményeket.

A nyelvi teljesítmény mellett kéttannyelvűs diákjaink kimagasló eredményeket értek el az Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny szaktárgyi vetélkedésében is. Többen közülük tanulmányaik során egy vagy fél tanévet különböző ösztöndíjakkal az Egyesült Államok középiskolaiban is tanulhattak, ahol kiemelkedően jó teljesítményükkel öregbítették alma materünk hírnevét, méltón képviselték hazánkat.

1995-ben a mezőtúri Szegei Kis István Református Gimnázium által rendezett református gimnáziumok országos angol nyelvi versenyén a nyelvvizsgások legerősebb kategóriájában Homonnay Ádám III. osztályos tanuló I. díjat, Kóteleki Tünde IV. osztályos tanuló 4. helyezést szerzett.

A magyar-angol tanítási nyelvű osztályokban brit és amerikai angol kiadású korszerű nyelvkönyvekből, történelem és irodalom tankönyvekből tanulnak a diákok jól képzett magyar és amerikai angoltanárok vezetésével. A tanulók felvételénél a más felekezethez tartozás nem kizáró ok, a tehetség és a szorgalom a mérvadó. Természetesen iskolánkban a keresztyén értékek elsajátítása is fő cél. E kettő együtt az, ami munkánkra Isten gazdag áldását hozza.

A magyar-angol tanítási nyelvű osztályokban tanító gimnáziumi tanárok:		
Balogh Ferencné	angol	1987-1995
Dr. Derda István	angol	1987-
Egey Emese	angol	1992-1994
Gecse Nóra	angol	1996-
Hardiéné Molnár Erika	angol	1988-1990
Lénárt Levente	angol	1987-1990
Pándy-Szekeres Dávid		1990-1993
Szöör Judit	angol	1987-1988
Dr. Trócsányi Miklós	angol	1990-1991
Velis Ágnes	angol	1990-1991
Vné Kálmán Erika	angol	1987-1989
Vozdvizsenszkij Vagyim	angol	1987-
Vozdvizsenszkaja Irinia	angol	1991-1995
Barta Róbert	történelem	1990-1993
Bújdos Mária	matematika	1992-1993
Maác Ágnes	matematika	1989-1990
Mariscsák István	fizika	1987-1988
Szabó Anna	történelem	1988-1991

#### Angol anyanyelvű tanárok:

Katy Donovan	lektor	1987-1988 B.C.
Gareth Dewar	lektor	1987-1988 B.C.
Gerald P. McGarry	fizika	1988 B.C.
Kenneth Thorpe-Jones	lektor	1988-1990 B.C.
Louis Delisle	matematika	1988-1989 B.C.
David Hardie	angol	1988-1990
Samuel Greydanus	történelem	1990-1991 CRWM
Elsie Greydanus	matematika	1990-1991 CRWM
Jon. C. Geerlings	angol	1990-1992 CRWM
Richard Rumrill	lektor	1990-1993 ESI
Kevin M. Fiedler	lektor	1990-1992 ESI
James D. Doepp	lektor	1990-1991 ESI
Philip Rawlinson	angol	1990-1992
Myron Kuipers	matematika	1991-1993 CRWM
Alice Wisse	angol	1991-1992 CRWM
Deborah Beveridge	matematika	1991-1992 Fullbright
Martin Robb	földrajz	1991
Jennifer Kuipers	lektor	1992-1993
Jeffrey A. Weiss	angol	1992-1995 ESI

Lois E. Craven	földrajz biológia	1992-	CRWM
Karen Ludema	matematika fizika	1992-1994	CRWM
Jon Heeringa	lektor	1992-1994	CRWM
Melinda A. Lachniet	angol	1993-1994	CRWM
Donald Wagnon	lektor	1993-1994	ESI
Keith L. Pruitt	lektor	1994-1995	ESI
Thomas R. De Vries	matematika	1994-1996	CRWM
Elizabeth A. Snezek	lektor	1995-1996	ESI
Sarah E. Knight	lektor	1995-1996	ESI
Anne La Grand	angol	1995-	CRWM

(1996)

Dr. Derda István  
az angol és két tanítási nyelvű munkaközösség vezetője

## Az idegen nyelvek tanítása

Iskolánkban az idegen nyelveket tanító tanárok az angol szakosok kivételével egy munkaközösséget alkotnak. A munkaközösség tagjai az 1995-96. tanévben:

francia nyelv: Dr. Fenyvesi András (2 éve nyugdíjasként dolgozik), Kálmán Zsuzsanna, Szabóné Hornyák Krisztina,

latin nyelv: Vinnainé Lakatos Éva,

német nyelv: Szabó Klára, Szathmári Sándorné

orosz nyelv: Szabó Miklós, Szatmáriné Tóth-Pál Ildikó.

Az elmúlt öt-hat évben a nyelvoktatás szerkezete a megváltozott társadalmi igényeknek és lehetőségeknek megfelelően teljesen átalakult. A rendszerváltozás egyik előzményeként országosan megszűnt a kötelező orosz nyelvoktatás és az orosz nyelv egyike lett a választható idegen nyelveknek. Ez a választhatóság természetesen azonnal nem érvényesíthetett, az egyetemi és főiskolai nyelvszakos képzés, bár a felvételi keretszámokat növelték, egyik napról a másikra nem tudott eleget tenni az óriásira növekedett igényeknek. Új képzési formaként indult a hároméves nyelvtanári szak nappali és levelező tagozaton. Ez utóbbi elsősorban az orosz szakos tanárok átképzését szolgálta.

Nálunk ezekben az években is végig sikerült szakképzett nyelvtanárokat alkalmazni, bár sokszor eléggé nagy óraszámokban kellett tanítani.

A kötelező orosz nyelvet fokozatosan váltották fel a nyugati nyelvek, évről évre kevesebb osztályban tanítottunk orosz. Emellett a kilencvenes évek

elején sok tanuló kapott lehetőséget arra, hogy az orosz nyelv helyett, sikeres osztályozóvizsga után, más nyelvet tanulhasson. Sokan választották így a francia nyelvet és a németet is, elsősorban a kéttannyelvű osztályokban.

Jelenleg a francia, a latin és a német nyelvet tanítjuk és az első évfolyam kivételével minden évfolyamon van egy-egy orosz nyelvet tanuló csoport illetve osztály is.

Sajnos, ezeket a nyelveket a német kivételével csak normál óraszámban oktathatjuk, ami heti három órát jelent három éven át és egy évig heti két órát. Német nyelvből vannak emelt óraszámú csoportok is, az idei tanévben az alsó három évfolyamon van egy-egy ilyen csoport, itt az óraszám hetente öt, a harmadik osztályban pedig négy. Tagozatos, tehát heti 6-8 órás, illetve kéttannyelvű oktatás csak angol nyelvből van. Ezeknek az osztályoknak a tanulói nyelvtanulás szempontjából sokkal előnyösebb helyzetben vannak, de a tehetséges, szorgalmas tanulók az emelt óraszintű németes csoportokból és az általános tantervű osztályokból is sikeresen birkóznak meg a középfokú állami nyelvvizsga feladataival. Negyedikes tanulóink közül minden évben többeknek sikerül megszerezni a középfokú állami nyelvvizsga bizonyítványt német, francia és újabban, amióta lehetőség van rá, latin nyelvből is. Csökkent az oroszból nyelvvizsgázók száma, de ez a nyelvet tanulók számának erőteljes visszaeséséből adódik.

A nyelvvizsga a tanulók egyetemi-főiskolai felvételéhez többletpontokat ad, sok esetben felvételi mentességet jelent, ezért elsősorban ennek az elérése a cél és kevesebben érdeklődnek a korábban népszerű idegen nyelvi iskolai pályázatok iránt. Minden évben fordítási pályamunkát készíthettek a tanulók németből, franciából és oroszból. Most, három év után, újra adtunk ki német és francia műfordítási feladatokat.

Az 1993-94. és 1994-95. tanévben a tanítási órák mellett a német nyelvi szakkörben is tanulhatták az érdeklődő tanulók a nyelvet. A szakköri foglalkozásokat Szabó Klára tanárnő tartotta.

Az 1994-95. tanévben hosszabb szünet után újra megrendeztük az angol nyelvi munkaközösséggel együtt az iskolánkban nagy hagyományokkal rendelkező idegen nyelvi estet. Angol, francia, német és orosz nyelven előadott műsorszámokkal szerepeltek a tanulók.

A nyelvyakorlás volt a célja annak a kirándulásnak is, amelyet 1994 nyarán az akkori III. B osztály tanulói tettek Németországba, Szabó Klára vezetésével. A tanulókat a tübingiai Breitunggen község gyülekezetének tagjai fogadták és látták vendégül. Az idei tanév végén a jelenlegi III. B osztály tanulói teszik meg ugyanezt az utat.

Sok tanuló jelentkezett az elmúlt két évben a Teológiai Akadémia által szervezett nyári német nyelvtanfolyamra is.

A francia nyelvoktatás elősegítésére és a francia kultúra terjesztésére nagy gondot fordító francia kulturális kormányzat támogatásával az 1993-94. és az

1994-95. tanévben egy-egy francia anyanyelvű lektor segítette a francia nyelv oktatását gimnáziumunkban.

1984-től 1992 júliusáig Jónás Angelika személyében német anyanyelvű, kiváló német szakos tanárunk volt, aki 1992-ben hazatelepült Németországba.

A latin nyelv tanítása külön fejezetet érdemelne, nemcsak azért, mert nem tartozik a modern nyelvekhez, hanem azért is, mert iskolánk egyike azon kevés gimnáziumoknak, ahol évszázadok óta megszakítás nélkül folyik a klasszikus nyelv oktatása. Még az ötvenes évek elejének kényszerű egyoldaltú orosz nyelvi orientációja idején is volt, ha fakultatív keretben is, latintanítás a pataki gimnáziumban.

Jelenleg Vinnainé Lakatos Éva tanárnő tanítja a latin nyelvet igen eredményesen, amint ezt a különböző latin nyelvi versenyeken elért előkelő helyezések is mutatják. 1990-től kezdve növekedett a latin nyelvet tanuló csoportok száma, a kötelező orosz tanulmány megszüntésével a latin megjelenhetett az angol tagozatos és a kéttannyelvű osztályokban is, második idegen nyelvként, ami nagy fellendülést jelentett a nyelv oktatásában. Az első osztályban még némi ellenállás tapasztalható a holt nyelvvel szemben, de később, felismerve a latin által közvetített gazdag művelődéstörténeti anyag szépségét és fontosságát, negyedik osztályra sokan megszeretik a tárgyat, és sokat foglalkoznak vele. Évente egy-két tanuló jelentkezik latin szakra, és tanul tovább egyetemen vagy újabban főiskolán is.

Az idegen nyelvi tanulmányi versenyek eredményei az 1990-91. tanévtől kezdve:

1990-91. tanév

OKTV II. fordulójába jutott:

Francia nyelv: Karászi Ágnes IV. B (tanára: Dr. Fenyvesi András)

Orosz nyelv: Tóth Katalin IV. B

Karászi Ágnes IV. B

1990-91. tanév:

OKTV III. forduló:

Orosz nyelv: Kocsis György III. E (tanára: Bigus Imréné)

(országos 12. helyezés)

Latin nyelv: az Ókortudományi Társaság által szervezett latin nyelvi verseny II. fordulójába jutott: Németh Róbert II. B

1992-93. tanév:

Latin nyelv: OKTV második fordulójába jutott: Németh Róbert III. B

az Ókortudományi Társ. latinversenyének II. fordulójába: Csupor Enikő I. F

Orosz nyelv: OKTV II. fordulójába jutott: Papp Izabella IV. F (Szathmári Sándorné)

1993-94. tanév:

Francia nyelv: OKTV második fordulójába jutott és ott megyei dicséretet kapott: Zolcsák Edina IV. F (Dr. Fenyvesi András); Tóth Boglárka IV. A (Kálmán Zsuzsanna)

Orosz nyelv: OKTV II. forduló: Asztalos Zsófia III. A, OKTV III. forduló: Szoták Renáta IV. G (tanáruk: B. Hadár Mária), országos III. helyezett  
Országos orosz nyelvi vers- és prózamondó verseny: Szoták Renáta és Herman Tímea IV. G moszkvai jutalomutazást nyertek.

Latin nyelv: Ókortudományi Társaság országos latin nyelvi versenye: I. helyezett: Csuport Enikő II. F.

OKTV II. forduló: Németh Róbert IV. B

megyei latin vetélkedő: csapatversenyben I. hely.

megyei latin fordítói verseny: IV. évf. II. hely Németh Róbert IV. B

III. évf. II. hely Záhorszky Tamás III. A

II. évf. I. hely Csupor Enikő II. F

II. hely Kovalcsik Edina II. F.

III. hely Hódos Krisztina II. F

1994-95. tanév:

Francia nyelv: OKTV II. és III. forduló:

Kőteleki Tünde IV. F (országos 26. hely), Rubóczki Attila (országos 36. hely), (tanáruk: Kálmán Zsuzsanna)

Orosz nyelv: OKTV II. ford. megyei dicséret: Asztalos Zsófia IV. A

Országos orosz nyelvi vers- és prózamondó verseny: Oláh Péter III. E VII. helyezés (tanáruk: B. Hadár Mária)

Latin nyelv: Csupor Enikő részt vett az olaszországi Arpinoban rendezett nemzetközi Cicero versenyen a magyar csapat tagjaként.

OKTV II. fordulójába jutott: Mikola István IV. A.

Megyei fordítási versenyen: IV. évf. különdíj: Csupor Enikő III. F, I. díj: Mikola István IV. A, II. díj: Pálmai Judit IV. A. III. évfolyam: II. díj: Kovalcsik Edina III. F

1995-96. tanév

Francia nyelv: OKTV II. fordulójába jutott: Rubóczki Attila IV. F, Tvergyák Klaudia IV. E, Papp Géza IV. E. (tanáruk: Kálmán Zsuzsanna), Szemán Beáta III. E (Szabóné Hornyák Krisztina). Pataki Imre IV. F a Francia Intézet által kiírt novellapályázaton a zsűri különdíját kapta.

Latin nyelv: az OKTV II. fordulójába jutott:

Kovalcsik Edina IV. F, Csupor Enikő IV. F, Hódos Krisztina IV. F, Szabó Noémi IV. F. Közülük a döntőben országos 8. Csupor Enikő, 11. Kovalcsik Edina, 20. Szabó Noémi.

A megyei latin vetélkedőn I. helyezést ért el a csapat.

A megyei fordítási versenyen: IV. évfolyam dicséretet kapott: Csupor Enikő IV. F., Hódos Krisztina IV. F, Kovalcsik Edina IV. F. III. évfolyam: Koleszár Edina III. A második helyezést ért el.

Német nyelv: az OKTV II. fordulójába jutott: Homonnay Ádám IV. E, Süli Katalin IV. E (tanáruk: Szathmári Sándorné), az OKTV III. fordulójába jutott: Homonnay Ádám IV. E (országos 24. hely)

(1996)

Szathmári Sándorné  
munkaközösség- vezető  
(D, 1962)

## Az angol nyelvi munkaközösség munkájáról

A Sárospataki Református Kollégium gimnáziuma 1931. óta híres az angol nyelv hatékony tanításáról. Ezt a ma is éltető erejű arculatot iskolánk eredményesen megőrizte és ápolja.

Gimnáziumunkban az angol nyelv tanítása három különböző szinten folyik: a kéttannyelvű osztályokban, a speciális angol tantervű osztályokban, az általános tantervű osztályokban első vagy második idegen nyelvként.

Jelen cikk a speciális angol tantervű és az általános tantervű osztályokban folyó angoltanításról szándékozik képet adni, a két tanítási nyelvű képzésről külön dolgozatban számolunk be (lásd: A magyar-angol tanítási nyelvű képzés kilenc éve).

A speciális angol tagozatú osztályokban - évfolyamonként általában egy ilyen osztály indul - a tanulók a nyelvet magas óraszámban: az első osztályban heti 8, a második és harmadik osztályban heti 6-6, a negyedik osztályban heti 7 órában tanulják. Heti 1-2 órában angol anyanyelvű tanárok, lektorok



segítenek abban, hogy nyelvtudásuk, angol kiejtésük a lehető legtrökétebb legyen. Az utóbbi időkben az ide jelentkező tanulók elsődleges célja a középfokú C-típusú állami nyelvvizsga bizonyítvány megszerzése lett, mivel ennek birtokában automatikusan jeles év végi és érettségi osztályzatot kapnak a tanulók, de a legfontosabb cél talán az egyetemi, főiskolai felvételihez szükséges plusz pontok illetve a mentesség kiérdemlése.

A gimnázium angoltanárai évtizedes tapasztalataikra támaszkodva, a tanulók motiváltságát kihasználva, tagozatos tanulóink túlnyomó többségét eljuttatják a célhoz.

Az 1990-91-es tanévben az osztály tanulói közül 18-an, 1991-92-ben 29-en, 1992-93-ban 24-en, 1993-94-ben 21-en, 1994-95-ben pedig 15 tanuló csatlakozhatott C-típusú állami nyelvvizsga bizonyítványát az érettségi bizonyítványához. Sokan, angol nyelvi tudásuknak köszönhetik, hogy felvételi vizsga lételem nélkül juthattak be az áhított egyetemre vagy főiskolára.

Az Országos Középpiskolai Tanulmányi Versenyen minden évben indul pár tanuló. Az 1990-91-es tanévben Vismeg Nóra IV.A osztályos tanuló jutott be a középdöntőbe, az 1994-95. tanévben pedig Frimmer Attila III. A osztályos tanuló ért el hasonló eredményt (előző dr. Derda István, utóbbi dr. Derda Istvánné tanítványa). Frimmer Attila a Református Gimnáziumok Országos Angol Nyelvi Versenyén Mezőtúron kimagasló eredménnyel nyerte el az I. díjat 1995-ben.

A speciális angol tagozatú osztály iránt annak 1963. évi beindulása óta töretlenül nagy az érdeklődés és a bizalom. Mind az angoltanárok, mind a nyelvi lektorok ugyanazok, akik a magyar-angol tanítási nyelvű osztályokban is tanítanak.

Az általános tantervű osztályokban az angol nyelv tanítása jóval alacsonyabb (heti 3 óra) óraszámú folyik. Ezekben az osztályokban a nyelv alapjainak elsajátítása a fő cél, ennek birtokában később lehetőség nyílik a legtehetségesebbek számára a nyelv önálló megtanulására.

Az angol nyelvet valamennyi osztályban egyetemi diplomás igényes szaktanárok tanítják, a speciális angol tagozaton csoportbontásban, de az általános tantervű osztályokban is igyekszünk kisebb létszámú csoportban tanítani növendékeinket.

(1996)

Dr. Derda István  
munkaközösség-vezető

## A matematika és fizika munkaközösség munkájáról

A jelenleg érvényes tanterv szerint a matematika oktatásának célja többek között, a valóság leggyakoribb, legáltalánosabb mennyiségi összefüggéseinek, térbeli viszonyainak és formáinak megismertetése, a logikus gondolkodás fejlesztése, a matematika alkalmazási lehetőségeinek bemutatása.

A fizikatanítás főbb feladatait már nehezebb röviden megfogalmazni. De mindenképpen feladatunk a sokszínű anyagi világ általános mozgástörvényinek a megismertetése, a természettudományok és a mindennapi élet kapcsolatának bemutatása, a modern természettudományra is alapozott világgép kialakítása.

E két alapvetően fontos tantárgy oktatását az évkönyv által elemzett időszak elején két munkaközösség végezte el. Az 1990/91-es tanévben a matematika munkaközösség vezetője Bigus Imre volt, a fizika munkaközösséget Szigethy Albert vezette.

Ekkor a munkaközösség tagjai a következők: Barna Imréné, Bigus Imre, Bujdos Mária, Bódi Géza, Csukás Jánosné, Dr. Erdei Pálné, Elsie Greidanus, Kádas Sándor, Kolláth Éva, Könnyű János, Könnyű Jánosné, Tóth Sándor, Törő Gábor, Dr. Velkey Lászlóné.

Azóta jelentősen megváltozott a munkaközösségek összetétele.

1991-ben Ferenczy Csilla, Szendrei Erika, Buzásné Nagy Gabriella, Kupiers Myron és Beveridge Deborah, 1992-ben Kovács Levente és Ludema Karen, 1993-ban Molnárné Klemm Ildikó, 1994-ben Csontos Katalin, Őri Enikő és Thomas de Vries kapcsolódott be a két munkaközösség munkájába. Sajnos ilyen hosszú az eltávoztottak névsora is. Beveridge Deborah, Elsie Greidamus, Kovács Levente és Csontos Katalin egy, Kupiers Myron Karen Ludema Ferenczy Csilla két tanéven át tanított iskolánkban. 1993-ban Bigus Imre, Bujdos Mária, Zsófiné Szendrei Erika és Dr. Velkey Lászlóné kérte áthelyezését az akkor induló Árpád Vezér Gimnáziumba. Kádas Sándor 1992-ben, Szigethy Albert 1994-ben kérte nyugdíjazását, majd 1995-ben Csukás Jánosné is távozott körüinkből. A tanítási órák ellátásához - különösen 1993-ban - kiülső óraadókat is alkalmazott az iskolavezetés.

1994 óta a korábbi két munkaközösség összevontan működik, a jelenlegi munkaközösségvezető irányításával. Az évkönyv megjelenésekor tagjai a következők: Dr. Erdei Pálné, Könnyű Jánosné, Molnárné Klemm Ildikó, Őri Enikő, Tóth Sándor, Törő Gábor, Thomas de Vries. E kislétszámú csapat elsődleges feladata a tanítási órák színvonalas ellátása. Ennek eredményességét az elemzett időszak sikeres érettségi vizsgái, a továbbtanulási adatok, az országos rangsorok egyértelműen igazolják. Külön is ki kell emelni a két tanítási nyelvi és a speciális angol nyelvi osztályokat: ezekben az osztályokban a tanulók döntő többsége jelesre érettségizett matematikából, az osztályátlagok 4,7-4,9 között mozogtak; sokan választották érettségi tárgyként a fizikát is -

szintén sikeresen. Csak elvétve találkoztunk sikertelen érettségi vagy felvételi dolgozattal, lényegesen lecsökkent a bukások száma az alsóbb évfolyamokon is. A tanítási órákon az anyag túlméretezettsége miatt csak a mindenkire nézve kötelező törzsanyag megtanítása, a tantárgyhoz kapcsolódó jártasságok és képességek kifejlesztése lehet a cél. E, két tantárggyal elmélyültebben foglalkozni kívánó tanulók segítése, a versenyekre való felkészítés, általában a tehetséggondozás, a lemaradók felzárkóztatása már elsősorban tanórán kívüli feladat.

Az előbb felsorolt feladatok megoldásának csak egy tanórai formája van, a fakultatív oktatás. E fakultációs csoportokban magasabb az óraszám, kisebb a csoport létszám, ezért itt van lehetőség az elmélyültebb munkára, a törzsanyag kiegészítésére, felvételi és versenyfeladatok megoldására. Az előző években általában matematikából két csoport, fizikából egy csoport élt ezzel a lehetőséggel; az utóbbi években csökkent a csoportok száma és létszáma is. Ez összefügg az elemzett időpont beiskolázási problémáival, és az egyetemi - főiskolai felvételi rendszer változásaival. A tanórán kívüli oktatási lehetőségeket a tehetséggondozó szakkörök és az egyetemi előkészítők jelentették és jelentik ma is, az egyéni foglalkozás mellett.

Ezek hatékonysága a versenyeredményekkel mérhető, de ezek segítették tanulóinkat a maximális, vagy ahhoz közel álló felvételi dolgozatok megírásához is. A versenyek első szintje az iskolai pontverseny, amely mindkét tantárgyból sok tanulónak biztosít lehetőséget a tananyagot meghaladó színvonalú feladatok megoldására, a tanulók tudásszintjének felmérésére. Itt lehet kiválasztani azokat a gyerekeket, akik iskolánkat a különböző versenyeken képviselik. Ezen versenyek egyike az idén 25-ik alkalommal Mezőkövesden megrendezett megyei matematika verseny, amelyen iskolánkat évfolyamonként 2-2 tanuló képviselte. E versenyt iskolánk csapata 1990/91-ben megnyerte, egyéni versenyben Reppa Zoltán I.E, Maier Norbert II.C, Sziklai Gábor

III.E osztályos tanulók az első helyen végeztek. E bravúros teljesítményt iskolánk csapata 1991/92-ben megismételte, ismét megyei első lett. Egyéniben Reppa Zoltán II.E, Diószeghy Zoltán

III.E első, Maier Norbert III.C osztályos tanuló harmadik helyen végzett, 1993/94-ben Reppa Zoltán harmadik helyezést ért el a negyedik évfolyamon.

A debreceni Református Gimnázium 1993 óta rendezzi meg a református középiskolák versenyét. Az első versenyen a negyedik évfolyamon Maier Norbert, Diószeghy Zoltán, Firlé Réka volt a sorrend, a harmadik évfolyamon Kozsik Attila, Reppa Zoltán és Zsiday Viktor végzett az első három helyen. 1994-ben Reppa Zoltán írta a legjobb dolgozatot, így lett első az évfolyamán, ugyanakkor Zsiday Viktor második lett. Döntős volt még Espák Miklós III.C osztályos tanuló. 1995-ben Espák Miklós harmadikos tanuló lett az első helyezet, Mikola István pedig a negyedikesek versenyét nyerte meg.

Az országos versenyek közül elsőként az Arany Dániel Matematika Versenyt említhetjük, melyen az eső, második osztályos tanulók érdekeltek. Az időszak egyik legkiemelkedőbb eredményét Maier Norbert produkálta: 1991-ben az országos döntőben első helyezést ért el. Ugyanitt a döntőben szerepelt Diószeghy Zoltán is, aki miniszteri dicséretet kapott. Az Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny iskolai fordulóján mindig sokan szerepeltek, közüliük az elmúlt időszakban az alább felsorolt tanulók jutottak a második fordulóba:

1990/91 Sziklai Gábor, Maier Norbert

1991/92 Sziklai Gábor, Maier Norbert, Diószeghy Zoltán

1992/93 Maier Norbert, Reppa Zoltán, Firle Réka,

Kozsik Attila, Diószeghy Zoltán, Papp Izabella

Takács Eszter

1993/94 Kozsik Attila, Reppa Zoltán, Ignáth Éva,

Mészáros Gabriella

1994/95 Mikola István, Csaba Eszter, Mészáros Gabriella,

Ulrich Tamás, Espák Miklós

1995/96 Espák Miklós, Tollas Ágnes

A felsoroltak közül az országos döntőbe jutott, és első lett Maier Norbert 1992-ben, ugyanakkor Sziklai Gábor az ötödik helyen végzett. 1995-ben Mikola István, 1996-ban Espák Miklós volt döntős, Mikola István végül a tizenötödik helyen végzett.

Iskolánk csapata 1995-ben, először vett részt a Munkácson megrendezett nemzetközi matematika versenyen. Ezen a versenyen iskolánk csapatának minden tagja sikeresen szerepelt. Ladányi Mercédesz első, Táncos Veronika második, Szűcs Edit és Kazup Adrienn harmadik díjat kapott.

A fizika tantárgy versenye csaknem azonos a matematikáéval. A megyei verseny házigazdája Kazincbarcika. Ezen, a jelen tanévet leszámítva mindig teljes csapattal indultunk. 1991/92-ben csapatunk negyedik, egyéniben Mikola István a második helyen végzett. Az 1992/93-as tanévben csapatunk harmadik, Mikola István ismét második lett.

A kezdők versenye fizikából Mikola Sándor nevét viseli. Ezen a versenyen országos döntőbe jutott 1991-ben Molnár Zoltán és Zsiday Viktor, 1992-ben Orosz Róbert.

Az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen tanulóink "csak" a második fordulóig jutottak el, de ezen teljesítményéért is dicséretet érdemel Glavinás Hristos és Frimmer Attila.

A felsorolt eredmények azt bizonyítják, hogy a matematika és fizika munkaközösség munkája eredményes, bár az utóbbi időben kevesebb kimagasló teljesítménnyel dicsekedhetünk. E negatív tendenciát a munkaközösség szeretné megállítani. Ehhez szakmailag jól felkészült tanárok, tehetséges diákok és jól működő szakkörök

szükségesek. A munkaközösség készüül a Nemzeti Alaptanterv bevezetésére. Komoly feladatot jelent a hely tanterv kidolgozása is. Érdeklődéssel és szeretettel várjuk kis gimnazistáinkat, az ősszel induló hat osztályos gimnázium első fejskéit. Tehát a munkaközösségre a következő időszakban is sok feladat vár, ezeket igyekszünk az iskolavezetés segítségével megoldani. Rövid - teljességre nem törekvő - beszámolómat az olvasóknak szánt feladattal zárom, mely feladatot Tóth Sándor, munkaközösségünk tagja, a Matematika Tanítása c. módszertani szaklapban közölte.

A feladat a következő:

Egy szegény legény 99 zsák aranyból választhat magának akármennyit, de csak akkor kapja meg ezeket, ha mérlegre téve, a kiválasztottak összsúlya egész szám. A mérleg csak egész kilogrammokat mutat, és az egy dekagrammos eltérést már nem észleli. A zsákok egyenlő súlyúak és a legény egyiket mérlegre téve látta, hogy ezt még nem viheti haza. Gazdagon távozott -e a legény?

A feladat megoldását beküldő felnőtt és diák olvasóink közül a munkaközösségünk 2-2 főt jutalmaz.

Bódi Géza  
munkaközösség-vezető

## Földrajztanítás a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumában 1990-1996 között

A földrajz tantárgyat tanító *tanárok* a történelem-földrajz munkaközösség keretén belül dolgoznak Szathmári Sándor vezetésével. Földrajzot tanítottak: Szathmári Sándor - munkaközösség-vezető, Páldi Ildikó, Tóth Tamás és Molnár János - a történelem-földrajz szertár óre. Az angol-magyar tanítási nyelvű E és F osztályokban 1992 óta M. Lois E. Craven angol nyelven tanít. Az 1995-96-os tanévben mindkét osztályban angol nyelven érettségiznek földrajzból.

Sokan választják a földrajzot 5. tárgyként *az érettségig* a többi osztályban is. Néhányan földrajz szakra is mennek egyetemre. Az elmúlt évben Szathmári Sándor A osztályából négy főt vettek fel Debrecenbe.

A földrajz tantárgyat első és második osztályban tanítottuk, de a *fakultáción* belül rendszeresen indítottunk harmadik és negyedik osztályban is csoportot. Általában *szeretik* a földrajzot. Napjainkban még *érdekesebbé vált*, mivel a közelmúltban sok átalakulást történt: Legfontosabb a rendszerváltozás, az Európai Unióhoz és a NATO-hoz való csatlakozás kérdése; a gazdaság, a társadalom átalakulása, a későbbi gazdasági fellendülés pillanatnyi életszínvonal-

romlással jár; a Szovjetunió felbomlása, az utódállamok helyzete, egymáshoz való viszonya; a jugoszláv utódállamok egymás elleni harca, majd a gazdasági helyreállításuk, stb.

Jó eredményeket értek el tanulónk a *szaktárgyi versenyeken*. Az iskolai válogató versenyeken rendszeresen sokan indultak.

Az OKTV II. fordulójába jutottak

1991/92. Babidovics Judit III. A  
Mészáros Katalin IV. F (tanáruk: Szathmári Sándor)  
Czimre Klára III. F (tanára: Páldi Ildikó)

1993/94. Hornyák Erika III. A  
Bárány Róbert III. A (tanáruk: Szathmári Sándor)  
Szarka Teodóra IV. G (tanára: Páldi Ildikó)

1994/95. Bárány Róbert IV. A  
Hornyák Erika IV. A (tanáruk: Szathmári Sándor)  
Varga Andrea IV. F  
Vass Éva IV. F (tanáruk: Molnár János)

1995/96. Tamás Andrea IV. D (tanára: Molnár János)

A Magyar Televízió „Ki miben tudós?” földrajzversenyén az országos döntőbe jutottak:

Korcsmáros István tartalékként és  
Diószeghy Zoltán III. E (tanára: Szathmári Sándor), aki a döntőben  
harmadik helyezést ért el.

Less Nándor területi földrajzverseny 1994/95. döntőjébe jutottak:

Rusznák József I. B (tanára: Tóth Tamás)  
Szente László I. E aki a 10-11. helyet érte el.  
(tanára: Páldi Ildikó),

Lóczy Lajos földrajzverseny

1990/91. országos döntőben 6. helyezést ért el Diószeghy Zoltán II. E (tanára: Szathmári Sándor)

1993/94. az országos döntőben Bárány Róbert III. A a középmezőnyben végzett, (tanára: Szathmári Sándor)

(1996)

Páldi Ildikó  
(A, 1965)

## A biológia és a kémia munkaközösség tevékenységeiről: 1990/91-től 1995/96-ig

Munkaközösségünkben az utóbbi öt évben többféle változás történt.

Nyugdíjba vonultak: kedves kollegáink, sokunknak volt tanárai: Köteles László, Szigethy Albert, Tóth Tibor és Sipos István. Szerencsénkre Sipos István még közöttünk maradt, szakórákat tart és - mint rendkívül sokoldalú és nagy tudású személyiség - írásaival, iskolatörténeti színdarab és vetélkedő szervezésével, lebonyolításával színesíti iskolánk életét.

Dr. Egey Antal tanár úr, aki biológiát és kémiát tanított, sokak „Tóni bácsi”-ja eltávozott a „minden élő k útján...”, kedves feleségével Kati néniel együtt. Emléüket, hosszú, tevékeny életútjukat szívünkben megőriztük!

Jelenleg a biológia-kémia munkaközösség összevontan működik. A korábbi két vezető (Tóth Tibor és Sipos István tanárok helyett egy irányítója van: Koncz Éva tanár. Tagjai: Sipos István, Egri Károly, Koncz Éva biológia-kémia, ill. Búzásné Nagy Gabriella kémia-matematika szakos tanárok.

Mind a két részterületen a tárgyi feltételek igen jók. Előadóink, szertáraink felszereltek. Múzeális értékeket is őrzünk, amelyeknek karbantartása sajátos munkát és sok időt igényel. Értékes ásvány- és kőzettani gyűjtemény egészíti ki a régi és a modern eszköztárat.

1991-ben iskolánkban tartózkodott dr. Raymond Seven amerikai vegyész úr, aki - mint iskolánk hűséges segítője - kémia órákat tartott, és társaival együtt kitűnő minőségű, 8 db fénymikroszkópot, 10 db beépített fényforrással ellátott mikroszkópot és 2 db nagyteljesítményű kutató mikroszkópot ajándékoztak a biológia szertárnak. Hálásan köszönjük, hogy munkánkat ily módon megkönnyítették!

Lehetőségünk nyílt videolejátszók és -kazetták, valamint televíziók beszerzésére, Kis Növényhatározók és Állatismeret segédkönyvek vásárlására. Ezek nagymértékben segítik és látványosságot biztosítanak szakmai munkánkhoz.

Munkaközösségünk tevékenységét könnyíti Újlaki Csaba laboráns sokoldalú és találékony megoldásaival, Bodnár László oktatástechnológus az eszközeink egy részének üzembe helyezésével és karbantartásával. Bódi Gézané tanárnő az iskolai könyvtárban lévő szakirodalom, lexikonok, szakkönyvek, példatárak, szakmai folyóiratok rendelkezésünkre bocsájtásával, a tanulóink kölcsönzési lehetőségének biztosításával nyújt segítséget.

Munkaközösségünk munkaterv alapján dolgozik. Az előírt tananyag fel dolgozásán kívül kiemelt célunk és feladatunk az egészségesebb életmódra nevelés, a személyiség sokoldalú fejlesztése, a káros szenvedélyek elleni küzdelem, a környezet- és természetvédelem, az új kutatási eredmények ismertetése, az alkalmazott kémia jelentőségének hangsúlyozása. Arra törek-

szünk, hogy hazánkban tapasztalható elképesztő szakmai tájékozatlanságon változtassunk. Diákjaink ismerjék meg az élőlények felépítését és működését, a betegségek kialakulásának - lehetséges - elkerülését.

Ezért előadásokat is hívunk. Iskolánkban igen értékes, szakmai tájékoztatást tartottak: dr. Lázi János tüdőgyógyász főorvos: a légzőrendszer elváltozásairól és a gyógyítás lehetőségeiről. Dr. Molnár István szülész-nőgyógyász szakorvos: az ultrahang-diagnosztika jelentőségéről, dr. Szurmay László alezredes a kábítószeres összetételéről, alkalmazásuk veszélyeiről. Sokszor csikszó az AIDS elleni küzdelemről, a fogamzásgátlás lehetőségeiről.

Az előadók melletti fali hirdetszekrényekben elhelyezett anyagok is figyelmet keltőek. Diákjaink részt vettek humán boncoláson a sátorlajújhelyi kórházban.

Az iskolában működő Vöröskereszt - Egri Károly tanár úr segítségével - negyedik alkalommal szervezett véradást, március 15-e tiszteletére, a tanárok és a 18. életévüket betöltött diákok köréből. Ez a humánus tett példaként szolgál!

Fontos feladatunk a tehetséggondozás. Ennek egyik lehetséges mércéje az OKTV-n, a Révész Géza Országos Pszichológiai Versenyen, a Kitaibel Pál és a Bugát Pál természetismereti versenyen, a kunszentmiklósi Református Középiskolák Országos Természettudományi Konferenciáján, az Irinyi János kémia versenyen, a szaktárgyi, iskolai pontversenyek, a Sárospataki Diákvegyész Napokon való részvétel.

### Eredményeink:

1990/91.

Sziklai Gábor kémiából 11. lett az OKTV döntőjében. 1991-ben Sziklai Gábor tagja volt a Nemzetközi Kémiai Diákolimpia ezüstérmes magyar válogatott csapatának. Mészáros Katalin a biológia OKTV II. fordulójában vett részt. A Kitaibel Pál biológia verseny II. fordulójába jutottak: Berzeviczy Zsuzsa, Bondár Alex, Hajdú Nóra, Kovács Helga. A Bugát Pál természetismereti vetélkedő országos döntőjében Sziklai Gábor, Méhesfalvi Edna, Dékány László versenyeztek. Az Irinyi János kémia verseny II. fordulójába jutottak: Hajnal Krisztina, Matisz Ágnes, Dékány László.

1991/92.

Sziklai Gábor tagja lett az USA-ban az ezüstérmes olimpiai magyar csapatnak. Ezért oklevelet és Szent-Györgyi Albert arany emlékérmét kapott a Magyar Természettudományi Társulattól és a Magyar Kémikusok Egyesületétől. Ebben az évben felkészítő tanára, Sipos István kiemelkedő munkájáért oklevelet és Szent-Györgyi Albert arany emlékérmét kapott. 1991/92-ben a biológia OKTV II. fordulójába jutottak: Berzeviczy Zsuzsa, Sziklai Gábor, Glavinas Hristos, Szabó Melitta, Szeszták Tímea. Sziklai Gábor országos 2.,



Glavinas Hristos országos 11. helyen végzett. A Révész Géza Országos Pszichológiai Verseny II. fordulójában vettek részt: Surányi Anikó és Málík Éva. A Kitaibel Pál biológia verseny II. fordulójába bekerültek: Nagy Henriette, Lovász Edit, Durojaiye Diána, Gyarmathy Judit, Vinnai Judit. A Bugát Pál természetismereti vetélkedő országos IV. helyezettei: Berzeviczy Zsuzsa, Glavinas Hristos, Sziklai Gábor. (A felkészítő tanárok: Sipos István, Tóth Tibor, Koncz Éva, Egri Károly voltak.)

1992/93.

Berzeviczy Zsuzsa bejutott a biológia OKTV II. fordulójába. Az iskolai Vöröskereszt tagjai a megyei elsősegélynyújtó versenyen III. helyezést értek el. (Egri Károly tanár munkája eredményeként.)

1993/94.

A Sárospataki Diákvegyész Napok díjazottai lettek: Sallai János, Kurucz Anikó, Szabados László. Fődíjat kaptak: Timinszky Gyula, Papp Tibor, Számadó Balázs, Kocsis György. 1994-ben - a fenti eredményekért - a Magyar Kémikusok Egyesülete Sipos István tanárnak „Kiváló Egyesületi Munkáért” kitüntetést adott. A biológia OKTV döntőjébe jutottak: Timiszky Gyula, Kiss Krisztián. 1994-ben a megyei Polgári Védelmi Versenyen iskolánk csapata III. helyezést ért el. A Vöröskereszt által szervezett megyei csecsemőgondozási versenyen az iskolai csapat II. helyezést kapott. Az iskolai Vöröskereszt és a Polgári Védelem vezetője: Egri Károly tanár.

1994/95.

A kémia OKTV II. fordulójába bejutott: Rubóczki Attila. A biológia OKTV II. fordulójába behívták: Virányi Ágnes és Frimmer Attilát (6 tanuló dolgozata volt továbbküldhető. Tanáruk: Koncz Éva). A Kunszentmiklóson rendezett Református Középiskolák Országos Természettudományi Konferenciáján: Ördögh Csilla különdíjat kapott. (Tanára: Koncz Éva)

1995/96

A biológia OKTV II. fordulójába 6 dolgozat volt továbbküldhető. Behívták: Frimmer Attilát. A Sárospataki Diákvegyész Napokon 4 tanulóink tartott előadást: Frimmer Attila, Lukács Boldizsár, Zombori Zoltán, Révész Orsolya. A 70 diákelőadó közül Frimmer Attila (IV. A) A borsómagvak csírázása különböző kémhatású oldatokban c. előadásáért a Magyar Kémikusok Egyesülete kiemelt különdíjat kapta, felkészítő tanára, Sipos István munkája elismeréseként ugyanilyen díjat vehetett át. Révész Orsolya (III. B) A gombákban előforduló biokémiai anyagok c. előadásáért könyvjutalmat kapott. Felkészítő tanára: Egri Károly.

Szakmai munkánkat kiegészítik az egyetemi előkészítők, a fakultációs órák, a továbbképzések, a munkaközösségi ülések, a bemutató órák. Sok időt fordítunk az önképzésre, a szakirodalom tanulmányozására (angol nyelven is).

Iskolánkban dolgozik Lois E. Craven amerikai tanárnő, aki az angol-magyar két tanítási nyelvű osztályokban biológiát tanít, velünk együtt, 1992-től.

Sajátos lehetőségünk a Gyimóthy István-díj átadása, amelyet volt osztályá alapított korán elhunyt biológia-kémia szakos osztályfőnökiük emlékére. Kritériuma, hogy a díjazott kiemelkedő eredményt érjen el a két szaktárgyból. 1990-ben Méhesfalvi Ednának, 1992-ben Sziklai Gábornak, 1993-ban Berzevich Zsuzsának, 1994-ben Kocsis Györgynek, 1995-ben Virányi Ágnesnek, 1996-ban Frimmer Atilának szavazta meg a munkaközösség ezt a jelentős elismerést.

Gondunk az iskola épülete mögötti növénykert feltűjtása. Kertészmérnököt és/vagy kertész szakembert, igen sok időt és anyagi áldozatot igényelne. Az a jó reménységünk, hogy a jövőben megoldhatjuk ezt a problémát! (A kert őre: Egri Károly tanár.)

#### A munkaközösség-vezető feladatai:

- kapcsolattartás az iskolavezetéssel;
- az évi program összeállítása;
- a szaktárgyi munka irányítása;
- a versenyek koordinálása;
- a szertárak és előadók felszerelésének és rendjének ellenőrzése (a szertár-őrök segítségével);
- közérdekű dolgok véleményezése, rangsorolása;
- beszámolók megírása;
- bemutató órák látogatása, tervezése;
- új szaktárgyi dokumentumok átnézése, felhasználása;
- munkatervek, tanmenetek ellenőrzése, jóváhagyása;
- az érettségi vizsgák szakmai előkészítése;
- beszerzések, rendelések intézése;
- előadók meghívása, rendezvények biztosítása

Munkánk „mérceje” tanulóink eredményes felvételije - ami igen nehéz! - a főiskolákra és az egyetemekre. E téren - az utóbbi években - meg lehetünk elégedve! Remélem és kívánom, hogy az elért eredmények adjanak erőt további szakirányú tevékenységeinkhez! Megköszönöm az iskolavezetés segítségét!

(1996)

Koncz Éva a biológia és a kémia munkaközösség vezetője  
(A, 1965)

## Számítástechnika

Iskolánk a Sárospataki Református Kollégium fennmaradását, jóhíret és eredményeit többek között annak köszönheti, hogy mindig nyitott volt a haladó új eszmék és módszerek iránt. Ez a szemlélet vezérelt bennünket a számítógépek megjelenésekor is. Iskolánk tanárai már a programozható zsebszámológépek megjelenésekor felismerték a számítógépekben rejlő lehetőségeket és elkezdtek azokat alkalmazni szaktárgyaik oktatásában.

Eredményeinkről az országos szakfolyóiratokban is beszámoltunk:

- Programozható zsebszámológép alkalmazása a feladatmegoldásban (A fizika tanítása)
- Programozható zsebszámológép alkalmazása a kémia tanításában (A kémia tanítása)
- Kémia folyamatok modellezése számítógéppel (A kémia tanítása)
- Iskolaszámítógép a kémia órán (Magyar kémikusok lapja.)
- A kationkeresés gyakorlása számítógéppel (Középiskolai kémiai lapok)

Az utóbbi cikk tanulók tollából származik, ami utal arra a munkamódszere, amellyel tanáraink az oktatóprogramok készítésébe tanítványaikat is bevonják. Erről tanúskodik a Tudományszervezési és Informatikai Intézet programkatalógusa is amelyben sárospataki tanár s tanítvány programjai együtt jelentek meg országos terjesztésre.

A publikációkból az is kitérünk, hogy hány géptípussal kellett megismerkednünk a PTK-tól az iskolaszámítógépeken keresztül a Commodore gépig, amíg a sokkal több lehetőséget nyújtó PC-ig eljutottunk.

Tapasztalatainkat szíkebb környezetünknek is rendszeresen továbbadtuk, mivel megyei vezetésünk a korábbi években területi oktatási központtá nyilvánította iskolánkat e témakörben. Ennek keretében a környező középiskolák tanárai számára tapasztalatcseréket, a tanulók számára pedig nyári számítástechnikai táborokat szerveztünk. Ezekre az alkalmakra felvidéki magyar gimnáziumok tanárait és tanulóit is meghívtuk Kassáról, Nagykaposról és Királyhelmecekről.

Jó hírtünk a megyében azóta is fenntartjuk: a különböző számítástechnikai versenyek eredményei alapján a leghírnevesebb miskolci gimnáziumokkal együtt a legjobbak között tartanak számon bennünket. Az utóbbi években a legeredményesebb versenyzőink Sasi Péter és Sallai János voltak.

Korábban csak a technika órák keretében tanulhattak tanulóink számítástechnikát de az utóbbi években már fakultációként is választható, sőt a komolyabb érdeklődésű tanulók számítástechnika osztályokba jelentkezhetnek. Délutánonként az iskola elcsendesedik csak néhány teremben folyik szakkör

vagy korrepetálás, de a számítógépteremben mindig telt ház van. Ilyenkor PC klubba alakulva várja azokat a tanulókat, akiknek a számítástechnika nem tantárgy, hanem hobbi. Főleg a kisebbek közül sokan játszanak is, de ezt elnézzük nekik mert tudjuk, hogy a játékokon keresztül sok mindent meg lehet tanulni: eligazodást a sok-sok program között, a programok másolását, tömörítését, a vírusirtást és még sok praktikus ismeretet. Utána aztán legtöbben továbblépnek: írásbeli munkákat, leveleket vagy dalszövegeket szövegszerkesztővel írnak meg. Az igényesebbek egy idő után elkezdnek programokat írni, mivel rájönnek, hogy az igazi öröm az, amikor saját ötleteiket valósítjuk meg, hasonlóan ahhoz mint amikor valaki először csak olvas és egyszer csak elkezd maga is verseket fabrikálni. Az itt folyó munkát leginkább a nagy hagyományú önképzőkörökhöz tudnám hasonlítani, amelynek eredményességét az is bizonyítja, hogy a legfelkészültebb versenyzőink a legszenvedélyesebb klubtagok közül kerülnek ki.

Az szaktanteremben 14 számítógép van hálózatba kötve, ami azt jelenti, hogy mindannyian a központi gép nagyméretű tárolóját használják. A nagy gépterem mellett két kisebb teremben vannak még önállóan is működő windows-os szövegszerkesztővel ellátott gépek, amelyeket iskolatársaság szerkesztésre és pályázatok írására használnak tanulóink. Ezen kívül a könyvtárban és a adminisztrációs irodában helyeztünk el egy-egy számítógépet a tanárok és az irodai dolgozók részére.

A szaktanterem gépeit a Soros Alapítvány pályázatán nyertük, a többi amerikai támogatóink adományából vettük, néhányat szülők, helyi vállalatok és öregdiák barátaink adományaként kaptunk. A technika gyorsan fejlődik és a néhány éve még modern gépparkunk lassan elöregszik, a legújabb programok már csak néhány, az utóbbi időben beszerzett gépen futnak.

Az oktatási alkalmazások mellett az iskolai adminisztráció nagy részét is számítógéppel végezzük saját fejlesztésű órarend-szerkesztő, tanulói adatkezelő, tandíj- és étkezésidő-nyilvántartó, könyvelő és anyagnyilvántartó programjainkkal.

Ebben az évben kezdtük el egy öregdiák adatbázis létrehozását, amelybe az 1945 után érettségizett tanulók adatait írjuk be. Munkánk akkor lesz igazán eredményes, ha be tudjuk gyűjteni a jelenlegi címeket is. Egy lekérdező program segítségével az adatokat többféle sorrendben megtekinthetjük (névsorba szedve, időrendi sorrendben vagy lakcímek szerint). Az adatokhoz nyomtatott formában vagy mágneslemezen lehet majd hozzájutni, amelyek nagy segítséget nyújthatnak osztálytalálkozó és baráti körök szervezésében, régi barátok megtalálásában.

A számítástechnika újabb csodákat tartogat számunkra, amelyekről szerény anyagi lehetőségeink ellenére sem akarunk lemaradni. Ilyen pl. a CD ROM, a legújabb információhordozó amelyen több kötetnyi könyv anyaga fér el, képpel és hanggal illusztrálva. Lehet hogy a jövőben a könyvek szere-

pét fogják betölteni. Képzeljünk el egy angol szótárt, ami ki is ejti a szavakat és ha nem értettük pontosan, akárhányszor megismétli... Ezekben a napokban szervezzük az INTERNET-hez való csatlakozást. Mire ezek a sorok megjelennek, már számítógépen keresztül is elérhetőek leszünk, és mi is el tudjuk érni akár az amerikában élő barátainkat is...

Törő Gábor  
számítástechnika tanár

Sárospatak, 1996. április 15.



## A Kórus története

A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának Kórusa vegyeskarú összetételben az 1990/91-es tanévtől működik. Alapítói 16-an (1989) Spirituálé néven kezdték az együtténeklést. Tagjai lehetnek a gimnázium ének-zenéhez tehetséges tanulói. A kórus létszáma 40-60 fő között mozog a tanulók alkalmasságának függvényében; az 1990/91-es tanévben 41,

1991/92-es tanévben 50,

1992/93-as tanévben 58,

1993/94-es tanévben 67,

1994/95-ös tanévben 51,

1995/96-os tanévben 43 fő.

1994-ben létrehoztuk az Exultate Deo Alapítványt, melynek számlaszáma 11734169-20003940. Célja az iskolai ifjúsági kóruséneklés támogatása, népszerűsítése, fejlesztése; az egyházi énekkultúra, ezen belül különösen a kóruséneklés fejlesztése; a világi kóruséneklés sokirányú szolgálata; a hazai és külföldi kórusművek népszerűsítése s a pataki diákdalok ápolása; a népi dal-kultúra sokirányú szolgálata; a hazai és külföldi kórusversenyeken való részvétel biztosítása, s a kóruséneklésben kiváló teljesítményt nyújtó kórustagok jutalmazása.

Repertoárunk sokszínű, énekelünk zsoltárfeldolgozásokat, dicsőreket, más egyházi zeneműveket, pataki diákdalokat, népdalfeldolgozásokat, spirituálét, madrigált; s alkalmanként angolul, franciául és latinul is.

Főként iskolai és egyházi rendezvényeken lépünk fel, de egyre több meghívást kapunk különböző kórustalálkozókra, fesztiválokra, koncertkörútra, valamint pályázunk, benevezzünk, s részt veszünk különböző nemzetközi kórusversenyeken is.

Jelentősebb fellépéseink 1992-ben: „Dona nobis pacem” Egyházzenei Találkozó, Sátoraljaiújhely; Református Iskolák Kórustalálkozója, Miskolc; H. Bathó János emlékünnepe, Nagykapos (Szlovákia); Comenius emlékünnepe, Hilversum (Hollandia); erdélyi koncertkörút Körösfő-Sepsiszentgyörgy-Nagybacon-Barót-Olasztelek-Kolozsvár helyszínekkel.

1993-ban részt vettünk a Református Iskolák Kórustalálkozásán Debrecenben, s a televízióban és a rádióban istentiszteleteken énekelünk. 1994 újabb rádiófelvételt hozott; Kecskeméten találkoztunk a református iskolák kórusaival. Részt vettünk a Soros Alapítvány „szülinapi buli”-ján és énekelünk Bécsben a református templomban az október 23-i ünnepség részeként szervezett koncerten.

1995 a jubileum éve volt számunkra, márciusban az öregdiák kórustagokkal együtt nagysikerű koncertet adtunk A Művelődés Házában. A Magyar Televízió és a Magyar Rádió felvételt készített velünk. Máté János kórusunknak írt, Rákóczi Zsigmond éneke című művének ősbemutatója volt Szerencsen, a református templomban. 1996-ban elkészült első hangkazettánk, melynek költségeit alapítványunk támogatásával teremtettük elő. Tavasszal közel egyhónapos észak-amerikai koncertkörúton vettünk részt az Amerikai Magyar Református Lelkészegetestület, valamint a Kanadai Magyar Református Lelkészegetestült meghívására. 15 hivatalos fellépésünk volt többek között New-Yorkban, Washingtonban, Toledóban, Clevelandban, Hollandban, Grand Rapidsben, Torontóban.

Büszkék vagyunk eredményeinkre. Minden évben részt veszünk az Országos Éneklő Ifjúság Kórusversenyen, 1991-től folyamatosan arany diplomát kaptunk, 1992-től pedig minden évben karnagy díjat és különdíjat is. 1991-ben a XVI. Sárospataki Diáknapokon kórus kategóriában I. helyezést értünk el. 1992-ben részt vettünk az Amatőr Gála Díszhangversenyén a Miskolci Nemzeti Színházban. 1993-ban Budapesten, a „Nemzetközi Koncertkórus” minősítést kaptunk. 1994-ben a belgiumi Neerpelt adott otthont a 42. Europees Muzikfestival vor de Jugend rendezvénynek, amelyen I. helyezést értünk el. 1995-ben Svájcban a 31. Recontres Chorales Internationales de Montreaux kórusversenyen diplomát kaptunk. 1996-ban kaptuk meg az „Év Kórusa” megtisztelő címet.

A közös éneklés „okleveles” eredményein túl kijelenthetjük, hogy kórusunk baráti közösség is. Csiszolja, formálja, alakítja minden kórustag. A jó hangulat, az összetartozás - no és a dokumentálható teljesítmény - miatt bátran állíthatjuk: rangot jelent kórustagnak lenni Sárospatakon, a Refiben.

(1996)

Szederné Tóth Zsuzsa  
karnagy

## Testnevelő tanárok munkaközössége

Az utóbbi évtizedben különösképpen szükségessé vált a felnövekvő ifjúság egészséges életmódjának kialakítása, elősegítése és irányítása mind a tanórai, mind a tanórán kívüli foglalkozásokon.

Az 1990/91-es tanév a testnevelés és sport helyzetét, lehetőségeit nem változtatta meg iskolánkban, de munkák megerősítést nyert az iskolavezetés, valamint neves egyházi vezetőink nyilatkozatai (újság, rádió és TV) révén. Ezt tették azért is, mert látták és érezték, saját példamutatásukkal is alátámaszt-

va, hogy az emberek egészségét, fizikai kondícióját tönkrevető életmódot sokáig nem lehet „büntetlenül” folytatni. Pártfogolták a tanórákon kívüli újabb sportcsoportok létrejöttét és tömegsport foglalkozások, házbajnokságok szervezését, támaszkodva a diákönkormányzatra. Segítették az iskolán kívül szervezett versenyeken, bajnokságokon való részvételt, iskolák közötti sportkapcsolatok ápolását. A terheket enyhítendő és forrásainkat kiegészítendő pályázatok elnyerése révén szponzorok megkeresésével ill. az ő segítségévelükkel biztosítottuk az anyagi feltételeket, elsősorban a tradicionális, minden évben ismétlődő versenyekhez és túrákhoz.

Az eltelt időszakban a munkaközösség összetételében lényeges változások következtek be. Két kollégánk, Joósz Györgyné és Aros János távozott az iskolából más munkahelyre. Így három főállású és egy óraadó tanár látta el a testnevelés órákat és tanórákon kívüli foglalkozásokat. A személyi feltételek az 1993/94. tanévben változtak, amikor két fiatal kolléga (Tótin Erika, Lipiczki Imre) főállásban kezdte el munkáját. Sajnos 1993. december végén súlyos betegség érte közösségiünket Vörös József kartársunk halálával. Azóta változatlan összetételben, 4 főállású és 1 internátusvezető óraadóval látjuk el mindennapos teendőinket. A munkaközösség tagjai: Bolvári Péter, Lipiczki Imre, Szűcs Mihály, Tótin Erika, Vaszkun Tibor.

Tárgyi feltételink az iskola (iskolakert - tornatermek) területén nem változtak, de az elhasználdott sportszereket pótoltuk ill. javítottuk. Viszont igen jelentős az iskolai csónakháznak és környezetének teljes felújítása és szépítése, ami így már képes fogadni az igényes túrázókat is. Legnagyobb örömiinkre ezzel a lehetőséggel él is tanulóifjúságunk és tavasztól ősziig szinte állandóan teltház van a parton. És a hagyományos vízitúrákon is részt vesznek azok, akik a követelményeknek megfelelnek.

Az egészség megőrzésének igen fontos része a tanórák keretein belüli végzett rendszeres úszásktatás az I. évfolyam tanulóinak részvételével november-december hónapokban.

Az 1990/91-es tanévben kosárlabda (leány-fiú), kézilabda (leány-fiú), labdarúgó, vízisport, torna (leány-fiú) és természetjáró (ODK) sportcsoport működött. Fiú kosarasaink a körzeti bajnokság megnyerése után a megyei döntőben a 4. helyen végeztek. A következő években is megnyerték a körzeti bajnokságot, de megyei döntőbe nem jutottak el. A városi bajnokságban viszont minden évben dobogósok azóta. A fent említett többi sportcsoportok labdajátékokban a körzeti bajnokságokban dobogósok.

Az 1991/92. tanévben a fiú tornászok a megyei bajnokság 3. helyén végeztek és országos döntőbe jutottak.

A következő tanévben (1992/93.) a fiú tornászok a megyei versenyt megnyerték, a salgótarjáni országos elődöntőben a csapatversenyben 6. helyet szereztek. Csapattagok: Szabó Péter 0. E, Fügedi Balázs I. A, Szabó Péter II. A, Ablonczy Dániel III. C, Birinyi István III. C., Koczka István III. C. Egyéni



összetett I. hely: Koczka István, szekrényugrás, I. hely: Birinyi István. Edzőjük: Aros János.

1993/94-es tanévben ismét a fiú tornászok jutottak legmesszebbre, bejutottak az országos döntőbe, ahol az igen értékes 7. helyen végeztek. A labdarúgóink a körzeti bajnokságot megnyerték a IV. korcsoportban.

1994/95-ben fiú tornászaink folytatták az előző években az éremgyűjtést és ismét az országos bajnokság 7. helyén végeztek. Ez évben egy nemzetközi versenyen leány kézilabdázóink harmadikok lettek.

Végül a jelen tanévben (1995/96.) fiú tornászaink megyei bajnokságot nyertek és az országos döntőben csodálatosan tornázták fel magukat a dobogó 3. fokára. A csapat tagjai: Balázs István, Balogh Attila, Czifra József, Fügedi Balázs, Hüvelyes Lajos, Szabó Péter és Sztankó Gábor. Edzőjük Lipiczki Imre. Az iskola történetének egyik legszebb éve volt a torna sportágban fiaink szereplése. Ugyanakkor leány tornászaink a megyei bajnokságban hatodikok lettek. Labdajáték sportágakban jelenleg még folynak a versenyek. A fent említett években 3 évig működött az ODK sportcsoport, egyre inkább megfogható túrázó tanulóval, majd megszűnt. Tanulóink mozgásigényét a délutáni, hétfégi tömegsportfoglalkozásokon igyekszünk kielégíteni (kispályás labdarúgás, kosárlabda, röplabda, asztalitenisz, aerobik és ritmikus sportgimnasztika). Az utóbbi sportágban tanultakat igen jól tudjuk „hasznosítani” a különböző iskolai és egyéb bemutatásokon, nagy sikerrel.

Sportéletünkben igen fontosnak tartjuk a hagyományok és kapcsolatok tartását és ápolását. Ezek egyike az évente más-más helyszínen megrendezésre kerülő „Rákóczi Kupa” Királyhelmecc-Nagykapos-Sárospatak részvételével (több sportágban). E kupákon tanulóink I. helyen végeztek és így mi őrizzük a vándorkupát. Ugyancsak minden évben részt veszünk a kiskunhalasi országos teremlabdarúgó tornán („Rákóczi Kupa”), ahol változó eredményeket értünk el, de 1994-ben iskolánk nyerte a kupát, ami igen kiemelkedő eredménynek számít.

Az eltelt időszokban (a tanév kivételével) sítáborokat szerveztünk a szomszédos Szlovákiába, ahol 15-20 tanuló sajátította el a sízés alapjait és fejlesztette tovább tudását.

A vízisportéletről egy külön fejezetben szólunk.

Szép számban vesznek részt tanulóink a város által szervezett és rendezett versenyeken, bajnokságokon (mezei futás, összes labdajátékok, emlékfutásokon és a nem kis terhelést és felkészülést igénylő Kossuth-stafétán), ahol igen eredményesen szerepelnek.

Itt kell megemlíteni, hogy tantestületünk férfi tagjai rendszeresen mozognak kispályás és teremlabdarúgás sportágban, ennek igen fontos állomása és megméréstetése a minden évben megrendezésre kerülő (ez évben 25. alkalommal) „Hegyaljai Pedagógus Kupa”.

Minden esztendőben jutalmazzuk azt a tanulókat, akik kiérdemelték a „Jó tanuló, jó sportoló” címet.

Ez az 1968-ban végezt IV. B osztály felajánlása annak a tanulóknak, akik kiváló tanulmányi előmenetel mellett kiemelkedő sportteljesítményt értek el, s ezzel is öregbítik iskolánk hírnevét.

A Védők neve felkerül a vándorserlegre.

1990. Turján Beáta IV. B kosárlabdázó

1991. Bodnár Zoltán I. F kosárlabdázó

1992. Palla Gábor II. F tornász

1993. Csoma Gabriella IV. B tornász

1994. Koczka István IV. C tornász

1995. Fügedi Balázs III. A tornász

A fentiekben túlmenően a jövőben is arra törekszünk, hogy hagyományainkat tovább ápoljuk, sportbarátságunkkal is öregbítve iskolánk hírnevét.

(1996)

Szűcs Mihály  
munkaközösség vezető  
(E, 1964)

## Gimnáziumi vízi sport - vizitúra 1990-től

A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumában működő vizitúra szakosztály 19 éves múltat tekint vissza. 1976-ban Kádas Sándor igazgatása alatt alakult meg Vörös József, ifj. Sipos György és Bolvári Péter testnevelő tanárok kezdeményezésére.

A csónakház 1990 előtt a sárospataki Úttörőházhoz tartozott. Az évek folyamán az épület teljesen lepusztult, beázott, tatarozva sohasem volt. A felújítás az utolsó pillanatban történt meg, a rendszerváltást követő harmadik esztendőben, az 1992/93-as tanévben. A ráfordított 3,5 millió Ft a kollégiumi költségvetésből és a testnevelő tanárok által elnyert pályázati összegekből gyűlt össze. A csodálatos épület birtokában már semmi akadály nem volt annak, hogy fölpezsdüljön a vízi élet. Helyet kapott két 20 fős öltöző, férfi és női WC, hideg-, melegvízes zuhanyozó, valamint 2 hajótároló hangár, 2 szertár, 1 tanári szoba és egy gondnoki lakás.

A csónakház és a vízi szakosztály jelenlegi vezetője Bolvári Péter testnevelő tanár, aki a stafétabotot Vörös József kollegájától vette át. Ma már a szakosztály 22 kenuval és kajakokkal és 2 motoros teherszállító kishajóval ren-

delkezik. Ez lehetővé teszi, hogy közel 70 tanuló gyakorolhassa az evezést egyszerre. A diákok élnek is ezzel a lehetőséggel, kora tavasztól késő ősziig szinte állandóan lejárnak a Bodrogra gyakorolni. Többször mennek egy-kétnapos hétvégi túrára. De nemcsak a gimnázium, hanem a teológia hallgatói és tanárai között is népszerű a vízisport. A nyári vakációban szervezett egyházi táborok programját is színesítik a délutáni kajak és kenutúrák.

Az egész évi evezés, gyakorlás a nyári kéthetes vízitúrában csúcsosodik ki. Szegedig mennek le a pataki diákok úgy, hogy a Bodrogon vízre szállnak és a Tiszán evezve 15 napos út után szinte csak Szegeden szállnak ki a hajóból. (A Tisza útvonala a következő: Sárospatak-Tiszalök-Tiszapalkonya-Tiszacséget-Tiszafüred-Tiszaroff-Tiszapüspöki-Tiszavárkony-Tizsakécske-Csongrád-Mindszent-Szeged.) A diákok megtanulnak sátrat verni, bontani, bográcban főzni, kajakban, kenuban evezni, egyszerűen élnek a komfort nélküli nomád életet. A napi 50-60 km evezés komoly fizikai teljesítményt jelent. Hogy is néz ki egy ilyen nap:

Ébresztő reggel 6-kor, táborbontás, 7-8-ig reggeli, 8-9-ig bepakolás a teher szállítókbá és kishajókba, 10-17-ig evezés, óránként pihenés - standolás, közben 13 és 14 óra között ebéd a vízben, kb. este hatkor táborverés, konyhásbrigádoknak vacsorafőzés, este 8 és 9 között vacsora, 11 órakor takarodó.

Ahhoz, hogy ezt a folyamatos terhelést ki is bírják a tanulók, kiváló fizikai állóképességre van szükség. A vízitúrára való felkészülés már áprilisban megkezdődik és csak a legrátermettebbek kerülhetnek be az indulók közé. A feltetelek teljesítése közé tartozik a vízből mentés, 200 méter folyami úszás, az evezés gyakorlása legalább 15-20 alkalommal, valamint a tanév bukásmentes befejezése. Minden évben többszörös a túljelentkezők létszáma, közülük 30-35 fő kerülhet be a csapatba. A szigorú válogatás nem véletlen, hisz aki már ült kishajóban, az tudja, hogy a víz nem játékszer, előfordulhat tragédia is, ezt csak fegyelmezett, tudatos, következetes gyakorlással lehet elkerülni.

Az állomások olyan helyen vannak, ahol jó a táborverési lehetőség, van ivóvíz és megoldható a bevásárlás, hisz a tábor önellátó. Mindent maguknak kell elkészíteni a gyerekeknek és az ellátáshoz hozzá is kell járulniuk anyagiakkal, ezt egészítik ki a pályázat útján nyert adományok.

Az utóbbi évek főbb támogatói a Sárospataki Református Kollégium Alapítványa, Sárospatak város Önkormányzata, az Egészséges Életmódért Alapítvány és természetesen a gimnázium.

A tábor költségvetése 3-400 ezer forint között mozog. A túra végállomása Szeged, ahol általában három pihenőnapot tölt a csapat és közben a Szegedi Szabadtéri Játékok egy-egy előadását nézik meg.

A visszautazás vonattal történik, a kishajókat tehergépkocsi szállítja haza. Természetesen később sincs pihenő, hisz a csónakháznak fizetett gondnoka van, a felszerelés rendelkezésre áll. Ősszel aztán ismét beindul a víziélet,

amikor a diákok visszajönnek a nyári szünetidőről. Jó ilyenkor megállni a hídon és nézni a színes hajókkal zsúfolt vízfelületet.

A vízi szakosztály 1996-ban is megtartja túróját július 13-tól július 27-ig. Előzetes felmérés alapján ebben az évben is sokszoros túljelentkezésre lehet számítani. Ez azt bizonyítja, hogy jó úton halad a szakosztályi munka.

1994-ben egy volt pataki diák - Szabó Csaba - 5000 dollárt küldött Amerikából a kint élő magyarok adományaként, mely összeget a gimnáziumi vízisportélet fejlesztésére lehet felhasználni. Ebből a pénzből teljesen felújítottuk a kikötő stégjét, megépült egy szabadtéri kéttálcás zuhanyozó és fűvesítettük a csónakház környékét.

A további közvetlen feladatok: új kerítés és kapu az utcai rész felől, egy hajóleengedő csörlővel s egy nyári hajótároló megépítése.

Reméljük, hogy ez a szép hagyomány folytatódni fog, és a gimnázium, a kollégium vezetősége továbbra is megad minden segítséget a fejlesztéshez.

(1996)

Bolvári Péter  
testnevelő tanár  
(B, 1968)

## Internátusaink helyzetéről

Iskolánk arculatának meghatározó tényezője, hogy vidéki diákjainknak internátusi, kollégiumi férőhelyet tudunk biztosítani.

Különálló épületekről lévén szó, minden évben komoly gondot kell fordítani az egységes nevelő és oktató munka megszervezésére.

1990-ben a Tiszáninneni Református Egyházközség mint fenntartó részletes és körültekintő felmérést készített az internátusok helyzetéről.

A felmérések megállapították, hogy minden évben jelentős anyagi beruházásokkal lehet az épületek állagát megőrizni, esetleg javítani.

Az indulás évében egy új 40 férőhelyes kis internátussal bővült épületeink száma.

Az 1990/91-es tanévet ezek alapján 4 internátussal kezdtük:

Zrínyi Internátus 194 férőhely

Kazinczy Internátus (új) 40 férőhely

Erdélyi Internátus 84 férőhely

Kossuth Internátus 210 férőhely

Összesen: 528 férőhely

Ebben a tanítási évben a Kazinczy fiú, a Kossuth koedukált, a Zrínyi és az Erdélyi pedig leány internátus volt.

Az 1991/92-es tanévben az internátusok száma nem változott. A Zrínyi és a Kossuth Internátusban kellett egy-egy szobával bővíteni a férőhelyek számát. Ebben az évben az iskolavezetés úgy döntött, hogy korszerűsíti a Kossuth Internátus fűtés- és melegvíz szolgáltató rendszerét. Ezek a munkálatok az épület nagysága miatt nagyon komoly anyagi áldozatot jelentettek iskolánknak. Korszerűsítették a fűrdők levegőztetőjét is, így legnagyobb internátusunk a kornak megfelelő feltételekkel várta a következő év szeptemberét.

Az 1992/93-as tanévben sikerült kiköltöztetni a lányokat a Kazinczy Internátusba, így a Kossuth a történelmi múlnak megfelelően kizárólag fiúk lakóhelyéül szolgál.

Az Erdélyi Internátust ebben az évben korszerűsítették. Felújították az évek óta rosszul működő fűtőrendszert és az épület külső teljes tatarozása után méltó ékessége lett iskolakertünknek.

Az 1993/94-es tanévben az akkor még 78 férőhelyes Lorántffy Internátussal bővült az épületeink száma. A főépület első emeletét viszont a teológia kapta meg. Így a Zrínyi Internátusban a gimnázium 74 férőhellyel rendelkezett. A Kossuth Internátusban a fiúk létszáma 180-190 között mozgott, ez a létszám az elmúlt évekhez képest sokkal ideálisabb lett. (Történelmi érdekesség, hogy az épületet az építetők 80 férőhelyes internátusnak tervezték.)

Az iskola a Lorántffy Internátust nem kis anyagi áldozatok árán alakította át, hogy a középiskolai kollégiumi céloknak megfeleljen.

Az 1994/95-ös tanévben maradtak az elmúlt években kialakított épületeink. Mind nevelő és oktató munkánk során, mind pedig a tárgyi feltételek folyamatos javításával igyekszünk elérni azt, hogy diákjaink igazi otthonként lépjenek át internátusaink küszöbét.

A Kossuth Internátusban a fiúk létszáma tovább csökkent. (160 fő)  
Ez a létszám a mindennapos munkát, tevékenységet még vonzóbbá, még otthonosabbá tette mind a nevelőtestület, mind pedig a diákjaink számára.

Az 1995/96-os tanévben a teológia elfoglalta régi történelmi helyét, a gimnázium pedig a Kazinczy Internátus udvarán található 32 férőhelyes Csécsi János (régiben Kazinczy II.) Internátussal bővült. Diákjainkat most már öt különálló internátusban helyezhetjük el, s megfelelő személyi és tárgyi feltételek mellett gyarapíthatják ismereteiket, emelhetik tudásszintjüket.

1990-től az alábbi pedagógusok irányították internátusainkban a nevelő és oktató munkát:

Dr. Katona Ferenc  
Zambon László  
Török István vallástanár  
Újlaki Erzsébet  
Vaszkun Tibor

(1996)

Vaszkun Tibor (C, 1975)

## Merre tart a Kossuth Internátus?

Gimnáziumunk tanulóinak 70 %-a internátusban lakik. A „Kossuth”-ban vasárnap estétől péntek délutánig 130 tizennégy-húsz éves fiú és 14 teológus hallgató él együtt délutántól másnap reggelig. (Ez a létszám jövő évre várhatóan 170+14-re növekszik, köztük 14 ún. hatosztályos „kispecúrral”.) Változtatja egymást a szilencium csendje, a szabadidő vidám zajongása, az éjszakára készülődés fokozatos elcsendesedése és az éjszaka többnyire békés nyugalma. A jó álmú gyerekeket alig zavarja a néhány tovább fennmaradó teológus és csendben tanuló negyedéves egyre tapintatosabbá váló közlekedése. A teológusok néhány éve hasznos segítséget nyújtanak a „pecúrok” (elsőéves gimnazisták) felügyeletében, pártfoglalásában.

Különböző életkorú, vérmérsékletű, szokású fiúk élnek itt együtt. Eltérőek fizikai adottságaik, szellemi képességeik. Ez ösztönösen kiváltja a „rang” kérdését évfolyamok, vagy éppen egy-egy hat-nyolc személyes hálószoba lakói között. Sőt évfolyamon belül egyes osztályok, szobák között is. A nevelői feladat az, hogy ezeket az ösztönös igényeket helyes irányú mederbe terelje, és ahol szükséges, következetesen nyessesse.

A konditerem, a sportpályák teret nyújtanak a fizikai erősödéssre, az erők szabályszerű összemérésére. Az iskolai tanulmányi versenyek, a dicsérettel járó szellemi „rang” kivívására. Éppen ezekben a helyzetekben van azután szükség arra a református keresztyén erkölcsre és lelkiségre, amely nemcsak teret ad a kisebbeknek, gyengébbeknek, szellemileg kevésbé tehetségeseknek, hanem meg is védi őket a megaláztatástól, kiszolgáltatottságtól, a káros csekélyértékűségi érzéstől. Az erősebbeket, tehetségesebbeket is „védeni” kell ezzel a lelkiürettel. Védeni kell őket a hiú dicsőségvágytól, a helyzetből adódó előnyökkel való visszaélés kísértésétől.

A nevelés két evangéliumi követelményre támaszkodik. Az egyik a minimális, a másik a maximális. A minimális követelményt a Lukács Evangélium 6:31-ben találjuk: „És amint szeretnétek, hogy az emberek veletek bánjanak ti is úgy bánjatok velük!” Ennek a követelménynek a kiindulópontja az a becsületes méltányosság, amelyet közmondás is előír: Mit nem kívánsz magadnak, ne tedd embertársadnak! Jézus parancsa tartalmazza ezt a méltányosságot, de ennél többet is. Ki-ki szeretné, ha egyéniségének megfelelően, az megismerve, tiszteletben tartva bánnának vele. Meg kell tanulni, hogy csak akkor várhatom el ezt, ha kész vagyok én is megismerni és tiszteletben tartani a mellettem élők személyiségét. Meg kell tanulni egymásra tekintettel élni, tapintatosan viselkedni. (Pl. ha éjszaka fel kell kelned, ne kapsold fel másikat, ha alvó szobatársadra a villanyt!)

A maximális evangéliumi követelmény azokhoz szól, akik már kijárták Jézus „iskoláját”, a tanítványokhoz: „... aki legnagyobb közöttetek, olyan legyen, mint a legkisebb és aki vezet, olyan legyen, mint aki szolgál!” (Lukács Evangéliuma 22:26) Ezt elsősorban a nevelőtanárnak kell elfogadnia és gyakorolnia. Szeretetből vállalt alázat ez. Készen kell lennie arra, hogy a nappal és éjszaka minden órájában a hozzá forduló diák rendelkezésére álljon, sőt hogy gondját, baját észrevegye, és ahol tud, segítsen.

Diákok között ez a szolgálatkészség nyilván nem a kisebbek kiszolgálását, elkényeztetését jelenti. Sőt jelenthet éppen nevelő célzatú intést is, és igenis, jelenti azt, hogy a nagyobb semmiben ne akarja szolgájává, csicskásává alázni a kisebbet, hanem a diákközösségben a tehetségesebb kész legyen segíteni a gyengébbet, idejét szánva rá. Ez a „talentumok” kamatoztatása.

Egyházi iskolánkban a tanulók vallásórán, istentiszteleti alkalmakon rendszeresen találkoznak Jézus igéjével, igényével - élete, áldozata példájával. Az internátus egészséges, vidám, sőt jó humorú közössége lehet ennek e hitben elfogadott emberségnek, cselekvő szeretetnek gyakorló tere. Kialakulhatnak itt későbbi bensőséges családi, baráti, munkahelyi közösségek mintái. Ez hasznos a nemzetnek, a hazának is. Erre törekszünk, ezért imádkozunk.

(1996)

Török István  
vallás tanár  
internátusvezető

## Az internátus Isten műhelye

*„Hagyjad az Úrra a Te utadat és bízszál benne,  
majd Ő teljesíti.”*

*37. zsoltár 5. rész*

Az internátusi közösség „terep”, ahol a testvéri szeretet, a magamra - másokra figyelés gyakorlásával valóra tudjuk váltani Istentől kapott lehetőségeinket. Tanulóink felismerhetik személyes adottságaikat, a bennük rejlő lehetőségeket, az Isten teremtő rendjébe való beilleszkedés óriási ajándékát.

Az 1995/96-os tanévben négy épületben, négy szerveződő közösségben éltek a gimnazista lányok.

A csoportok azonos életkorúakból és azonos osztályokba járókból állnak. Egy-egy nevelőtanárhoz 20-35 tanuló tartozik. Ez a létszám biztosítja a személyes odafigyelést.

Az internátusi nevelői feladat az egyik legszebb, legösszetettebb szolgálat. A nevelő személyiségével van jelen, így válik a közösségformálás kulcsszereplőjévé. A legnehezebb feladata, hogy megtanítsa az együttélés során a lányokat arra, hogy tudjanak másokat is figyelembe véve választani, dönteni. A felelősség kialakulásának gyakorlótere ez a közösség; ha lehetőséget adunk arra, hogy tanulóink dönthessenek, megtaníttjuk őket arra, hogy felelősséget kell vállalniuk azokért a döntéseikért is, melyeknek következményeit nem látják előre. Ezt csak olyan internátusi közösségben teszik, ahol a kapcsolatok kölcsönösségét tapasztalják meg. A kölcsönösség megjelenik az egymás tiszteletében, a formák őszinteségében, a feltételek világosságában, a döntések előkészítésében.

Az internátusi életformában meg kell tapasztalniuk azt, hogy a tekintélynek vannak határai, de a szeretetnek nincsenek! A szeretet biztosíthatja a közösség tagjai számára a belső függetlenséget, az egymásra figyelmet; a legapróbb dologtól: az ajtó becsukásától a villanyoltáson át az egymás terhének hordozásáig.

A közösségben törekedni kell arra, hogy mindenki megtalálhassa a támaszt nyújtó személyt (nevelőben, teológusban, diáktársban) és maga is azzá váljon. A személyes kapcsolatok, beszélgetések, közösségi alkalmak (Ifjúsági bibliakör, keddenként) segítségével felszínre kerülnek az egyéni és közösségi problémák. Ezek megoldása mintául szolgálhat későbbi élethelyzeteikben. Az őszinte, szerető légkör lehetőséget nyújt a krízishelyzetek megelőzésére, családi konfliktushelyzetek elfogadására is.

Megtapasztalhattam, hogy mennyire azonos életkérdések foglalkoztatják diákjainkat;

- Tudok-e olyan lenni, hogy a másik embernek támasza lehessen?
- Ki tudom-e fejezni, hogy ki vagyok, milyen vagyok?
- Tudok-e a közösségben önálló maradni?
- El tudom-e fogadni ítélet nélkül a másik embert?
- Meg tudom-e ítélni a bántó és a vigasztaló szó hatását?
- Belátom-e, hogy a szüikséges tett elmulasztása is bűn?

Ezeknek a kérdéseknek átélésével, megbeszélésével, elemzésével biztosítjuk a mérlegelési szabadságot, azaz miként éljenek diákjaink a keresztyén ember szabadságával a különféle élethelyzetekben.

A felsorolt feladatokhoz, a célhoz, hogy az internátus Isten műhelye legyen, fel kell nőnie a nevelőtanároknak is hitben és szeretetben.

(1996)

Órsi Anikó  
nevelőtanáár



## Az osztályfőnöki munkaközösség

Iskolánk legnagyobb munkaközössége az osztályfőnöki.

Az osztályfőnökök feladata sokoldalú; koordináló szerepet kell betölteniük a szaktanároknak, a kollégiumoknak, az iskolavezetésnek, a szülői ház és a diákok között.

A szó eredeti értelmében pedagógusok, gyermekkísérők, akik tanítványaik minden lépését szemmel tartják.

A munkaközösség vezetője 1990-92 között dr. Erdei Pálné volt, majd igazgatóhelyettesé választása miatt 1992-től Vinnainé Lakatos Éva vette át ezt a feladatkört.

Az osztálynak és osztályfőnöknek idő kell az egymáshoz való alkalmazkodáshoz, egymás megismeréséhez, az új osztályközösség kialakításához. Mindig törést jelent egy osztály számára, ha megváltozik az osztályfőnök személye. De az új osztályfőnöknek sem igazán kellemes naponta érezni az összehasonlítgatást. Sajnos, iskolánk az utolsó 5 év során többször kényszerült arra, hogy a régi kolléga helyett újat nevezzen ki egy-egy osztály élére. Az 1993/94-es tanévben 8 osztályfőnököt „csábított át” az újonnan megnyílt Árpád Vezér Gimnázium. Pótlásuk nem kis feladatot jelentett az iskolavezetésnek.

Az elmúlt 2 év folyamán - részben az Árpád Vezér Gimnázium közelsége, részben a születések számának csökkenése miatt - apadt az osztályaink száma és létszáma.

A korábbi években kialakult osztálystruktúránk a 4x6 osztályos felállás volt (2 kéttannyelvű, 1 spec. angol, 3 általános).

Jelenleg 20 osztályunk van. De nincs okunk pesszimizmusra, hiszen jövőre 7 új első osztályunk indul.

Az osztályfőnöki munkaközösség évfolyamközösségekre tagolódik, hiszen minden korosztálynak, évfolyamnak speciális, jellegzetes problémái, feladatai vannak.

Az első évfolyam osztályfőnökeinek nehéz kötelezettsége az adminisztráció, a tanulók családi körülményeinek, szociális helyzetének feltárása. Az év folyamán megismertetik a pecúrokat az iskola követelményrendszerével, szokásaival, házirendjével. A tanulókról szerzett információkat a családlátogatások tennék teljessé, de a diákok lakóhelyének szétszórtsága, és az iskola anyagi helyzete nem teszi lehetővé az ilyen jellegű utazásokat.

A második évfolyam osztályfőnökeire az a nehéz feladat hárul, hogy segítsenek felismerni tanítványaiknak, mire képesek, milyen tanulási módszerrel tudják önmagukból a maximumot kihozni, s melyek azok a tárgyak, amelyekkel a következő év fakultációs óráin érdemes foglalkozniuk. Ebben az

évben több idő van az alma mater és Sárospatak helytörténetével részletesebben foglalkozni.

A harmadik évfolyam már készül a pályaválasztásra. Pontokat gyűjt, nyelvvizsgákkal próbálkozik, OKTV-n vesz részt. Ez az évfolyam búcsúztatja a maturandusokat, s nem kis gondot jelent osztálynak és osztályfőnökeinek az immár hagyományos Rákóczi-mintás tarsoly kivarrása.

A negyedik évfolyam emberpróbáló feladatai év végére a tanárt és a diákot egyaránt kimerítik. Ősszel a szalagavató előkészületei folynak, amelyet - immár hagyományosan - december első harmadában tart a gimnázium. Korábban az iskola Imatermében rendeztük meg, az idén - ennek hiányában - a Művelődés Háza adott otthont e bensőséges ünnepnek. Negyedikeseink minden évben jól vizsgáznak. Színvonalas, jól szervezett műsorral igyekeznek kellemes emléket hagyni magukról. Februárban egyre komolyabb felelősséget ró az osztályfőnökökre a továbbtanulási papírok helyes, pontos kitöltése. Év végén pedig a csengőbúcsú s az érettségi hoznak könnyes, izgalmas pillanatokat az osztályok és osztályfőnökeik számára.

Az osztályfőnökök feladata a tanulók iskolai és iskolán kívüli elfoglaltságainak figyelemmel kísérése. Egyre több tanuló vesz részt városi és más intézmények által szervezett szakkörökön, foglalkozásokon (néptánc, sport, zeneiskola, különböző alkotókörök, stb.).

Az osztályfőnöki órákon kerül sor a hiányzások igazolására, mindazon kérdések megbeszélésére, amelyekre szakmai órákon nincs idő. Az osztályfőnök korhol és dicsér. A diákok elmondják vélt és valódi sérelmeiket. Az óráknak nincs olyan merev tematikája, mint korábban volt, többször kerülnek elő aktuális kérdések. Az órák menetét, tartalmát nagyon meghatározza az osztályfőnök személye. Az osztályfőnök személyes példamutatással nevel. (De lehetünk negatív példák is!) Noha nem olyan népszerűek ezek a rendszerint hetedik órában megtartott órák, mégis szükség van rájuk, hiszen a túlszűfolt héten ezeken az órákon kérdezhet igazán a diák, problémákat vehet fel, esetleg kibeszélheti bánatát. Természetesen az aktuális kérdéseken túl szakemberek is tartanak előadásokat pl.: bűnözésről, káros szenvedélyekről, AIDS-ről, stb.

Az iskola az adminisztrátorok és dr. Homonnai Béláné védőnő segítségével szoros kapcsolatot tart fenn az egészségügyi intézményekkel.

Az osztályfőnökök figyelemmel kísérik a tanulók tanulmányi és szociális helyzetét. Javaslataikat figyelembe véve csökkenti az iskola szociális bizottság a rászorulóak tandíját és internátusi díját.

Korábban az osztályfőnök mérte fel a tanulmányi ösztöndíjat igénybe vehető tanulókat is. Sajnos, az iskola anyagi helyzete nem teszi lehetővé az ösztöndíjak juttatását.

Az osztályfőnökök támogatják a vallástanárok munkáját. Magatartásukkal segítik a református szellem kialakulását. a személyes példamutatás itt is na-

gyon fontos. Osztályukkal együtt részt vesznek a hétfői áhítatokon, egyházi ünnepélyeken, szorgalmazzák a tartalmas csendes hétvégéken való részvételt.

Az osztályfőnökök többsége igyekszik különböző rendezvényekkel (klubest, szalonnasütés, sport, színház) alakítani az osztályközösséget. Év végén sokan mennek kirándulni, de sajnos, ezek a hosszabb kiruccanások mind tanár, mind diák számára egyre többre kerülnek.

3 éve az osztályfőnöki munkaközösség vállalta az elhanyagolt tanár-sírok rendbetételét. Azóta 5 osztály évente két alkalommal takarítja ki a sírok környékét (II. A; III. A; IV. A; IV. E; IV. F).

Az osztályok és az osztályfőnökök aktív közreműködésével elkészült egy új házirend.

Az osztályok megválasztották a szülői választmány tagjait, akiknek a feladata az iskola szülői munkaközösségének összefogása, irányítása.

Vezetőségi tagok: Tóth Györgyné - elnök

Sivák Józsefné

Pocsainé Eperjesi Eszter

Leskó Gáborné

dr. Földi Ferenc

(1996)

Vinnainé Lakatos Éva (E, 1970)  
az osztályfőnöki munkaközösség vezetője

## An American in Sárospatak

People living in America do not know a lot about Hungary. I myself must admit that before coming to Hungary the word „Hungary” brought to mind Budapest and goulash. I had no idea where Sárospatak was or that it was a famous, historical small town located at the foot of the Zempléni Mountains on the banks of the Bodrog River. How could I have known that I would be teaching in what was once called „the Athens on the Bodrog”? How could I even begin to appreciate the statues of the people who played an important role in the history of Sárospatak, or were students of the College and later rose to fame?

When I first arrived everything was new; the people, the language and the culture. Traveling to Sárospatak from the immense capital city of Budapest I passed through town after town, towns that later would become meaningful to me. Fitting into life in Sárospatak took a little getting used to, but help from new friends and students made it easier. Learning the language was a

bit more difficult but again with the patience and perseverance of the Hungarians around me, I have made a little progress. Even after living here for four years, I still have a lot to learn!

People asked me, „How can you live in such a small town? Isn't it boring?” My response is, „Life in Sárospatak is never boring,” and this is really true. I never know what is going to happen next here, it is such an unpredictable town. It is a beautiful town with well kept flower beds and interesting buildings designed by the famous architect Imre Makovecz. I always enjoy touring the Rákóczi Castle and castle grounds. It is a quaint town with lots of character. I enjoy teaching biology and geography in English and I consider it to be a privilege to be a part of the dual-language program here in the Sárospatak Reformed Gimnázium.

Hungary itself is a country with a wonderful cultural heritage, and during my four years here I have learned about its history, famous poets and writers and its traditions. I have participated in folk dancing classes, and students have invited me home with them to be a part of grape harvesting festivals and pig killings.

How wonderful it was to return to Sárospatak this school year after being in the States for two months. Traveling from the immense capital city Budapest to Sárospatak, I passed through town after town. It was at Miskolc and the tree-lined highway 37 my anticipation of returning grew; I passed Tokaj and to the right were the green fields of sunflowers and corn on the flat flood plain of the Bodrog River. On the left was the dark volcanic soil of the Zempléni Mountains and the vineyards which melt into the tree-covered hills. I passed fields with freshly-cut straw. Some fields were burning and they had furrows of fire like fingers reaching across the land. Then I looked closely to see if the shepherd was using a puli to herd his flock of sheep. I passed Tolcsva and its prominent wine company nestled into a valley and I was on the edge of my seat. And then, there it was, the church steeples and the three towers of the castle, Sárospatak.

As I crossed the railroad tracks Kócos, my puli who accompanied me to the States, smelled the air and got up... the familiar sights, sounds and smells of home revived him. It was Kócos' bark which announced our return to the friends awaiting our arrival who came out and welcomed us with smiles, hugs and words of welcome. Reunited into the fellowship of dear friends, I was home.

(1996)

Lois Craven

## Egy amerikai Sárospatakon

Az emberek, akik Amerikában élnek, nem sokat tudnak Magyarországról. Be kell vallanom, hogy mielőtt ide jöttem volna, az a szó, hogy Magyarország csak Budapestet és a gulyást juttatta eszembe. Elképzelésem sem volt arról, hogy hol van Sárospatak és arról, hogy ez egy kis híres, történelmi város a Bodrog partján, a Zempléni-hegység lábainál. Honnan tudhattam volna, hogy a helyet, ahol tanítani fogok, valaha a Bodrog Athénjének hívták. Hogyan is értékelhettem volna azon emberek szobrait, akik Sárospatak történelmében jelentős szerepet játszottak vagy a Kollégium diákjai voltak és később híresek lettek?

Mikor először megérkeztem, minden új volt; az emberek, a nyelv, a kultúra. Miközben a hatalmas fővárosból, Budapestről Sárospatakra utaztam, egymás után hagytam magam mögött a városokat, melyek később jelentőssé váltak számomra. Meg kellett szoknom a sárospataki életet, de új barátaim és a diákok segítsége megkönnyítette ezt. A nyelvtanulás egy kicsit nehezebb volt, de körülöttem lévő magyarok türelme és segítsége újra segített nekem és sikerült egy kicsit haladnom. Még négy év ittlét után is rengeteg dolgot kell megtanulnom.

Azt kérdezik tőlem az emberek: „Hogy lehet ilyen kis városban élni? Nem unalmas?” A válaszom: „Az élet Sárospatakon sohasem unalmas”, és ez valóban igaz. Sohasem tudom, hogy mi fog történni legközelebb. Sárospatak „kiszámíthatatlan” város ilyen szempontból. Ez a hely csodálatos a szépen ápolt virágágyásaival és érdekes épületeivel, melyeket a híres építész, Makovecz Imre tervezett. Nagyon szeretek a Rákóczi várba ellátogatni és élvezem a körülötte lévő parkot. Régies hangulatot árasztó városka ez, rengeteg sajátossággal. Nagyon élvezem, hogy a biológiát és földrajzot angolul taníthatom és megtiszteltetésnek érzem, hogy részese lehetek a Sárospataki Református Gimnázium kéttannyelvűi oktatásának.

Magyarország olyan ország, melynek csodálatos kulturális öröksége van és itt-tartózkodásom 4 éve alatt megismerkedtem a történelmével, híres költőivel, íróival és hagyományaival. Részt vettem néptáncoktatásban és a diákok meghívtak szüreti bálra. Voltak diákjaim, akik disznóvágásra hívtak.

Milyen ragyogó volt újra visszatérni Sárospatakra ebben az iskolaévben, miután két hónapot töltöttem az Egyesült Államokban. Budapestről indulva várost város után hagytam magam mögött. Miskolcnál és a fákkal szegélyezett 37-es úton a várakozásom egyre nőtt; elhaladtam Tokaj mellett és megpillantottam a Bodrog árterén pompázó napraforgó- és kukoricamezőket. Balra a Zempléni-hegység sötét vulkanikus talaja ötlött a szemembe és a szőlőskeretek, melyek beleolvadtak a hegyekbe. Mezők mellett mentem el, ahol frissen vágott szalmakupacok sorakoztak. A tarló néhány helyen égett és a tűz olyan

barázdássá tette, mintha ujjak vágnának keresztül a földeken. Aztán jobban odafigyeltem, hogy megnézzem, vajon kíséri-e a juhászt a pulija, akinek feladata a birkanyáj terelése. Miután elhagytuk Tolcsvát, melynek híres borászati üzeme már a völgybe simult, én már tűkön ültem. És akkor megpillantottam Sárospatak templomtornyait és a vár három tornyát.

Amint átmentem a vasúti síneken, Kócos, a pulim, aki elkísért Amerikába, beleszagolt a levegőbe és talpra állt... az otthon ismerős látványa, az ismerős hangok és szagok megelevenítették. Kócos ugatása jelezte barátainknak, hogy megérkeztiünk. Már vártak bennünket az állomáson és üdvözöltek minket mosollyal, meleg szavakkal és öleléssel. Kedves barátaimmal való találkozás után úgy éreztem, hogy újra itthon vagyok.

(1996)

Lois Craven  
fordította: Jeney Gabriella

*Amelyik iskolát nem éltetik  
a könyvek, az halott."*

Comenius

## A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma könyvtáráról

A híres pataki Kollégiumban keletkezése után nem sokkal megindult az oktatást és a nevelést segítő eszközök beszerzése, alakalmazása és megőrzése.

Az első ilyen eszközök a könyvek és kéziratok voltak. Céltudatos gyarapításuk Bethlen Gábor és I.Rákóczi György fejedelmek művelődéspolitikájának köszönhetően indult meg, s folyik napjainkban is.

Lorántffy Zsuzsanna meghívására érkezett Patakra 1650-ben Comenius, minden idők egyik legkiválóbbik pedagógusa, későbbi idők sok nagy tanárának eszménye. Patakra érkezésének évében tartott előadásán a következőket mondta.

"A tanulónak a könyveket aranyánál, gyöngynél többre kell becsülniük. A könyveket nem szeretni annyi, mint állatívá lenni, ez pedig gyalázása a Teremtőnek, aki azt akarja, hogy az ő képmása legyünk..."

E gondolatok ma is meghatározóak a református iskola életében. Jelenleg csaknem 40 ezer kötet áll az olvasók rendelkezésére. A három egy-

másba nyíló olvasóterem, illetve kölcsönző helyiség alapterülete 154 négyzetméter. Szabadpolcos rendszerben, szakonként elkülönítve tároljuk a könyveket, amelynek kétharmada szakirodalom, egyharmada szépirodalom. A gyűjtőkört meghatározza, hogy iskolai könyvtárról van szó, ahol elsősorban a szorosan a tananyaghoz kapcsolódó, illetve azt kiegészítő könyvállomány található.

Gazdag a kézikönyvtárunk, ennek fejlesztése, napra kész állapotba való hozása fontos feladat, hiszen gyorsuló világunkban egyre több a friss információ, amelynek elérése tanár és diák számára egyaránt létfontosságú.

Napi munkánkat szolgálják a szótárak, feladatgyűjtemények, amelyek a tanítási órákon nélkülözhetetlenek, így a könyvtár szervesen beleépül az iskolai munkába. Ugyancsak a tanórákon használatosak a magnókazetták, hanglemezek, videofilmek. Jelentős angol nyelvű hanganyaggal rendelkezünk, amely nélkülözhetetlen a kéttannyelvű képzésben.

Az egyre nehezedő gazdasági helyzet ellenére, különös gondot fordítunk a könyvtár állományának gyarapítására. A költségvetésben biztosított beszerzési keret felhasználása mellett, pályázatok elnyerésével is sikerült fejleszteni könyvtárunkat az elmúlt években. Az 1995/96-os tanévben a Nemzeti Kulturális Alap által meghirdetett pályázaton 100 ezer forint értékben könyveket, 50 ezer forint értékben videokazettákat nyertünk.

A gimnázium tanulói valamennyien tagjai a könyvtárnak. Az első osztályosok szeptember első hetében általában egy magyar, vagy osztályfőnöki óra keretében látoganak el hozzánk, és ismerkednek meg a könyvtárral és annak szolgáltatásaival, s így válnak utóbb rendszeres látogatóinkká.

A tágas olvasókban biztosított a helyben olvasás, valamint az órákra való felkészülés. Negyven féle folyóiratban tallózhatnak a sajtó iránt érdeklődők.

Örömmel mondhatom, hogy délelőttönként mindkét olvasóterem megtelik, aminél nincs nagyobb öröm a könyvtáros számára.

Lehetőség van tanítási órák megtartására is, ilyen alkalmakkor a tanulók önálló kutató munkát végeznek, kiegészítve az órán hallottakat.

Korszerű Sony televízió és videorecorder segíti az amerikai vendégtanárok munkáját, akik szintén rendszeresen veszik igénybe szolgáltatásainkat.

A könyvtár heti 40 órában áll az olvasók rendelkezésére, ami folyamatos nyitvatartást és kölcsönzést jelent reggel fél nyolctól, délután fél négyig.

Régebben egy nemzedék megélt az iskolában szerzett tudásból. Ma a nemzedékváltásnál gyorsabb az ismeretek avulásának, változásának ritmusa, ezért szinte állandóan késztetve vagyunk arra, hogy ismereteinket felfrissítsük, újabbakkal egészítsük ki, hiszen az egyén és a közösség boldogulásához egyre fontosabb az információ. Mindezek érdekében a könyvtár és könyvtárosai szolgálják a református iskola felnőtt és ifjú olvasóit.

Bódi Gézáné  
(B, 1967)

## Rajztanítás

Ki adja meg rangját a tantárgynak?

Magyarázkodás helyett néhány - az utóbbi hat esztendőben végzett - tanítvány nevét kell megemlítenem.

Szabó Réka, Gulyás Anita, Seszták Tímea, Balogh Mikós, Gyüre Zoltán műegyetemi hallgatók az építésmérnöki karról; Szoboszlay András iparművészeti főiskolai hallgató; Lásas Attila végzett építész; Nagy Viktória építész hallgató a debreceni Ybl Miklós főiskolán, Balogh Ágnes és Orosz Csilla a Budapesti Kertészeti Egyetem táj- és környezettervező szak hallgatói; Szentirmay Zsolt, Laczkó Anita, Farkas Zsuzsanna, Pálfi Andrea tanárképző főiskolák rajz szakos hallgatói; Koscsó Andrea, Balogh István a Lyka Károly művészettörténeti verseny országos döntőjének jeles helyezettei; Kézi Zsuzsa, Kósa Tibor, Szabó Beáta, Metz Imre a megyei rajzverseny résztvevői.

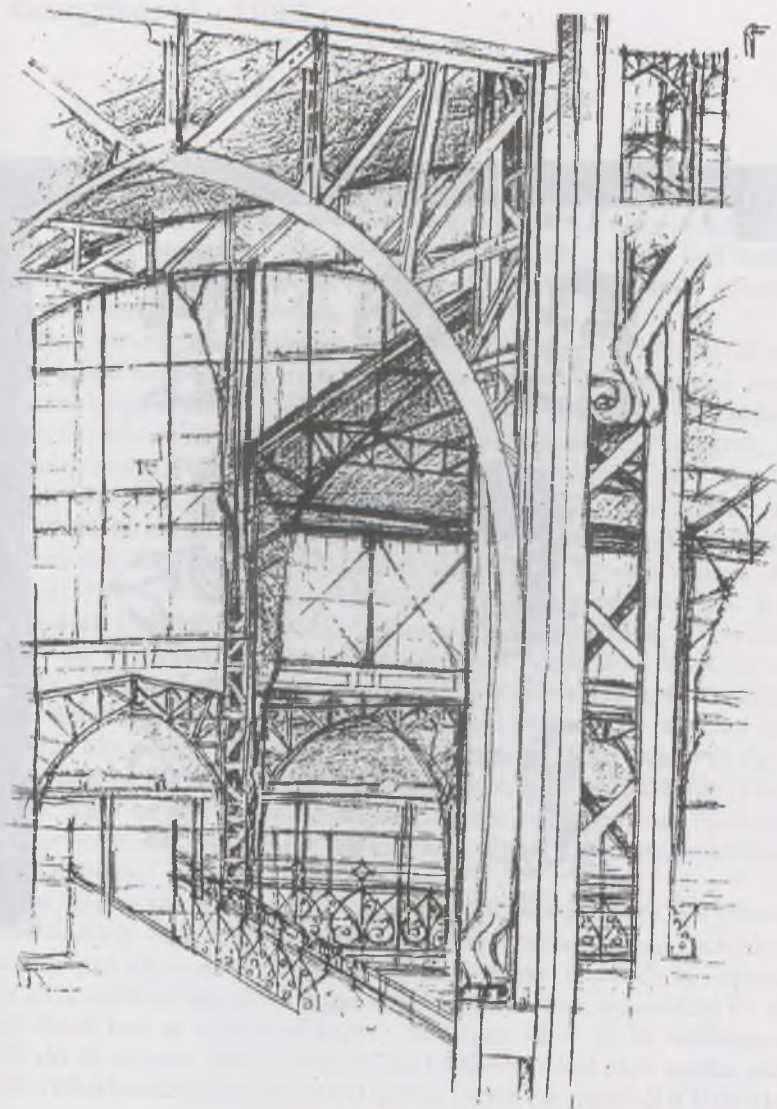
És elnézést kell kérnem a fel nem sorolt több száz nagyon tisztelt tanítványtól, akik az élet bármely területére kerüljenek is, de megértették törekvésemet, hogy a rajzolás nem cél, csak eszköz arra, hogy fejlesszék megfigyelőképességüket, vizuális memóriájukat, hogy merjenek gondolkodni, fantáziájukat szabadon szárnyaltatni, hogy tudjanak rácsodálkozni az emberiség utóbbi tízezer esztendőben létrehozott pompás alkotásaira, s tudjanak gyönyörködni benne, és a TERMÉSZET mámorító szépségében és vigyázzunk ezekre a pótolhatatlan értékekre. Törekedjenek a harmóniára, s tegyék ezt az önmagukat becsapó kábítószernek nélkül.

Igen, mindazok, akik megértették, megértik szándékaimat, és mostoha körülményeinken segíteni is próbálnak, ők azok, akik méltó rangjára emelik a tantárgyat.

(1996)

Borsi Antal







## II. Diákok emlékeznek Csengőbúcsú , 1992

### Kedves tanáraink és diáktársaink!

Itt állunk kicsit esetlenül és reményekkel, izgalommal telve. Valami megfoghatatlannak hitt lebeg előttünk, és ez a mai nap mégis egy kicsit a múlté is. Valami kettőspontféle, ami után már csak az eredményt kell beírni. Olyan évek eredményét, amelyek - azt hiszem, mindannyiunk nevében mondhatom - meghatározóak voltak.

Egy olyan időszakban tanultunk itt, amikor valaminek a végjátékát egy kissé még kusza kezdet váltotta fel. Tizenéves fejjel tanúi lehetünk olyan eseményeknek, amelyekről ötven év múlva talán unokáink történelmekönyvében olvashatunk. És ezek egy részét közvetlenül is érezhettük, hiszen gimnáziumunk élete kicsinyített mása volt az országénak. De nem hiszem, hogy ilyenkor, ballagás idején az ember a külvilággal vetne számot. Sokkal inkább esziünkbe jutnak most saját kezdő lépéseink. Az első lépések, a sorozatos esések, na és persze az első talpraállás is. Olyan távolinak tűnt ez a mai nap 14 évesen. És milyen közelinek tűnik most pecúrkorunk. Emlékszem, voltak álmatlan éjszakáink és álmokkal teli nappalaink. Terveztük, szabtuk a világ új ruháját. Aztán rájöttünk, nem mi vagyunk a szabók, és akkor elindultunk, hogy megkeressük helyünket a kabátban. Néha körbe-körbe haladtunk, néha futottunk - sőt elfutottunk dolgok mellett -, és olyankor szeretnénk volna egy percre megállni és kiszállni. De mindig jött valami új, és mi mindig folytattuk. Eleinte együtt, majd le-leszakadozva külön ösvényeken. És akikkel végül együtt maradtunk, azokkal most már elég csak összenézni és kacintanunk. Mert mint egy pókháló, finom szövedékek kötöttek minket egymáshoz...

De nem mindig sütött a nap sem. Olykor sűrű felhők jöttek és vad viharok és rejtett könnyek. - De a múlt nem hasonlít az emberhez. Ez az évek eltelével csak szépül. Pár esztendő és a kontúrjukat vesztett emlékek az impreszionista alkotásokhoz hasonlóan összemosódott harmóniát árasztanak. És akkor majd Patak lesz az összekötő kapocs. Jelképpé válik, és ha találkozunk valakivel, aki itt végzett, akkor valószínűleg belépünk majd azok sorába, akik úgy érzik, tudnak valami közöset, mert annak idején ugyanabból a légkörből táplálkoztak.

Valóban. Van Pataknak valami sajátos atmoszférája. De nem tudnám megmondani, mi is az igazából. Egy hegyvidéki kisvárosé vagy egy bezárt közösségé - vagy valami egészen másé?...

Azt mondják, aki itt tanult, az legalább egyszer visszajön még. Hát én re-

mélem, hogy mindenkinek sikerült olyan élményeket szereznie az elmúlt évek során, amelyek miatt szívesen visszatér majd.

Most pedig, ennyi múltidézés után szeretnék sikeres érettségi és felvételi vizsgát kívánni végzős társaimnak. Az itt maradóknak pedig igazi diákéveket. És talán megkockáztatnék egy tanácsot is: tanuljátok meg az összes megtanulandót. Mindent, amit csak lehet! Ne csak azt, ami a tankönyvben van, hanem azt is, amit mellette láttok. Tanuljatok meg értékelni, felismerni, kiismerni, tanuljatok meg tudni és érezni.

És akkor már nem csak egy pogácsa lesz a tarisznyátokban.

(1992)

Dávid Dóra  
(F, 1992)



„...elvégezhessem az én futásomat örömmel ...”

1987-et írtunk, amikor felvételt nyertünk a Sárospataki Rákóczi Gimnáziumba. Kisdiákként rácsodálkoztunk a hatalmasnak tűnő épületre, a komolyságot és határozottságot sugározó tanárookra, valamint az idősebb diákokra, akik már otthonosan, magabiztosan mozogtak az ősi falak között.

Aztán a gyorsan repülő időben a kisdiák lassan-lassan túlnőtt önmagán, és kibontakozott a felszín alatti világ. A szigorú tanárcok mögött ott élt az ember, a felettünk járóktól könnyen átvettük a magabiztos, másokon átnéző, vagy mások feje fölött elnéző életvitelt, és magunkhoz viszonyítva már az épület sem látszott olyan hatalmasnak...

Ebben a folyton-tanulásban, változásban apróbb s nagyobb eseményekkel átszóttan teltek el a napok, hónapok, egészen 3 év... Majd a 3. év vége felé valamiféle hírek röppentek fel közöttünk, először sutrogya, aztán egyre hangosabban, de még a kételkedés hangján: a következő évtől újra egyházi gimnázium lesz a pataki!?! Végül már semmi kétség nem fért ahhoz, hogy bekövetkezik a nagy változás.

Hogyan fogadtuk a hírt, s az 1990/91-es tanév történéseit?

Bizony fel-felszakadozott a sóhaj: bárcsak még mi is a jól kitaposott úton, a megszokott, és az általunk - nagyon öntudatosan - jónak tartott állami keretek között végezhetnénk... Kérdések tolongtak kimondva vagy kimondatlanul bennünk: mit jelent majd ránk nézve a „divatjamúlt” egyházi léghör? Hozhat-e valami jót? S előjött az ilyenkor szokásos kérdés: mi hasznunk belőle? Ot év távlatából visszatekintve jól látjuk, hogy az akkori öntudatosság, túlzott aggodalmaskodás, csendes lázadás az újjal szemben nem volt más, mint beállás a sorba, csatlakozás a tömeghangulathoz, a divatosabbnak vélthez.

Végül elkezdődött az utolsó évünk a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumában. Felfogásunk szerint nem sok jó ígérkezett, s már csak arra vártunk, hogy az érettségivel együtt az iskolát is a hátunk mögött tudjuk.

Isten azonban másképp gondolta, és elképzelésünkön felül ajándékozott. Megértettük - bár nem ment könnyen -, hogy nem mindig a többség által képviselt értékek a valódi értékek. Először félénken, később bátrabban, majd másokat is bátorítva elkezdtünk részt venni a reggeli áhítatokon, csendesnapokon, lelki alkalmakon. Eleinte lehet, hogy csak jólesett látni, érezni az Övéiből áradó megmagyarázhatatlan és eddig nem ismert másságot. Később - hála Neki - nem elégedtünk meg a külső megfigyelő hálátlan szerepével, hanem többre, értékesebbre vágytunk: arra, hogy mi magunk is Isten gyermekei közé tartozunk. Ebben az előre nem várt, sőt nem is kívánt tanévben szillett meg a döntés a szívünkben Jézus Krisztus mellett. Ugyanab-

ben az esztendőben értettük meg azt is, hogy amit a Vele való közösségből nyertünk, átéltünk és átélünk naponta, azt tovább kell adnunk, sugároznunk kell ebben az Isten nélkül mélységesen nyomorult, üres, önmaga mocskában vergődő és fuldokló világban.

Mennyire másképpen gondoltuk a jövőnkét, s mennyire merőben más terveket szőttünk... Egyikünk szeme előtt a tanítói, másikunk szeme előtt pedig a tanári pálya vonzó képe lebegett, amikor - csupán néhány nap eltéréssel - úgy határoztunk, hogy teológián folytatjuk tovább tanulmányainkat. Az ige, amellyel elindultunk, az Apostolok Cselekedeteiről szóló könyvben van megírva: „De semmivel sem gondolok, még az én életem sem drága nekem, csakhogy elvégezhessem az én futásomat örömmel, és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézus Krisztustól, hogy bizonysgot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról.” (20:24)

Az azóta eltelt 5 év alatt volt ellankadás, volt megfáradás, de ezekben is Isten hatalmát és irántunk való szeretetét tapasztalhattuk meg. Felismertük, hogy Neki szolgálni, a Tőle vett megbízást teljesíteni kimondhatatlan öröm. S most, hogy beállunk a szolgálóinak sorába, úgy is, mint lelkipásztorok, és indulunk végezni a Tőle kapott feladatot, mi sem vágyunk semmi másra, csak arra, amiről a fent említett igében Pál apostol beszél: szeretnénk a Szentlélek erejével, életünket sem kímélve, lankadatlanul és fáradhatatlanul bizonysgot tenni az Isten kegyelmének evangéliumáról és mindennek felett való gazdagságáról.

(1996)

Éles Edina és Kardos Erika  
a Sárospataki Református Theológiai Akadémián  
- ma még V. éves hallgatói  
(D, 1991)

## Merről merre folyik a Patak?

Most, amikor a magyar nyelv kezdi teleszívni magát amerikanizmusokkal, gondoljunk csak a „sztori”-ra, a „PC”-re és társaikra, azzal együtt, hogy azt gondolom, hogy nem kell elősegíteni gyökéresztésüket, mégis hozzájuk kell nyúlnom, amikor ki akarom fejezni azt az atmoszférát, melyet Patak jelentett. Persze, nem találok rá a megfelelő szót, mert a patakiság egy feeling. Megpróbálok hát kifejezni.

Az udvariasság, ha szokványosan értelmezem, azt diktálná, hogy arról írjak, milyen sokat segített nekem az iskola a tanulmányaimban, abban, hogy intellektuális kiteljesedésemhez kellő körülményeket biztosítson. Én mindig azt szoktam gondolni, hogy egy ember egyéniségét nem a tudása határozza meg döntően. Ahogyan azt Berencsy tanár úr fogalmazta meg valamikor második koromban, nem a matematika számít, hanem az ember. Életem során nyilvánvalóan számos felnőttel és fiatallal találkoztam, akik - noha esetenként nálam okosabbak vagy nagyobb tudásúak voltak -, nem mutatkoztak eléggé érzékenyek arra, hogy egészséges és teljes értékű emberi kapcsolatokat létesítsenek. Nos én őket nem nevezném boldog embereknek.

A tudás, illetve a tehetség ajándék, személyes szerencse. A tehetséggondozásnak a társadalom számos formáját igyekszik kifejleszteni és a gyakorlatban megvalósítani. Erre a célra ott vannak a főváros ilyen típusú elképzeléseket megvalósítani akaró és a minisztérium által hivatalosan is támogatott „elitgimnáziumai”. Egy vidéki gimnázium - mert Sárospatak besorolása az elmúlt évtizedekben ilyené változott - nem igazán tudja fölvenni a versenyt ezekkel a fővárosi gimnáziumokkal. Az új körülményekhez alkalmazkodni kell. (Furcsa, hogy igazából nem erről akartam írni, de most már mindegy).

A régi mítoszt annyiban kell visszasírni, hogy Patak egyéniség kell hogy maradjon az ország középiskolái között. Ha az egyetemen körülnézek, nem látom, hogy kizárólag azok vinnék sokra a továbbiakban, akik valamilyen középiskolai versenyen nyertek, ezért nem gondolom azt, hogy ezeknek a mérceknak a túldimenzionálását érdemes volna folytatni. Ahhoz, hogy valaki a szó legnemesebb értelmében értelmiségivé váljon, ahhoz az kell, hogy kialakuljon a világszemlélete, ahová később a világ történéseit föl tudja aggatni. Ehhez pedig nem OKTV-k megnyerésén keresztül vezet az út.

Mivel egy társadalom jóléti szintjét a középosztály jóléte határozza meg, azt gondolom, hogy Patakon a hangsúlyt arra kell helyezni, hogy a tudományokat a diákság egységesen jó szinten sajátítsa el. Azok az emberek, akik OKTV-t nyernek, sokszor korán beszűkülnek, ez az, amit nem szabad hagyni. Az, hogy Patak egyházi iskola, ebben nagyon nagy segítség, ugyanis a vallás már önmagában lehetőséget jelent egy világnézeti keretre, gondoljunk a többi egyházi iskolák hagyományos sikerességére. Az iskola református tradí-

ciója további segítség az úton, mivel vallásaink közül a református az egyik legliberálisabb, ami megkönnyíti az új körülményekhez való alkalmazkodást, az azokkal való együttgondolkodást. Igazából nem szeretnék a disszidens nagyozás csapdjába esni, hiszen nekem sokkal könnyebb véleményt hinteni úgy, hogy már elkerültem a gimnáziumból.

Hogy miben kapcsolódik ez ahhoz, amiről eredetileg írni akartam? Talán abban, hogy egy az előbbiekhöz elengedhetetlen tényező adott, és ez a diákság. Bár én magam nem voltam kéttannyelvűs diák, a több száz éves mítosz után most ez lehet az a csali, amely az okos diákokat Patakra csábíthatná. Régen volt a hírnév és a kevés konkurens iskola, amihez társult az is, hogy nem jelentkezett ilyen erős mértékben a regionális körülmények problémája, mint napjainkban. Hiba lenne azt gondolni, hogy csak a kéttannyelvűsek között vannak okos diákok, mert ez nem igaz, viszont igaz, hogy ők kerülhettek nagyobb szelekció eredményeként a Bodrog-parti gimnáziumba.

Számomra ez jelentett igazán sokat. Egy feeling kialakulása mindig vagy nagyon bonyolult vagy a „nem látom a fától az erdőt” szimptóma értelmében egyszerűen triviális. Még soha nem gondolkodtam el azon, hogy Patak esetében melyik lehetőség áll fenn, hiszen lehet, hogy még most sem látom a fától az erdőt. Sokat jelentett tehát az, hogy értelmes emberek között lehettem, és ha arra gondolok, hogy az érzékenység és értelem között pozitív kapcsolatnak kell lennie, mivel az érzékenységet kifejezni sokszor intellektuálisan is kihívás, Patak valahol ezen a ponton - engedtessek meg a vulgáris kifejezés - dobott nagyot a fiatalságomon. Ehhez az érzéshez mindenképpen hozzátartozik az a kód, amely a patakiak beszédstílusát jellemzi. Ha egy patakival, akihez bármilyen kis közös élmény köt, most találkozom, ugyanott tudom folytatni, ahol utolsó találkozásunkkor abba hagytuk. Az egyetemen látnom kell, hogy más iskolákban végzetek között ez nem így van, és ha nagyon kevesen ismerik is be, irigyek erre a feelingre, illetve erre a kódra.

Ez a kód a miénk, ez tesz minket azzá, amik vagyunk. Pataki diákok.

(1996)

Maier Norbert  
közgazdász hallgató  
(C, 1993)



## Erdélyi diák voltam - s vgyok - Patakon

Nagyon fiatalon, 14 évesen kerültem Patakra. A kollégium kapuit 1990 augusztusában léptem át először, akkor jöttünk el ugyanis szüleimmel megnézni a várost és a gimnáziumot, mivel korábban nem jártunk itt, s csak nagyon keveset tudtunk erről a - mára már a számomra legkedvesebb - városról. Bevallom őszintén, hogy csak nagyon halvány sejtésem volt arról, hogy hol is van ez a város, hiszen Erdélyben a földrajz oktatása majdnem kizárólag csak Románia földrajzára korlátozódott.

A város már az első pillanatban nagyon megtetszett, s nagyon örültem és boldog voltam, hogy itt folytathatom majd tanulmányaimat. Ugyanakkor egy kicsit szomorú is voltam, hiszen eljöttem otthonról, s különösen így, hogy egy másik országba. Bármennyire is közel van Szatmárnémeti, mindig bennem volt az, hogy egy országhatár választ el szüleimtől. A gimnáziumi évek alatt ugyan sikerült ezt megemésztetni, de a kezdet kezdetén ez még nehézségeket jelentett számomra.

1990 szeptemberében kezdtem meg az első osztályt, s akkor diáktársaimmal együtt „úttörőknek” számítottunk, hiszen a mi évfolyamunk volt az első, amelyik már egyházi iskolában kezdhetette el tanulmányait. Számomra kiváltság volt az, hogy a pataki „skólába” járhattam, hiszen a kollégium ország-, sőt világszerte ismert volt, s az még ma is. Különösen nagy megtiszteltetés volt számomra, hogy ugyanabba a gimnáziumba járhatok, amelyikben előttem már olyan nagy nevek végeztek, mint Kossuth Lajos, Tompa Mihály, Fáy András, Kazinczy Ferenc.

A kezdeti nagy lelkesedés után azonban hamar rá kellett jönnöm, hogy azért mégsem lesz „leányálom” itt élni és tanulni, ugyanis a felsőbbévesek minden igyekezetükkel azon voltak, hogy megkeserítsék az amúgy is nehéz és fárasztó napjainkat. Minket, pecúrokat igyekeztek mindenféle munkára (masszírozás, bevásárlás, takarítás) befogni, s a munka megtagadása vagy sikertelen elvégzése esetén a megérdemelt „jutalom” (papucsos) sem maradt el. Ám e sok nehézség ellenére is jól éreztem magam itt, jó osztályközösségben voltam, sikerült barátokra találnom, s azt gondoltam: majd csak eltelik valahogy ez az egy év, utána már csak jobb lehet. S így is lett, hiszen a második osztályba lépve már sokkal jobban ment minden, mind az internátusban - mivel már nem voltunk pecúrok -, mind az iskolában, mivel már túl voltunk az ún. alapozó éven.

A szürke, unalmas hétköznapokat az internátusban elkövetett csintalanságok színesítették csupán, no meg a minden hónap utolsó hétvégéjén megtartott csendesnapok, amikre nem csak azért mentem el, mert kötelező volt, hanem mert érdekesnek és ötletesnek találtam őket. A csendes hétvégéken kívül voltak „csendesórák”, vagyis a szilencium minden nap fél 5-től 7-ig. Ez

volt a legalkalmasabb idő arra, hogy a napközben elfáradt diák nyugodtan kipihenhesse magát, hogy aztán megújult erővel s friss elmével nekivághasson az éjszakai életnek, ami többnyire titokban történő tv-nézésben, s ugyancsak titokban (!) történő tanulásban merült ki.

A négy év alatt voltak kritikus időszakok - sokszor megtapasztaltam azt, hogy „az éhes has mindent bevesz” -, de valahogy mindig sikerült átvészelnem őket, s az amúgy is mindig kitűnő hangulat sem engedte, hogy bűnük adjam a fejem, bár alkalmam sokszor lehetett volna rá.

Mint Erdélyből idekerült diák, kezdetben kicsit furcsán éreztem magam, hiszen az köztudott, hogy ott másabbak az emberek. Nehéz volt beleszokni az itteni életbe, s nehéz volt beilleszkedni egy olyan közösségbe, amelyiknek tagjai egy kicsit lenéztek azért, mert a trianoni „országcsinálók” 10 km-rel arébb hízták meg a határt, s így mint román állampolgár jöhöttem a világra. Eleinte nehéz volt, ám ahogy teltek a hetek, hónapok s az évek, kezdtek elfogadni az emberek s köszönhető volt ez annak, hogy kezdtem beidomulni, átvenni az ő stílusukat és viselkedéstiket. Észre sem vettem és már nem ugyanaz voltam, mint aki 1990 szeptemberében elkezdte az iskolát. Sokat változtam a gimnáziumi négy év alatt, de sajnos nem mondhatom el tisztán lelkiismerettel azt, hogy mindig jó irányba. Ezért nem az iskolát teszem felelőssé, de még csak nem is a környezetet, hanem sokkal inkább magamat, mivel hosszú éveken keresztül céltalanul éltem nem keresve azt, aki mostanra már célt, igazi célt adott az életemnek, aki megváltoztatta az életemet, boldoggá tett s ez: JÉZUS.

A címben azt írtam, hogy erdélyi diák voltam - s vagyok - Patakon, s ezt azért tehettem, mert jelenleg is pataki diák vagyok, csak éppen nem a gimnáziumban, hanem a teológián. Jelenleg másodéves hallgatója vagyok iskolámnak, s ha az Úr is megsegít, még három évig lesznek diákja e csodálatos városnak.

Immár hatodik éve vagyok Patakon, de nem bántam meg, hogy eljöttem ide. Köszönöm Istennek, hogy lehetőséget adott arra, hogy itt tanulhassak, s nagyon hálás vagyok azért, hogy még mindig itt lehetek; köszönöm az iskolának, hogy befogadott, s köszönöm Neked, hogy végigolvastad ezt a beszámolót, mely egy olyan diáké, aki örökre hálás lesz azért, hogy itt tanulhatott.

(1996)

Major Zsolt  
II. éves teológiai hallgató  
(D, 1994)

## Az 1994-ben végzett IV. A emlékezik...

Az osztályunk az 1990/91-es tanévben kezdte el középiskolai tanulmányait. Az iskola ekkor került vissza a református egyház tulajdonába, így mindannyian izgatottan vártuk a tanév kezdetét, mennyiben lesz más az iskola, mint egy hagyományos gimnázium.

Az osztály speciális angol nyelvű osztály volt, így már a felvételi vizsgán helyt kellett állnunk, hogy ebbe a közösségbe kerüljünk. Hamar elrepült a négy év, mely után mindenki továbbtanult valamilyen felsőoktatási intézménybe. Az osztály nagyobb részének sikerült felvételi mentességgel bejutni a választott egyetemre, főiskolára. Immáron második éve, hogy érettségiztünk, s mindenki megállta a helyét az új iskolájában.

Az osztályunkban hamar nagyon jó közösség alakult ki, köszönhetően annak, hogy hasonló képességű és érdeklődési körű emberek találkoztak. Osztályfőnökünk, Koncz Éva tanárnő szinte gyermekeként kezelt mindannyiunkat. Bármilyen problémánk volt, bármilyen segítséget kértünk, ő önzetlenül, erőt és fáradtságot nem kímélve segített megoldani mind a kisebb, mind a komolyabb gondjainkat. Az osztályunkban olyan szellem alakult ki, hogy nem volt olyan ember, aki a másikat lenézte volna, mert rendesen készült, jó jegyet szerzett. Nálunk az lógott volna a ki a sorból, aki elengedi magát, nem készül rendesen, s nem jó jegyet szerez. Talán ennek is köszönhető, hogy nagyon szép, 4,89-es osztályátlagot értünk el negyedik év végén, illetve 4,91-et az érettségig. Elért eredményünk természetesen köszönhető a nagy tapasztalattal és biztos tudással rendelkező tanári karnak, többek között: Koncz Éva (biológia, kémia), Dr. Fenyvesi András (magyar, francia), Szathmári Sándor (történelem, földrajz), Dr. Erdei Pálné (matematika) tanároknak.

Úgy gondoljuk, hogy 4 nagyon szép évet töltöttünk el Sárospatakon. Bár az iskola szelleme megváltozott, s akkor kezdett el egy új felfogás elterjedni, bátran állíthatjuk, mi is azok közé tartozunk, akik ezt befolyásolták. A kollégisták életét sokban megváltoztatta a kollégium, ami szintén rengeteget adott nekik. A sok közös program, a csendes hétvégék, kirándulások, bálók mind-mind kellemes emlékként tűnnek ismét fel előttünk.

(1996)

Az 1993/94-es tanévben végzett  
IV. A. osztály

## Az 1989-ben indult kéttannyelvű évfolyam tagjai emlékeznek...

Sárospataknak elsősorban a szellemisége az, ami valami többletérlemlényt nyújt az ott tanuló diákoknak. Nem tudom pontosan, hogy ez a kisvárosi jellegéből vagy a történelmi múltjából fakad-e, de az biztos, hogy én magam felejthetetlen éveket töltöttem ott. Úgy gondolom, hogy a kört nem is lehet az iskolára szűkíteni, hiszen szellemi értelemben az iskola határa Sárospatak határa is volt. A vár, a Bodrog, az iskolakert, mind az összetartozás, az együtt gondolkodás jelképei.

Ráadásul nem is akármilyen oktatásban vehettünk részt, hiszen kéttannyelvű tagozaton sajátíthattunk el egy igen speciális tudást. A különféle országokból érkezett tanárok a nemzetek közötti kapcsolatteremtés „tudományát” adták át nekünk, és tulajdonképpen egy jó értelemben vett internacionalizmus eszméjét is belénk ültették. Nemcsak hagyományos, konkrét tudást kaptunk tőlük, hanem egy egész életfelfogást, pozitív hozzáállást. Ez mindenképpen meghatározza a minket körülvevő világhoz való viszonyunkat.

Talán nem választható szét egyértelműen az iskola és a kéttannyelvű részleg hatása abban a tekintetben, hogy egy hihetetlen magabiztosságot szerztünk az évek során. Mindenesetre ez teszi lehetővé azt, hogy a „jó” magyar átlagnál lényegesen optimistábban tekintünk a jövő felé, és könnyebben birkózzunk meg a problémáinkkal.

Úgy gondolom, ha valaki „csak” ennyit köszönhet egy városnak, egy gimnáziumnak és néhány tucat lelkes tanárnak, akkor megéri egy picit eltávolodni az otthonától, a szülőktől, és megéri bekapcsolódni egy társaságba, és belekóstolni az életbe.

(1996)

Veres István  
közgazdász hallgató

Írjam le pár szóban, mit adott nekem a pataki kétnyelvűi, hogy miért volt jó! Hosszan mesélnék róla, most pár szóban kellene. Nagy a kihívás.

Patakon nőttem fel. Ha valaki befejezi az iskoláit, elkezd dolgozni, azt mondják: kiléptett a nagybetűs életbe. Volt iskolatársaim és én már tizennégy évesen kiléptünk abba a bizonyos életbe, mert Patak olyan környezetet szimulál, amiben az addig gyerekként létező diák 5 éven keresztül folyamatosan csak felnő. Tapasztal, lát, hall, okul és kommunikál. Gyarapodik. Ez köszönhető a környezetnek és a társaságnak. Sárospatakot az Isten is diákvárosnak tremeztette. A kéttannyelvűs diákokat pedig egy nehéz felvételi során válogatták össze. Évfolyamonként 70 okos és erre egészséges büszke kölyök, jóhumorú külföldi, és nagy tudású angoltanárok, történelmi levegő és egy kedves kisváros. A magyar Eton. De ez csak a kezdet. Következik 5 felejthetetlen év, és mindig történik valami érdekes és emlékeztető. Azután, mikor vége, mindenki nagyon szomorú. Két évvel az érettségi után a volt pataki diák még mindig büszkén meséli, hogy „5 volt osztálytársam orvostanhallgató, 8 joghallgató, 2-ből állatorvos lesz, 5-ből közgazdász, stb.” és mindeki azt válaszolja, hogy „hű, neked akkor nagyon jó osztályod volt”, erre ő helyesel, hogy „hát, igen.”

(1996)

Toperczer Gábor  
II. évf. joghallgató  
(E, 1994)

\*

Patakon kétnyelvűsnek lenni olyan sorsformáló élményt jelentett, amelyet valószínűleg egész életem során érezni fogok. Fontos, hogy az iskolának hagyományai, szellemisége volt, de leglényegesebb a közösség volt. Az ország minden részéből érkező osztály-, évfolyam- és iskolatársak mindegyike igaz egyéniség volt. Számptalan gondolkodásmód létezett egymás mellett, és ez egy olyan közösséget hozott létre, amely folyamatosan stimulálva tagjait a szöveg legjobb értelmében vett intelligencia szülőhelye lett. Olyan hely volt ez, ahol el sem lehetett kerülni a közösségi érzés kialakulását. Ami a tudást illeti: máig is hálás vagyok tanáraimnak a nyelvtudásért és a természettudományokban való jártasságért, de a legfontosabb mégis az volt, hogy megtanultam gondolkodni, és ezt a közösségnek köszönhetem leginkább.

(1996)



Zsiday Viktor  
közgazdász hallgató (E, 1994)

Az évfolyam, amely végül mint a *dicsőséges* IV.E végezte, eredetileg két osztályból állt. De erre már csak a nagyon jó memóriájúak emlékeznek, mert Radics Ernő példáját jó sztahanovistaként sokan követték. Az eltávozók sorát megnyitó Ernő pedig még soká kísértett, mert két évvel távozása után még mindig feltűnt a neve egy-egy névsorban.

Szóval csendesen fogyogattunk, és negyedikre egy osztállyá olvadt a kető. Az egyesítést persze senki se akarta, sem a diszkrétan individualista E, sem a közösségi F. A végzet azért bekövetkezett, és E néven egyesült a két osztály. Az eredmény azonban korántsem lett katasztrófális (bár ezt lehet, hogy nem mindki tartja így), merthogy a *dicsőséges* keletkezett belőle.

Nem voltunk rossz gyerekek, csak néha nem értettük a minket érintő történészek logikáját, és ezért esetenként durcásak voltunk. Pedig mi akartunk alkalmazkodni, mert lám a Mudrány-kosztot is megettük, már aki nem a Kosuthban érkezett.

Sok mindent csináltunk, eleinte jártunk orosz órára, készültünk vízitűrára, voltunk Weissnál könyvért, voltunk megszállott biológusok, sok matektanárunk meg lektorunk volt, elszántan báloztunk, ha lehetett, szerveztünk osztálybulit, amíg lehetett, s az E töredékesen másfélszer még kirándult is. Szedtünk almát, fociztunk, keményen teljesítettük a testnevelési óra feladatait, megneveltük egymást zeneileg, egy biológiaórán pedig megtudtuk Topitól, hogy Svékus Marci mellett Amerikában egy hormon ült (sok egyéb érdekes információ mellett). Geréb Tamás Artúr mégsem készítette el a beígért szótárt. Papp Tibi pedig szakállt növesztett. Reppa Zolit meglátogattuk Debrecenben vakbélműtétje alkalmából. Csináltunk magunknak szóló szalagavatót műsrot, ahol Szabados Lacust kiabálni is hallhatták a nézők (már ezért megérte). Zsiday Viktor majdnem megalapította az Inn-formation nevű zenekart, miközben Tóth Sándor tanár úr többször megállapította, hogy Vikornak nincs sapkája (aki ezt követően mindig kiment valami nehéz feladatot megoldani a táblához). Csehi Lajos (helyi lakos) a krétafoci feltalálójaként vonult be a történelembe, Hegy Pötyi pedig a mellébeszélés művészetében nyitott új távlatokat (ezért személyes csodálatomat is elnyerte a jeles egérkedvelő). Kiss Krisztián ellenben ágyneműtartóval is tudott patkányt ölni. Polyacska Orsi színdarabjában feloszlatta a Szovjetuniót. Bodor Bogi nulladikos frizurája pedig alighanem a legnagyobb sokkoló hatású események közé tartozott az iskola történetében. Tamaska Tündéről se tudja szerintem senki az egyetemen, hogy ő valójában Tamaska Katalin, Tünde nagy öröme.

Az osztály krémje, mind a harminckilenc diák azóta szétszéledt mindenfelé. A híres pataki összetartás azért még nyomokban észlelhető, például egyedül a mi osztályunknak van homepage-e az Interneten (pusszantás a készítői-

nek), arról nem is beszélve, hogy még köszöntünk egymásnak, ha találkozunk. Szerettem az osztálytársatok lenni, gyerekek.

(1996)

Kocsis György  
orvostanhallgató  
(E, 1994)

## Sárospatak

Semmi különös. Egy városka 20-25 ezer lakossal a Zemplénben. Ugyanígy házak, emberek, templomok, nyomor, gazdagság, művelődési ház, mozi, Bodrog, vár, mint akármelyik más városban. Kéttannyelvű gimnázium is több van Magyarországon... És mégis...

Amikor én odakerültem (1989), a gimnázium jószerivel csak néhány száz éves hírnevéből élt. Évtizedek óta nem tűnt ki semmiben, semmivel. Aztán lassan éledni kezdett. Elindult a sokak által gyűlölt angol-magyar tanítási nyelvű osztály. Eleinte kettő. Az ország minden részéről ide felvett diákok jobb helyzetbe kerültek, mint az általános tantervű osztályok tanulói - ezért néha utálták őket -, de egyben versenyt is indítottak: vajon tényleg jobbak, vagy csak szerencséjük volt. Ez a kérdés azóta sem dőlt el, de elősegítette egy iskola életének a felpozícióját. A tanulmányi és sporteredmények kiugróan megjavultak. Érdeklődő és ambiciózus emberpalánták fészegették az iskola által szabott korlátokat. Bodza kórust indított, Bolvári tanár úr kosárlabdacsapata egyre feljebb került, Ircsi néni a tornászokkal országos döntőig jutott, a matematika versenyeken is felhívta magára a figyelmet Bigus tanár úr csapata, és a Sinkóné tanárnő által rendezett kis darab, a Páskándi Géza Az eb olykor emeli lábát c. művéből készült színjátszóköri próbálkozás még elnyerte a legjobb színdarab díját a Diáknapokon. Elnézést kérek azoktól, akiket kihagytam, de én ezekben részt vettem, ezért emlékszem rájuk. Két antológia készült a diákok írásaiból - furcsa módon ezt is kéttannyelvűsök szervezték -, aminek aztán, nem tudom, lett-e folytatása. De ők megpróbálták.

Lehet, hogy a fent felsorolt eredmények és a kéttannyelvűsök között valójában nincs összefüggés, csak véletlenül mindenbe belecseppentek. Emlékezetem nyilván torzít.

Azért egy-két emlék belém vésődött, és egy-két pillanat meghatározó volt az életemre. (Ha, kedves olvasó, még gimnazista vagy, nyugodtan röhögj az érzélgős, nagy dumán: „meghatározó” - persze! Soha nem készültem az órák-

ra én sem, nem írtam házi feladatot, csak oroszból, - én sajnos nem is kocsmáztam, de te tedd bátran -, és vártam a hazautazást, a lyukasórát... De most még ne vess! Én is nevetek rajtad.) Egyszer otthagytak Ausztriában. Lemaradtam. Két héttel később már öt variációban járt szájról-szájra a történet a városban. Egyszer meg - fordított napon - felálltunk és kivonultunk majdnem egységesen a teremből, miután a tanárnő mindenkinek beírt egy egyest, egy fiúnak szaktanárít adott, mert a hosszú haját összefogta. Nulladikban az egyik helyettesítő tanár azt mondta, hogy ő ilyet még nem látott: mindenki visszatartotta a kínálkozó alkalmat, hogy nálunk tartson órát, mert „féltek” az osztálytól. Ezek ma már csak sztorik, amikkel itt büszkélkedhetek. Nekem ennyit sikerült kiszívnom Sárospatakból. Eljöttem, de csak azért, hogy a csúcsra hagyhassam abba. Máshol nem éreztem ilyen jól magam, ezért sűrűn visszajártam, mint pesti diák. A lényegét azonban megértettem, és tudom, hogy el kellett jönnöm, hogy majd a gyerekeim visszatérve, megtérve... nem tudom...

Ez a város nem fertőződött meg érdekekkel, pénzzel - legalábbis akkor. Egy állomás, egy sziget és más efféle közhelyek, de nincs jobb szó. Ugyanígy nincs, mint ahogy azt a bizonyos lényegét sem lehet megfogalmazni. Minden emberi léptékű, levegős és több száz évesen is friss. És ti hozzátehettek. Én úgy érzem, nyomot hagytam, ha szemmel nehéz is észrevenni. Az egyik csónakból például én hagytam el az ülőkét, mert beborítottunk egy másik hajót, akik aztán minket is beborítottak. Azóta fapad van az „indiánban”. Bár lehet, hogy torzít az emlékezetem.

Nagyon sok idő telik el, amikor majd újra visszamegyek. Azok, akik Sárospatakot, a gimnáziumot jelentik nekem, már nincsenek ott. Befejezték. Én meg még mindig bűnhődök a hűtlenségemért, és nem vagyok annyira mazochista, hogy emlékekkel gyötörjem magam. Mert ezek tényleg fájnak. (Majd meglátod!) Most is. Még akkor is, ha az emlékezetem szépít.

(1996)

Bodnár Zoltán

színházrendező szakos hallgató



## A Felvidékről Sárospatakon

Amikor először szembesültem az írás feladatával, nem mertem vállalni, hogy csak a saját véleményemet írjam le, és ne kérdezzem meg a többi felvidéki diáktársamat. Megkértem őket, írják le, mit jelent számukra Sárospatak, az, hogy itt tanulhatnak, és azt, hogy érzik itt magukat. Néhányan meg is tettek. Véleményem sokszor szinte teljesen egyezik az övékkel, úgyhogy most már bátran írhatok az ő nevükben is.

A legtöbben - mondhatni - véletlenül kerülünk ide, hirtelen döntések következtében. Nem hiszem, hogy elvárásaink, elképzeléseink - mert bizonyára mindenkinek voltak - sokban különböztek volna. Én úgy gondoltam, hogy itt is ugyanolyanok a diákok, ugyanazt jelenti a barátság, vagy ahogy az egyik társam fogalmazta, az igen igent, a nem nemet jelent itt is. No, ezek azok a dolgok, amelyek azért nem egészen így vannak. A diákok mások, más az egész hangulat és légkör is. Ezt akkor érzem a legjobban, amikor hazamegyek, és idegennek tűnik a régi iskolám, benne a sok régi ismerőssel.

De ahhoz, hogy az igen nem mindig igen, és a nem nem mindig nem, nem sikerült itt hozzászoknom. És van még valami, ami a mai napig nehézséget okoz. Nem szeretek úgy menni valahova vagy valakihez, ha nem hívnak. Márpedig itt ezt így kell csinálni, ha valaki barátkozni akar.

Voltak egyéb nehézségek is, pl. amikor a tartózkodási engedélyt intéző szervek sokáig tartották maguknál az útleveleinket. Vagy amikor különböző orvosi vizsgálatokra köteleztek minket, és mint később kiderült, nem is lett volna szükség rá. Ezekről persze nem az iskola tehet.

De minden akadály ellenére sem bántam meg, hogy ide jöttem, mert rengeteg mindent kaptam és részese lehettem az újra ébredező pataki diákélet különleges apró és nagyobb élményeinek, amelyeket kívülálló meg sem érthet, és mindenki, aki a kezdeti nehézségek ellenére meg tudja szokni Patakot és itt marad, mindig őrizgetni fog a szívében.

A szokásosnál nagyobb egymással törődésen kívül, ami szerintem igenis fontos jellemzője az iskolánknak és internátusainknak, élvezhettem az éneklést, a zenélést, éneklést, a bibliaköröket, különböző társasági összejöveteleket is. Ezzel csak azt akarom mondani, hogy Patakon, ha nem is korlátlan, de azért meglehetősen sok lehetőség kínálkozik. Csak ki kell használni őket.

Így öt év ittlét után úgy érzem, hogy okos döntés volt ide jönni tanulni, és büszke vagyok rá, hogy pataki diák lehettem. Remélem, kötöttem néhány életre szóló barátságot is.

Ami most következik, azt hiszem, a többiek nevében is írhatom: szeretném, ha a felvidéki magyarság hasznukat tudná majd venni a későbbiekben.

(1996)

Süli Katalin

IV. E

## Kárpátaljai diákként Sárospatakon

Sokáig gondolkodtam az egészen. Rajtunk, az iskolánkon, viszonyunkon, s egyáltalán azon, mit is jelentett s jelent itt tanulunk.

Miért nehéz megfogalmazni? A sokféle összetevő miatt, ami életünket meghatározza. Először is más kultúrából kerültünk ide. Más identitású nép közül. Magyarok ők is, megmaradtak annak, akarva-akaratlan őrizve hagyományait, szokásait. Egy időben nagy divat volt, hogy újságban, a közéletben, beszélgetésekben sokat foglalkoztak a kisebbségi magyarokkal. Mára ez már kifutotta magát, hisz a magyar kormány is gazdasági válsággal küzd, s a hangzatos szavakat nincs miből alátámasztani. Javult azóta az oktatás helyzete is, megnyílt a beregi magyar gimnázium.

Másodsorban Patak, az ősi alma mater éppen hogy csak visszakapta egyházi jellegét. Igaz, mindig is külön státusza volt ennek az iskolának, de most a változások idejét élve szinte fel sem tűnik sokak előtt, mi is történik, mert részesei vagyunk.

Harmadszor azért nehéz ezt kifejtteni, mert akár bevalljuk, akár nem, bizony kellemes és kellemetlen benyomások vegyesen értek minket. Asszimilálódni kellett valamelyest, ezt kívánta meg a nyugodtabb életvitel. Hogy ez mennyire alakított ki kettősséget bennünk, vagy ne adj' Isten! személyiség-hasadást, azt - úgy hiszem - magunk sem látjuk még, vagy ha látjuk, igyekszünk mihamarabb elnézni felette.

Mégis: sokat köszönhetünk iskolánknak. Itt váltunk felnőtté. Az első évtünk, de a többi is igen maradandó emléket hagyott bennünk. Olyan élményeket, amelyeket máshol nem szerezhettünk volna. Minden új volt, más, de érezhettük, hogy gondoskodnak rólunk - sokunk még most is ingyenes ellátásban részesül, ami jelentős segítség -, hogy figyelnek ránk, és nem mindy, hogy mi is lesz a mi sorsunk.

A 90-es évek elején még tartottak a változások, s ma is tartanak, mikor a búcsúra készülünk, s a felvételi vizsgákat tervezzük. Négy évvel ezelőtt nem igazán tudtuk, hogy van ilyen lehetőség. Odahaza annyira szétzilálódott álla-

potba került az oktatásiügy, hogy ha ott tanulunk, az nemcsak tárgyi tudásban, de látókörben is kevesebbet jelentett volna. Én mindenféleképpen Magyarországon akartam folytatni a tanulmányaimat, s a szülleim is ezt akarták. Akkoriban sokan ezt akarták és tették. Mert meg kellett tenni. Még azzal a kockázattal együtt is, hogy sokan itt maradnak. De azon kevesek, akik veszik a bátorságot, s hazamennek, hogy ott, a végeken munkájukkal, megszerzett-kapott tudásukkal még tartsák az emberekben a lelket, hasznára válhatnak annak a régióknak, szűkebb értelemben a nemzetiünknek. 92-től igencsak megváltozott itt minden, ám azt hiszem, így volt jó. Változatos diákéletünk sok mindenre felkészített, s ezért hálásak lehetünk a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának.

(1996)

Tóth Szabolcs  
IV. D

## Volt egyszer egy Fun Night

Az iskola hagyományai szerint már évek óta tanítanak minket külföldi tanárok. Sokukhoz kedves emlékek fűznek bennünket: kirándulások, éneklések vagy akár iskolai órák. Három évvel ezelőtt egy olyan hagyományt próbáltak megteremteni, amely magában hordozta a szórakozás, a vidám együttlét és a lelki gazdagodás lehetőségét is - ezzel olyan szint hoztak a diákság életébe, amelyet érdemes lett volna megőrizni.

Hetenként, később kéthetenként került megrendezésre a Fun Night (szabad fordításban: Vidám este), amely valóban kiérdemelte ezt a nevet, hiszen aki ott volt, nem fogja elfelejteni, hogyan fűztünk össze egy sornyi embert egy madzagra kötött kanál segítségével, hogyan próbáltuk kétméteres tanárainkat fejünk fölött kézzől kézre adni, de Jenny és Myron látványa sem volt éppen mindennapi, amint egymás nyaka köré tekeredve próbáltak egy narancsot egymásnak átadni... Sorolhatnánk az ötletesebbnél ötletesebb játékokat, melyekkel a szervezők: Karen Ludema, Lois Craven, Melinda Lachniet, Jeffrey Weiss, Donald Wagon, Jon Heeringa és Keith Pruitt rukkoltak elő minden alkalommal.

Természetesen nem csak játszottunk, hiszen nem ez volt az elsődleges cél. Az estét mindig keresztény énekekkel kezdtük, megteremtve azt a hangulatot, amely oldott volt, s mégis figyelemmel és várakozással teli. Ezt az üze követte egy rövid játék, amely előkészítette az aznapi üzenetet. Ezt az üze

netet mindig más szájából hallottuk, teológusok, tanáraink vagy vendégek tolmácsolásában.

A fiatalok szemével olvastuk és értelmeztük a Bibliát, és mindennapi életünkre vonatkoztattuk. Ezután ismét éneklés és játékok következtek, melyek gyakran a korgó gyomrú kollégisták számára is tartogattak valamit.

Különleges ünnepi alkalmainkon még több meglepetés várt ránk. Először talán utoljára ettünk „vályútból” fagylaltot és öltünk cukorral és csokival töltött papírmalacot. Ezen kivételes alkalmak iránt általában nagyobb volt az érdeklődés a hívogató ünnepi versikéknek köszönhetően, amiket segítőkész diákok írtak. Íme egy kis ízelítő az ünnepi meghívókból:

Bár a napfény csillog, ragyog,

A Fun Night-on boldog vagyok.

Sajnos, ez lesz az utolsó

Éppen ezért lesz majd nagy  
SHOW!

Elmegyünk hát,

itt a nyár,

Marad Patak és a vár.

Nap is lesz majd unalmas

Vágy is lesz majd

hatalmas.

Milyen jó volt néha este

Jon és Lois tréfaestje!

Holnap is lesz

este éppen!

Talán ez is búcsúképpen.

A tavalyi év folyamán még sikerült megszervezni a kéthetenkénti összejöveteleket. Bár ezek az esték talán csendesebbek és komolyabbak voltak, a társaság is kisebb volt, mégis megvalósulhatott a játék és a lelki élet egysége. A kedves történetek tanulságai és a vidám énekek dallama még ma is fülünkbe cseng, ha felidézzük az együtt töltött kellemes estéket.

Sajnos a mai diákság sorából már csak kevesen emlékezhetünk a Fun Night sajtószerű hangulatára, de a mi életünkben valami különlegeset jelentett. Jó lenne, ha az iskola leendő amerikai tanárai és a pataki diákok továbbvinnék ezt az elindított hagyományt, és igazi lelki kapcsolat jöhetne létre diákok és tanárok között.

(1996)

Tollas Ágnes

IV. E.

## Pataki diákból pataki tanár

„A Patak felett futó felhők a magyarság felhői voltak mindig az én számomra.” (Móricz Zsigmond)

Sárospatakon születtem, pedagógus családban. A Tanítóképző Intézet Gyakorló Általános Iskolája elvégzése után a Rákóczi Gimnáziumban folytattam tanulmányaimat. Negyvenegyen kezdtük az I. C osztályban a tanulást és harminckilencen tettünk érettségi vizsgát 1975-ben. Szívesen emlékszem vissza tanáraimra és diáktársaimra, akikkel sikerült jó kapcsolatot kialakítani a négy év alatt.

Hajdú István tanár úr már az első osztályban igyekezett ránevelni arra, hogy a történelmi forrásanyagokkal önállóan tudjak bánni és a megszerzett ismereteket alkotó módon tudjam alkalmazni. Iskolánkban mélyre nyúló gyökerei vannak a patriotizmusnak. Az őszinte hazafiság, a nemzeti öntudat a genius loci parancsa. Hajdú tanár úr a történelemórákon a hazaszeregetre és a helytállásra nevelt minket elsősorban a nagy elődök példájával. Eleven példát adott, hogy milyen fontos tanári erény a pontosság, a kötelességtudat és az alaposág. Órái nagyon érdekesek, változatosak voltak, hiszen úgy kötötte le a figyelmünket, hogy eljátszotta nekünk a történelmet. (Pl.: a magyarok kalandozó hadjáratai Nyugat-Európában).

Nagyon fontosnak tartom, életem egyik meghatározó elemének, hogy felhívta a figyelmemet a Nagykönyvtárban fellelhető értékekre. Egyetemi tanulmányaim során is sokszor megfordultam itt és nagyon sok segítséget kaptam a könyvtár dolgozóitól. Köszönet érte. Jelenleg is, ha időm engedi, szívesen megyek oda olvasni vagy kutatni.

Balogh Ferencné tanárnő szeretettette meg velem az irodalmat az első osztályban. Ahogy Balassi költészetét tanította, annyira megragadott, hogy az osztályban az én dolgozatom sikerült a legjobban ebben a témában. Ma is hálásan gondolok rá. Zabó Zoltánné tanárnő is szívvel-lélekkel tanította a magyart. A második osztályban kinevezett versfelelősnek (nekem kellett először felmondanom az aznapra feladott verset, illetve versrészletet), így rengeteg verset tanultam meg könyv nélkül. Ennek ma is nagy hasznát veszem. Köszönet érte.

Az iskolaépület felújítása miatt két tanévet nagyon mostoha körülmények között töltöttünk: a fizikai, kémiai, biológiai kísérletekről csak hallottunk, de az eszközöket nem használhattuk. De így is, aki tanulni akart, jó eredményt érhetett el és néhányan sikeres felvételit tettek fizikából, kémiából, biológiából.

Osztályunk jó közösséggé formálódását nagymértékben segítették az iskolán kívüli közös programok: az osztályrendezvények, bálók, a tanév végi kirándulások, az őszi szüreti munkák.

Érettségi után felvételt nyertem a Comenius Tanítóképző Főiskolára, ahol alapos felkészítést kaptam pedagógiából, pszichológiából, szakmódszertanokból. Az itt szerzett ismereteimet az oktató-nevelő munkában jól tudom hasznosítani. Könyvtár szakkollégiumot is végeztem, így később könyvtárosként dolgoztam 3 évig. A főiskolán belekóstoltam a kutatómunkába is: a Tudományos Diákköri Konferenciára készített dolgozatom dicséretben részesítették. A diploma megszerzése után Kazincbarcikán és Tiszakarádon általános iskolában tanítottam, itt nagyon sok hasznos tapasztalatra tettem szert. Közben elvégeztem a magyar-könyvtár szakot a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán.

1990-ben, amikor a gimnázium visszakériült jogos tulajdonosához, a református egyházhoz, pályázatot adtam be nevelőtanári állásra. Több jelentkező közül engem választottak, így a Kazinczy Internátusban kezdtem munkámat az első évfolyamos fiúkkal. Sikeriült jó kapcsolatot kialakítanom diákjaimmal, a szülőikkel és a gimnázium tanáraival.

A kollégium védőszárnyai alatt sikeriült megvalósítani életem nagy célkitűzését: Dizseri Sándor igazgató úr támogatásával jelentkeztem a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemre, ahol a közelmúltban magyar szakos bölcsészdiplomát szereztem.

Diplomamunkám témájaként választottam Tompa Mihály költészetének elemzését, mert alaposabban meg akartam ismerni az egykori pataki diák életét, költészetét és azt a kort, amelyben alkotott.

Az 1995-96. tanév első félévében óraadó tanár voltam az I. C osztályban. Nagyon jó volt látni az internista fiúkat az osztályban, mélyebbé vált a kapcsolatunk. Nagyobb a hatása a nevelőnek, ha délelőtt és délután együtt van a diákjaival. Hasznos lenne, ha a jövőben az internátusi nevelőtanárok egy-egy osztályban szaktárgyukat taníthatnák.

Tanítványaimmal igyekszem megismertetni Patak múltját, a kollégium híres diákjait, ezzel is megerősíteni hovatartozásukat.

Egymás megbecsülése, tisztelete, a közösségért végzett munka öröme a titka annak, hogy az iskola elvégzése után is segítik egymást a pataki diákok. Összetartozásuknak, a baráti kapcsolatok és az alma mater iránti ragaszkodásuk szép alkalmai az érettségi találkozók. A beszámolókból az derül ki, hogy a gimnázium jól felkészítette diákjait az életre, a legtöbben példásan megállják a helyüket.

Egy volt évfolyamtársam segít Prágában szálláshoz jutni...

Egy másik osztálytársam bécsi kirándulást szervez...

A harmadik híres emberként az újságból néz vissza...

A negyedikkel együtt munkálkodom a „Beszélni nehéz!” anyanyelvi mozgalomban...

Az ötödikkel közösek örömeink, gondjaink, hiszen egy iskolában dolgozunk...

(1996)

Sinkó István

(C, 1975)

## Pataki diákból pataki tanár

Az iskolapadból kikerülő emberek - teljesen függetlenül attól, hogy csak néhány hete, vagy akár több évtizede ballagtak-e el - általában szívesen beszélnek diákéveikről. A „tanarakra” ez talán még fokozottabban érvényes - én is gyakran fűszerezem a kissé szárazabb órákat diákkoromból vett történetekkel. Most azt a megtisztelő lehetőséget kaptam, hogy ennek az évkönyvnek a lapjain mesélhetek diákéveimről és pedagógussá válásomról.

1978-ban lettem alma materünk diákja. Sosem fogom elfelejteni, amikor Kádas Sándor, akkori igazgatónk kezét nyújtotta nekem, a leendő pecúrnak. Talán akkor megéreztem valamit abból a szeretetteljes emberségből, amely iskolánkból nagy tanáregyéniségein keresztül kiáradt. Sok kiváló pedagógus egyengette utunkat, anélkül, hogy bármelyiküket is megsérteném, most ketőt emelnék ki közülük. Volt osztályfőnökömmel, Hajdú Istvánnal kezdeném, aki osztályfőnökként és történelemtanárként egyaránt felejtethetetlen számomra. Ő nemcsak elmagyarázta, sőt kézzelfoghatóvá tette (például „antik bélásokkal”, ahogyan pénzgyűjteményét neveztük) számunkra a történelmet, hanem gyakran el is játszotta a fontos eseményeket. Megtanított minket nemcsak a világtörténelem összefüggéseire, hanem igaz magyarságra is. Veltünk volt jóban-rosszban, almaszüreten, focimeccseken, osztálydiszkóban, kirándulásokon, néha letolt és mindig megvédett minket, mint igazi „bandagazda”.

Sipos István, egykori biológia- és kémia tanárom szintén nagy hatással volt későbbi pályafutásomra, ő „oltott be” minket e tárgyak szeretetével. Mikor

beléptünk „szentély”-nek becézett laboratóriumába, ahol maximális entrópiával, de művészi precizitással sorakoztak a különféle vegyszeres üvegek, szövettenyészetek és színes metszetképek, úgy éreztük magunkat, mint akik egy varázsló műhelyébe cseppentek. Sokan közülünk egy életre „megfertőződtek” a természettudományok „bacilusával”, amit diáksztorikkal „megettűzdt” óráin is magunkba szívhattunk. Mindkettőjünkben egyaránt megcsodálhattuk azt a sokoldalúságot, ami a nagy tanáregyéniségek sajátja: Sipos tanár úrnak legalább olyan könnyedén ment a saslengés a korláton, mint osztályfőnökömnek a legendás, „Hajdú-féle gyógypörkölt” elkészítése.

Osztályunk az iskola utolsó fizika tagozatos F osztálya volt. A benne lévő húzóerőnek köszönhetően számunkra a tanulás nem „szükséges rossz”, hanem izgalmas verseny volt. A pontversenyek, szakkörök, OKTV-k állandó szereplői lettünk, gyakran szép sikereket elérve. (Ez később meghozta gyümölcsét, a 32 érettségizőből huszonnyolcat vettek föl első nekifutásra, főleg egyetemekre.) A tanulmányi munka mellett - és nem annak rovására - teljes mellbedobással vettünk részt a diákéletben: sportrendezvények, fordított napok, Hepe-hupa-kupák és diáknapi állandó szervezői és résztvevői voltunk. (Mindig emlékezetes marad számomra a második április 1-je, amikor testnevelés órán raboknak és smaszereknek beöltözve végeztük a bemelegítő futást, és egyik - ma katonatiszt - osztálytársam olyan nagy hatású füstbombát robbantott irodalomórán, hogy nyomai talán még ma is látszanak a 12-es teremben. Mindezek kapcsán két dolgot szerettem volna kihangsúlyozni. Elsőként azt, hogy a jó tanulás és az egészséges diákhumor nem egymást kizáró, hanem egymást feltételező tényezők. Másodszor azt, hogy - anélkül, hogy feltenném a rózsaszínű múltba néző szemüveget - mindkét tényező mintha elhalványult volna a mai diákok jó részénél. (Persze az is igaz, hogy mi még nem voltunk annyira leterhelve és nem éreztük a jövő szorítását.)

Negyedikesként eléggé nehezen tudtam eldönteni, hogy merre tovább, mert nagyon sok dolog érdekelt. Bár szüleim szintén pedagógusok, eleinte nem nagyon vonzott ez a hivatás. Később szép lassan rájöttem, mekkora örömet, élményt jelent számomra, ha világosan és szemléletesen el tudok magyarázni másoknak látszólag bonyolult dolgokat. Megütközve hallgattam néhány ismerős csodálkozó szavait: Karcsi, te tényleg csak tanár leszel? „Csak” tanárnak lenni - ezt lassan tizedik éves tanári tevékenységem után hittel mondhatom: az egyik legszebb, Istentől kapott ajándék és feladat: segíteni a jövő nemzedékét táltumai megsokszorozásában.

1982-ben felvételt nyertem az ELTE biológia-kémia szakára. Előtte még várt egy kemény próbatétel: előfelvételiként egy évet „angyalbőrben” kellett nekem is töltenem Szegeden. Ennek elviseléséhez nagymértékben hozzásegített egyik hobbim: a karikatúra. Kedvenc rajzfigurám: „Lalyos” a rézszegecs horgász velem együtt szintén bevonult, és bunkó főtörzsőrmesterként hetente megjelent a laktanya faliújságján. (Gimnazista és egyetemista ko-



romban gyakran rajzolgattam különböző újságokba, és ma is szívesen veszem kezembe a ceruzát, ha időm engedi.)

Leszerelés után kellemes meglepetésként várt rám egy levél, melyben arról értesítettek, hogy az Eötvös Kollégium is diákjai közé választott. Egyetemi tanulmányaim során ez később sorsdöntőnek bizonyult számomra. Itt ugyanis (emiatt „táltosképzőnek” is becéztük kedves kollégiumunkat) olyan sok szakmai és emberi érték gyűlt össze, mely minden szempontból (nyelvvizsga, speciális kollégiumok) biztosította a „szükséges pluszt”. Életrészoló kapcsolatok alakultak ki a gyakran hajnalig tartó beszélgetések, többnapos túrák, idegennyelvi estek - vagy akár gombfocimeccsek és palacsintasütések során.

Az egyetem vége felé - bár jól éreztem magam Pesten - egyre inkább hazavonzott Patak. Több helyre is hívtak, de én nem tudtam elképzelni a munkámat a négy fal között sem a rákkutatóban, sem a szerves kémia tanszéken. Ötödéves koromban kimentem tanítani Abaújszántóra, és egyéni levelezőként fejeztem be az egyetemet. Feleségem is sárospataki, így mindketten hazavágytunk. Ehhez a döntő lökést az adta meg, hogy szolgálati lakásunk - szinte horrorfilmbe illő módon - lakhatatlanná vált, és ez akkor derült ki, amikor Szilvike a nyíregyházi szülészetről hazatérve egyhetes kislányunkkal belépett az ajtón. Szüleinek meleg kispataki otthona fogadta be őket és engem is, amikor hétvégenként hazamehettem hozzájuk. Ezek után szinte égett a lábam alatt a talaj Abaújszántón és annak ellenére, hogy szerettem ott tanítani, és sokat kaptam az ottani négy év alatt, nem volt többé maradásom.

Hála Istennek és azoknak a jóakarató embereknek, akik segítettek ebben, 1991 nyarán sikerült hazajönni egykori iskolámba.. A kör bezárult, itthon vagyok. Jól érzem magam, és bár kisebb-nagyobb gondok adódnak, azt hiszem, minden biológia-kémia szakos örülne, ha ilyen lehetőségek között dolgozhatna.

A bevezetőben említett gondolatok Patakon még nagyobb jelentőségűek, hiszen az egykori nagy tanítómesterek emléke szerves része a lassan immár félezer éves folytonosságnak. Örülök, hogy ide küldetve és itt szolgálva talán parányi része lehetek én is.

(1996)

Egri Károly

(F, 1982)



### III. Tanulmányok, esszék

#### A reneszánsz életszemlélet megjelenítése Janus Pannonius és Balassi Bálint költészetében

(érettségi dolgozat)

Az európai kultúra bölcsője az ókori Hellászban ringott: a Kis-Ázsiából magával hozott örökséget itt gyúrta át sajátosan európaivá a felszabadultabb görög gondolkodás. Az emberi lélek kilépett a szorongás szörnyekkel és démonokkal benépesített sötétjéből, és a tudat hirtelen támadt világosságánál végre meglátta, felfedezte és megszerette önmagát. A görögség nem vetette el a vallást, de nem engedte, hogy az az emberi életet megnyomorítsa, ezért Zeusz antropomorf Olümposza nem nőhetett fenyegetően föléljük. Az ember minden dolgok mércéje lett, és az ebből fakadó egészséges öntudat művészileg is újszerű dolgokat hozott létre: az emberi test szépségének emléket állító Diszkoszvető és Anakreónnak az öregség miatt kesergő versei csak ebben az új légkörben születhettek meg.

A Római Birodalom kultúrtörténeti szerepe kevésbé egyértelmű, de vitathatatlan, hogy megőrizte a görög hagyományt, és átmentette azt a Krisztus utáni időkbe. Bukásával megkezdődött a kereszténység eszméi által meghatározott középkor, amely - az új, szigorúan monoteista szemlélet jegyében - elvetett mindent, ami antik, hiszen istenközpontúsága, aszkézisre való hajlama élesen szembeállította a görög-római örökséggel. A „sötét középkor” századaiban az embernek illett megfeleledkeznie arról, hogy teste is van, és ha erre képtelen volt, bűnös vágyaiért kemény kínzásokkal vezekelt. Önnön törpe voltával nap mint nap szembenézve saját értékét már csak annyiban látta, amennyiben képes Isten akaratának a lehető legtokéletesebben engedelmeskedni. Az elveszett édennel összevetve számára a Föld minden természeti szépségével együtt is siralomvölgynek tűnt, az eljövendő örök élet fényében a földi lét pedig elviselendő rossznak. Ugyanezt tükrözte a művészet is: az egyetlen méltó téma Isten, Krisztus, a Szűzanya vagy a szentek fenségének dicsőrete lett, és a névtelen művész alkotását vallásos megnyilatkozásaként fogta fel. Ez a szemléletmód végső soron a kereszténység eredeti szellemiségétől is idegen volt, és a 13. századra bebizonyosodott, hogy az embertől is az ekkor indult meg az a törekvés, amely az ókori kultúra feltámasztásával próbálta emberarcúvá alakítani a kereszténységet. Érdekessé, értékessé vált minden, ami antik: újra felfedezték a görög és római művészetet, visszaállították a földi és az égi egészséges egyensúlyát. A szépséget Isten szeretetének megnyilatkozásaként értelmezték, és az embert visszaállították az őt megillető helyre. A művész kibontakozott a névtelenségből, mert önmagát

és az őt körülvevő világot témául választani, és a létrehozott alkotás fölött érzett büszkeséget nem érezte bűnnek többé. Ez a 13. századtól a 16-17. századig tartó művelődéstörténeti korszak a francia renaissance (újjászületés) elnevezést kapta, hiszen legfőbb célja az ókori művészetek újjáélesztése volt. A reneszánsz után a középkori értelemben vett gondolkodás visszaállítása nem volt lehetséges többé: a barokk erőlködő mozgalmassága nem tudott felülkerekedni a reneszánsz nyugodt szépségén.

Az itáliai polgárság által megindított mozgalom hazánkat jelentősebb mértékben csak a 15. században, Mátyás uralkodása alatt érte el. Első reneszánsz, és világirodalmi viszonylatban is elismert költőnk, *Janus Pannonius* is az ő köréhez tartozott, és még latinul verselt; az új életérzést magyar nyelven a reformáció korában élt *Balassi Bálint* szóaltatta meg. Kettejük munkássága líránk első csúcspontját jelenti.

Az új látásmód legszembeszökőbbben természetesen a vallásos költészetben jelentkezett. A két költő Istenről alkotott felfogása mind a középkortól, mind egymásétól eltér. A különbség oka a gyökeresen más viszonyokban és a két személyiségben keresendő. Janus Pannonius látszólagos hitetlensége nem függetleníthető a kortól, melyben élt: ebben az időben a már jócskán korrumpálódott és némileg hitelét veszített katolikus egyház a miszticizmusba menekült, és gyakran hatásvadász eszközökkel igyekezett híveit megtartani. Ezt az állapotot festi le *Galeotto Marzióhoz* című kemény hangvételű epigrammája, amelyben az öntudatos humanista elítélően ír a szemfényvesztés megtévesztettjeiről. Szemében ők „külföldiek hiszékeny csöcseléke”, „agyrémektől rettegő tömeg”, „álszent had”, akiknek vak vallásosságát összeférhetetlennek tartja a költői hivatással. („Mert hívő ember költő nem lehet!”) Mint *Saját lelkéhez* című műve mutatja, hatott rá a neoplatonista filozófia is: „Ó, lélek, fényed lecsorogva a tiszta Tejútról /testem tompa, sötét mélyeiben lakozik ... s szállj ki belőle, suhanj, vissza a csillagokig /S még odafönn ezer éveken át tisztulni igyekszel/messze kerüld, ha bolyongsz, a feledés folyamát.” A tudására, eredményeire méltán büszke, alkotásait antik mitológiai utalásokkal teletűzdelt Janus Pannoniust a negatív tapasztalatok és saját büszkesége visszatartják a vallásos érzelem kifejezésétől.

*Balassi Bálint* ellenben sok istenes verset írt, s ezek más tekintetben ugyan, de legalább olyan mértékben vetik el a középkori vallásosságot, mint Janus Pannoniuséi. Vallásos lírája megkapóan egyedi keveredése a reneszánsz öntudatoságnak és a gyötrődő istenhitnek. A reformáció hívőül szegődött, de sohasem dogmatikus Balassi megingathatatlanul hisz Istenben és az ő mindenhatóságában, de éppen az iránta érzett szeretet jogosítja fel arra, hogy gyakran perlekedjen, alkudozzon is vele. Bűneit készséggel és őszintén beismeri („sokasága bűnömnek retteget engemet”; „Látom bűncímet, kikkel életemben/vétkeztem ellened, vitt ördög az bűnben”), és alázata is szívből jövő („Alázatos szívvel Uram téged kérlek”), de győzködni is az urat, hogy

segítsen rajta, s ilyenkor az ember szinte egyenrangú félként szól Istenhez („Bátorítsad Uram azért biztató szóddal/ Mit használsz szegénnek örök kárhozatjával?”; „No nem tartod tovább haragod, tudom, rajta.”) Középkori költő ilyen közvetlenséget soha nem engedett volna meg magának.

Az előbbiekből világosan látszik, hogy öntudatnak egyik költő sem volt híjával. Példaértékűen reneszánsz Janus Pannonius *Pannónia dicsérete* című költeménye, amelyben álszerénység nélkül vall eredményeiről: „Sokra becsülnek már, a hazám is büszke lehet rám/Szellemem egyre dicsőbb, s általa híres e föld!” A humanista szemlélet szerint a hírnév áhítása nagyon is emberi dolog; „És nevemen kívül nem hagyok itt egyebet!” - írja a költő a *Midőn beteg volt a táborban* című versben. A reneszánsz embernek a túlvilági üdvözülés ígérete nem elég többé, az elismerésre már a földi létben igényt tart, nevét meg akarja ismertetni a világgal. Janus Pannonius is megírja sírversét, hogy „névtelenül ne fektüdjem a sírnak a mélyén.”

Balassi magabiztosságáról, önmagába vetett hitéről istenes versei is tanúskodnak, hiszen bennük méltónak érzi magát az Istennel való párbeszédre és a remélt bűnbocsánatra. Ő sem rejtőzik névtelenségbe, sőt: *Balassi Bálint nevére* című versében az akrosztikon, a névrejtés eszközével is él, s az utolsó két sorban ezt nyomatékosítja is („Tanúságra szerzé ez verseket össze, Kinek neve vagyon az versek fejébe.”).

A két, vakbúzó vallásosságtól mentes, magában bízó költő természetesen saját értékrenddel is bírt, s ezt verseikben is kifejezték. Janus Pannonius *Búcsú Váradtól* című versében fontos megfigyelni, hogy mi az, amitől a költő nehez szívvel vesz búcsút: „Könyvtár, ég veled, itt a búcsúóra/híres könyvei drága régieknek.” A *Midőn beteg volt a táborban* címűben pedig a betegségtől gyötört poéta így sóhajt fel: „Mennyire jobb volt otthon ... olvasgatni, egyik könyvről másokra csapongva.” Látható, hogy életének válságos pillanataiban az irodalomban próbál kapaszkodót találni a tudós humanista.

Balassi értékrendje az *Egy katonaéneket*ben bontakozik ki világosan, amely versében hitet tesz a végvári vitézlet mellett. Így méltatja a végváriakat: „Az jó hírért névért s az szép tisztességért ők mindent hátra hadnak, emberségről példát, vitézségről formát mindeneknek ők adnak.” Emberségről, tisztességről, vitézségről, jó névről ír a költő, ezeket tartja az emberi lét alapvető fontosságú értékeinek. Egyértelmű, hogy „midőn... vagdalkoznak, futtatnak”, a vitézeket a becsületen kívül a hazaszeretet is hajtja, hiszen küzdésük értelme az ország védelme. Új dolog a költészetben ez is, és jellegetesen reneszánsz vívmány. Janus Pannonius is vall áttételesen hazaszeretetéről számos versében. Dunánk, szép Körös vidéke, hazám, megfáradt pannon népem - ezek a szavak mind-mind a még latinul író költő valóban magyar érzelmeiről árulkodnak.

A reneszánsz idején nemcsak a haza, de általában a táj, a természeti élmények szeretete is előtérbe kerül, hiszen az ember nem átmeneti lak-

helyének tekinti már csupán a Földet, hanem gyönyörködni is újra megtanul benne. A Váradtól búcsúzós Janus Pannoniusszal mintha a természet is együttérezne („szürke súly a ködös fagy zúzmarája”), *Egy dunántúli mandulafáról* című versében pedig boldog rácsodálkozással fogadja be a „kicsi Phyllis” üde szépségét, s egyben saját sorsának jelképét is látja benne. Az *Egy katona-énekben* is feltűnnek a természeti képek, és Balassi mint a szépség forrásait említi őket: „Holott kikeletkor az sok szép madár szól... Mező jó illatot, az ég szép harmatot ad, ki kedves mindennél”.

Isten, a haza, a táj mellett a reneszánsz idején lett téma a költői én minden vívódásával és fizikai valójával is. A *Midőn beteg volt a táborban* egy betegtestileg-lelkileg megtört ember állapotáról ad újszerűen személyes képet („tűz dűhe metszi tüdőm”; „a Halál fenyeget”; „ajkam már kékül”; „elhaldermedten lábam”). Janus Pannonius egy szenvedő felkiáltásában pedig először jelenik meg irodalmunkban a család képe („Ó, jaj, bátyám s drága húgom mért nincs közelemben?”) és az anya iránt érzett szeretet („Édesanyám, lelkem ... drága halott...”).

Balassi lírai életművét olvasva pedig egy egész emberi életút bontakozik ki előttünk, melyről a költő mindenkor őszintén és nyíltan vall. Megismerjük kínzó lelkiismeretfurdalásait, belső vívódásait („Akarna nagy sokszor viszont te hozzád térni, de bűnei miatt nem mér elődben jönni”) istenes verseiből szerelmi lírájából egy epekedően szerelmes férfi képe rajzolódik ki („szerelmedben meg gyúlt szívem csak tégedet óhajt lelkem, én szívem lelkem, szerelmem...”). Olyan fokú személyesség ez, amelyre a reneszánsz előtt nem volt példa, és amelyet meghaladni azóta sem sikerült.

Nehéz dolog valamiféle összegzést vagy méltatást adni a magyar reneszánsz líra ezen két képviselőjéről, hiszen irodalomtörténeti jelentőségük téma- és mondanivalóbeli újításuk nyilvánvaló, és nem szorul további magyarázatra. Azt szeretném inkább végezetül megvilágítani, miért olvassuk és értékeljük ma is, fél évezred távolából életművüket. Az, hogy mindketten klasszikus nagy költőinknek számítanak, és hogy verseiket nagy mesterségbeli tudással és őszinte átéléssel írták, nem indokolja ezt eléggé. Janus Pannonius és Balassi a 20. század végén furcsa módon nem időtlensége, hanem éppen egy művelődéstörténeti érához, a reneszánszhoz való szoros kötődése miatt lehet aktuális. A verseikben megtestesülő harmonikus szépség, egészséges, felszabadult léletszemlélet az a valami, amelyre ma olyan jó viszszanézni egy olyan világból, ahol a nyugodt szépséget és derűt, az élet egyensúlyát egyre nehezebb fellelni. Az antik görögök minden dolgok mércéjévé tették az embert, a reneszánsz pedig erre az alapra építve emberközpontú európai kultúrát alkotott. Korunkban éppen ez az emberközpontúság ébreszt nosztalgia, hiszen egyre lehetetlenebbnek tűnik önmagunkból kiindulni

megérteni mindazt, ami körülöttünk folyik. Janus Pannonius és Balassi reneszánsz lírája ezt az elvesztett biztonságérzetet közvetíti számunkra.

(1995)

Holló Katalin

(F, 1995)

Szaktanári bírálat:

A dolgozat kiemelkedően szép minden szempontból. Hibátlan a keret, amiben mondanivalóját elhelyezi, ahogyan az európai kultúrának a reneszánsz emberközpontúságig futó ívét megrajzolja, ahogyan mai világunk elidegenedtségével összeköti. De nem az ismeretanyag a legimponálóbb ebben az értekezésben, hanem az elemek elrendezésének tiszta logikája, az átkötések természetessége, a racionális szerkesztettségű szöveg érzelmi telítettsége.

T: jeles

Ny: jeles

Ureczky Andrásné

## Átjárt az ősz

Ősz van. Reggel rosszkedvűen indulok el. Deres a fű, fagyos az út.

Arcomat pirosra csípi a hideg, kegyetlenül befurakodik kabátom alá, pulóverem alá, bőröm alá ... egészen a csontomig.

Szemembe könny szökik a kintől, a keserűségtől. Ajkam vékony vonallá szűkíttem dühömben, kezem görcsösen ökölbe szorítom, olyannyira, hogy izületeim kihérednek.

A nap élettelenül világít, hiányolom melegét. Eszembe jut az elmulasztott lehetőség, az idő amivel nem tudok elszámolni, amit nem használtam ki ... az indulattól felgyorsítom lépteim.

„Hideg van benned, mint a repülőtereken...” - dúdoló a dalt észre sem veszem egyre hangosabban. „Hideg van benned!” ... Nem, a novemberi szélről fázom!

„Hideg van benned!”

... Nem, a kora reggeli hideg hat a csontomig!

De a szívem mitől fázik?!

Már beértem az iskola épületébe és még mindig fázom, az osztályban vagyok, levetem a kabátomat, és próbálok mosolyogni ... de fázom! Nevetek és fázom!

Istenem, és még hátra van a tél! Oly messze még a langyos tavasz!

Az én Tavaszom - mindannyiunk tavasza - az éltető Remény, Meleg Nap-sugár. Jézus Krisztus ott van mellettem minden nap. Mellettem jön. Arcát kicsípi a hideg, keze merev és piros a fagytól, szeméből könny csordul, de egész lényéből meleg árad. Föläjánlja a melegét, de én görcsösen ragaszodom ahhoz, ami az enyém. Jobb lesz, ha elfogadom őt, elfogadom áldozatát, mielőtt megfagyok.

Didergő szívemet, mely most súlyos, az elhallgatott, meg nem oldott problémáktól, gondoktól, tétován átnyújtom neki.

Fölöttem kiderült az ég, érzem a nap melegét, mely simogatja arcom, befurakodik a kabátom alá, a pulóverem alá, a bőröm alá ... egészen a csontomigás: önkéntelenül is elmosolyodom.

Köszönöm Istenem!

(1995)

Tarsoly Eszter

IV. A

---

Megjelent a Sárospataki Ifjúsági Közlöny 1995. novemberi számában (I/2)

## Magyar út

(történelemdolgozat)

Magyarországnak választania kell, hogy milyen úton indul el a XXI. század felé. Azonban ahhoz, hogy a megfelelő ösvényt kijelölhessük, az értékrendet kell felépítenünk, hiszen enélkül nincsen tájékozódási pontunk. A diktatórikus egyenlősítés (mert ez nem szocializmus volt) két fő ok miatt omlott össze. 1. Korlátozta az emberi szabadságjogokat. 2. A bukás előtti évek folyamán a jólét nem növekedett, sőt csökkent. Az első problémát többé-kevésbé megoldotta a demokratizálódási folyamat (talán helyesebb lenne a „kevésbé-korlátozás” kifejezés): Tehát a második problémát kell megoldani, s nemcsak



nálunk, hanem szinte az egész világban.

A „nyugati modell” a folyamatos növekedés elvén alapszik és idomul az „európai” gondolkodásmódhoz: Szerezz minél gyorsabban minél többet! De vajon boldogabb-e az ember, ha három autója vagy két nyaralója van? Csak az anyagiak számítanak? A „fejlett” (miben?) országok értékrendjébe nem illeszkedik bele egy szép felhő vagy egy rügyező fa. Nem tanítottak meg minket boldognak lenni, nyugodtnak maradni. Ezért került és kerül egyre jobban értékválságba Európa. A boldogságot nem lehet pénzben mérni. A szépségnek nincsen ára. A modern civilizáció elszakadt a természettől, kizsákmányolja és megbeesteleníti azt. Pedig az ember és a Természet egyek, s a Természet meglehet az ember nélkül, de fordítva nem. Ezt tartom a legnagyobb veszélynek. A fogyasztói társadalom maga alatt vágja a fát és félő, hogy ez pusztulást fog hozni. Be kell látni, hogy nem az a lényeg, mekkora értéket privatizálunk, hanem az, hogy kinek és hogyan. Kell lenni olyan értékeknek, amelyeket a gazdaság fölé kell rendelni. A család, az anya és apa szerepe nem csökkenhet, sőt! A közösség szerepét növelni kell! Nem egyedek csoportosulására van szükség, hanem egységre. Mind az emberekkel, mind a Természettel. Úgy érzem az egyetlen út mind a magyarság, mind a „fejlett Nyugat” számára az alapvető értékek között a harmóniára nevelés, az együttélés megtanítása. Egy/Az átalakult tudatú nép/ek meg tudná/k állítani a bioszféra pusztulását. De ehhez át kell nevelni az embereket, hogy egy fában ne „leendő szék” lássanak, hanem fát. Akkor talán kevesebbet rohannánk és többet élénk. Kevesebb beérnénk (nincs valójában sokra szüksége az embernek), mégis boldogabbak lennénk.

Magyarország kivételes helyzete abban áll, hogy éppen egy átalakulási folyamat közepén van. Innen még sokfelé lehet elindulni. Akár egy humánusabb, „zöldebb”, harmonikusabb világ felé is a mai pénzközpontú szemlélet helyett. Így mi lehetnénk Európa (és a világ) lámpása, ahelyett, hogy egy önpusztító rendszer után futunk. A Római Klub jelentése szerint a növekedés nem folytatódhat örökké, a fenntartó, nullnövekedésű gazdaság óvhatja csak meg azt az egységet, amit Földnek neveznek. Szeretném, ha ezt minél többen megértenék. Ez lenne számomra az igazi magyar út.

(1994)

Zsiday Viktor

(E, 1994)

## Korunk társadalmi problémája

A magyar társadalom életszínvonala napról-napra csökken. Az emberek nem tudnak elég időt fordítani magánéletükre, családjukra, pedig a család összetartó erejére nagyon nagy szüksége lenne az ifjúságnak.

Az emelkedő víz-, villany-, gáz- és élelmiszerárak mellett az embereknek egy céljuk marad, a pénz. És manapság pénzszerzésre sincs mindenkinek lehetősége.

Fiatalok ezrei kerülnek ki az utcára az iskolából, érettségivel, diplomával a kezükben, és előttük a kilátástalan jövő. Nem tudják, kihez vagy mihez forduljanak segítségért. Sajnos sokan az alkoholt és a kábítószerrel választják. Felajjognak.

Emberek ezreit kergeti öngyilkosságba az a tudat, hogy nincs rájuk szükség sem a társadalomban, sem a magánéletben. Nincs, ami erőt adjon nekik, nincs semmi, ami visszatartaná őket a legrosszabttól, az emberi lealacsonyodástól.

Összetört álmvilágukat nem tudják újra felépíteni, mert az már apró darabokra hullott szét, és nincs akarat, mely meg tudná valósítani az álmot. Szeretetre, megértésre vágnak, melyet sokan születésük óta nem kaptak meg.

A szülők azt hiszik, azzal tesznek jót gyermekeiknek, ha mindent megvesznek nekik, de eközben a legfontosabbat mulasztják el, amire egy gyermeknek szüksége lehet. Mikor észbe kapnak, már túl késő. Az elveszített időt már nem lehet visszaszerezni. Így hullik szét egy nép, egy nemzet egysége, ami elsősorban a családokra épül. Ha a családok nem adnak életképes fiatalokat az országnak, sajnos csak álm marad a nemzeti felemelkedés.

Ha az emberek egy kicsit is oda tudnának figyelni egymásra, ha megpróbálnák megérteni egymás problémáit, ha bennük lenne a segítőkészség, talán nem itt tartanánk.

Így látom vakon, 15 évesen.

(1995)

Nyusti Szilvia

II. C

---

Az írás a Független Alkotók Országos Szövetsége VI. Országos és Nemzetközi Irodalmi Pályázatán a kispróza kategóriában VI. helyezést ért el.

## A Kulcs

- Halló, emberek! Segítsetek kinyitni az ajtót! Becsukódott, és nem találom a kulcsot! Kérem szépen, van ott valaki?

Semmi válasz. De miért nem veszik észre, hogy be vagyok zárva már egy jó ideje? Körbenézek. A látvány ugyanaz. Meglehetősen sivárság. Egyszerű szoba, tulajdonképpen meglehetősen barátságatlan. Sötét és hideg. Nem érzem magam jól benne. Bár valahonnan ismerősnek tűnik...

Hé, valaki odakint, gyertek már segíteni!

Lassan eszembe jut, kezdenek a dolgok helyrerázódni bennem. Igen, ez az én szobám. Bár... nemrégén még teljesen másként nézett ki. Világos volt, kényelmes, lakajos. Szívesen voltam itt, és szívesen hívtam ide másokat is... De most már nem érdekelnek a többiek. Miért is érdekelnének, amikor őket nem érdekli, hogy mi van velem, hogy már mióta itt vagyok egyedül, teljesen egyedül!

Segítsetek már!!! Nem halljátok?

De néma kiáltásomat csak a négy fal veri vissza. Hiába minden. Így maradok örökre... Magányba zártan... És akkor hirtelen eszembe jut a Kulcs. A Könyv. Hol is van? Lázasan kezdek kutatni. Átvizsgálom gondosan mindent, míg végül az utolsó sarokban rálelek. Hát igen, jó messze került tőlem. De lássuk csak: „Gyönyörködjél az Ūrban, és megadja néked szíved kéréseit.”

Egyszerre mindent megérték. Valóban, minden akkor kezdődött, mikor Veled nem törődtem többé. A dolgok csak egyre rosszabbak és rosszabbak lettek, de ennek nem láttam az igazi okát. Végül idáig jutottam, ahol most vagyok.

- Uram, Te vagy az egyetlen, aki képes vagy engem kiszabadítani innen. Kérlek, tedd meg!

Kattan a zár, és az ajtó lassan kitarul. A beömlő fény megfürdetsi és újjávarázsolja a szobát. Én csak állok, és nem tudok mit mondani. Köszönöm.

(1996)

- S.P. -

---

Megjelent a Sárospataki Ifjúsági Közlöny 1996. márciusi számában.

## Az ezüstszál

1941 szeptemberében már a háború sötét felhői gyülekeztek az ország egén, mégis új tanév indult Patakon, és vele új angol tagozatos osztály. Az akkori első A-sok még nem is sejtették, mi lesz velük, csak azt tudták, hogy tanulniuk kell, hogy háború van és hogy jövőjük még csak egy nagyon halvány folt a távolban.

Egyszer csak becsöppent az osztályba egy amerikai fiú. John Shirleyt a háború szele sodorta ide, és egy éven át adtak neki biztos menedéket a kolégium öreg falai. Ezalatt igen jól megtanult magyarul, és nagyon megszerette Patakot. De azután haza kellett mennie.

... Már sok-sok év telt el iskoláskoruk óta, de a 41-ben indult I/A osztály tagjai még mindig tartották a kapcsolatot. Szerteszét szóródtak a világban, volt, aki itthon maradt, és volt, aki az Egyesült Államokba sodródott. De ez nem lehetett akadály: telefonhívások, levelek váltották egymást, néha még egy-egy személyes találkozást is megszerveztek. Szíviükön át pedig egy vékony ezüstszál fonta hálóba a Földet: Patak szeretete. Az amerikai fiú sem felejtette el azt az egy évet Magyarországon. Ő is része volt az osztálynak ugyanúgy, mint a többiek, és mindig pataki diáknak érezte magát. És épp őbenne fogalmazódott meg először a gondolat: valami kézzel fogható dolgot kellene tenni az iskoláért. Beszéltek erről a régi osztálytársakkal, és végül arra jutottak, hogy létrehoznak egy ösztöndíj-alapítványt.

A szavakat tett követte. Támogatók szép számban akadtak: a volt I/A-sok, a rokonok, barátok közül sokan vállalkoztak arra, hogy az egy-egy diákra eső összeget letegyék az asztalra. És ezen kívül mást is felajánlottak: személyes kapcsolatot, ha máshogy nem, hát levél útján; az érdeklődésüket, odafigyelésüket a fiatal iránt, akinek havonta 50 dollárt juttatnak (ennek az összegnek egy kis része az iskola pénztárába kerül). Mert ez nem csak odadobott pénzből, baráti segítség olyan emberpalánták részére olyan emberektől, akiket az a bizonyos ezüstszál köt össze.

És eljöttek, és kiírták, és elbírálták, és kihirdették. És azóta már sokadik éve ezt teszik. Az ösztöndíjasok száma növekszik, lassan, de biztosan. Az ezüstszál pedig egyre inkább behálózza a világot.

Ennyi a mese. Szép, megható? Ezt mindenki maga döntse el. De azt hiszem, mindenképpen tanulságos. Egyvalamit legalábbis biztosan taníthat nekünk: az összetartást. Mert sem egy iskolán, sem egy falun, sem egy városon és főleg egy országon nem tud egyetlen ember segíteni, akármilyen jóakarattal próbálja is. És hiába próbálja sok ember, ha a segítség az érdekek harcává

aljasul. De összefogva, a szeretet és tisztelet jegyében még lehet valamit tenni. És egy ilyen ezüstháló talán kicsiny hazánkat is meg tudná óvni a világban fújó dermesztő szél pusztításától.

En pedig ezúton szeretném megköszönni az anyagi és szellemi támogatást, és hogy részese lehetek ennek az ezüsthálónak.

(1996)

Tánczos Veronika

II. E.

## A man for all seasons

A man for all seasons - what an excellent title for a film made in honour of a great Englishman: Thomas More. Though the setting was historical and the plot took place in the Middle Ages, I think it had a message to convey to the world even today.

Thomas More was an extraordinary man. Or was he really? He did what all honest men should have done in his position, but probably few would have actually followed him in his decision. He didn't run away from what he felt was his obligation: that is to stand up for his right even if he had to defend himself before a king. Though supported by his family, basically he was alone in his battle for the truth and justice.

He was not only brave but also clever and cautious. He knew that in a country which was as corruptable as England was, only being silent could save his life if even that. It was only his attitude that made it clear for everyone that he didn't and wouldn't bow his head to violence, corruption, or manipulation. However he was always careful not to get his beloved ones into more trouble than he had already caused, he remained the strong, trustworthy husband and father he had always been.

Many said he was crazy, too proud, too stubborn for not signing a piece of paper. That signature would have given him back his freedom, but would have stolen forever his inner peace of mind. He was not a madman, just an upright man with an outstanding character blessed with an extra measure of conscience and sense of justice which is more than enough to make a man seem crazy in this world. Neither promises nor threats could weaken his determination. He was faithful to the king till the last moment of his life, but

God was the first in his heart. He couldn't switch around his priorities. He firmly believed that he had to answer for his actions before God in the first place, not the king or the royal court. There were laws made by humans and laws made by God implanted into his heart. He never hesitated which to obey first.

I think he truly set an example for us. In our modern world we tend to make decisions only considering what would be the best for us here or in the present moment. But there is more to life than that. Before God there's no such excuse as circumstances. It's not easy to stay on the right path but I think it's not impossible. Living a true and honest life doesn't always cost one's head after all.

(1996)

Szirmai Judit IV. F



## A novellaíró Ady

### A realitásérzék és tragikus szemlélet szerepe Ady novelláiban

Ady úgy él a köztudatban, mint költő és publicista. Novelláit csak alig-alig ismerik. Pedig csodálatos érzékkel megírt alkotások ezek is, csakúgy, mint költeményei.

Ady nem tartotta magát hivatásos novellaírónak. Saját bevallása szerint ezek az írásai akkor születtek, ha egy-egy közönség elé kívánczozó gondolata nem bírta a rímeket, kikívánczozott a líra fegyházából a szabad elbeszélés mezejére. Ezekre az elbeszélésekre is rányomta bélyegét az Adyból kiáramló hangulattömeg, mely művészi keveréke a fájdalomnak, a titokzatosnak, a szenvedélynek, a szerelemnek, a mitikusnak, a félelmetesnek.

Műveit olvasva az az érzésünk: Ady a tragikumot tartotta az élet valós oldalának. A negatív benyomások hagytak mélyebb nyomot benne. Talán ezért van az, hogy novellái ilyen fájdalmas szemrehányással tartják elének a tükröt: Nézz bele! Ilyen vagy! Ilyen torz lelkű, sivár árnyék!

S amit a lelki pusztulás legfőbb okaként dob elének: a pénz. Az a csillogó holmi, mely édes csengésével elandalít, majd gyilkos csörrenéssel tört vág a lélekbe. Elválasztja a szerelmeseket, a barátokat, a családot. A lánynak fontosabb a pénz, mint kedvese (*Olga pofont kap*). Az apa megveti fiát, mert nem képes keresztültörtetni mindenkin, embereken taposni, s rajtuk lépkedve jutni egyre feljebb (*Ottó haljon meg*). De Ady úgy látja: a politikának is ugyanilyen következményei vannak (*Cirle szemei*). S mindezt oly jellemzőnek érzi Magyarországra. Menekül innen, megy Párizsba. Az új élményekből rengeteg új novella születik. (*Egy furesa história, Eper-kisasszony, A Maupassant asszonya, Abd El Kader, Dellen, a szabó*). Itt érzi Ady a szabadság mámorító csodáját. „Én benned érzem az életet ... és miért élnék, ha más volna énköriülöttem a minden? (*Ady Endre válogatott levelei*) De nemcsak a városba szeret bele a költő. Aki egész Párizst beragyogja Adynak: Léda, a titkok bűvös asszonya. A szerelem gyakori téma a novellákban is. De nem boldog, harmonikus-romantikus érzelmek ezek. Megjátszott szerelmek, érdekházasságok, összecsapások, kibékülések, szenvedélyek, viták. (*Klára és fia, Szakítás, Ne tudja meg*) Mégsem szabad azt hinnünk, hogy Ady csak ilyen elkeseredett, pesszimista hangon tudott csak írni. Elérzékenyült, szerető hangon szól a gyerekekről. Kortársak feljegyzéséből kiderül: Ady nagyon szerette a gyerekeket, bár neki sohasem volt. A gyermek az a lény, aki fényt és értelmet visz egy házasságba, akiért az anya érdemesnek tartja feláldozni az életét, aki eleven, vidám, energikus

(*Venturia asszony halála, Eszterfia, Tekla és nénye, Éva, a legutolsó leány, Három szegény kisleány*).

Megint más hangon írt Ady a papokról, az egyházzal. Igen keserű fájdalommal ostromozta Isten földi helytartóit. Nem magát Istent, a hitet támadta ő, hiszen a maga módján ő is hitt valamiféle isten létezésében. Mégis, néhány novellája a papok bűnös eltévelyedéséről szól (*Haldoklik a pap, Norbert pap látomása*).

A falusi életről is hasonló hangon ír Ady. Ezek az elbeszélések igen nagy részét ölelik fel a novelláknak. Tragédiák, féltékenységek, indulatok, babonák, titokzatos, misztikus atmoszféra. A mindennapos kűszködések markáns vonalakkal való ábrázolása. (*Szárca és Feri, Bálint kocsis fia*) Egyetlen novellájában sem idealizálja a környező világot. Műveiben nagy szerepet játszik a tragikum. Sőt, mintha a költő számára a realitás egyenlő lenne a tragikummal.

Ady 1897-ben kezdett el novellákat írni. Eleinte csak egyet-egyet évcént, mintegy próbálkozásképpen, majd egyre többet. 1914-től elbeszéléseinek száma újra csökken, van olyan év, mikor egyet sem ír. Ez az az időszak Ady életében, amit így jellemezhetünk: betegség, háború, házasság, s végül: halál.

Ady novelláiban az a legcsodálatosabb, hogy élte, amit írt. Élete kisebb-nagyobb fordulópontjait egy-egy novella, vers jelzi. Az ő élete valóban nyitott könyv volt. Mindig azt adta, amije volt: a gondolatait, az érzéseket, önmagát. Az élet színes, tarka forgatagában fekete lyukban élt, mely magához vonz mindenkit, aki a közelébe kerül, akit megérint. Érzelmi mélységek, elgondolkodtató fájdalom, féktelen szenvedély, szenvedélyes szerelem. Ő volt a minden, a szép, a keserű, a fájdalmas, a bíszke, a dacos, ő volt az Érzés.

(1996)

Nagy Tímea

III.B

---

Az írás a szerző tanulmányának rövidített változata. Az eredeti I. helyezést ért el 1995-ben azon a pályázaton, amelyet a budapesti Ady Endre Gimnázium hirdetett meg Ady Endre életművének tanulmányozására.



## A világirodalom magyarul

Ezzel a címmel Kőteleki Tünde írt OKTV pályamunkát magyar nyelvből 1994-ben. A bevezetésben a műfordítás általános jellemzőit ismerhetjük meg. A szerző az Új Magyar Lexikon értelmezését felhasználva megfogalmazza: a műfordítás kulcsa a tartalmi és a formai hídség, valamint az újjáteremtés. Ehhez szükséges a költő korának és életének ismerete, s fontos szerepe van a fordító érzéseinek, gondolatainak, s az eredeti műben az őt legjobban megragadó részeknek. Mindezek összhangja kiváló műfordítást eredményez.

A következő részben öt költő - jórészt francia szimbolisták - egy - egy versének fordításait vizsgálja. A szerzők ill. a fordítók kiválasztásában az a felismerés vezette, miszerint a századvég francia szimbolistái erőteljesen hatottak a nyugatosokra. Szerb Antal szerint: „A párhuzam annál helyénvalóbb, mert a Nyugat-mozgalom legfőbb európai előzménye a francia szimbolizmus.

Paul Verlaine *Claire de lune* című verse Szabó Lőrinc fordításában (Holdfény) szerepel. A mű Ady három versével is egybecseng, ezek képeire is utal a szerző. A Szabó Lőrinc-fordítás mély, alapos vizsgálata megmutatja a szóválasztásból, rímtechnikából, képrendszerből fakadó hangulat egységét.

Arthur Rimbaud *Le dormeur du val* című versét Tóth Árpád és Kosztolányi Dezső ültette át magyarra *A völgy alvója*, ill. *A völgyben egy katona alszik* címmel. Tóth Árpád jobban ragaszkodik az eredeti formához és szöveghez, Kosztolányi inkább a tartalomra és a hangulatra figyel. Az összevetés eredményeként a dolgozat szerzője az utóbbit tartja jobbnak, hisz abban a sejtetés és a kegyetlen valóság jobban érvényesül.

Gérard de Nerval *Fantaisie* című versét és Radnóti Miklós fordítását (Ábrán dozás) veti egybe a következőkben. A szerzőről megtudjuk, hogy sorsának végzetes alakítója a szerelem, ez kergette a tébolyultságba. A régmúltba vágyódás, a borongós hangulat figyelhető meg verseiben. Radnóti tökéletesen, de nem göröcsösen fordít, s elkövet egy hibát is a zeneszerzők nevének felcserélésével. A mű alapos elemzése érzékenységet sugall; kitér a versben szereplő *déjà-vue* kifejezés értelmezésére, poétikai használatára.

Guillaume Apollinaire *Les colchiques* (Kikerics) című verse Radnóti Miklós fordításában megőrizte zeneiségét, ugyanakkor a tartalomtól nem távolodik el, sőt saját érzéseit is érvényesíti. Tájélemekből szerelmes versé formálódik, áthatja az apollinaire-i asszociáció.

A példák alapján a szerző Radnóti Miklós fordítói tevékenységét a mögöttes tartalmak visszaadásának képessége miatt nagyra értékeli.

Alfred de Musset, a nagy romantikus *Tristesse* (Szomorúság) című versé-

nek két magyar változatával igazolva állítja a szerző az újraköltés szükségességét. Szabó Lőrinc és Babits Mihály szövegváltozatai közül az előbbi a találobb, hisz ő szinte magára lel a versben, költői alkata szerencsésebben találkozik a szerzőével, mint a Babitsé.

A tanulmány zárógondolata Kosztolányi Dezső nyomán fogalmazódik meg: a műfordítás csak az értelem és a zeneiség összehangolásával lehet tökéletes.

(1996)

Kőteleki Tünde (F, 1995)  
nyomán a szerk.

## A hit

*„Higgy az Úr Jézus Krisztusban és üdvözülsz.”*

(Ap. Csel. 16:32)

Életünk jelentős kérdése az, hogy hiszünk-e Istenben és az Ő fiában, Jézus Krisztusban. Sokakban merül fel a gondolat, hogy létezik-e egyáltalán az Isten. Még a hívő ember életében is megjelennek a kételkedések a próbák, nehézségek idején. Ez a mi emberi gyarlóságunk miatt van. Sokan nem értik ezt meg, és nem hiszik el. Pedig a hit által tudjuk a szívünkbe befogadni Jézus Krisztust. Csak az ő segítsége által vagyunk képesek viselni a terheket, fájdalmakat életünkben. Ez a segítség a mi Urunknak Szentlelke által teljestül. A Szentlélek befogadására egyedül a hit által vagyunk képesek. A szentlélek munkáját, erejének megtapasztalását nem lehet emberi szavakba önteni. A Szentlélek jelenlétét csakis szívünkkel érezhetjük. Érzékszerveinkkel

nem tapasztalhatjuk, de lelkünkben érezhetjük azt az áldást, amellyel az Úr közöttünk van. A Szentlélek ereje erősíti hitünket is. Ebben a harmóniában képes az ember arra, hogy naponként megújuló kegyelemből részesüljön. Ezt imádságban kérhetjük az Úrtól. Bizonyára hallottunk már olyan történetet, amikor a hitetlen ember is végső kétségbeesésében az Úrhoz fordul segítségért. Ez is a Szentlélek munkája, hogy a hitetlen embert is az Úrhoz fordítja. Ekkor megváltozhat az ember élete, mert megtapasztalja azt a kimondhatatlan érzést, amelyet az Úr ad az ő Szentlelkén keresztül. A hitetlen ember is hívő lett, mert könyörög, és várja, hogy az Úr meghallgassa szavát.

De miért kell megvárni ezt a végő pillanatot? Hiszen ez nem szükséges az Úr Jézus befogadásához. Az Úrral való kapcsolatunkhoz a hit, az Úrra való figyelés, az imádság szükséges. Ez megadatott számunkra, így hát éljünk vele. A megpróbáltatások idején ne meneküljünk a földi élet múlandó örömeibe, hanem tegyük le életünket az Úrnak kezébe. Ha az Úrnak szavát halljuk, figyeljünk az ő jelenlétére és hozzunk döntést a mi életünkre nézve. Válasszunk a hívő és a hitetlen élet között. Minden alkalom, amely az Urat dicsőíti, legyen a mi hitünk növekedésére és erősödésére. Ha döntést hoztunk életünkkel kapcsolatban, akkor tegyünk vallást a mi hitünkről cselekedetekkel. Jézus mondja: „Nem mondtam-e neked, hogy ha hiszel, meglátod az Isten dicsőségét?” (János 11:40)

Kérjük az Urat imádságban: Uram! Hálát adunk néked a te nagy kegyelemért, amiért gyarlóságunk miatt sem vetsz el minket. Köszönjük neked a hit lehetőségét, köszönjük, hogy híven, bizalommal fordulhatunk hozzád. Kérjük, hallgasd meg könyörgésünket. Uram Jézus, szükségünk van rád, köszönjük, hogy meghaltál értünk a kereszten. Nyisd meg a mi szívünk kapuját, hogy befogadhassunk téged, mint Urunkat, Megváltónkat. Te irányítsd a mi életünket. Tégy olyaná, amilyenné te akarsz, hogy legyünk.

Mindezek után örök hűséggel, és hittel énekelhetjük, hogy: „Olyan hitet, mint a szikla, olyan hitet, mint a szikla, mint a szikla. Olyan hitet kaptam tőled Istenem.”

(1995)

Bundzik Attila  
IV. D

---

Megjelent a Reffy II. évf. 2. számában

## Alkotó pataki diákok: a szépirodalom

Évről évre tapasztalhatjuk, hogy több diák választja művészi kifejezőeszközüket a nyelvi közlésformát: versek, novellák születnek hol esetenként és darabonként, hol pedig rendszeres alkotótevékenység eredményeként. Örömmel vesszük, ha a szerzők megmutatják ezeket, ha véleményt várnak írásaikról, szívet melengető dolog, hogy a mindenkori iskolatípusok minden száma természetes módon közölt egy-két oldalnyi „saját” irodalmat. Ez már azt a fokot is mutatja, hogy a közlésvágy erős, az alkotó a közösség szélesebb körére is számít mint befogóra. Ilyen megfontolásból a legértékesebbnek tartjuk a szerkesztett antológiák megjelenését, amikor többnyire tanári közreműködés nélkül kisebb alkotói csoport egymás munkálkodását is figyelve, kritizálva dönt művei megjelentetéséről. Az utóbbi években két antológia, egy „folyóirat” három száma és egy igazi verseskötet jelent meg. A szerzők névsorából kitűnik, hogy közel negyven diákunk választotta, vállalta az efféle megmérettetést. Ha annak tükrében vizsgáljuk ezt a számot, amit a költészet létjogosultságának elvitatásáról, a mai fiatalok elsekélyesedő ön kifejezéséről, ízléséről - többnyire persze közhelyesen megfogalmazott formában - hallani, kijelenthetjük: Patakon nemhogy nincs veszélyben a költészet, az irodalom, de sokak személyes ügye: az alkotóké, a befogadóké, a szerkesztőké. Az iskola közösségé. A pataki szellem része, mely ihlető erő.

### I. A Nyitány

A Nyitány avagy hideg lámpásaink dermesztő fényében című művészeti antológia 1992-ben jelent meg. Kilenc szerző verset ad közre, hatan grafikával, ill. fotóval szerepelnek.

A legegységesebb képkinccsel Szabados László versei állnak élénk. A világ félelmes-titokzatosan, legyőzendő akadályként jelenik meg, de ártópusztító erejével alig van esély szembeszegülni. A lírai én többnyire a megszólított segítségét várva, ill. annak birtokában vállalja a küzdelmet. Kiszolgáltatottság és tétovaság, elárvultság és elszánt akarat fogalmazódik meg:

Gyere velem, két lábam már izgatottan menetel !

Meglátod, valóra váltjuk az édes látomást

Mely megérlelte nekünk a forrongást.

Gyere velem, hogy holnap megtisztult Nap keljen fel!

(Éhes vulkán)

Pacsika Szabolcs meggyőző erejű kifejezésekkel és versformával közvetíti az alkotói élményhelyzetet Cím nélkül (azt hiszem ferdén fíztem...) kezdetű versében:

Vendégeim ki nem múlt,  
sebeket magán szagatni s tépni hagyni  
többé nem tudó  
lelkem csöndbe hanyatló torán  
vagytok

Az írás, a forma megteremtése ezt a mélypontot hidalja át:

a versbe  
árnyulni szökök  
kedvesre simí-  
tó  
betűk közé

(Versbe)

A felzaklató emlékezés megsemmisítő érzése (Lázizű fiúval), a reménytelenség csüggeteg képe fogalmazódik meg:

nem ér el hozzád utolsó sikoly  
arcomra dermed réveteg mosoly.

(Cím nélkül - vártalak...)

Tóth Zsombor három szép szerelmes versét közli a gyűjtemény. Átütő erejű, összetettségükben nagyszerű képei mutatják az élmény mélységét: „hiányod percenként/távolodó vonatok halkuló/ szorongásával maró” (Cím nélkül - Utcalányok órákig visszafojtott undorral...)

(Cím nélkül)  
Halva született  
hajnalok nélküled:  
szabadulni képtelen víz,  
mely tested poharában eped

gőzfelhők szabadcsapatai után,  
amíg meg nem poshad  
a börtöne kemény falát  
tördelő törékeny  
kiáltás  
is.

Molnár György A szerelem vége és A lélek dala c. verseiben paradox képek és megfogalmazások közvetítenek hiányérzet keltette disszonanciát. Szilágyi Péter izzó szenvedélyt önt szavakba Még csóktüizek gyúlnak és Add nekem című verseiben.

Add nekem tüzed! Add nekem,  
éreznem kell, ahogy a szikra szív  
s a korhadt díszlet lobban rögtön.  
Add, már látom, látom, ahogy  
lángol a függöny, pattog a festék  
Vöröslik a sok semmiszínű nap  
Ropognak az elharapott szavak  
S pernyévé lesz szívem százarcú színháza,  
parázs-pillanat. (Add nekem)

Tihanyi Endre zenéjében s írásképében is lüktető, csupa dinamizmus Te Deum-a a szerelmet megköszönő fohász. A vers szövege el-elakad, a közlés megszakad, indoklásai mutatják a kiváltó élmény felfokozottságát:

érted és énértem és kettőnkért,

s nem tudom, miért és miért

akarom mindenáron

mondani, hogy -

s kanyarognak, zakatolnak a sorok az utolsóig:

... s így,

lecsendesülve

most mondom

neked

- Köszönöm szerelmed...!

Szalai Sándor „hosszúéneke” összetett világlátásról tanúskodik. Kozmikus és magánéleti képek, mítoszi-mesei szereplők veszik közre a lírai ént a különböző közlésformákat felvonultató vers szövegében:

Hét táltos paripa száll a nap felé, hogy örökre

Beleolvadjanak. Én, csak én vagyok belebetonozva

a világba, arcomat a felhőkbe fordítva.

(Saját hamvaiból)

## 2. Az én cirkuszában

1993-ban Az én cirkuszában címmel adta közre verseit, grafikáit 14 alkotó. Kilencen versekkel s öten rajzokkal szerepelnek. A kiadvány szerkesztői, Kocsis György és Szabados László szintén gimnazisták.

Ferencsik Andrea az állandósult hiányérzet fájdalomával szembesít:

Bennem élsz te, igen,

hiába zárt magába a Halál

(Réviület)

„Poros arcomon/örök fájdalom/terpeszkedik.” (Kép vagyok); „Miért kell új-jáélnem/minden csillag-sikoly hajnalon/távozásod” (Sikoly); „A Vég érvényesen/tudatomba lopta magát.” (Végérvényesen). A nem múló fájdalom teljessége s az élethelyzet, lelki helyzet jellemzői akár egy töredékben is összehatásukban jelentkeznek:

... mióta lelked

vándorolni indult

én kutatlak, de

rám tör a félelem

Felhőt az égen még

arcodnak képzelem ...

(Vízió - töredék -)

Szabados László verseiben döntéshelyzetek kettősségét látjuk, bizonytalanságban a megszólított adhat eligazítást:

Miért nem ítélsz végre fogyatkozó időm felett?  
Gyűjts fényt ebben a halálfejes pokolban,  
Vagy taszíts el végleg, és mondd nemet világomnak!

(Vajúdvá)

A Mennem kellene életfordulatot szemléltet. A jelen helyhez kötött állapothoz a megkövülés, a lerágott kies sivatag képe, a szomorúság és bezártság érzése társul. Az odaát közege mint a személyiség megmérgetésének színhelye csábít indulásra:

Igen. Valami esőszép tisztára vágyom,  
Nesztelenül a réteken, elmerülve a zöld mélyén,  
Ahol minden a szemembe mondja,  
Hogy ki is vagyok én.

Az Úton a megtett lépés utánját tárja fel. A kék égnek nyoma sincs, csak hideg van és sötét, s az utcalámpák nyomorult fénye világít. Az úton járó számára azonban nincs más alternatíva:

Én megyek. Hogy hova? Hát valamerre.  
Mert ritmus szorít agyamban,  
S rámparancsol ereje:  
Meg ne állj, hisz lassan elfogy  
Kabátod melege.

Az énkeresés állapotában veszélybe került társ helyzete (Maradj meg) ellenében a Sejtelem című vers az elfogadás harmóniát teremtő állapotát szegezi szembe:

Tudom, te maradandót mintázol  
Dermedt hangulatom helyett,  
Rendet követelsz szeszélyemtől,  
Visszafogott gyengéimet is szereted.



Hammersberg Júlia erőteljes, kifejező nyelvi megoldásai uralják a vershelyzeteket: „Ragyogásod, csillogásod már az ajtó előtt/elhevert” (Nap - nap után); „könnycseppjeid összegyűjtve megtelik a serleg,/s ki issza, vért szerződik” (Az emlék); „Várva várások sorakoznak ki holdtöltekora házak elé (lépten-nyomon). Az Aznap című négy sorosa ezek ellentétéként sallangmentesen jeleníti meg a kiválasztott élethelyzetét:

Aznap hozzám is betért a Vándor,

Előtte nem is igen vártam.

Szállást kért, majd azt mondta:

„Ma véled vacsorálok.”

Szanişzló István a sóvárgó hiányérzetből kínzón felfakadó józansággal szembesít: „Osztódásnak indult érzelmeinkkel/szemben eljátszott piaci szellem s/vágyaid messze kecses repülése/fájón ingerel.” (Egy szomjas szív idézete)

Galler Gábor a lírai ént teljesen betöltő szerelmet, a kedves mindentütt jelen lévő alakját idézi félrímes lüktető versében:

De mindentütt ott vagy

ahova nézek,

és nem tudsz elmenni,

hiába kérlek.

(Ott vagy)

Gombos Tünde, „Tavaszi” és Vörös Katalin egy-egy verse érzékeny lelki alkatot tükröz. Műveikben a magányba visszastüppedő én (Cím nélkül - Hirtelen rámtüvölt...); a külvilággal szembeni érzékenység (Sors) és a megszólított Te teljes, odaadó elfogadása szólal meg (Lélek útjain).

### 3. Pataki diákversek

1995-ben Pataki diákversek címmel a Multimix Kft. kiadásában jelent meg egy gyűjteményes kötet Benkő Anita, Farkas Lóránt Gábor, Kovács József és Monok Attila alkotásaiból. A Beköszöntőben Cecei-Horváth Tibor vallomását olvashatjuk arról, miként éreztették meg vele a versek szerzői „a történelem századain átgúróddott, öröknek megmaradt” város auráját. Felajánlása, gesztusa, melynek eredményeként sokakhoz eljuthattak diákjaink alkotásai, legyen példa mindenki számára: lehet és kell támogatni az értéket, ha diákcipős is, ha piaca bizonytalan is, hisz lelkek épülnek belőle, s egy város, egy iskola múlttá leendő jelene gazdagszik általa.

#### 4. A Tálca

1996 telén készült el a IV. F. nyolc tanulójának „kéziratanatólogiája”, mely verseket, novellákat ad közre, köztük eredeti angol és francia nyelvű alkotásokat. Értéke nem csupán tartalmában van, hanem a közös alkotás tényében. A szerzők - bár álnevet használnak - közismert személyiségei a végzős kéttannyelvű évfolyamnak. Kiadványuk bizonyítja alkotóképességüket, a szellemi elmélyülés lehetőségét, az érdeklődés, mely írásaikat körülvette, diákjaink fogékonyságát a költészet iránt.

Pataki Imre Vége. Elmúlt a csend, a nyugodt vágyidő... kezdetű verse került a gyűjtemény élére. Mint „vezérvers” a műalkotás nyilvánosságra kerülésének pillanatát ragadja meg. Azt a befogadói (Kritikusi) magatartást, mely ízekre szed, boncol, s közben a „megromlott” tisztelet vezet, ezzel pedig szenvedést okoz, megaláz. A mű egy képből bomlik ki: a lírai én a vers „teste”, mely előbb a tiltakozó sértettség, a tétlenül tűrés magatartásával viszonyul a mű egész szétszaggatásához. A vers végére lecsendesedik az ellenállás, az indulat, s szelídülni látszik a befogadói magatartás: kialakul az irodalmi kommunikációs folyamat, melyben az alkotó az esztétikai értékrend érvényesítését, önmaga megmértetését várja. A vers erőssége az egységes képesség: alapmetaforája metonímiákkal lesz komplex képpé, szóképei közül szép és hatásos a „nyugodt vágyidő”, a „meztelenre kényszerített lombos szellem”. A szerző többi verse is műves, képkincsük magasfokú érzékenységről vall.

Németh Ferenc verseit nyelvi tömörítés, filozófikusság jellemzi, a határozott én-tudat, az elvegyülni, igazodni nem akarás tartalmait fogalmazza meg gondolati költészetében. Újat? mincképpen, hisz... kezdetű versében felfokozott beszédhelyzet kimetszett szöveget olvassuk. A ti-én elhatárolására épülő versszöveg az elkülönülés alapjául magatartás- és értékkülönbséget fogalmaz meg: ti - a világ - balga menetelés; én: nap, ragyogás. A képlet csak látszólag egyértelmű, hisz fellazul több ponton is: a felütés jelzi, hogy az új igényével fellép a világ, s az én is napként ragyog a világra, s ez az odaadás gesztusa. A vers mégis egykedvű és beletörődő következtetéssel zárul.

Tombác Roland önironikus tanulmány nyelvi közegébe helyezett verse, a Buta bohóc a szerző szerint „közhelyszerűségig csépeelt gondolatiságból építkező bölcséleti vers”. Ez a közhelyszerűség nem más, mint a művészet archetipikus megközelítése: benne sajátosan új értelmet kap a bohóc és a nagyérdemű, a cirkusz-valóság és az élet-színház. Nyelvi bravúr jellemzi a szöveget: rájátszások sora húzódik meg a szavak, mondatklisék mögött, stílusclemmé lesz a „bizton” szó a szellemi fölény érzékeltetésére, ugyanakkor az infantilis csúfolódás is beleszűrődik a mondatba. A „netovábbjuk” szó sanda ragríme olyan hatást kelt, mint mikor törött tükörbe nézünk, minden cserép az egészt mutatja, de az egész mégis a részek egysége. A cirkuszi groteszk látványt és létélményt a rímelés esetlensége és a harmadik sorokkal zökkenett szerkezet remekül kiemeli.

Zavaba ejtő bölcsesség és életismeret sugárzik Kurucz Anikónak a jeremiádok hangulatát felidéző, Köröttem síró emberek ... kezdetű verséből, melynek gondolatához a mások tegnapsíratása ad keretet. Az ezt követő felsorolásban feltárul a mindennapok szűrkesége, az idővel mindenkin eluralkodó elesettség. A holnap könnyeit elsírató jelenbeli magatartás elégikusságot sugároz. Riasztó is ez a beletörődés, semmi nyoma a fiatalos életlendületnek.

Kozma László novellájában - Fogtalp Ödön kalandjai - a mindenkori elbeszélő alakváltozatait látjuk. Fogtalp Ödön tárgyilagos megfigyelő, majd halfőzés közben szürrealista, pszichoanalitikus beütésű, irracionális kimenetű történetet mesél, s végül Jupiter szerint önelégült, éretlen tacsó, aki írói hatalmában tartja a főisteni befogadót. Tegyük fel, hogy a szerző nem azonos a fentiekkel, s mint elbeszélő választ néhány szereplőt, mondjuk közismerteket a mitológiából és egy ismeretlent saját kútforrásból azért, hogy a két világot (a toposzként örököltet és a magateremtettet) egymásba rántsa. Így lesz Jupiter pecázó, sörpocakos öreg Adidas-pólóban, aki kifogja Halat, mai főznivaló bürokratát, s hazaviszi Kertjébe, Kunyhójába Cerberus nevű pulijához. Az már természetes, hogy a két utóbbi beszél. Hal - fontossága tudatában - Jupiter őt megehető kiválasztottságáról ömleng. Cerberus feddően szól Juppihoz saját gusztusáról vallván. Ez az imponálóan könnyed, ötletesen groteszk szituáció ad keretet Fogtalp Ödön történetéhez. A művet olvasva mindnyájan kicsit Jupiterek vagyunk, akiket a szerző tart hatalmában: olyannak láttatja a dolgokat, amilyennek csak akarja. Ez az alkotói révület uralja a művet: sajátos látásmód és ötletáradat szerint alakítani, játszani vele, formálni. Ízesen, ahogy pl. Jupiter szól a turistához; realiztikusan, ahogy a Kert feltárul a töltésről nézve, vagy éppen lélektani alaposzággal (önironikusan), ahogy pl. Jupiter gondolkodik az íróról.

Rubóczki Attila az Egy kis megértést címmel kissé esdeklően visszafogott kérést sugall, a vers azonban felfokozott hangvétellű vallomás a megalázott Krisztus-ember fájdalmának, bántásának átérzéséről. A közös fájdalom alliteráló kifejezésekkel fogalmazódik meg, ezek egyre intenzívebben: a gondolatritmus 2-2 sornyi egységeit egy hatsoros követi, ezek okozat-ok viszonyban vannak az utolsó előtti sor tömör megfogalmazásával: „Én része vagyok, ő velem sír”. A záró második személyű felszólítás a Krisztus-metaphora említésével ugyanakkor mélyértelmű vallomás is.

Szabó András Ars poetica c. versének pillére két nemes metszésű kép: mozdulatlan néma madarak látvány, s a hazug háló széttépése, vagyis az éneklő, repülő világ felfedése mint kijelölt vállalt feladat. Az összekötő versrész epikusága történetet adagol, ezzel elvesztegeti a lírai feszültséget.

Tüzes gyorsasággal készítették el a IV. E-sek ellen-kiadványukat, a Bár-cát. Fejléce szerint ez A reálosok humánlapja. Szerzői: Benkő Anita, Fincziczki Béla, Homonnay Ádám, Király Levente, Oláh Péter, Papp Géza, Sallai János. Markáns ellen-álnevekkel Tálca-átiratokat közölnek. Rájátszá-

sok, ironikus szóválasztás, ötletes szövegsavarások és blődli jellemzi találó írásaikat. Szerepel még néhány saját vers és klasszikus-átirat is, a záró mű pedig kettős fénytörésbe állítja a paródia-lap tartalmát:

Mint

Mi ez mind? Szóvirág,

Dalba öntött álom.

Rég más, mire írom

Mikor kitalálom.

Sárkány, 1995. szept. (Sharky)

A Tálca folytatásaként elkészült a Rancidus ranunculus, címét a dadaisták-tól tanult módon választották. A szerzők zömmel azonosak, a művek jellegzetesek, már egyéni stílusjellemzőkkel bírnak, az álnevek változtatása ellenére azonosíthatók. A korábbiakhoz hasonlóan mély, képben, gondolatban gazdag verseket mutat be Pataki Imre. Tombác Roland ebben a gyűjteményben kibontakozik, a közvetítő közeget lehántja a műről, s kiderül, azok önállóan, szerzői reflexió-mankó nélkül is megállnak. Rubóczki Attila a könnyed zenei formát elnagyoltabb, ötlet alapú versekben ismétli. Kozma László most versekkel szerepel, ezekben a „történet”, a helyzet eléggé meghatározó, s az ötletből tömör kép is megfogalmazódik (pl. Nemo kapitány halott...). Németh Ferenc vallomásosabb hangvétellel bővíti a korábbi tömör filozofikus-ságot. Szabó András empátiakészséget, helykeresést mutat meg, Vári Péter pedig politizáló hajlamát a témaválasztással. Verseinek az ötlet s a könnyed hangzás a legfőbb sajátja.

„Képes, láncba fűzött szavak” - írja Pataki Imre egyik kezdősorában. A Műről, a csak gondolatban összeálló alkotásról szól a verse, olyanról, mely elhangzik és elvész a végtelen térben.

S ha kész a mű, nincsenek

Maradványok, csak szabad

Szélben szálló szavunk szakad

Felhőn átrepülve botlik,

S ködben járva szertefoszlik.

Ezt hártja el mindhárom gyűjtemény, hisz a szerzők leírták, sokszorosították a művet, már nem „szélben szálló szó” csak, hanem alkotás.

(1996)

Sinkóné Tóth Zsuzsanna

## A reklám nyelvi, szemiotikai, társadalmi vonatkozásai

(ismertetés)

1994-ben Asztalos Zsófia III. A osztályos tanuló OTKV pályamunkát készített A reklám nyelvi, szemiotikai, társadalmi vonatkozási címmel. A pályamű írója nemcsak külső szemlélőként ír a reklámról és annak világáról, hanem egy olyan ember szemszögéből vizsgálja meg annak hatásait, mint aki benne él a reklám világában kitevé magát különféle hatásainak. Megfogalmazza egyéni véleményét, érzékletes példákkal támasztja alá érveit, amelyek egyes reklámok hasznosságát, ill. mások fölöslegességét állítják.

A tanulmány első részében történeti kitekintést kapunk, melyből következtetni lehet a reklám „korára”. A továbbiakban megismerkedhetünk a reklámmal, mint üzletággal és annak különböző változataival, terjedésének módjaival. A szerző körültekintéssel válogatta össze a különböző reklámszövegeket, melyekkel érzékelteti a reklám birodalmát, azt a világot, amelyben élünk és amely nélkül az élet napjainkban szinte már elképzelhetelen. Élünk és mindennapjaink szerves részévé vált a reklám, olyannyira, hogy a szerző szavaival élve: „Befolyásolja gondolatainkat, szokásainkat, ízlésünket: cselekvésre, magatartásra ösztönöz, jó vagy rossz hangulatot kelt.” Indoklásul érveket sorakoztat fel, s ezt ismert reklámokból kölcsönzött példákkal támasztja alá. Két csoportra osztja a reklámot: egyikbe a szürke, jellegtelen, sablonos szövegeket sorolja, amelyeknek elsődleges funkciója nem a figyelemfelkeltés, inkább az, hogy összezavarja, megtéveszse az embereket. A másik csoportba azok a reklámok tartoznak, amelyek rendeltetésüknek eleget téve arra törekszenek, hogy az emberek figyelmét a reklám tárgyára irányítsák, esetleg információkkal szolgáljanak azzal kapcsolatban. Példaként napjaink legismertebb reklámjai szolgálnak a fogkrémek, autók, csokoládék reklámszövegeitől a mosópor-, sampon- és macskaeledel-reklámokig.

A szerző következtetése: korunkban szükség van a reklámokra, de nem mindegy, hogy milyen a reklám. Semmi értelme megtéveszteni, félrevezetni az egyébként is befolyásolható egyént. Több jó, elsődleges funkcióját betöltő

reklámmal kellene elősegíteni a magyar reklámszakma fejlődést. Ez nemcsak a fogyasztó, de a kereskedelem érdeke is.

(1996)

Gyenes Henriett III.E

## Setét Imi naplója

1995. április 20. csütörtök 14:32

Végre tavasz van, a madarak ismét csiripelnek, s már látni az első rügyeket azokon a fákon, amiket néhány napja a fagy tépett meg. Az utcán az emberek mosolyognak, s úgy látszik, valóban boldogok. Oly tökéletesnek látszik minden ezen a napon, mindenki azt hihetné, hogy minden rendben van. Pedig a fejünk felett már a pusztulás fellegei gyülekeznek.

Mi, a teremtés koronái, büszkéik vagyunk arra a nagy esztűnkre, amivel meg tudjuk változtatni a környezetünket, s saját életünket is sokkal kényelmesebbé tudjuk tenni. Minden általunk felfedezett dologra úgy tekintünk, mint egy-egy csodálatos vívmányra, amivel mi okosabbak lettünk, s még civilizáltabbak, s közben tönkretesszük mindazt, amire tényleg szükségünk van.

Az emberek körülöttem mind azzal vannak elfoglalva, hogy ki kivel jár, mit mondott, s nem látnak többet a világból, mint kicsinyes céljaikat. Nem vesznek tudomást semmiről, - talán nem is akarnak - ami körülöttük történik, mert azt hiszik, hogy messzi a vég. Pedig a végzet én vagyok, s az embertársaim, kik nap mint nap feladják s pusztítják azt, ami az évmilliók munkája.

Kedves Naplóm, nézz csak végig ezen a bolygón. Valóságos paradicsom volt, míg nem jött az ember, ki kíméletlenül kihasználta, s pusztított mindent, ami ellenkezett önös céljaival. S e pusztítás még ma is tart. Gondolj csak az ózonpajzsra, ami hála nekünk, szabadon engedi át a gyilkos sugarakat. Ennek hatására az elmúlt évben megháromszorozódott a bőrrákos esetek száma. A levegő ma már teli van különböző vegyi anyagokkal, permetekkel, amik ugyancsak nem használnak sem nekünk, sem az élővilágnak. Tengerszintünk, folyóink, vizeink szennyezettek, s már halak is alig találhatók bennük. Erdőinket kíméletlenül pusztítjuk, pedig csak ezek adhatják vissza nekünk a friss levegőt, s csak ezek képesek közvetlenül megkötni az energiát.

Milyen korban élünk hát? A műanyag korban? A technika korban? Nem, a pusztulásunk korban. Kedvűnkre bombázzuk környezetünket radioaktív hulladékkal, veszélyes vegyszerekkel, zajjal. S ha ez még nem lenne elég, pusztítjuk a fákat egy kis pénzért, majd otthagyjuk a letarolt hegyoldalt vagy

dombot a szél s a víz szabad prédájának. S senki sem veszi észre - hogy is vehetné, hisz nincs benne pénz -, hogy ezzel a saját tömegsírunkat ássuk meg.

Németországban 2002-ben fog kipusztulni az utolsó fa - állítják a német kutatók. A festői szépségű thürenwaldi erdőnek több mint 60 százaléka már most is haldoklik. Az erdőkből már eltűntek, a városokból most kezdenek eltűnni az állatok. Régebben csapatostul vonultak a golyák, ma már egyet sem látni - s ez mind miattunk van.

Elvesztettünk, s megnyomorítottunk mindent, amink van. Azt az egy dolgot is, amiért érdemes élni, hiszen az ember erre született. Ez nem más mint maga boldogság. A mai nap embere már nem törődik a másikkal, s egy cseppnyi figyelmet sem szentel neki. Mindenki bezárkózik magába, s csak magával foglalkozik. Pedig egy-egy kedves szó, egy-egy csepp szeretet, s megbecsülés sok dolgot meg tudna könnyíteni.

Már haldoklik a világ, haldoklik az emberiség. Nem születnek mások, mint rokkant emberek. Lelkileg rokkant emberek, kiket a haladás vívmányai, a stressz, a rohanás, s az agresszivitás nyomorított meg. Meg tudom érteni, hogy miért rendelte az Isten az emberi nemnek a második özönvizet, mely már nem víz lesz, hanem saját mocskunk, amit eddig hanyagul felhalmoztunk, nem gondolva a későbbi korra. Percről percre fogy a remény, hogy az ember valaha is túl fogja élni magát. Ha nem teszünk most valamit, elpusztulunk. De mit is lehet elvárni tőletek, akik az általatok öröknek hitt kényelem elunt respektusából nincs kedvetek felkelni, s nem éreztek semmi felelősséget azért az egy kis sárgolyóért, amin élünk.

Hányszor mutatták meg dicső őseink az utókornak, hogy a szent célért küzdeni kell? S mi nem vagyunk méltóak hozzájuk? Nem, azt hiszem. Nem dobogtatja már a mai szíveket a hon tüze, s ez lassan, de biztosan a sötétség felé vezet. Hol van most a vírtus? Hol az erő, a tudás, mely mindent megmozgat? Az ártatlan, a kisebb ellen kel most az, s nem a hazáért. Hát ilyenek vagyunk mi.

S most, e szép tavaszi napon, hosszan elgondolkodtam magamon, s embertársaimon, s mindazon, amit eddig tettünk. S most már szégyellem, hogy ember vagyok.

(1995)

Nagy Imre III.E

## A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának tornacsarnoka

A Város- és Faluvédők Szövetsége Lakóhelyem megőrzésére érdemes veszélyeztetett építészeti emléke címmel meghirdetett pályázatára Éliás István I. E osztályos tanuló készítette a fenti témában dolgozatot.

Az első fejezet áttekinti az iskolai testnevelés tanításának történetét. A testedzésre Comenius korától kezdve odafigyeltek Patakon, a XIX. század közepén a főiskola már rendelkezett testgyakorló térrel, szakképzett oktatója volt, s 1853-tól a testgyakorlást kötelező tantárgyként említik a feljegyzések az elemi osztályokba és az első két gimnáziumi évfolyamon.

A következő rész a tornacsarnok történetével foglalkozik. 1878-ban döntés született a tornacsarnok felépítéséről. Az építkezés fél évet vett igénybe, eredményeként egy hasznosan kiképzett, nagy méretű épület vehetett igénybe az ifjúság. Az épület iskolakerti elhelyezése lehetővé tette a szabadtéri testgyakorlást. 1879/80-tól nyilvános tornavizsgát is tartottak. 1884-ben már az iskola minden osztálya számára kötelező volt a testnevelés. A fokozott használat újabb és újabb korszerűsítést, átépítést tett szükségessé. 1930-ban mellékhelyiséget alakítottak ki az épületben, s a földes, később homokos belső termet hajópadlóval borították. 1932-ben a korábbi famenyezetet vasbetonra cserélték. 1942-ben a vízvezetékét bővítették, 10 új zuhanyt szereltek fel. Az épület központi fűtési rendszere 1978-ban készült el.

A tornacsarnok jelenével kapcsolatban a szerző elmarasztalóan ír a stílusromlásról, hisz az épület jócskán átalakult, jellegzetességek vesztek el az átépítések során (karzat, ajtóvéd, ill. a jégpálya melegedője), zavarók a környezet „modern” kellékei: vasbeton lámpák, beton padok, aszfaltozott út.

Az épület jövőjét a szerző kétféleképpen képzei el. Ha csak a szükséges karbantartást végzik el, az épület rövid időn belül elveszti hagyományos értékeit. De ha - pénzzel, kitartással, szervezéssel - sikerülne eredeti állapotának megfelelően helyreállítani az épületet és környezetét, itt lehetne az ország első testnevelési múzeuma, mely műemlékként arculatának megfelelő kiállítási anyaggal várhatná a látogatókat.

(1996)

Éliás István (I.E nyomán)

---

A dolgozat a Város- és Faluvédők Szövetsége ifjúsági pályázatán I. helyezést kapott



## Alkotó pataki diákok: a publicisztika

### I. A REFFY

A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának diáklapja, a Reffy az 1993/94-es tanévtől volt tényező iskolánk életében. Az első szám vezércikkében - Imike - (Nagy Imre I. E.) utal a hosszas előkészületekre, az alkotók szándékára s a közönségigény meglétére, de egyben a mindenkori nehézségeket is felvillantja (technikai, emberi problémák). Az egyes számok elkészültek, de néhányuk utolsó oldalán - eszel - (Szabados László), ill. Sasi Péter kedves, kötődő hangnemben noszogatja a lap mindenkori olvasótáborát: ne csak olvassa, írja is az újságot. Az általános nehézség figyelhető meg itt is: megnyerni a jótollú, egészségesen konszolidált látásmódú, okos diákot ahhoz, hogy közzétége iskolai élettel kapcsolatos gondolatait.

Dicséretes, hogy akik nagyon akarták, megcsinálták az újságot. Diákszerkesztői Szabados László (1-3 szám), Sasi Péter (1-4 szám) és Kurucz Anikó (5. szám) voltak. Segítőjük Tóth Tamás tanár úr, aki főszerkesztőként jegyzi a lapot. Borsi Antal, Gergely Viktória és Ureczky Andrásné tanárok közreműködésével alakultak, csiszolódtak az írások, és látványos grafikákkal gazdagodtak az egyes lap-számok.

A diáklap megjelent öt számából kitűnik a céltudatos szerkesztői szándék: az iskola református voltának tükrözése, bizonyos ízlés, látásmód, nézőpont közvetítése, az aktualitások követése; helyet adni a különböző témájú tollforatóknak s ismeretterjesztésnek.

Lássuk ezt az arculatot a megjelent írások közt tallózva!  
A Vallás rovatban Bundzik Attila osztja meg gondolatait olvasóival a hitről, a békesség tartalmáról, a boldogságról, az örök életről; a karácsony igazi jelentéséről. Ő tudósít a Lorántffy Internátus kedd estéiről, ahol az Ige üzenetét megtalálva kisebb közösség formálódik hétről hétre. Az 1. évf. 2. számában félévzáró imádságát olvashatjuk. Egy interjúban Tatár Imola kérdezi Burkus Erikát az igaz hitről. Az I/2-ben Pál Éfészusbeliekhez írt levele alapján Pite I/C osztja meg az olvasóval gondolatait. E rovat tájékoztat a csendes hétvégék meghívottairól, s itt olvashatunk egy-egy szép verset klasszikusainktól.

Folyamatosan közli a lap a tanév eredményeit, eseményeit olykor az adatszertiséget meghaladva élménybeszámoló formájában is. Ilyet a simai fotóstáborról, a hejcei csendes hétről, a szlovákiai Nagymihályban rendezett kézilabdatornáról olvashatunk.

Nyomon követhetjük a Diákkormányzat szerveződését, működését különböző híradások, tudósítások, kritikus hangú írások alapján. Az I/1-ben Szabó Péter helyzetértékelését olvashatjuk a tervek felmutatásával együtt. Az

I/3-ban Asztalos Zsófia kritikus elemzéséből és Gergely Viktória ötletcsomagjából érdekes, izgalmas tevékenység körvonalai állnak össze. A második évfolyam (1994/95) első száma már a Diáktanács megalakulásáról tájékoztat, közli a tagok névsorát a feladatkör megjelölésével. Változatos az eseménynaptár, mely e nyolc fiatal szervezőmunkáját dicséri. A II/2-ben Benkő Anita még azt fejtegeti, miért marad el a mindenkori legnagyobb diák-vállalkozás, a diákönkormányzati hétvége, de ugyancsen számban a nehézségeket legyűrt öntevékeny szervezőkézség diadaláról is képet kaphatunk: 1995. január 20 és 22 között diákhétvége volt a Gimnáziumban. Terstyánszky Anna szavaival: „Az IQPÁ-n tényleg az volt az egyik döntő dolog, hogy mennyire tart össze a banda, ki mennyit hajlandó „áldozni” az osztályért.” A szípkázóan ötletes feladatok közül a lap a nyelvi próba eredményeit közli: 19 verset, melyeket egyes szerzők vagy alkotói közösségek (összesen 42-en) tizenöt találmóra összegyűlt szó alapján hoztak létre. Hely híján csak annyit: elképesztően jó és változatos szövegek keletkeztek! A híradások szerint még ennél is jobbak voltak a vasárnap előadott 15 perces kis jelenetek, melyek a kiválasztással és az előadással adtak képet a versengő csapatokról. A Reffy demokratizmusát mutatja, hogy a lelkes véleménnyel egy lapon helyet ad egy józanul kritikus hangnak is.

A Tanárportré rovat interjút közöl Sipos István, Fenyvesi András és Hajdú István tanár urakkal hivatásukról, munkásságukról, eredményeikről.

Minden számban van művészeti oldal versekkel, grafikákkal. Az ízlésalkításnak, a látásmód bővítésének ennél direkter módjai a különböző műfajú publicisztikai írások: esszék, glosszák. Az I/1-ben - Petike - (Sasi Péter) A támadás címmel a számítógépterem anarchiájának kialakulásáért felelős magatartásról ír. Ugyanő közvetíti a Friderikusz-show kritikával felérő paródiáját. A II/1-ben Negyedikes lány (Kertész Márta?) Mutasd meg pólódat, megmondom, ki vagy! címmel ruhafeliratok és ízlés, jelentés és vélemény összefüggéséről medítál. A Humor rovatba került, de nagyon is komoly indítékú az Egrí Károly tanár úr nevével fémjelzett, karikatúrákkal kiteljesített írássorozat Hogyan szokjunk le? Kocsmacímerek ill. Kis zoológia címmel. Dermesztően hatásos egy környezetvédelemmel kapcsolatos írás Nagy Imre tollából Setét Imi naplója címmel; gondolatgazdag, érzékeny írás szól az utolsó földi óráról, melyben fikció és bizonyosság olvad egybe az Ige szavaiban; Tánczos Veronika adta közre.

A hagyományos értelemben vett ismeretterjesztő témák széles körét vontatja fel a Reffy. Sorozat készült az iskolakert szobrainak történetéről, a fizikaszertár érdekes, régi kísérleti eszközeiről; egy írás a fotó születéséről; egy világot járt diákunk Szváziföldet mutatja be, a PC-klub tagjai a számítógépezés iskolai lehetőségeit tárják fel; megismerkedhetünk a Kórus munkájával, eredményeivel, a Rákóczi Vármúzeumban szervezett kulturális antropológia szakkör tevékenységével, terveivel; az iskolai sportélet lehetőségeivel.

Az írások sokfélék, vagy két osztályra való szerző hozta létre őket, de egyféle egyöntetűségükhöz nem férhet kétség: valamennyi problémaérzékenységről, szilárd világlátásról és értékrendről tanúskodik, s ezt szakmai szemmel is kifogástalannak mondható friss, természetes-közvetlen, de igényes nyelvi formában tették hozzáférhetővé az írók. Hogy mi a titka ennek a teljesítménynek? Könnyű a dolgom, csak idéznem kell Kurucz Anikónak a negyedikeseiktől búcsúzó írásából: „... (a Reffy) ... - remélem - nem csak egy köteg papírost fog jelenteni nektek, hanem majd egyszer egy-egy nagytakarítás vagy fiókszellőztetés alkalmával a régi emlékeken mosolyogva valami sajátos hangulat illata csapja meg az orrotokat: a pataki levegő. Közös sorsunk - jövőnk s megüünk - összehoz minket, és közös büszkeségünk ez a régi iskola.”

És a régi iskola jogos büszkesége ez a lelkes kis csapat, a Reffy alkotóközössége, akik a történelmi léptékekkel mért idő egy kis szeletét, az 1993/94-es és az 1994/95-ös tanév különböző adalékait örökiül hagyták a jövőnek.

## 2. A Sárospataki Ifjúsági Közlöny

A Sárospataki Ifjúsági Közlöny az 1995/96-os tanévben eddig öt számmal jelent meg. Főszerkesztői az induláskor Tóth Szabolcs és Papp Sándor, majd csatlakozik Kósa Tibor Zoltán. A 4. és 5. számot Király Levente néve fémjelzi. A diákok segítői s egyben felelős szerkesztők dr. Lénárt Attila és Borsi Antal.

A Virradat című vezércikk megfogalmazza az újság célkitűzéseit: folytatni a Patakon az 1880-as évek közepétől ismerős cím alatt a diáköntevékenységet. A lap szerkesztői a gondolatok, témák, vélemények sokszínűségének megmutatását ígérik, s egyben várják is az ennek megfelelő írásokat.

Az első szám interjút közöl dr. Lénárt Attilával, a gimnázium új igazgatójával, aki elmondja: vezetői szolgálatát küldetésnek tekinti, számára nagyon fontos egykori iskolájának jelene. Arra kéri a diákságot, hogy az eredmények, jó tapasztalatok terjesztésével erősítsék a gimnáziumot. A Vallás rovatban - ST- Beugrója érzékeny, gondolatgazdag írás arról, mi mindenben ott kell lennie velünk Istennek, hogy az életöröm teljes legyen. Az irodalmi rovat Pappsy Szép álom című novelláját közli, mely a mindennapok nyomán kikerkedő víziós ötlet. Interjú készült Geréb Márta tanárnővel, aki életéről, érdeklődéséről és kedvenc időtöltéséről mesél. A sportrovatban egy meccs tévéközvetítése kapcsán -DOB- az iskolai sportélet elgondolkodtató adalékait villantja fel.

A második szám az internátusok életét bemutató összeállítással bővül; közölnek egy tömör város- és iskolatörténeti összeállítást, Borsi Antal tanár úr bemutatja és elemzi a november 10-én megnyílt fotókiállítást, melyen Kurucz Anikó, Finciczki Béla, Papp Géza és Péter Szabolcs képeit tekintette meg a gimnázium közönsége. Versek és esszé-novellák, grafikák gyö-

nyörködtetnek az oldalakon. Egy körkérdésre adott válaszokból összeáll a szüreti bál és a diákhétvége mérlege. A sportrovatban DOB elemzi az utóbbi hónap iskolai sportéletét és lehetőségeit a kispályás labdarúgó bajnokságot előtérbe helyezve. Szelíd kritikával illeti diáktársait a mozgalmasabb sportélet reményében.

A harmadik szám a karácsony jegyében telt meg. A vezércikk, a vallási és az irodalmi rovat, a hangversenyközönséget keveslő írás mind-mind a szüret-iünnep eljövételéről gondolkodik. Aktuális rendezvényünk, a szalagavató műsorának elismerő kritikáját olvashatjuk a lapban. A legújabb interjú Tóth Tamás tanár úrral készült, aki árpádos benyomásairól, kisfia születéséről és refis nosztalgiáiról beszél. Figyelemfelhívó írásában estézsé a Tálca című szépirodalmi antológiát ajánlja az olvasóknak, melyben nyolc gimnazista írásai olvashatók.

A negyedik számmal változik a lap arculata, a fejléc szerint „Vidám hangvételi, közönyellenes szórakoztató magazin”-t tart a kezében az olvasó. A megújulási szándék a hangvételen és néhány különleges témában meg is nyilvánul: igazi nyelvészeti kuriózum (avagy blóddli) az 1001 igekötő időutazóknak Példatára és a Poszternaptár a keresztneveket elferdítő sziporkázó rájátszásaival.

De vannak „örökzöldek” is: interjú Molnár János tanár úrral, cikksorozat az internátusi életről, szépirodalom, humor, rejtvény grafikába oltva, s ott van a megszokott helyén, a második oldalom -ST- szép írása a bizonyított hitről. A közelmúlt aktualitása a Diákfórum volt, ezt összegzi, értékeli egy cikkben S. Harkov.

Az ötödik szám még harsányabban hirdeti a megújulást: ahol csak teheti, a Fősz. (=főszakács) kiszól az olvasóhoz, szövelezéssel, megfogalmazással odakacsint rá, s ezzel sajátos image-t közvetít. Az írások témája ehhez képest hagyományos: két interjú - mint a tantestület ostroma - szerepel a lapban, a megkérdezettek Borsi Antal és Tóth Sándor. Iskolatörténeti adalékként Hegyi József írását találjuk a 48-as pataki diákokról. Az Ars rovat verseket, rajzokat, fotókat közöl, derülhetünk régi tanár- és diákanekdotákon, van ismeretterjesztő érdekesség - napfogyatkozás, időjárás -; de matematikai feladvány, keresztrejtvény és vers-képregény is. S mindezek élén most is a Vallás rovat áll, -SP- és -ST- írásai: egy példázat a Kulcsról s egy csendes-mély fohász.

Az idő múlásával, nagyobb rálátás birtokában teljesebb lesz a kép, gyarapodnak a meglévő példányok, de az már most is látható: a S.I.K. jelentőnk fontos fóruma.

(1996)

Sinkóné Tóth Zsuzsanna

## IV. Szépirodalom, műfordítás, színjátszás

### Nem én kiáltok!

Himbálódzik a táj. A rozszant, fahálás korlátot támasztom könyökkel. Régióta itt állhatok, a Nap talán három-négy korongnyit is hanyatlott már, s én csak bámulok a part pár száz méteres kísértésének pálmásövényébe. Nem lehet messzebb. Legalábbis úgy gondolom. Lecsúszik tekintetem, s a part a víz fodros tükrében mint rejtett, hívogató misztikum tűnik elő újra. Mintha a szél múltával a homály füstje is utat engedne a kíváncsi szemnek, s megannyi szemcséből egy egészen új, apró hullámoktól rázott világ nyílna a valódival szemben. Ugyan miért vonz jobban a titokzat álnok mestere, mint a valóság önmagát adó gyönyöre? Talán mert ránk bízva a pótlás furcsa játékát, s a kíváncsiság fantáziájával leplezi azt, amit meglehet, hogy előnyösebb csak így, megismerhetetlenül többnek, szebbnek látni. De lehet, hogy ebből a még látatlan szemszögéből szokatlansága, a változatosság gyönyörködtet. Hisz a megszokás megöli a csodálatot, ami kezdetben még átszalad az elképedő újoncon, hogy később a kivénhedt öregén már csak álmos, unott bottal keljen át.

De mi lenne, ha semmit sem látnánk? Ha Ah Kinchil\* színeit nem szórná szét a világban, s a Bacab-négyes\*\* az ég leplének négy sarkát elengedné, hogy a Földre hullva sötétség boruljon. Mennyivel megváltozna minden! Jobban figyelnék a szél duruzsolására, a levelek puszogására, egymás szavára. Minden hang érdekesebbnek, szebbnek és félelmetesebbnek tűnne, mint valójában. Szerintem még az éjszaka kisértő apró rágcsháló szöszmötölésétől is rettegnél, mert gondolataid messze túlszárnyalnák tudásod göröngyös zötyögését. Képzeld csak el! A zene nem a csend néha idegesítő lapításának elűzésére, vagy a társtalanság, a pillanatnyi egyedüllét elhessegetésére szolgál, hanem átadhatná magát lényegének, mint azt esti ágyak vak sötétjében teszi minden sarkot, zugot átjáró dallamaival. És mennyit érnék mi fantomként?! Nem számítana sem a külső, sem a felszínes, sokszor megtévesztő álca, ami bezárja az embert meghatározó jellemet a testverembe, mit csak az pillanthat meg, aki nem áll elég messze a veremtől és csak az ismerhet meg igazán, aki a peremre telepedve néz alá. Igen! Akkor látnánk a meztelen szellemet! Eldobhatnám e vézna alakot, letéphetném a mittudoménmit sejtető szakállat, akárhogy borzolhatnám jellegtelen fejdíszemet...

De hát a Nap süt, az árny vetül, s ti láttok mindent. Vagy csak néztek, de nem láttok. Mert mit néztek meg először a szembejövön? Hogy hogyan öltözik, mennyire jólviselt, „fejlettebbek” már a járást vizslatják, pedig ha tudnák....hogyan én? Én csak őt nézem, az észrevétlen besúgót, ki minden árva

mozdulatával regényeket mesél. Bár mindenki abból olvasna! Talán másképp néznének rám, talán jobb oldalamról is megismernének.

Már nem is tudom, mit nézek, hisz lement a Nap. Csak az árny játéka sutog a távolból. Aah...Jobb, ha veszek egy frissítőt, kissé elkalandoztam. Kikapasztozom a korlátajtót és egy elegáns ugrással máris áthatítom a más világot rejtő burkot. Pár buboréktól pezsgő végtelennek tűnő másodperc...majd újra a levegőn. Mint a Föld újszülött dudora hullámra lebegek taposva e lassan már feneketlen sötétségbe takarózó tengert. Körbe forgok - hadd lássam a végtelent! Milyen félelmetes! Alattam a mélység - egy feneketlen katlan. Ha jobban belegondolok, még végzetnek is csábító: „...az ismeretlen homályába veszett...”. Ringatódzó bárkám nyikorgása körül legendák kísérténeek. Csak eltűnni. Ahogyan jöttem. Senkiként. Mégis, talán e téves rejtély akadna örök csaliként e nép számára, felvésvé minden partnak csapódó hullám tajtékára nevem robajlását. Hát nem neveltség? El is mosolyodom ezen a vízből kapott ötleten, majd önelégülten felfekszem a liftező hullámok hátára, s mint a vízre telepedett madár önfeledten evickélni kezdek. Fölöttem ezernyi szem pislákol lesve, mintha a szokványos csend estrontója volnék. Jobb szemem sarkában valami baljóslón felsötétlik. Arra rándul fejem. Nem mozdulok, pedig szeretnék, csak nem tudok - valami becsomóz, megbénít. Így csak meredten kutatom a homályban el-eltűnő uszony vonalát, mi vizet hasítón hömpölyög. E fűrészt lassan felszántja bennem a mély gyűlölet magvait. Kiáltani akarok! Egy utolsót, egyet, amelyet még sohasem ordítottam! De csak egy félresikerült nevetés tör a csendre, s az arcomba futó felismerés kaján mosolyán átharap... - ő legalább más szemmel nézett rám! És jobbról támadott!

(1996)

Pataki Imre

IV. F

---

\* A maja hitvilág Napistene.

\*\* A maják elképzelése szerint a Föld négyszögletes, lapos tábla, amely fölül az égbolt kupolája borul. Az égboltot az ég négy sarkán egy-egy Bacab nevű istenség tartja, középen pedig egy hatalmas zöld pamutfa (ceiba) támasztja alá.

---

A mű a IV.Frankofon Hetek (1996) kulturális rendezvénysorozat keretében meghirdetett francia nyelvű novellapályázat díjnyertes alkotása.

## Eva Strittmatter: Szeptemberi nap

Szeptemberben legszebb a napfény.  
Ezt már oly gyakran mondtam.  
Akárcsak azt, hogy téged szeretlek.  
És mindig őszinte voltam. Volt idő,  
Amikor csak figyeltem kérdéseidet.  
Szeptemberben legszebb a napfény.  
Egész áldott nap melegít minket.

(1996)

Benkő Anita fordítása  
IV. E

### Válogatás a "Tálca" és a millicentenáriumi vers- és novel- lapályázat írásaiból

Vége. Elmúlt a csend, a nyugodt vágyidő.  
Édes magányom fölött idegen szavak  
Pattognak, cikáznak. Szájukban érzem  
Kibontott lényegem, éles fogaik hasítanak.

Szétszaggatják, mi egyben szép és egész,  
Kifosztják minden kincsét, mit rejteget,  
Hisz ők tudják igazán kik vagyunk,  
Mit jelent jelen, s múltunk mit jelenthetett.

Megromlott tisztelet bújkál e közelség mögött,  
S mit nem érzenek csak a szenvedő felek,  
A megaláztatást, a buja vetkőztetést,  
A meztelenre kényszerített lombos szellemet.

Kíváncsi vágyak fürkészik, hogy megismerjenek  
Tétlenül kell tűrnöm, míg elkopik a lap,

Égess el nyugodtan, jobb, ha gyenge,  
Boncolható versnek csak a hamuja marad.

„Tálca”

Pataki Imre  
IV. F

---

A millicentenáriumi pályázat III. helyezett verse

### MOTTÓ

Rímekbe kellene szedni a világot  
De a konok világ nem hagyja magát  
A mindenség minden színét és illatát  
Nem pótolhatja egy csokor virág.

Tánczos Veronika  
II. E

---

A millicentenáriumi pályázat V. helyezett verse

### ARS POETICA

Mereven meredek a mozdulatlan madarakra teraszom előtt,  
s értetlenül kérem, hogy énekeljenek,  
de csak némán néznek s nem csiripelnek.  
Magot vetek nekik, s meg se rezzennek  
No de ezt már nem tűrhetem!  
Régi padlásszombából előkertül légpuskám,  
s jó hangosan párszor elsütögetem,  
talán majd a zajra felröppen e komor sereg.  
De nem, ugyanaz a tompa közöny s fájdalom,  
arcuk nem változik, s ez borzalom.  
„Madárkáim csiripeljete s repüljete!” -  
könyörgök nekik,  
de a válasz elmarad,  
s csak a hallgatás marad.



Valami eltakarja tőlük az igazságot,  
s az én feladatom széttépní e hazug hálót,  
s felfedni az éneklő s repülő világot.

„Tálca”

Szabó András

IV. F

Újat? minek, hisz  
a régit se értitek  
mást? nektek?  
hogyan képzelitek.  
Tiétek a világ s enyém a nap  
ragyogok rátok s mégse láthattok.  
Vagyok, itt, s ha nem észre sose vesztek:  
mentek balgán a régi úton  
s mindig körbe-körbe  
sohasem előre.  
A környezet változik, de  
az élet soha,  
mindig az marad mi volt,  
balga s ostoba.

„Tálca”

Németh Ferenc

IV. F

## INGA

Barna vagy,  
kabát a szememre,  
puha falú szoba,  
barlang dalú szoba,  
barna a kezembe.  
Inga vagy a hóba,  
ébenmeleg párna,  
mélyfekete ágy,  
éjbe vonó ágy,  
inga a halálba.

## PIRÁT

Kalóz vagyok  
gyöngyöt rabló  
bor tort tartó  
szipolytest  
haramia  
köves vízen  
szekerem hol  
hengerítem  
sok előttem  
sikolt esd  
szeme elé  
kötést kötne  
feketébe  
beköltözne  
mind a köz  
hajómmal ám  
arra járok  
eszén testén  
átalhágok  
kincsemből nép  
nem fölöz.

## CORSAIR

Duzzadj hajóm  
foglald vizem  
szálljon csákja  
nyíljon az ér  
trónom sok jón  
égbe viszem  
vitorlámban  
ördög a szél  
aranyammal  
árkot vágok  
szárazföldbe  
végtelen  
s ha megunom majd  
karavellám  
én töröm szét  
a szírteken

## COGITATUM CILICIUM

Van hát kincsem,  
hajóm kamráját  
csordultig tölthetem tele,  
mégis inkább  
vízbe vetem, mintsem  
hajóm eresztékét  
lazítsam meg vele

Tombác Roland  
IV. F.

## POST MORTEM

Ha meghalok  
Nehéz gyász tönje  
nén átlépve  
S csupán köznapok  
bajait átélve  
Nem tudod, nem is  
akarod,  
De arcoddal lelke-  
met takarod  
S a szél  
Mely szürke ruhái-  
don átlobog

Világ  
Mi részegen körülöt-  
ted forog  
Szerelmed keze  
Ha forrón szorítod  
De bármikor hogyha  
csak megfogod  
S a könnycsepp  
Mely miatta sze-  
medben ragyog  
Az is én vagyok.  
Ha meghalok.

Benkő Anita  
IV. E

A millicentenáriumi pályázat II. helyezett verse

### SÁROSPATAK

Évszázadok-nyíttte feslett kabát  
az utca. Fekete macska elrohan.  
Rettegve oson a nesztelen folyam,  
kettészelve a tornyos éjszakát.

A város Istenről álmodja át  
ma és tegnap közt a kort, mely kortalan,  
és az agyongyötört álom éppolyan mint  
egy évszázadok-nyíttte kabát.

Várfalának íves ablakában  
kuporgok, Szemem elnéz a víz felett,  
didergek egy rég elnyítt kabátban...

Alvó város nem rontja kedvemet.  
magam táncolok nagy eszmék hadában.  
Ők álmodnak tovább, én elmegyek...

Farkas Lívía II.E

A millicentenáriumi pályázat IV. helyezett verse

### Egy kis megértést....

Bántjátok - nekem is kín.  
Minden átokszó, szitok  
Velőmbe vág;  
Minden szentségtörő indulat  
Szívembe szúr;  
Minden ateista ármány  
Fájdalmat facsar;  
Minden istencsalásotok,  
Krisztusröhögésetek  
Minden káromlásotok,  
Keresztcsúfolásotok,  
Minden hazugság és gyűlölet  
Újabb tőr a testemben.  
Én része vagyok, ő velem sír.  
Ne bántsátok az élet fejedelmét!

„Tálca”

Rubóczki Attila IV.F

## „Árnyék”

- szabadon választott -

„a királynőt megölni nem kell félnetek jó lesz ... én nem ellenzem”

„minden valóban nagyszerű kinn, a rétek határában. este van vagy reggel, bennem mindig sötét. a csillagok hol vakítanak, hol nincsenek, rám zúdul a sűrű ködlét. LGT-t hallgatok vagy Pink Floyd-ot, mikor mi suhan át agyamon. agytekervényeim hol önfeledten skáláznak, hol a pattanásig feszülten sikoltoznak magamnál vagyok? teljesen ép elmével kuporgok itt? mi az, hogy ép elme? kié ép? választásokat rejt minden élet. önként, szabadon választhatod ki koponyád úrtartalmának azt a zugát, melynek törvényeit követed. mit számít az, hogy egy társadalom saját kicsinyes normái szerint sorol be téged különböző csoportokba? ha ekkor azt mondom: nem volt mersziük választani ősi törvényeiket, ha gyűllöd vagy megveted őket, nincs jogod a bírálatra, az ítéletet meghozni felettük. Nem vagy különb náluk. a jogot akkor nyernéd el, mikor már semmi sem érdekel, s akkor meg már minék. hiszen ők is szabadon választottak, akárcsak te: a saját törvényeik miatt, belső ösztökélésre élik a társadalmi koordináták közé szorított életüket.

Egy pillanatra feltekintettem. agyamban zakatol a csend. féléber állapotban szinte fáj a gondolkodás. nem felhők és nem csillagok vesznek körül. homályosan látom egy szoba fehérre meszelt rideg, magányos mennyezetét. Megfigyelted, ha a tárgyakkal nem barátkozol össze, olyanok vagytok egymás mellett, mint két idegen a buszmegállóban.. hidegek, magányosak. ha nem felejttem el, mikor újra látok magam körül valamit, megbarátkozom a falakkal. lehet, hogy kórház az nem jó. a kórház mindig személytelen. nem fogadja a mosolyod. Ismered a személytelen hangon pattogó telefonoskisasszony kisu-gárzását? ilyen a kórház-fal is, de még az ágy is szinte kivet magából.

Vonatok jönnek - mennek. emberi arcok suhannak el, mellettem. próbálok vetítévasznamra idézni lényegüket. csak fátylakon, ködökön át látom őket. megrémültem - nincs lényegük? kicsiny gyermektestet úszik ide-oda a szemeim előtt. minden embernek joga van az élethez. mindenkinek joga van szeméjéhez. agyam tekervényei nekifeszültek: iszonyatos sikoltozás kezdődött. idegpályáim göresbe rándultak. Tudtam, hogy leestem. Tudtam, hogy a gyerekek meghalt. nem tehettem semmit a lelkem, ha még létezett, csökevényes roncsként lóghatott valahol rajtam, minden pillanatban lehullástól rettegetten. mit nekem lélek a kígyó is levedli bőrét. új nő helyette. homályosan úgy éreztem, tartozom még mindig valakihez, valakitől engedélyt kéne kérnem a világ zűrzavarából való távozásra, valaki életéért még én is felelősséggel tartozom. szorított ez az érzés. úgy éreztem, újra képes vagyok a gyűlöletre.

Megint hallom, hogy élnek mások is körülöttem. érzékelem, hogy a falak ellenségesen méregetnek. próbálok bátorítást feléjük sugározni. Valaki fogja

a kezem. hangokat hallok, valahogyan így: - ne várjon sokat a gyógyulástól. ha megszabadul a soktól lehet, hogy megőrül. valaki, akinek hangja egész bensőmet átjárja, a lelke foltosgatja, és úgy tűnik, újra rámadja, így fele: - nem baj; szabadon választott, s én kész vagyok választását elfogadni. Megkaptam az engedélyt. immár nyugodtan levonulhatok a társadalomból.

Ehelyett megszorítom a kezemet tartó kezet. Mint birkából kifele kínlódó báb, úgy nyitogatom koporsónehéz szemhéjaim. sikerül. Egész lényemmel rámosolygok az életemre, s Ő egész lényével visszamosolyog rám.

Most csend van. Mélyen alszom. Majd felébredek.

Végre VÁLASZTOTTAM..., Választottam SZABADON.

Szabó Bíbor IV. A

A millicentenáriumi pályázat I. helyezett novellája

...

Körülottem síró emberek, a tegnapot siratják.

Siratják az emlékeket, a szép időket, amelyek elmúltak. Én a holnapért sírok.

Siratom a be nem teljesedő álmokat és vágyakat.

Siratom a kérges kezeim és a táskákat a szemem alatt.

Siratom a visszereket a lábamon.

Siratom a reggeli veszekedést és a sok szitkot, amit rád fogok szórní.

Siratom a szüleim hibáját, amelyet én is el fogok követni. Fáj minden elkövetkező perce életemnek, kínoz minden remény.

Siratom a szappanszagú lomhaságot, siratom a fáradt lábakat és a körülöttem gomolygó homályt, siratom a magányt és az elesettséget.

Siratom hogy nem fogsz többé forrón ölelni és hogy ernyedten fognak csüggni izmaid foltos pizsamád peremén.

Siratom, hogy roncs leszek és hogy sajnálni fognak.

Siratom, hogy megalázott magányom senkinek se fog feltűnni.

Siratom a reszkető kezem által kilocsantott vizet a hálóingemen, és hogy szoros lesz a gumi az alsóneműmben.

Siratom, hogy már most elsírom könnyeimet.

Kurucz AnikóI IV. F

A millicentenáriumi pályázat VI. helyezett verse

## Fogtalp Ödön kalandjai I.

...Fogtalp Ödön idegen volt. A tárgyilagos megfigyelő, talán egy más világról. Világukat fürkésző kémszem, szonda...

Május 28-án reggel négykor a Híd mellett tínt fel jellegzetesen jellegtelen alakja. Egy monoton dalt dúdolt magában, miközben átsétált a Hídon szemüvegében tükröződött a folyóban játszó fénysugár. A Híd tövében, egy farönkön ülve Iuppiter horgászott. Hajlotthátú, sörpocakos öreg, tarisznyája Adidas-pólóján átvetve, borzas, ősz fején bézbólsapka. Fejét ütemesen ingatta előre-hátra, ugyanis éppen Divime-t hallgatott walkmanjén. Zsebéből két villám kandikált ki, félelmetes fegyvere, melyet alkalomadtán késként is használt. Fogtalp észrevétlenül mellé telepedett a sárba, és figyelte a nagy öreget. Iuppiter szeme sarkából végigmérte, majd így szólt hozzá:

- A tífisták a meleg előtt rajzanak a vízhez.

Sokáig üldögéltek csendben, mikor egyszercsak bevágott Iuppiter, majd némi csévélés után kiemelte a vízből a Halat. A pápaszemes Halon legjobb öltönye volt, haja gondosan fésiült, szájában pipa lógott. - Üdvözlöm, Uram! - köszöntötte Iuppitert - Távol álljon tőlem a moralizálás szándéka, mindazonáltal legyen szabad megjegyznem, hogy egész napom eme emelkedett pillanat várásában telt, ugyanis a bennfentesektől értesültem arról, hogy Párka anyó, lévén teljesen vaksi, tévedésből az én fonalamat metszette el. Igazán örvendek, mélyen tisztelt uram, hogy a sors Önt szemelte ki arra a meglehetősen jelentéktelen, mindazonáltal számomra igen nagy jelentőséggel bíró szerepre, hogy szerény személyemnek fenséges gyomrában helyet biztosítani sziveskedjék.

Ezzel a Hal meghajolt és egy ugrással a szatyorban termett. Iuppiter feltápszkodott és elindult haza. Fejével biccentett Fogtalpnak, aki ezt ebéd-meghívásként értelmezve csatlakozott hozzá. A töltésre felérve eléjük tárult egy kert. Közönséges Kert volt, káposztákkal, répákkal, paradicsomokkal, krumplival és almákkal. Közepén állt egy kunyhó. Közönséges kunyhó volt, fából, ablakokkal, kéménnyel, WC-vel és sufnival.

Legfigyelemreméltóbb része egy nem közönséges Ajtó. Ércfaragások díszítették, valmint egy oroszlanfejet ábrázoló kopogtató, szintén Ércből. Iuppiter az Ajtóhoz ment, kopogtatott a kopogtatóval, majd az ajtó kinyitása után belépett a kunyhóba. a kunyhóban egy ágy, egy szék és egy asztal állt, valamint egy földgömb, egy megfakult tükör és egy fogas az isten aranyozott vértjével és fegyvereivel. Mikor beléptek, az olajkályha mellől felkelt Cerberus, egy öreg, fogatlan puli, fát dobott a tífzre, majd helyet foglalt az asztalnál.

- Mit fogtál ebédre, Iuppi, tífistát?! Tudod jól, hogy nem szeretem.

- Ne izgasd fel magad, ez csak egy tífista. Hé, tífista, halsütéshez láss, kérlek. Ágyneműtartóból pálinkát csorgass a Halba.

Ezalatt a Hal diszkréten levetkőzött, beleereszkedett a fazékba, rácsiholt a pipájára és főni kezdett. Fogtalp megirtatta vele az italt, répát karikázott a levesbe és belekezdett egy történetbe. Hőse Hasadt Tudat volt, a X. körzet előjárója, aki nyomorultul élt, amíg egy hatalmas lila citromfagyi lefejelte a nyílt utcán. Hasadt Tudat gyakran üldögélt egy emeleteságyon és vizes pokrócba csavarva elmélkedett. Ezek eredményeképpen felgyújtotta a Nagy Erdőt, majd rájött, hogy ő egy féreg, ezután kishíján beleőrült a Kommersz-A-Világon-Minden elméletbe, majd egy hívős hajnalon beigazolta névadója elképzeléseit. Új életének első cselekedeteként shotgunjával szétloccsantotta egy szabóandrás fejét, megharapott egy rendőrt és a nyílt utcán rálépett egy hatalmas lila citromfagyi lábára.

Iuppiter megvetően végigmérte. Ez a megvető végigmérés az író elleni szándékos támadás volt, mellyel kifejezésre juttatta az íróról alkotott lesújtó véleményét. Gyűlölte ezt az éretlen tacskót, aki teljesen hatalmába tartotta. Nézd a primitív tökfeket, hülyeségeket írkal össze, önelégült vigyorral pattanásos képen és közben mindenkinél különbnek képzei magát! Fúj! Bárcsak megmondhatnám a véleményem neki...

„Tálca”

Kozma László  
IV. F

### Buta bohóc

Szép, nagy cirkusz, kékfedelű;  
két szám között, Nagyérdemű,  
bohóc.

Esik, hasal. Hogy' sajnáljuk!  
- Agya bizton csupa tág lyuk!  
Látszik.

Szép, nagy cirkusz, kékfedelű,  
benne sok-sok nagyérdemű  
bohóc.

Hisszük, hogy a valót látjuk,  
s színészeknek netovábbjuk  
játszik.

„Tálca”

Tombác Roland  
IV. F



## Diákszínjátszás a Sárospataki Református Kollégiumban

Az iskolánkban folyó színjátszás történetét a II. világháború befejezésétől 1981-ig igen nagy alaposággal és részletesen megírta Balogh Ferencné Jakó Mária, aki iskolánk diákja, majd tanára volt. Munkája iskolánk fennállásának 450 éves évfordulójára készített Jubileumi évkönyvben jelent meg.

Tudomásom szerint Európában nincs olyan ország, ahol valamilyen formában ne létezne diákszínjátszás. Bizonyára senki nem gondolja komolyan azt, hogy az iskolai színjátszás elsődleges feladata művészi élményt nyújtani a közönségnek. Azt viszont tapasztalatlából tudom, hogy olyan oktatási és nevelési lehetőségeket hordoz magában, melyeket talán nem is lehet más módszerekkel pótolni, és ilyen hatékonyan megvalósítani. Nem véletlen, hogy Comenius majdnem 350 évvel ezelőtt oktatási terveinek jelentős részét színpadias formában igyekezett megvalósítani iskolánkban és határozottan kiállt az iskolai színjátszás ügye mellett. Természetesen az előbbi megállapítások nem zárják ki azt, hogy egyik-másik előadás vagy alakítás ne váljon az ember számára maradandóan emlékezetessé. 1947-ben diáktársaim angol nyelven adták elő a Julius Caesar-t, amit Budapesten is megismételtek. A díszleteket Molnár Mátyás festette, a címszerepet pedig az a Nagy János játszotta, aki évekkel később - minden bizonnyal kitűnő nyelvtudásának köszönhetően is - djakarta-i, New York-i, majd bécsi nagykövet volt. Szerencsére, ez csak egy példa a sok közül, mert a második világháború óta több, mint 30 féle színpadi előadás volt iskolánkban Gogol-tól Moliére-ig, A köszívű ember fiai-tól a Háború és békéig, Németh Lászlótól Shakespeare-ig sok darabot meglevenítettek diákjaink.

Az elmúlt évtizedek iskolai színjátszását az is jellemezte kollégiumunkban, hogy több tanár együtt szerepelt a diákokkal. Sőt volt egy olyan, kb. 2 órás előadás, melyben nem egy több felvonásos színdarab került a közönség elé, hanem egy vegyes műsor. Volt benne szavaltat, tánc, ének, zene, próza, rövid jelenetek, de a műsorszámokat vagy felváltva, vagy közösen adták elő tanárok és diákok. A címe is ez volt: Játsszunk együtt! - Talán ennek volt a legnagyobb sikere. Meg is kellett ismételni. Azt hiszem, nagyon jól tette a tanár-diák kapcsolatnak most is egy ilyen jellegű rendezvény.

Amióta ismét egyházi lett iskolánk, a színjátszás kissé megtorpant, de nem állt le teljesen. Hiszen minden év decemberében van szalagavató, melynek része a negyedik osztályok műsora. Ugyanis hagyományaink szerint a negyedik osztályok a szalagavató ünnepségen kötelesek egy 10-15 perces színpadi produkciót bemutatni. A felkészülés az osztályfőnökök felügyelete mellett folyik. A tanévenként megrendezett szavalóversenyek is hozzájárulnak diákjaink fellépésének, beszédkultúrájának, előadókészségének fejlődéséhez. Az utóbbi két évben nagyobb pezsgés indult meg a színjátszás terén.

Ez a tény megmutatkozott abban is, hogy az Alma Mater Napok-on - sok más egyéb mellett - minden osztály színpadi produkcióját is pontozták. De ezt az élénkítést mutatta az idegen nyelvi est műsora is, melyen a nyelvtanárok irányításával angol, német, francia és latin nyelven adtak ízelítőt diákjaink megszerzett tudásukból.

A jelen tanévben (1995-96) az Obsidio Patakiana jelentette a legnagyobb eseményt az iskolai színjátás szempontjából. A darab iskolánk történetének két napját mutatta be. Az események központi alakja id. Csécsi János. Az ő személyét alakító Pataky Sándor III. A o. tanulóra több szempontból is nehéz feladat hárult. Ugyanis a néző az ő játékan keresztül szerzett tudomást arról, hogy Csécsi professzor határozott, leleményes, nagy önfegyelmel rendelkező egyén volt, aki nem foglalkozott saját hasznával és dicsőségével. A feladat nehézségét fokozta az archaikus nyelvezet, a latin mondatokkal megtűzdelt szöveg, egy idős ember beszéd- és mozgás-stílusa. Kiemelkedő teljesítménye önmagában is dicséretes, de biztos szövegtudása és meggyőző játéka a darab többi szereplőjének játékat is magasabb szintre emelte.

Nagyon hasznosnak tartanám iskolánk szempontjából, ha valamilyen formában újra életre kelne az az egykor központi kezdeményezés, melynek a neve Ősi Diákvárosok Találkozója volt. Ebben a rendezvény-sorozatban Magyarország hét olyan városa vett részt, melyek a legnagyobb múlttal rendelkező középiskolákat mondhatták magukénak: Budapest, Debrecen, Kecskemét, Pápa, Pécs, Sopron és Sáropatak. Kétévenként más-más város adott otthont a találkozóknak. Előre meghatározták, hogy hazánk történelmének melyik szakaszához kötdjön az az iskolatörténeti korszak, amelyet színpadi formában kellett bemutatni. A produkció értékét növelte, ha az élő hagyományt mutatott be. A szereplők teljesítményét és a darab színvonalát pontozták, az iskolákat rangsorolták. Miért ne lehetne a folytatásban Patak a kezdeményező?!

Úgy gondolom, hogy az iskolai színjátás megerősítése igen fontos feladat, mert egyértelműen pozitív hatása nagy segítség lehet a nevelő és oktató munkában. A kínálkozó lehetőségek tudatos mellőzése viszont felelőtlenység. Lényegében ezt tartalmazza a következő comeniusi elv is: „az iskola valódi célja szerint nem lehet más, mint az emberség műhelye s az élet előjátéka. s itt mindennel foglalkozni kell, ami az embert emberré teszi.”

Az említett rendezvények mellett az ügy felfelé ívelésére garanciát látok jelenlegi igazgatónk személyében is, aki ebben az iskolában egykor tagja volt a diákszínjátás csoportnak, tanárként pedig több iskolai előadás rendezője volt. Megnyugtató érzés, hogy technikai vonalon mindig számítani lehet Újlaki Csaba és Bodnár László segítségére.

Az a tény is optimizmusra ad okot, hogy egyre erősödik az iskolai színjátás iránti igény tanulóinkban is, bár a próbák gyakorlati megvalósítása gyakran ütközik kemény akadályokba. ezek ellenére is azon kell fáradoznunk, hogy

iskolánk a jövőben is méltó legyen Hont Ferenc mondatához: „A magyar színhátek hagyományt fenntartó, továbbfolytató és a magyar drámairodalom fejlődését elindító diákszínhátszás szelleme él e falak között...”

(1996)

Sipos István  
(A reál, 1953)

## A kilenc kő

Színháttal közvetítettük az Ige üzenetét...

Egy nyár eleji vallásórán hallottunk először a történetről. Vallásstanárunk, Victor István említést tett egy színdarabról, melyet pár nap múlva videón megnéztünk. Beszélgettünk róla és felvetődött annak a lehetősége, hogy ha tízen vállalnánk a szerepek betanulását, szolgálhatnánk vele gyülekezetekben. A tanév elejére összeállt a csoport: a II. B osztályból Barati Andrea és Fekete Orsolya, a II. A osztályból Nagy Andrea, Nagyházi Magdolna, Panka Csilla, Papp Enikő, Réz Tünde, Szabó Ágnes és Vitányi Szimonetta, a IV. D osztályból Bundzik Attila

A darab címe: A kilenc kő. A hollandiai Brügge városában élt szolgálólányról szól, aki az ellenreformáció idején Bibliát olvasott a tilalom ellenére, amikor tudta, hogy a tettéért halál lehet a büntetése. A kövek a földi életben rejlt lehetőségekkel próbálják eltéríteni szándékától: ifjúságát, szépségét, szerelmét állítják szembe döntésével. Mikor a lány továbbra sem hajlandó megragadni hitét, a kövek megátkozzák a világ felsőbbség, az egyház és családja nevében, de ő a földi törvényekkel szemben Isten igéjét hirdeti befalazásáig.

Mindenki készen állt az első bemutatóra, amikor megtudtuk, hogy egyik társunk, Magdi kórházba került.

- Mi lesz most...?

Isti bácsi lánya, Lídia, aki mindig ott tett-vett körülöttünk a próbák alatt, szívesen vállalta a helyettesítést.

Október 1-jén elindultunk az első kiszállásunkra, Tiszanagyfaluba. Szolgáltunk még: október 15-én Balsán, Gávavencsellőn és Karcsán, november 2-án Nyíribronyban; november 8-án Ónodon, Sajóládon és Nyékládházán, december 17-én Bodroghalomban. Az előadások az istentiszteletek keretében a templomokban voltak. A templomokban, ahová fürdeni jár a lélek, ahol tisztálkodik a szív. Ki tudja, melyikünk kit, vagy mit foglal imájába, s mi talál

meghallgatásra, mi nem? Örömmel tapasztaltuk, hogy a történet és a belőlünk áradó lelki béke a gyülekezetből mély csendet, feszült figyelmet, néhol könnyeket csalt elő. A legbensőségesebb hangulat Nyékládházán alakult ki, ahol az istentisztelet után még órákig maradtunk Mátyás Sándor lelkipásztor otthonában.

Beszélgettünk, sokat énekeltünk, nagyon jól éreztük magunkat. Azóta bemutattuk darabunkat diáktársainknak, tanárainknak is egy csendes hétvégén.

Folyamatosan érkeznek a meghívások Erdőbényéről, Sátoraljaújhelyből, Vizsolyból, Szamosangyalosról. Nyáron indulunk a Magyar Reformátusok III. Világtalálkozójára Erdélybe, mert: „Így szól az Úr:/Ne mondd: Ifjú vagyok/hanem menj, amerre küldelek./és hirdesd, amit parancsolok./.../Én veled vagyok és megsegítek téged.”

(1996)

Panka Csilla  
III. A

## "Színház az egész világ..." no és Sárospatak, persze...

Ha visszatekintek Patakon töltött éveimre, úgy tűnik, hogy az itt töltött három és fél esztendő - egy impozáns képzavarral élve - a kezdeti, gyökeres változás után leginkább az öntevékenység és önállóság szárba szökkenését hozta meg gyümölcsül.

Gyökeres változás alatt az otthonról való elszakadást, az ezzel járó új probléma- és örömforrások összességét, magyarán a kollégista életformához való alkalmazkodást értem. Az öntevékenység pedig - az önállósággal egyetemben - ha nem is a legfontosabb, de minden bizonnyal az egyik legfontosabb tényező az ember életében. Az öntevékeny - és kellő önkritikátlansággal bíró - diáknak ugyanis sok olyasmiben lehet része, ami mások számára csak (rém)álom: lehet az tanulmányi, vagy sportverseny, iskolai pályázat, énekkar, nyitótánc farsangi bálon, iskolai színdarab, iskolarádió, diákújság, és így tovább.

„Nem a győzelem, hanem a részvétel a fontos!” - tehetnénk hozzá a jól ismert szállóigét.\*

Noha mindig is kultúrlény benyomását igyekeztem kelteni (az emberi hizsékenység határtalan), bevallom, így utólag még számomra is döbbenetes, hogy pataki diák koromban milyen rendszeresen jártam (talán helyesebb volna azt írnom, hogy *jártunk*, nem csupán a felelősség megosztása végett, hanem a dolog természetéből fakadóan) színházi előadásokra, koncertekre, mű-

zeumba, kiállításokra, sőt, ha emlékezetem meg nem csal, egyszer még kép-  
tárba is vetett minket a sors szeszélye, egy formabontó rajzóra keretében.

Mindez annak fényében különös, hogy budapesti egyetemistaként az ember  
előileg naponta mehetne színházba, kiállításokra, akár még az Operában is el-  
tölthetne néha egy kellemes estét (ha egyáltalán létezne olyan - mondják erre  
a botfülű cinikusok), ám a tapasztalat azt mutatja, hogy mégsem ez a jellem-  
ző.

Egy csúnya, de szerénytelen kifejezéssel élve tehát egyfajta „kulturális  
boom” részese lehettem annak idején - bár az is lehetséges persze, hogy *ab  
ovo* ez lenne a természetes állapot...

Számomra mindenesetre a diákévek egyik legemlékezetesebb vállalkozá-  
sa az volt, amikor többedmagammal a „Tanulj meg fiam komédiázni!” jel-  
mondat categoricus imperativusának engedelmeskedve egy nap arra ébred-  
tem, hogy lelkes és önfeláldozó tanárnőnk jóvoltából alkalmi színésszé avan-  
zsáltam.

A színdarab, amely eljátszásra ítéltetett, (Páskándi Géza egyik kiváló művéről  
van szó) egy meglehetősen komoly, mélyenszántó gondolatokkal és morális  
problematikával átszótt mesejáték, vagyis lehet, hogy nem mesejáték, min-  
denesetre szerepel benne király, királylány, varázsló, és még számos régi jó  
ismerős, plusz egy kutya, ami a cselekményt kavarja\*\*.

(Persze, akik látták e darabot annak idején, azoknak fölösleges felidézniem,  
akik pedig nem, azoknak szintúgy - pótolhatatlan a veszteségük.)

Szóval, a szereposztás során sikertilt megkaparintanom az udvari varázsló  
szerepét, ami rendkívül tetszetős volt, már csak a szerephez tartozó jelmez  
miatt is. (Aranszínű csillagokkal díszített fekete palást és süveg - egy ma-  
gamfajta introvertált, exhibicionizmustól irtózó ember nem is kívánhatna  
szebbet!)

Bár a próbák nagyon ígéretesen haladtak, s úgy éreztem, Tháliával igen ben-  
sőséges viszonyt sikertilt kialakítanom, a premieren a legnagyobb sikert telje-  
sen váratlanul mégis T.G. aratta, mint favágó. (Szerény fiú lévén utálja a dics-  
fényt, azért nem adom át nevét a halhatatlanságnak.)

A favágó, ki a nép egyszerű gyermeke, a darab forgatókönyve szerint baltával  
a kezében a színpadra lépve keserű rezignáltsággal tudatja a közönséggel,  
hogy bizony ő fát hord, amire történetesen a helyi hóhérnak van égető szük-  
sége.

Szerencsére sikertilt a darabból számíznai e szomorú és módfelett baljós részt  
azáltal, hogy a nép egyszerű gyermeke a világot jelentő deszkákat ruganyos  
léptekkel (csak a precizitás kedvéért: Adidas Torsion sportcipőben) átszelve,  
kaján vigyorral imígyen szólja:

- „Vágom a fát az erdőbe”, „szt asse t’om, ki alá?!” \*\*\* (további vigyor, majd  
távozás). Mondani se kell talán, szem nem maradt szárazon ennyi drámaiság  
hallatán...

A másik főszereplő, P.G., ki a darab kedvéért - hosszú, göndör fürtjeinek hála - kutyaként debütált, szintén nagy tetszési indexet könyvelhetett el. (Nota bene: hollywoodi recept szeint kutya, kisgyerek, illetve férfi nőnek öltözve: biztos siker.) Hát ennyit a közönség ízléséről...

Az epizodisták (király, királylány, udvari varázsló, Pozitív Hős, stb.) mérsékelt tetszést arattak, legalábbis relatíve.\*\*\*\*\*

Summa summarum sikert hozott hát a színdarab, s teljes joggal várhatja, hogy méltó helyére, a sárospataki színháztörténet aranylapjára kerüljön...

---

\* De nem tesszük, mivel téves e megállapítás.

\*\* Kavarja bizony! (lásd: Fülíg Jimmy örök dilemmája)

\*\*\* „Cipelem az erdő gallyát, s azt se tudom, hogy ki alá.” - csak a pontosság kedvéért. (a szerk.)

\*\*\*\* Mi mást írhatott volna itt a szerény megemlékező?

(1996)

Antalovits Balázs  
közgazdász hallgató

**SZÍNHÁZ SZINTE SZÍNHÁZ SZINTE SZÍNHÁZ SZINTE  
SZÍNHÁZ SZINTE SZÍNHÁZ SZINTE SZÍNHÁZ SZINTE**

**PÁSKÁNDI GÉZA**

Az eb olykor emeli lábát  
abszurd mesejáték (paródia)  
két részben

**SZEMÉLYEK**

Király	Bodnár Zoltán, I. F
Királylány	Polyacskó Orsolya I. F
Hírnök	Deme Gábor II. D
Főtanácsos	Hemándy Judit I. F
Udvari tanácsosok	Antalovits Balázs I. F
	Antal Mariann III. C
	Kovács Anita I. F
	Nagy Mária I. F
	Szilasi Viktória I. E
KÁKÁNC SOMÓDY ELEMÉR, tudor	Antalovics Balázs I. F
LENFENKÖLT ÉKES ALDALÁR, dalnok	Antal Mariann III. C
MAGÁNVALÓTLAN MÉLY FRIGYES, bölc	Kercher András II. D
BORONBORONGÓ BONIFÁC, püspök	Svékus Gergely III. F
SZŐRSZÁLONSZELT PEPECS ELEK, nyelvész	Kovács Anita I. F
HASANDI DUNDIBÁR, szakács	Szilasi Viktória I. E
GOROMBI POKRÓCZ BUZOGÁNY, hadvezér	Szabó Máté II. B
PARAGRAFUS EMÁNUEL, jogász	Vámosy Viktória III. C
ORRONDI OND, illatszerész	Veres István I. F
LÁBNYOM LAJOS, nyomozó	Nagy Mária I. F
BAKÓ, illetve a Törvény Üstje	Herczku Ágnes II. D
INKVIZITOR	Hammersberg Júlia I. B
Katonák, két pór	Szabó Zoltán I. E
	Toperczer Gábor I. F
Kiskutya	Palla Gábor I. F

Rendezte: Sinkóné Tóth Zsuzsanna

Az előadás helye: A Művelődés Háza színházterme

ideje: 1991. április 26. vasárnap 1/4 12-től.

**SZINTE SZÍNHÁZ SZINTE SZÍNHÁZ SZINTE SZÍNHÁZ**

# Jelenet a latintanulás fontosságáról és alkalmazásáról

## (Comenius nyomán)

Osztályterem, katedra, padok.

Az osztály egy része a tizedes (decurio) vezetésével gyakorolják a Schola ludus színdarabrésztét. (Actus III. Scena IV.; Telesius és Plinus beszélgetése: Miért kell mindenkinek mindent megtanulnia?) A latin szöveget értelmetlenül darálják, lelketlenül szónokolják. A decurio küszködik, próbál ritmust adni pálcával, kopog, vezényel; hol öt-öt tanuló csoportban mondja a kérdést és választ felváltva, hol néhányat felszólít, de azok egyedül sem jutnak eredményre.

Nem veszik észre, hogy bejön Comenius. Igaz, ő szinte berobban a terembe. Nagyon indulatos.

Comenius Nem! Nem és nem!

/A teremben zavarodottság, tétova mozdulatok. Egyesek felállnak, mások könyvüket leejtik; bénultság.)

Hol marad ebből az értelem? (energikus lépésekkel fel-alá jár, majd szétveti az indulat) Hogy válik ez az életben hasznos fegyverzetté? (szavain érződik, hogy jól ismert gondolatokkal, tételekkel szembesíti a tanítványait)

Diákok (Néhányan készségükről nyilatkoznának, mások mentegetőznek, többen lestitik szemüket, magukat méltatlannak érezvén. A decurio a legzavartabb. Comenius tanítását neki kellene érvényesíteni a többiek között, de ő se nagyon van tisztában a lényeggel)

Comenius Hogy adtam elétek a latin nyelv tanulásának célját?

(a kérdés ismerős, szavai nyomán a diákok kissé magukra találnak, látszik, hogy amit kell, megtanulják, felmondják. Az ő szerepiük a kérdezetté.)

Comenius Na, te ott! (az egyik tanulóra mutat, akin a legnagyobb magabiztosságot látja.)

Diák (1) (felpattan, kihúzza magát, szavalja)

Első cél az, hogy az elmének különös gyönyörűség forrása és ez úton a további tanulásra édesgető eszköz legyen.

Comenius Na, ugye. (Kissé lehiggadt már) Tovább! (egy másikra mutat)

Diák (2) (Félénken, lassabban áll fel. Mondata gépies-monoton indításti, majd látszik, hogy értelemmel is felfogja, követi, amit mond) A második cél az, hogy a reális műveltség előmozdítója és a változatos dolgok megismerésének legbiztosabb záloga gyanánt szolgáljon.



Comenius (Bólogat, jóváhagy, már felengedett)

Pontosan így. Látom, megjegyeztétek. És a legfontosabb? Te! Ott!

Diák (3) (magabiztos, értelmes)

A harmadik cél, hogy az élet bölcs és tevékeny vitelének tanácsadója és egyben ékes előjátéka legyen.

Comenius (elégedett, legalábbis az elmélettel, gesztusaival felidézi az előző helyzetet, mutatja a szöveget)

Ezért kell úgy hangoznia ennek a szövegnek, ahogy az életben a tudásra szomjazó kérdezi a nálánál bölcsőbbet, jártasabbat.

(A decurióhoz fordul, vele gyakorolja a hiteles életszerű helyzetet) Hogy szól Plinius második kérdése?

Decurio (vigyázzban)

Sed cedo, quid ad Latinas literas proderit haec apud te didicisse?

Comenius (lelegyinti)

Nem, ne így! Ne csak a szájad mondja a kérdést! No, lássuk csak! (töpreng)

Te! Állj ide! (egyik tanulóhoz)

S te tőle kérdezd! (Decurióhoz)

Kérdező legyen a szemed, egész kiülsőd. Tekinteted függeszd arra, akihez a kérdést intézed!

Nos?! Sed cedo ... (biztatóan)

Decurio (még görcsös, de már ránéz a tanulóra)

Sed cedo, quid ad Latinas literas proderit haec apud te didicisse?

Comenius Majdnem jó.

Ne feledd: mozdulatokkal beszélni kétszeres beszéd!

Például: kövesd a kezed mozgásával a kérdést! (mutatja a kissé kételkedő mozdulatot)

S ti, többiek figyelmesen szemléljétek! Szereplő csak az lehet, aki szövegben és mozdulatban egyaránt megállja a helyét! (A decurióhoz) Nos, lássuk!

Decurio (nagy igyekezettel, már jobban)

Sed cedo, quid ad Latinas literas proderit haec apud te didicisse?

Comenius Mit tesz ez a mondat magyarul?

Diák (4) (Hanglejtése a magoló diáké. Egy helyen megakad, Comenius segíti) De árul el, mit nyernek a latin nyelv elsajátításában azáltal, amit nálad ily módon megtanulhatnak?

Comenius (Már nem indulatos, elragadja a tanítás, izzik a feladattól)

A decurióhoz fordulva kérdezi most már „élőben” az előbb lefordított kérdést. Mozdulata, hanglejtése természetes) Sed cedo quid ad Latinas literas proderit, haec apud te didicisse?

Decurio (Átveszi szinte észrevétlenül a szerepet, a választ a színdarab szövege szerint adja meg. Telesius válaszát mondja) Permultum, si quam excitatissimos et exercitatissimos hinc efferant, istuc afferant Sensus, Oculos, Aures, Lingvam, Manum.

Comenius (Vált, szereplőből ismét tanár lesz, visszaidézi az előbbi mondat kulcsszavait latinul

... istuc afferant Sensus, Oculos, Aures, Lingvam, Manum. (jóváhagyólag)  
Ezért fordítom a ti erőiteket és professzoraitok figyelmét a színpadi játékra. Az ember élete beszédben és cselekvésben nyilvánul meg. A színjáték révén példaképek bemutatásával és vetélkedéssel rövid és kellemes úton arra neveljük az ifjúságot, hogy tanuljon meg különféle dolgokat megfigyelni, sok kérdésre rögtönözve megfelelni, mozdulatait illendően alakítani, arcával, kezével, egész testével természetes módon viselkedni. Tanulja meg mindezekben a szabad emberhez méltó magatartást.

Diákok (Áhítattal hallgatják Comeniust, átélik a nagy lehetőséget)

Diák (3) (elkesen)

Reverendissimus! Taníts minket! Nagy buzgóság van lelkiinkben az ilyen foglalatosság iránt!

Diák (1) (hasonló lelkesedéssel)

Isten áldása legyen rajtad, amiért eljöttél közénk, igazítasz a bölcsesség és világhosszág országának útjára!

Decurio (Az előbb tanultakat felhasználva visszalép a szerepbe, Plinius mondatát mondja)

Deus tibi sit propitius, qui tam bona tuis quaeris et optas.

Comenius (Arcán a siker öröme, érzi, hogy ebben a csoportban elindult valami.)

Quidquid discis, tibi discis !

(A diákokhoz fordulva mondja)

Ha szavaimra ügyelve nagy szorgalmatossággal készültök, siker koronázza munkátokat.

---

A jelenet egyik részlete annak az összeállításnak, amellyel az iskola tanulói tisztelegtek a 400 éve született Comenius előtt több emlékünnepezen Sárospatakon és Hilversumban (Hollandia) 1992-ben.

(1992)

Sinkóné Tóth Zsuzsanna

### Egyiptomi útinapló

Amikor tavaly szeptemberben földrajztanárom Szathmari Sándor kérésére beneveztem a „Ki miben tudós” földrajz-ökológia versenyre, meg nem gondoltam, hogy én kapom az egyik fődíjat. Aztan fokozatosan tuljutottam az egyre nehezedő fordulókon, így végül a tv-be is került bejutnom, azt azonban csak a díjkiosztáson tudtam meg, hogy - a harmadik helyezettnek járó jutalom mellett - még egy közös fődíjat is kapunk mind a nyolcan, akik a döntőben részt vettünk: egy-egy hetes egyiptomi körutat.

A tanév kezdetétől egyre fokozódó izgalommal vártam az út kezdetét, s végül szeptember 25-én felvirradt a nagy nap. A társasággal a repülőtéren találkoztam, egy szervezett túristacsoportban utaztunk mi tizenhárman: a nyolc versenyző és öt tévés. Maga a repülés kissé szokatlan időpontban, éjjel történt, így aztán hajnali háromkor léptünk először egyiptomi földre. A szálloda, a beharangozásokkal ellentétben, meglepően kultúrált hely volt, sok tanulmányozásra azonban nem jutott időnk, mert a hosszú úttól kimerülten rögtön elaludtunk.

Másnap reggel kezdetét vette az igazi városnézés. Bár rögtön az indulás után lerobbant a buszunk, de fél óra kényszerpihenő után folytathattuk utunkat. Először az Egyiptomi Múzeumot, az ókori emlékek gyűjteményét látogattuk meg. Ennek legcsodálatosabb részét vitathatatlanul Tutankhamon kincsei jelentették, amelyek közül a színarany koporsó és halotti maszk a legismertebb. Ezután az arab emlékekkel ismerkedtünk: a Citadellában a Mohamed Ali mecsetet, majd az Ali Hasszan mecsetet néztük meg. Itt már az iszlám szokásokkal is találkoztunk: a mecsetbe mi is csak mezítláb léphettünk be, hallhattuk a müezzin imára hívó szavát, láthattunk imádkozó mohamedánokat.

Ezután egy ékszerboltba kalauzoltak el minket, ahol részünk lehetett az igazi keleti vendégszeretetben, mert az egész csoportot megvendégelték egy pohár teával, független attól, vásárolt-e. Ezzel a mentalitással későbbi utazásaim során is találkoztam, sok kereskedő egyenesen az utcáról tessékelt be a vevőket, de el sem engedte őket: vásárlás nélkül. A kereskedelem másik jellegzetessége az alku. Az alkudozás szinte kötelező, és minden igénybe vehető eszközzel folyik: siránkozás, makacskodás, elindulás, visszahúzás stb. és a végén általában a töredékére sikerül leszorítani az árat.

A városnézés során a jellegzetes arab városképpel is megismerkedhettünk. A mediterrán jellegű, gyakran romos házak között hatalmas forgalom, amit semmi sem szabályoz, az utakon rengeteg szemét, emiatt általában kellemetlen szag terjeng, óriási a tömeg, a zaj, a füst. Rengeteg a baksiskéregető is: a baksis voltaképpen borralaló, de szinte mindenki elvárja (sőt sokaknak ez a jövedelmi forrása), nemcsak a kereskedők, a pincérek, a taxisok, de a tevéköleszöndök, a múzeumőrök, a gyerekek, a szegények is és általában mindenki, aki él és mozog. Ez leginkább a belvárosra és a nyomornegyedekre jellemző, ahol a legszegényebbek pusztá földön hálnak, vagy a kairói temetőben, a Holtak városában (itt ugyanis az albérlők nemcsak egy sírt, hanem egy egész épületet emeltetnek maguknak). Ezzel éles ellentétben áll a gazdagabb negyedek fényűzése, ahol a városkép európai.

Este még a hang- és fényjátékokon is részt vehettünk a piramisoknál. Már ez az első találkozás is lenyűgöző volt, de nappali látogatásra még várunk kellett pár napot.

Másnap kezdetét vette utazásunk Felső-Egyiptomba. Először a Vörös-tenger partján haladtunk, majd egy oázisban igazi arab ételt ebédeltünk. Ezután az Arab-sivatag kő- és sziklatengerén, kopár hegységein átkelve visszatértünk a Nílus völgyébe, estére pedig Luxorban voltunk. Itt még egy rövid városnézést tartottunk, elsősorban a bazár környékén.

Hétfő reggel áthajóztunk a folyó túlsópartjára és megtekintettük a Thébai Nekropoliszt. Láttuk a Memnón-kolosszusokat, Hatsepszub templomát, a Királyok völgyében több sziklasírt. Ezek a sziklasírok a hegy gyomrába bevágtatott üregek, amelyek mélyén található az ide temetett fáraók szarkofágja, de sajnos mára már mindegyik barlangot befalaztatták. Itt néztük meg az alabástrom- és papiruszkészítést is. Rövid pihenő után Karnakban folytattuk látogatásunkat. Az itteni templom egyik legcsodálatosabb élménycsomó volt Egyiptomban. A monumentális oszlopcsarnok, a kolosszális falak, a hatalmas szobrok, obeliszkek romos állapotukban is lenyűgözőek voltak. Ezután a luxori templomot néztük meg estiivilágításban, majd visszamentünk Karnakba a hang- és fényjátékokra, ami a kairóihoz hasonlóan látványos volt.

Másnap reggel folytattuk utunkat Asszuánba, ahová délben érkeztünk meg. Délután egy nílusi falukán hajókirándulást tettünk, majd megnéztük Aga Kán Mauzóleumát és a Botanikus kertet. Este a bazárban sétáltunk, és trópusi gyümölcsöket kóstoltunk meg: a guavát és a mangót.

Szerdán az asszuáni gátakhoz tettünk kirándulást. A Nagy Gát méretei tényleg megdöbbentőek voltak: az ókor monumentális építményei mellett az újkoré sem maradt el. Innen egy hagyományos núbiai faluba látogattunk el, ez már a trópusi, a fekete Afrika volt, földszintes házakkal, tevékkel, négerekkel. Délután indultunk vissza Kairóba. Vonattal utaztunk (a 900 km-t „röpke” 16 óra alatt meg is tette), az éjszakát hálókocsiban töltöttük.

Csütörtökön, végre érkezés után felkerestük a legnevezetesebb műemlékegyüttest, az ókori világ hét csodájának egyikét: a gízai piramisokat és a szfinxet. Ezek talán még a korabeli templomnál is nagyobb benyomást tettek rám: a kifürkészhetetlen szfinx évezredek mosolyával és a három hatalmas, mégis mértani pontosságú piramis. Khephrén sírkamrájába be is mászhattunk, (szó szerint, mivel az alacsony folyosó miatt egészen meg kellett görnyednünk), és magunk fölött érezhettük a hangyaszorgalmú ókori munkások által egymásra halmozott milliónyi követ. Nehéz volt elszakadni e zektől a csodálatos építményektől. Itt a tevegélést is sikerült kipróbálnom, ha csak pár perc erejéig. Ebéd után az ókori fővárosba, Memphiszbe látogatunk el, ahol már csak néhány szobortöredék maradt, majd Szakkarában (Memphisz temetőjében) megnéztük a Szerapeumot (ez egy barlangrendszer, amelyben kultikus állattemetések folytak) és Unisz piramisát, amely belülről meglepően épen megmaradt, de láttuk Dzsószer fáraó masztabáját, a híres lépesős piramist is. Ezzel voltaképpen véget is ért az ókori Egyiptommal való ismerkedésünk.

Másnap már csak a „modern” Kairót jártuk, ezúttal a tévésekkel. Ők egy kisebbfajta városnézést szerveztek nyolcunknak és közben bizonyos helyeken megálltunk, ahol interjút készítettek velünk. Délután a Khan-el-Khalili bazárban, Kairó főbazarjában mindenki próbára tehetette útközben szerzett alkudozó képességét és megízlelhette a tömény arab világot is. Este még tettem egy búcsúsétát a városban, majd következett a reprezentatív búcsúvacsora egy hajón, a Níluson. Maga a vacsora több fogásból és tipikus arab ételekből állt, a „körítéshez” pedig egyiptomi népzene és hastáncosnő is tartozott. Miután kimulattuk magunkat, a repülőtéren vettük az irányt, a repülőgépből még egy utolsó pillantást vetettünk Egyiptom földjére és reggelre már vissza is érkeztünk Budapestre.

Így töltöttem el ezt a hetet a nyerceményúton és nem bántam meg, hogy részt vettem a versenyen. Tapasztalatokban, élményekben gazdagabban tértem haza, sok csodálatos dolgot láttam és hallottam. Találkoztam az ókori egyiptomi és a mai arab kultúra emlékeivel. Mindezek együttese olyan felejthetetlen élményt nyújtott, ami csak ritkán adódik az életben. Bátran állíthatom, ha még egyszer lesz rá alkalmam, akkor is biztosan felkeresem újból ezt a nagyszerű országot, a Nílus ajándékát: Egyiptomot.

(1992)

Diószeghy Zoltán  
(E, 1993)

Megjelent a Sárospataki Református Lapok 1992. decemberi számában

## Amerikában tanultam...

A Keresztény Iskolák Világszövetségének köszönhetően lehetőségem nyílt arra, hogy az 1994-95-ös tanévet az Amerikai Egyesült Államokban töltssem. Az iskolánk amerikai tanárai egy minnesotai iskolát találtak a számomra Prinsburgben. A repülőjegy árát kivéve minden költséget az ottani iskola, valamint a vendéglátó családom állt.

Augusztus közepén repültem Chicagóba, ahol a vendéglátó családom várt rám, majd még egy napos utazás következett autóval, mire megérkeztünk Prinsburgbe. A város Minnesota állam közepén fekiúdt, minden irányban farmok sokasága terült el, hiszen ez volt az emberek fő foglalkozása. Maga a város körülbelül ötszáz lakosú volt, ám jelentős hírnevet a környék egyetlen itt található keresztény iskolája szerzett a számára.

Mivel az iskolába nagyon messziről is érkezettek gyerekek, az iskolabuszok rendszeresen szállították a diákokat, az idősebbek saját kocsikkal közlekedtek. Az első tanóra fél kilenckor kezdődött és negyvenöt percig tartott. A délelőtti folyamán négy óra volt rövid szünetekkel, majd délben egy félórás ebédszünet következett, amikor a diákok az iskola éttermében ebédelhettek. Délután ismét négy óra következett, s a tanításnak negyed négykor volt vége. A napi nyolc tanóra kötelező volt, ám mindenkinek lehetett napi két lyukasórája, amit tanulószobán tanulással kellett eltölteni. Az is más volt ebben az iskolában, hogy a diákoknak minden nap ugyanazok az órái voltak, így egyszerre maximum nyolc különböző tantárgyat kellett tanulniuk, ám a többségnek ez hat körül mozgott. Az első félév után a tanulóknak lehetőségük van újabb tantárgyak választására. A tanterv évfolyamokra van bontva, minden évfolyam számára meg vannak határozva a kötelező tantárgyak, amelyek mellett a tanulók további fakultatív tantárgyak közül választhatnak érdeklődési körüknek megfelelően. Az általános tantárgyak mellett olyanok is szerepeltek az órarendben, mint például média, napjaink eseményei, közigazgatás, koncertzene, egészségügy, beszédkézség-javítás, szókincsfejlesztés, modern irodalom, fogalmazás, állattan, embertan, stb.

A tanórák menete is más volt, mint a magyar iskolákban. Talán egy kicsivel kevesebb tényanyagot tanítottak, ám nagyobb hangsúlyt fektettek arra, hogy a diákok önállóan oldják meg a feladatokat, maguk jöjjenek rá az összefüggésekre, saját gondolkodásuk fejlődjön. Nagyon érdekes volt például történelem órán, amikor egy hétig tözsdéztünk, hogy megérthessük a nagy világválság hatását, vagy amikor a tények alapján mindenkinek el kellett döntenie, hogy ő hogyan reagált volna egyes háborúkra, milyen intézkedést hozott volna. Hogy jobban megértsük az amerikai gazdasági viszonyokat a XIX században, mindenki kapott egy kis földterületet és kezdő tőkét, és egy hétenaponta meghatározhattuk, hogy mit kezdünk a pénzünkkel, milyen növé-

nyeket vagy állatokat veszünk milyen összegben. A szaktanárunk pedig naponta változtatta az árfolyamokat, szárazságot, vagy éppen árvizet rendelt el. Ez alatt a hét alatt világhosszá vált számunkra, hogy mennyi tényező befolyásolhatja a gazdasági életet, milyen nehéz is a dolguk ezeknek az embereknek. Amikor az emigrációról tanultunk, kapott mindenki egy kártyát, amelyen az illető adatai, egészségi állapota volt feltüntetve. Ennek alapján mindenkinek keresztül kellett mennie egy orvosi vizsgálaton, ahol eldöntötték, hogy az illetőt befogadják-e az országba, vagy nem. Több társammal együtt egy kicsit megtapasztalhattuk azt a csalódottságot és kiszolgáltatottságot, amit milliók érezhettek akkor, amikor nem kaptak engedélyt arra, hogy Amerikában élhessenek. Sok példa volt arra is, hogy az osztály két csoportra oszlott és érvekkel, illetve ellenérvekkel próbáltuk meggyőzni egymást egy-egy történelmi esemény helyességéről, vagy helytelenségéről. Az irodalom órától a földrajz óráig rengeteg önálló feladatot kaptunk, a térképkészítéstől kezdve a tudományos tanulmányok elkészítéséig különböző témakörökből. Diákok által készített beszámolók, riportok, videófilmek színesítették a tanórákat. Számomra a legemlékezetesebb dolog az volt, amikor nyelvtan órára pár osztálytársammal rövid színjátékot adtunk elő az angol határozók helyes használatáról. Fizika és kémia órákon mindennaposak voltak a kísérletek. Előfordult az is, hogy az iskola tetejéről különböző méretű tárgyakat dobáltunk le, hogy saját magunknak igazoljuk, hogy mind egyszerre éri el a talajt. Az is érdekes volt, amikor egymást tologattuk a folyosón egy légszüksős gépen, hogy megvizsgáljuk a súrlódás következményeit. Biológia órán az volt a legérdekesebb, amikor különböző férgeket boncoltunk, vagy amikor egy hétvégét egy tóparton töltöttünk, hogy megismerhessük a környezet élővilágát. Számomra ezek a tanórák nagyon érdekfeszítőek voltak, és sokszor úgy találtam, hogy sokkal többet jegyzek meg, mintha egy könyvből tanulnám mindezeket. Egy-egy beszámoló, szerepjáték, vagy kísérlet mindig az emlékezetembe idézi a hozzájuk kapcsolódó tényeket, törvényeket, eseményeket.

Az osztályozás és a dolgozatírás rendszere is különbözött a magyar szabályoktól. Az órákon szóbeli felelet sohasem volt, aminek az volt az előnye, hogy nem kellett minden óra előtt idegeskedni, a hangulat mindig sokkal vidámabb, feszélyezetlenebb volt. Hátránya az volt, hogy a diákok nem voltak rákényszerítve arra, hogy napról-napra rendszeresen készülnének minden egyes órára, ami viszont több szabadidőt biztosított a számukra. Gyakran voltak azonban kisebb írásbeli feleletek, illetve a témakörök befejeztével minden tantárgyból összefoglaló dolgozatot írtunk. Mivel minden nap ugyanazok a tantárgyaink voltak, nagyon rövid idő alatt befejeztünk egy-egy témakört, így dolgozatokat is elég gyakran írtunk. Véleményem szerint így nem volt indokolt a szóbeli felelet. Az osztályzás betűkkel történt, az A (98-100 %) volt a legmagasabb, ezt követte az A- (94-97 %), majd B+, B, B-, C+ ... E (0-67 %). Ebből látható, hogy az osztályzás nagyon szigorú volt, csak keveseknek siker

rült a legjobb jegyet megkapniuk. A tanév végén a legsikeresebb tanulókat tantárgyanként kitüntetésben részesítették a szülők előtt.

Az Amerikában eltöltött egy év után úgy gondolom, hogy ott is - mint bárhol máshol - mindenki megtanulhat mindent, ha akar. A tanárok lelkiismeretesen tanítanak, a tankönyvekben minden megtalálható, legyen az irodalmi, történelmi, vagy tudományos vonatkozású. azonban mindenki igyekszik a lényegre szorítkozni, általános ismereteket átadni. Nem tartják igazán fontosnak azt, hogy a diákok közel száz irodalmár életét ismerjék, több ezer történelmi évszámot és helyszínt megjegyezzenek, vagy megtanulják a világ összes olyan városának a nevét, ahol jelentős a gépgyártás. Számomra úgy tűnt, hogy inkább minden téren általános ismeretanyagot igyekeznek átadni, hogy aztán mindenki majd csak azzal foglalkozzon részletesebben, amely hozzá a legközelebb áll. Fontosnak tartják, hogy a diákok gondolkodását, probléma megoldó képességét fejlesszék, és az élet mindennapos dolgaira is felkészítsék őket, legyen az számítógépezés vagy süteménysütés. Ennek érdekében az iskolámban a diákok minden évben egy hetet igazi vállalatoknál, hivataloknál, üzleteknél, gyáraknál töltenek, hogy megismerkedhessenek az igazi munkával, és ennek alapján készülhessenek rá. Egy mondatban ezt úgy tudnám összefoglalni, hogy számukra nem az a fontos, hogy ki tudja időrendben felsorolni az amerikai elnökök nevét, hanem az, hogy ki hogyan tud majd érvényesülni az életben.

Remélem, hogy beszámolóim alapján sikerült egy kicsit jobban felvázolnom az amerikai oktatási rendszert, és a diákok életét. Hogy mi az előnye és hátránya, azt mindenki eldöntheti magának.

(1996)

Tompa Tamás  
III. E

## Vízitúra a Tiszán

Életem egyik legnagyobb élménye volt, mikor először végigveztem a Sárospatak-Szeged vizi útvonalon. Oly sok élményt, tapasztalatot és barátot szereztem ezen a kéthetes Tisza-menti táborozáson, hogy mindig örömmel gondolok vissza rá. Azóta természetesen több ilyen túrán is részt vettem.

Bolvári Péter és Vörös József tanár urak vezetésével már 14 éve teszik meg a több mint 400 km-es evezőtúrát Szegedig. A túra általában júliusban kezdődik, és feltételei vannak a részvételnek. Joe bácsi sajnos néhány év



már nem jöhet velünk, így Bolvári tanár úr lett az egyedüli túraparancsnok. Mindig jön viszont néhány öregdiák, akik komoly segítséget jelentenek a főnökség nehéz munkájában.

Általában 27-30 diák jön el egy ilyen túrára, de előfordult már, hogy negyvenen voltunk. Én mindig jobban éreztem magam, ha kevesebben voltunk. Kisebb csapat jobban összetart, így a hangulat is felszabadultabb.

A csomagjainkat egy autó és a gimnázium egyik motorcsónakja hozza utánnunk, ez óriási könnyebbséget jelent az evezőknek. Viszünk magunkkal konyhasátrat is. Ez a sátor akkora, hogy akár az egész társaság elfér benne. Itt tároljuk a 30 ember táplálásához szükséges ételmennyiséget. Este, vacsorafőzés idején szeretünk körülötte üldögélni és várni, hogy a sátorból áradó ínycsiklandó illatokat végre más formában is élvezhessük. A főszakács mostanában Bolvári tanár úr felesége, Emi néni. Az ő vezénylete alatt a 4-5 konyhás előkészíti az ételhez szükséges dolgokat. Minden nap van egy pihenő ember, aki autóval jön és segít a sofőrnek a bevásárlásban.

A kis sátrakban 2-3 ember fér el. A csomagok miatt kicsit kevesebb hely jut egy-egy embernek, és néha a talaj is göröngyös, de tapasztalatból tudom, hogy ha valaki becsületesen leeevezi a napi 25-55 km közötti távot, már akárhol el tud aludni. Ha hosszabb távot kell megtenni, késő délután a rutinosabbak már csukott szemmel is tudnak evezni. Egyébként néha olyan meleg van éjszakáinként, hogy a társaság fele a szabad ég alatt alszik.

Az első 37 km-t a Bodrogon tesszük meg. Az első igazi élmény a Bodrog és a Tisza találkozása Tokajnál. Ekkor lehet érezni, hogy mégis csak halad az az evezés. Szegedig 10 helyen állunk meg. Az állomások nagy része kemping hideg-meleg vizes zuhanyzóval. Általában a napi program igen egyszerű. Reggeli után lebontjuk a táborot, és a táskákat, dobozokat csatárláncban bedogadjuk a kocsiba vagy motorcsónakba. Napközben evezés, este csatárlánc, és a kijelölt emberek már állítják is a konyhasátrat, hogy a főzés mielőbb elkezdődhessen.

Az első állomás Tiszalök. Ekkor van az ismerkedési est, és Tiszalök után Tiszapalkonya következik. A strandon éjszakai fürdőzést rendezünk, ha az éjjeliőrnek jó kedve van, Palkonya után Tiszacsege majd Tiszafüred következik. Füreden szépen kiépített parton kempingben táborzunk. De nem lehet ám este sokáig mulatni, másnap korán kelünk, mert átkelünk a Tisza-tón, és időre kell a kiskörei zsiliphez érni.

A Tisza-tó egyébként fantasztikus látvány. Van olyan része, ahol tényleg csak víz van körülöttünk kisebb-nagyobb nádasokkal. Itt a kishajóknak szorosan együtt kell maradni, nehogy eltévedjünk. Sajnos általában bortús időnk van a Tisza-tavi átkeléskor és a szél is erősen fúj. Néha akkorák a hullámok, hogy „benéznek” a csónakba. Tavaly kivételesen jó időt fogtunk ki. A baj csak az volt, hogy nem engedtek be minket a zsilipbe. Először vártunk kb. két órát a vizen egy oszlopba és egymásba kapaszkodva. Mivel ezután sem

zsilipelhattünk, nem maradt más választásunk, minthogy partra szálljunk, gyalog átvigyük a kenukat és az összes holminkat a zsilip másik oldalára. Ez kb. 40°C-os hőségben nem volt kellemes. A motorcsónaknak persze meg kellett várni az esti, időrendi zsilipelést.

A zsilip után a Tisza folyása felgyorsul és egyre több a homokos part, ahol fürödni is lehet. Én ezt a részt szeretem a legjobban. Ekkor már mindenkinek jó kedve van, együtt vagyunk, énekelünk, ilyenkor mindenki felenged. Ha elfáradunk, összekapaszkodunk és együtt csorgunk a víz sodrásával. Ha egy kicsit jobban fúj a szél, az esőkabátokat kifeszítjük az evezőlapátokra, azaz is gyorsabban csorgunk. Ez az egyik legkényelmesebb módja a vízi túrázásnak. Van egy másik mód is, de azt a fiúk nem szeretik ennyire. Ez a gondolázás, amikor a lányok pihennek, a fiúk eveznek és persze énekelhetnek is. Néhány romantikus lelketű leány igényli a „vadregényezést” is, azaz a parttól a víz fölé hajló fűzfák ágai közti evezést. Aznap este Tiszaroffon alszunk.

Az ezután következő állomások Szolnok, Martfű, Tiszakécske és Csongrád. Vannak kényelmetlen, de izgalmas pillanatai is a vízi túrának. Tavaly fáradtan, elcsigázva alig vártuk, hogy a szolnoki szokásos táborhelyeinkre érkezünk. Oda is értünk, de kiderült hogy a kempingiünket eltörölték a föld színéről. Néhány pillanatig azt hittük, nincs hol aludnunk, de 5-6 kilométernyi többletevezés után csak találtunk valami alváásra alkalmas helyet.

Ahogy közeleedtünk Szeged felé, az idő is egyre jobb, és majdnem minden homokos parton megállunk. A fiúk fociznak, a lányok napoznak, vagy együtt homokvárat építünk és labdázunk a vízben. A Vízi túrának is megvan a maga hierarchiája, azaz itt is vannak pecúrok és öregek. Az öregdiákok időnként összesűnnek, hogy az első túrásokat hogyan avassák fel. Szegedre már csak a felavatottak érkezhetnek. A pecúrokat ilyenkor vízbe dobják, lehetőleg ruhástól, a fiúkat általában homokba ássák. Aztán persze a frissen avatottak is buzgón segédkeznek a többi újonc felavatásán. Mídszent az a hely, ahol kollektíven minden még avatatlan pecúrt felavatnak. Ilyenkor általában nemcsak a túrások, hanem a parti strandolók is jöhet-mehetnek, esetleg csodálkoznak, hogy mit csinál itt ez a lökött társaság.

Martfű után már az esti megállóhelyek is egyre inkább hasonlítanak valami szórakoztatóközponthoz vagy vidámparkhoz. Tiszakécskén vagy Csongrádon meg is szoktunk állni egy pihenőnapra. Igaz utána nem nagyon van kedvünk újra evezőt fogni és fárasztani magunkat.

A vízi túrán egy-egy állomáson mindig lehet találkozni öreg vagy jelenlegi pataki diákokkal. Így van az, hogy sokszor olyanok is ismerik egymást, akik soha sem jártak egyszerre a gimnáziumba. Az öregdiákok általában már a parton várják az érkezősünket, aztán egy-két napig velünk tartanak.

Szegeden 3 napot töltünk. Valaha a Szabadtéri Játékok egyik előadása volt a főcél, mostanában sajnos ez már az árak miatt fakultatív programmá vált, és örülünk, ha legalább a főpróbákat láthatjuk.

Szeged, úgy ahogy van, csodálatos. Itt szinte az egész társaság azt csinál, amit akar, persze az evésidők és a kimenő végének időpontjai betartandók. Délelőttönként többnyire a kemping úszómedencéje mellett pihenünk vagy úszunk. Érdekes, hogy ekkor még mindig nem unjuk a vizet. Délutánonként nyakunkba vesszük a várost. Mindenki oda mehet, ahova akar, mégis együtt maradnak valamennyire. Körbecsodáljuk a város templomait, megnézzük, hogy mi minden változott tavaly óta, esetleg a pecúrokat beavatjuk a város rejtelmibe, aztán elüldögélünk a szökőkutak mellett.

Az utolsó nap tulajdonképpen már csak a hazautazással telik. Lebontjuk a sátrakat, a hajókat és a motorcsónakot feltesszük egy teherautóra, amely aztán visszahozza őket Sárospatakra. Az egész délelőttnek olyan búcsúzáshangulata van. A társaság délután felszáll egy vonatra, és kellemesen fáradtan, de napbarnítottan és erőteljes duzzadva mindenki hazatér, hogy az első vagy sokadik vízi túrájról beszámolót tartson. Szeptemberben aztán újra találkozunk.

(1996)

Hódos Krisztina  
IV. F

## A hejcei "csendes" - hét

Egy családi helyen, hegyvel és fákkal körülvárt területen gyűlt össze újra a pataki (és nem pataki) diákság, hogy távol a világ zajától megpihenjen Isten tenyerén.

Az Úr tette áldottá ezt a helyet és az együttlétiünket. Mindenben megtapasztalhattuk az ő kegyelmét és szeretetét: a csoportos beszélgetésekben, áhítatokon, bizonyágrétegekben - és a szabad időnkben is - röplabda játék közben, közös pingpongozások alkalmával és túrák között. Kis csoportokban beszélgettünk az Úr áldásáról, amely a hét központi témája volt. Nem tudtuk először elképzelni, mit lehet erről egy hétig minden nap beszélni, aztán idővel észrevettük, hogy tele vagyunk kérdésekkel: „Hogyan lehet Isten áldását fogadni? Miért fontos ez nekünk? Hogyan kell tovább adnunk másoknak?” Ilyen és ehhez hasonló kérdésekről beszélgettek a kiscsoportok, teljes őszinteséggel, nyíltsággal. Csodálatos volt az Úr egységében lenni, és találkozni olyan (más) keresztyén fiatalokkal, akik más refikben tanulnak. Vendégeink voltak Kecskemétről, a pesti Baár-Madasból, a híres budapesti Érkel Ferenc zenekarból, és persze a pataki teológiáról. Bepillantást nyerhettünk ezeknek az iskoláknak az életébe és szoros testvéri barátságokat kötöttünk velük. Lelki és testi eledelben nem volt hiányunk. A kalóriákra szükségünk is volt, a kirándulások miatt. Hosszú túrákat tettünk a hegyekben, útba ejtve a csodálatos tájakat: Sóllyomkő, Gergelyhegy, Adame vára, stb. Egész napos túrát is

tettünk Göncre, - hegyeken kersztül - útba ejtve egy XVIII. századi kolostort, és végül a gönci strandot, ahol lehíthettük naptól fehevült testünket. Egy szomszéd táborozó csoportot is meglátogattunk, ahol kábítószereseket mentő misszió folyt. Az Úr kegyelméből köztük is tehattunk bizonytságot. Napjainkat apró (bizonytságtételek) meglepetések tették izgalmasabbá, amiket földönjáró angyalkák adományoztak. Esténként - gyakran a tűz mellett - ismerkedhettünk, beszélgethettünk. A napok észrevétlenül szaladtak, észre sem vettük, máris elérkezett a búcsúzás napja. Mindannyiunkban az volt, hogy mennyire jó lenne még maradni, de tudtuk mennünk kell, hogy másoknak is továbbadjuk azt a gazdagságot, amit az Úrtól kaptunk a csendes hét alatt.

Talán ennyit kedvesináló gyanánt, legyen ez mindenkinék meghívó! Jövőre is lesz Hejce!

(1995)

Vica Eszter  
(F, 1995)

---

Megjelent a Reffy II. évf. 1. számában

## VI." A minden élők útján"



**HAZAGH MIHÁLY**  
(1915-1993)

Emlékbeszéd Hazagh Mihály ny. gimnáziumi tanár temetésén  
1993. május 8-án

Gyászoló Család! Pataki Diákok! Végtisztességtévő Gyülekezet!

A Sárospataki Református Kollégium Igazgatótanácsa, a gimnázium igazgatósága, tanári kara és tanulóifjúsága részéről nekem jutott az a szomorú feladat, hogy végső búcsút vegyek Hazagh Mihály gimnáziumi tanártól, diákgegrációk megbecsült nevelőjétől, tanítómesteremtől.

Május van, az az időszak, amikor pataki gimnazisták százainak ajkán csendül fel az ismert régi diákének: „Válásra int immár az óra...” Hazagh Mihály gimnáziumi tanár koporsójánál e bús búcsúdall sokkal mélyebben érint mindnyájunkat, mint a csengőbúcsú alkalmával, immáron több mint száz éve. Amikor ez idő tájt tanulóifjúságunk e búcsúdalt énekli, senki nem gondol a halálra, az elmúlásra, az ének csupán egy új korszak kezdetét jelenti valamennyiünk számára.

Ma valóban válásra int az óra: a sárospataki gimnázium leghűségesebb, legodaadóbb tanárától veszünk végső búcsút, tanítványok, kollégák, munkatársak.

A csengőbúcsú ének ma konkrét valóságot jelent: többé nem látjuk Hazagh tanár úr jellegzetes alakját a kollégium udvarán, nem hallhatjuk érdeklődő okos kérdéseit. Mindez 1993. május 2-án véget ért azzal, hogy a Mindenható Isten magához szólította.

Egész élete összeforrt a Sárospataki Református Kollégiummal, a pataki gimnáziummal. A szőke Tisza partján, Ókésckén született református családban 1915-ben az első világháború viharában. Mint a család hatodik gyermeke került a pataki kollégiumba 10 éves korában. 10 éves korától 79 éves koráig csak addig volt távol szeretett iskolájától, amíg tanári diplomáját megszerezte. Gimnáziumi tanulmányait kitűnő eredménnyel végezte, majd tanulmányait a kollégium Teológiai Akadémiáján folytatta. Ennek sikeres elvégzése után a debreceni egyetemen valósította meg dédelgetett álmát: angol-német szakos tanári diplomát szerzett. Az egyetem elvégzése után tanári pályáját a pataki alma materben kezdte s itt is végezte.

1943-tól 1948-ig az angol internátus tanáraként működött, 1948/49-ben a gimnáziumból kivált nyolcosztályos általános iskola igazgatója lett, majd a körülmények nyomása alatt munka mellett elvégezte az orosz nyelv és irodalom szakot, s később szakfelügyelőként dolgozott.

Amikor a gimnáziumot államosították, 1952-ben ő úgy döntött, hogy marad. Ellenállt a kísértésnek akkor, amikor egyetemi katedrára hívták: azok a kötelek, amelyek a pataki alma materhez kötődtek, elszakíthatatlanok voltak.

1950-től részt vett a szakszervezeti érdekvédelmi munkában.

Szakmai területen kiemelkedő eredményeket produkált. 1965-től az újra meginduló angol speciális tagozat tanári munkaközösségének vezetőjeként dolgozott. Ebben a minőségben a gimnáziumi II-III. osztályos angol tanítók nyelvek bírálójaként kiemelkedő szakmai eredményeket mutatott fel. Mindhárom szaktárgyát nagy tapasztalattal tanította sok éven át. 1967-től kizárólag a speciális angol tagozatú osztályokban tanított. Tanítási módszere mindig a legkorszerűbb volt. Ezt mutatják országos jelentőségű kimagasló szakmai eredményei az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyeken és a sikeres egyetemi felvételi vizsgákon.

1977-ben érte el a nyugdíjkorhatárt, de megszakítás nélkül tovább dolgozott egészen 1986-ig, mert szükség volt rá, s ő csak szolgálni tudott és akart.

Egész életét a Sárospataki Kollégium falain belül élte le. 10 éves kisdíakként került Patakra, s most 79 éves korában kell búcsúznunk tőle. Sárospatak megint szegényebb lett egy tudós tanárral, egy lokálpatriótával, de munkássága révén felbecsülhetetlenül gazdagabb angolul tudó diáknemzedékekkel, tanítványai népes seregével.

„Annakokáért tehát nem azé, aki akarja, sem nem azé aki fut, hanem a könyörtülő Istené” (Pál apostol levele a Rómabeliekhez 9:16).

Hazagh Mihály egész élete a könyörtülő Istené volt: nehéz időkben azt tette, amit a Mindenható Isten tennie rendelt. Diákgenerációk, tanárnemzedékek egész sora nőtt fel kezei alatt, teljes és igaz életet élt.

„Mert közülünk senki sem él önmagának, és senki sem hal önmagának. Mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrban halunk meg, az Úrnak halunk meg.” (Pál apostol levele a Rómabeliekhez 13:7-9)

S most búcsúszom tanítómesteremtől, aki tanári szárnypróbálgatásaimat segítő szemmel figyelte, s minden alkalmat felhasznált, hogy pataki tanárt faragjon belőlem. Angoltanárként többet tanultam tőle, mint bárki mástól, s nagyon szomorú vagyok, hogy segítőkészségét már soha nem tudom meghálálni.

Kérem a Mindenható Istent, hogy amikor Előtte áll az utolsó ítéletkor, mindaz a jó, mindaz a szép és igaz, mindaz az emberség, mindaz a hűség, mindaz a szeretet, amelyet ő földi életében tanúsított, legyen benne a mérleg serpenyőjében, s állhasson ő az Atya Istennek jobbján!

Hazagh Mihály tanár előtt utoljára nyílt ki a nagykapu, s az út már csak egyfelé vezet, mennyei Atyánk felé, kinck legyen dicsőség mindörökké!

A boldog feltámadás reményében nyugodj békében!

(1993)

Dr. Derda István  
igazgató

VÖRÖS JÓZSEF  
(1942-1994)

Emlékbeszéd Vörös József gimnáziumi tanár hamvai felett  
1994. január 10-én

Gyászoló Család! Végtisztességtévő Tanári Kar! Tanítványok, Barátok,  
Rokonok, Ismerősök!

Szomorú tisztemnek teszek eleget, amikor búcsút veszek valamennyitünk nevében a szerető családfőtől, édesapától, nagyapától, fiútól, testvértől, a hí séges kollégától, baráttól, nemzedékek testnevelő tanárától, Vörös József gimnáziumi tanártól.

Júniusban, az elmúlt tanév végén közültk bizonnyal senki sem gondolta, hogy Vörös József tanár úr többé nem állhat munkába szeretett munkahelyén, a sárospataki gimnázium tornatermeiben, sportpályáin. Ő maga a tőle megszokott lelkesedéssel készült a rendes évi Bodrog-Tisza-túrára, amit a világot sem hagyott volna ki. Nehezen szánta rá magát arra az orvosi vizsgálatra, amely fényt derített a gyilkos kórra és műtéttel végződött. Tőretlenül bízott abban, hogy a műtét után gyorsan meggyógyul és augusztusban már kedves tanítványjaival, kollégjával együtt részt vehet a vízitúrán.

Nem így történt. A gyógyulás a felszínen valóban látványos gyorsasággal bekövetkezett, de szervezetében a gyógyíthatatlan betegség ugyanilyen sebességgel terjed, s állapota napról napra rosszabbodott. Még megengedte neki sors, hogy unokája megszülessen, de karácsony estéjét már a kórházban töltötte, s december 29-én hajnalban elhunyt.

Valamennyitinket megdöbbenett és mélyen leűjtött kedves kollégánk halálhíre, s most itt állunk hamvai körül iskolánk udvarán, hogy emlékeinkbe zárjuk őt.

Vörös József gimnáziumi tanár 1942. március 7-én született a Dráva folyó melletti Barcsan. A család az édesapa foglalkozása révén több helyen is lakott, általános iskoláit Sárváron és Sárospatakon végezte, a középiskoláit Budapesten és itt, Sárospatakon is járta, s végül a siófoki Perczel Mór Gimnáziumban érettségizett le kitűnő eredménnyel. 1960-64 között a budapesti Testnevelési Főiskolán folytatta tanulmányait, s itt szerezte meg középiskolai testnevelő tanári diplomáját. 1964. augusztus 1-től haláláig a sárospataki gimnázium tanára. Patakon telepedett le, itt alapított családot, otthont.

Iskolánkban 1972-től 1975-ig igazgatóhelyettesi beosztásban dolgozott, majd az akkor még önálló intézményként működő Kossuth Kollégium igazgatója lett, kollégiumi igazgatóként 1981-ig dolgozott, azóta pedig testnevelő tanár.



Minden beosztásban mély hivatástudattal, becsületesen, szeretettel szolgált, hatalmával soha nem élt vissza. Mindnyájan szerettük, tiszteltük, becsültük őt, s ő is szeretett és becsült minket. Sokan kerültünk vele szorosabb baráti kapcsolatba, s most barátaiként búcsúzunk tőle: igaz barátot veszítettünk el benne.

Rendkívül sokoldalú szakember volt, a testnevelés kiváló tanára: közel 20 éven át vezette iskolánk atlétikai szakosztályát, egy időben a Tanítóképző Főiskolán is működött e területen. Pályafutása alatt volt dzsúdóedző, kézilabda-edző: számos megyei I-II-III. helyezett csapata volt, leány kézilabda-csapatával a területi döntőbe is bejutott. Atlétikában országos ifjúsági bajnokokat nevelt fel. Közel 50 azoknak a testnevelőtanároknak a száma, akiket ő készített fel hivatásukra, illetve juttatott be tanárképző főiskolákra.

Gimnáziumunkban 1976 óta működik a vízisportszakosztály, amelynek egyik alapító tagja és élete végéig mestere volt. 15 éven át vezette a nyári kéthetes vízitúrákat nyári szabadsága alatt. Az első 5 évben a Bodrogot és a Felső-Tiszát ismertette meg diákjaival, s örvendeztette meg őket tábori konyhájának ízes ételleivel. 10 éve pedig a Sárospatak-Szeged útvonalon nyújtott maradandó élményt kedves tanítványainak. Több mint 500 fiú- és leánytanítványával szerettette meg az úszást, evezést, táborozást. A szegedi cél mindig igényes kulturális esemény megtekintésével zárult: a Szegedi Szabadtéri Játékokon a pataki diák-vízitúracapat gyönyörködhetett a Kirov Balett műsorában, az „István, a király”, a „János, a vitéz”, a „Nyomorultak”, a „Parasztbecsület”, a „Jézus Krisztus Szupersztár”, a „Mária evangéliuma”, a „La Mancha lovagja” című rockoperákban, musicalekben, daljátékokban.

Szólnom kell még hűségéről: hűségéről a sárospataki gimnáziumhoz, ahol diák is volt rövid ideig, és tanár egész pályája alatt, hűségéről kartársaihoz, s mérhetetlen szeretetéről, amellyel diákjaihoz viszonyult.

A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának tanáraként töretlen lelkesedéssel, buzgalommal munkálkodott szaktárgyában, a vízisport fejlesztésében, a Kollégium csónakházának felújításában.

Tisztelt Gyászolók!

Vörös József tanár úr életét végigkísérte a víz: a Dráva partján született, a Balaton mellett volt szülei otthona, Ő maga a Bodrog partján élte le rövid életét: 51 évet. És most válásra int immár az óra, búcsúzunk családjá, kartársai, tanítványai, rokonai, barátai, jó ismerősei.

Adjon a Jó Isten békességes nyugalmat neki, családjának, rokonainak pedig vigasztalást.

Nyugodj békében!

(1994)

Dr. Derda István  
igazgató

## Bücsűbeszéd Kádas Sándor gimnáziumi tanár, volt igazgató hamvai felett

Szomorú érzésekkel telten állok a nyitott sír mellett, amely Kádas Sándor kollégánk és barátunk hamvait várja. Leírhatatlanul nehéz feladat számomra az ősi pataki gimnázium tantestülete, tanulóifjúsága, az iskola valamennyi dolgozója nevében elmondani a búcsú szavait.

Temetni mindig nehéz, de különösen nehéz a végső elválás attól, akihez a kötődés számai olyan erősek és sokrétűek, hogy azokat nehéz, szinte lehetetlen szétszakítani. Februárban még velünk dolgozott, - nyugdíjból visszatérve s ezzel nagy segítséget nyújtva iskolánknak -, aztán jött a korábban lappangó kór felerősödött támadása. Ebben az időszakban nap mint nap érdeklődtünk volt igazgatónk hogylétéről. A hírek egyre több okot adtak az aggodalomra, de az egész tantestületet így is mélyen lesújtotta a hír: Kádas Sándor március 24-én elhunyt. Ezen a napon lezárul egy szép és gazdag életút, amely egy kis faluból, Galvácsról indult. Nem volt könnyű ez az indulás. A családsorsból fakadó korlátok és anyagi nehézségek ellenére a teltség utat tört magának. A gimnázium négy alsó osztályát magántanulóként másfél esztendő alatt elvégzi, majd kitűnően érettségizik, s az egyetemi évek után kitüntetéses tanári oklevelet kap Debrecenben, s azóta 1956-tól egy kisebb megszakítással a sárospataki gimnázium tanára. 36 esztendőn át tanította, nevelte Patak diákjait. Tanítványok ezreivel szeretettette meg a matematikát, a fizikát, a filozófikus gondolkodást. Nagy élettapasztalata, szakmai felkészültsége, elméleti igényessége érzelmgazdagsága, következetes elvhűsége miatt nemcsak tanítványai, de tanártársai is tisztelettel vették körül. Sokoldalúságát, szakmai és emberi kvalitásait bizonyítja, hogy egyszerre volt megyei szakfelügyelő matematikából és gyakorlati oktatásból, miközben számos pedagógiai kísérlet részese is volt.

Mindenképpen külön kell szólnom arról a hét esztendőről, amikor az iskolánk igazgatója volt. 1968-ban megpályázta és elnyerte ugyan a tanítóképző oktatói állását, de ezt soha sem tekintette végleges döntésnek. Bár ott is köztiszteltnek örvendett, vezetői tisztségeket töltött be, tanítók százainak alapozta meg a matematikai szemléletét, s adta át a legfontosabb módszertani fogásokat, öt év múlva lemondott a kényelmesebb oktatói állásról, és visszatért hozzánk igazgatóként.

Átvette egy leromlott állagú intézményrendszer vezetését. Rá fél évre az iskola egyik feléből kiköltöztek a tanulók, és megkezdődött az évekig tartó felújítás. Talán csak mi, közvetlen munkatársai láttuk, mennyi gonddal vesződéssel járt együtt az iskola működtetése abban az időszakban. Nagy érdeme volt abban, hogy nemcsak egy felújított, hanem egy korszerűen berendezett és felszerelt iskolát köszönthettünk fennállásának 450. évfordulóján. E nehéz időszakban folyamatosan építette ki az iskola kapcsolatrendszerét, pedagógiai programját. Rá emlékeztet a pinceklub, a korszerűsített sportpálya is. Ekkor váltak hivatalossá testvériskolai kapcsolataink a felvidéki magyar iskolákkal.

Kemény feladat volt a 450. évforduló megszervezése is, talán ezzel is magyarázható akkori betegsége, és az, hogy nem kérte igazgatói megbízásának meghosszabbítá-

sát. Ezután ismét „csak” a tanítás, a nevelés kötötte le teljes energiáját - nyugdíjazásáig.

Kegyetlen a sors, amikor olyan embernek, aki egész életén át legalább 3 közösséget dolgozott, ilyen rövid pihenőidőt adott, és még ez sem volt zavartalan a betegségek miatt. Egy életen át dolgozott szeretett családjáért, sokszor emberfeletti munkát végzett munkahelyén, fáradhatatlan volt közéleti emberként is. E sokirányú tevékenységet nem mindig követte elismerés. Ez talán azzal is összefüggött, hogy mindig idegen volt tőle a szépen díszített, jól csomagolt, problémát elkendőző véleménynyilvánítás. Minden megnyilvánulásában az őszinteség, az emberség, az elvhűség dominált, és ez tevékenysége időszakában nem volt általánosan jellemző. Így történhetett meg az, hogy jóval nagyobb azon kitüntetések száma, amit elutasított, mint amit elfogadott. Akkor volt csak boldog és elégedett, amikor az önmaga által felállított mércének megfelelt. Úgy érzem - bár ez a mérce nagyon magas volt - sokszor lehetett elégedett munkájával.

Kedves barátaim!

Csak néhány epizódot idéztem fel Kádas Sándor életéből, sokat lehetne még mondani színes egyéniségéről is. De azt hiszem, hogy az elhangzottak alapján is felmérhető: mekkora veszteséget jelent a családnak, a tantestületnek, a tanítványok sokaságának, a barátoknak Kádas Sándor elhunyt. Ő elment, de öröksége a miénk marad. Az átadott ismeretanyag tovább él tanítványaiban, embersége és igazságszeretete diákgenerációk szellemi és erkölcsi arculatán domináns tényező volt és marad.

Nem felejtik el tanítványai és tanártársai, de különösen nem azok, akikhez igaz barátsággal kötődött. A tantestület és a barátok, a tanítványok nevében tisztelettel és szeretettel hajtok fejet Kádas Sándor felejthetetlen emléke és hamvai előtt. Életútja követendő példa marad számunka: úgy kell szeretni a családot, az iskolát, ahogy ő szeretett. meg kell hagyni embertársainkban az alkotás örömeit. Életútja azt is példázza, hogy felgyorsult világunkban sem lehet úrrá az önzés, az érzelmi sivárság. Biztos vagyok benne, hogy Sándor barátunk kedves egyénisége, emléke tovább él bennünk. Az iskola jelenlegi tantestülete megtisztelő feladatának tekinti munkásságának folytatását. A tantestület és a család nevében is megköszönöm mindazoknak, akik utolsó útjára elkísérték volt igazgatójukat, tanártársukat, osztályfőnököket, tanárukat, barátjukat. Végezetül engedessék meg, hogy külön is búcsúzzanak iskolánk matematika és fizika szakos tanárai, és én is elbúcsúzhassak egykori igazgatómtól, atyai jó barátomtól.

Kedves Sándor!

Valamennyi jelenlevő nevében kívánom: nyugodj békében.

Érzem, amíg élünk, nem felejtünk.

(1994)

Bódi Géza

## Visszaemlékezés dr. Egey Antal tanár úrra

Életrajzi összefoglalást írni pályafutásáról megisztelő és nehéz feladat számomra. Megisztelő azért, mert olyan emberről kell írnom, aki több évig volt tanárom, és több évig lehettem kollégája is. Életében is tiszteltem példaadó munkavégzése, embersége és magasan fölöttünk álló tudása miatt. De tiszteltem azért is, mert ha valamit elvállalt, azt csak „pontosan, szépen” mindenkor „felsőfokon” teljesítette. Ha munkatársai - akár diák, akár tanár volt - nem így végezték feladatukat, azt önmagára nézve sértőnek tartotta.

Ez az írás azért nehéz feladat, mert egy nagyon gazdag és sokrétű életutat kell összefoglalnom úgy, hogy lehetőleg minden területét érintsem.

Az a tény, hogy a harmincas évek elején Budapestről, a Pázmány Péter Tudományegyetemről Sárospatakra került, az akkor Református Tanítóképző Intézetbe, annak köszönhető, hogy nem szerette a pozícióharcokat. Ugyanis a növénytani tanszéket vezető Tuzson János professzor meghalt (dr. Egey Antal a tanársegédje volt), ezek után a tanszemélyzet igyekezett a „ranglétrán” feljebb lépni. Ő ebben a tülekedésben nem óhajtott részt venni.

Annak ellenére, hogy eltávozott az egyetemről, kapcsolatot tartott tudományos pályákon dolgozó országosan ismert szakemberekkel. Ilyenek voltak pl.: Soó Rezső, Sárkány Sándor, Kárpáthy Zoltán botanikus, ill. Tokody László, Sztrókay Kálmán geológus professzorok. Feltétlenül meg kell említenem a kiváló szakemberek között Fritsch József nevét is, akivel gyakran folytatott eszmecsere. Ő a második világháború előtt és alatt az Erdélyi Ércbányák igazgatója volt. Sárospatak környékén is több geológiai próbafúrást végeztetett. Egy ilyen próbafúrásnak köszönheti a végardói termálfürdő a létezését, mert az 50°C-os meleg vízre is ő talált rá. Egyszer azt mondta Tóni bácsi róla: „Öregem, Fritsch Jóska olyan kiváló geológus, hogy nemcsak azt mondja meg 3 méterről egy ásványról, hogy annak mi a neve, hanem azt is, hogy honnan való.”

Pályafutása alatt több meghívást kapott egyetemi oktatói állásra, de ezeket nem fogadta el. Viszont a tanítóképzőben is és a gimnáziumban is a felsőfokú oktatás színvonalán és igényességével végezte munkáját. Ezt bizonyítja az is, hogy a tanítóképzőben már az 1930-as években megvalósította a következőket: két tanulóra jutott 1 mikroszkóp, 1 boncfelszerelés, 1 készlet kémiai kísérletező felszerelés. A kémiai lángfestéses vizsgálatokhoz beszerzett 5 db Pt-tíft is. (Az utóbbival ilyen mennyiségben az egyetemen sem találkoztam.) A tanítóképzőben üvegházat, gyakorlóterületet létesített, ezekhez alkalmazott egy függetlenített kertészt is (Vinnai Bertalan), aki az ő szakmai útmutatás

tásai szerint dolgozott, mert az alkalmazott növénytant legalább olyan jól ismerte, mint az elméleti részt.

Nagyon jól emlékszem arra, hogy amikor az 1950-es évek végén és az 1960-as évek elején a MM ismertette a tanulók kísérletezésével kapcsolatos elképzeléseket - ami a szaktanárok számára szenzációs újdonságként hatott -, ő ironikusan mindig megjegyezte: „Most megint feltalálták a spanyolviaszt! Én ezeket már több mint 20 éve megvalósítottam a képzőben!”

Mikor átkerült a gimnáziumba, folytatta a színvonalas szakmai munkát. Az iskola északi oldalán létrehozta a biológiai kertet, mely akkor országos hírnévre tett szert. Természetesen nem volt benne annyi faj, mint egy komolyabb fővívész kertben, de minden megtalálható volt, amire a rendszertani kategóriák és a társulások tanításánál szükségünk volt. A kert egyik sarkába építtetett egy kis szerszámos kamrát is, és éveken keresztül dolgozott mellette egy hivataloság, akinek a kert munkákon kívül más feladata nem volt. A kert besorozását is ő tervezte meg az alábbiak szerint: 1. mocsári növények, 2. vízinvíziós növények, 3. homoki- és sziki növények, 4. sziklai és hegyi növények, 5. ipari és gyógynövények, 6. konyhakerti növények, 7. tölvelevélű és lombdőlő jellemző aljnövényzettel, 8. virágoskert.

Minden féltve őrzött kincsét füzetlapokból maga készítette papírtasakokban tárolta, akár a korrózió tanításánál használt fém darabok, akár növényi magvak voltak. Általában ceruzával írta rá a tartalmat, mint ahogy az óravázlatok többségét is ceruzával írta.

Egy másik, sok időt és szakértelmet igénylő munkája volt a felújítás alatt az ásvány- és kőzetgyűjtemény csomagolása, utána pedig a tisztítása és rendezése. A kiállítószekrényekben ma látható kb. 1200-féle ásvány és kőzet az ő munkáját dicséri. (Mindkettőt nyugdíjasként, ellenszolgáltatás nélkül végezték.)

Az ismeretek megszerzésének vágya már diákkorában megmutatkozott nála. Iskoláit kitűnő eredménnyel végezte. A sátorlajújhelyi gimnáziumban volt középiskolás. Elmesélte, hogy ott az az Enyedy Andor volt a hitoktatója, aki később a Tiszáninneni Református Egyházkerület püspöke lett. Elbeszélése szerint „nagyszerű ember volt”, aki a legtöbb nevelési célkitűzését indirekt módszerekkel valósította meg.

Kitűnő tanulmányi eredménye tette lehetővé, hogy egyetemista korában Eötvös-kollégista lehessen. Kémiából annál az Illosvay Lajosnál alapvizsgázott a Műszaki Egyetemen, akinek nevéhez fűződik a világ első nagy érzékenységi analitikai reagense. Sokat tanult és sokat tudott. Nem szerette a külsőségeket, az ünnepélyes alkalmakat. Az olyan rendezvényeket pedig kifejezetten kerülte, ahol az ő személyét a legcsekélyebb mértékben is dicsérték. Igaz, azt sem hagyta ironikus megjegyzés nélkül, ha mások „ünnepeltették magukat”. Számára az volt az ünnep és elismerés, ha hatalmas tudásából más is részesülhetett.

Szenvedélyes horgász is volt, aki a halakat és szokásait nemcsak horgászati, hanem biológiai szempontból is kiválóan ismerte. (De nemcsak halakat fogott, gyakran vállalkozott folyami rákok gyűjtésére is.) Egyszer azt mondta nekem Kádas Sándor, iskolánk akkori igazgatója: „Azért szeretek Tóni bácsival horgászni, mert mindig tanulok tőle valamit.” Az tény, hogy ilyen szempontok miatt mindig érdemes volt vele beszélgetni vagy kirándulni. Abban a szerencsében volt részem, hogy több alkalommal is tettem vele szakmai jellegű kirándulásokat. A biológiai kert részére hoztunk növényeket a környező hegyekből, a Hegyköz több tájáról, a füzeri várhegyről, Szentendre szigetéről, stb. Amikor a 60-as években egyik osztályom 7 fiú tagjával elmentem egy több napos bükki kirándulásra gyalog, meghívásomra nagyon szívesen eljött kísérő tanárnak, sőt Szilvásvárad fölött még az ősemlék barlangba is feljött velünk, ahová a meredekség miatt csak négykézláb lehetett feljutni. Nem is engedte, hogy segítsünk neki, pedig akkor már életének 60. éve felé közeledett.

Több alkalommal került kórházba gyomorvérzés miatt. Egyszer (az 1960-as évek legelején) feleségemmel meglátogattuk a sátoraljaújhelyi kórházban egy ilyen alkalommal. Érdeklődtem hogyléte felől, mire ezt válaszolta: „Már nagyon jól érzem magam, bizonyára egy vajdácskai bicskásnak a vérét nyomták belém!”

Az élet bármilyen posztra állította, feladatát mindig magas szinten, becsületeseleg helytállással, lelkiismeretesen végezte. Az alábbi eset is ezt példázza. Amikor 1956-ban ünnepelték iskolánk fennállásának 425 éves évfordulóját, nagy megemlékezést tartottak az Imateremben, amelyre az akkori művelődésügyi minisztert is meghívták. Történetesen a miniszter ismerte Tóni bácsit személyesen, és megkérdezte tőle - mikor ment fel a Díszerembe - hogy ő miért nem jön. Tóni bácsi azt válaszolta, hogy azért, mert az udvaron és a nagyportán neki kell a rendet biztosítani. Erre a miniszter intézkedett, hogy Egey tanár úr felmehessen az innepségre. De példaadó munkatitulusát bizonyítja az is, ahogyan irányította több, mint 10 évig a levelező tagozatot.

Soha nem tartott órát rutinból, noha megtehetette volna. Mindig kipróbálta az órák előtt a kísérleteket, és új óravázlatot írt még nyugdíjazásának évében is. De mint az erdészeti tagozat egyik osztályának kísérő tanára is minden gyakorlati óráról naplót vezetett.

Nem szerette az értelmetlen „üresjáratokat” még az utolsó órákon sem. Ilyen okkal mondta az egyik osztályának: „Ti még az időt sem tudjátok becsületesen húzni.” Egy olyan osztályban viszont, ahol az időhúzási szándékuknak igyekeztek elleplezni, és értelmes tartalmat adtak a kérdéseknek is, ezt mondta: „Látom, hogy csak az időt akarjátok húzni, hát akkor húzzuk együtt!” A hanyagságot, lustaságot nem tudta elviselni. Akinek a tanulásban „kihagyásai” voltak, azoknak ezt mondta: „Na látom, már te is hétfői ember vagy!” Akiknél a laza munkaerköles állandósult, azoknak így szólt: „Gyere ki

felelni, te őstróger!" Az abszolút értelmetlen feleleteket így értékelte: „Mese a halva született nagymamának!” Ha valaki tanítási óra alatt játszott, annak ezt mondta: „Az ilyen játékos kisfiút elviszem a boltba, és veszek neki hátulfütyülős lovat.”

Órákon soha nem használt jegyzetet, soha nem írt be jegyet, de az osztályzatai mindig mindenkinek rendben voltak. Könnyen áttekinthető és jól tanulható táblavázlatokat íratott. Ismerte azt a pedagógiai titkot is, hogy miként lehet kevés beszéddel sokat mondani.

A hatvanas években egyszer meglátogatta Huszár István (az akkori Országos Tervhivatal elnöke), akinek a képzőben igazgatója volt. Többek között megkérdezte Tóni bácsitól, hogy mi újság van az iskolában. Ő erre azt válaszolta: „Nézd Pista, én erre nagyon röviden tudok válaszolni: régen a tanárt választották, a diák meg jött, most pedig küldik mind a kettőt.”

Aktivitása nyugdíjas korában sem csökkent lényegesen. Már említettem az ásványtani és kőzettani gyűjteménye rendezését. Több szakmai jellegű cikket írt nyugdíjas korában is, sőt a Rudabányai Vasércbánya Vállalat is felkérte tanulmány írására. Ügybuzgalma révén nyilvánították az Iskolakertet természetvédelmi területté.

Még 90 éves kora után is foglalkoztatták az iskola életével kapcsolatos problémák. Halálának évében egy reggel így fogadott az udvaron: „Pista, nem jó ilyen sokáig élni!” Meglepődve kérdeztem tőle, hogy miért. „Mert az ember sok mindent megtud!” - válaszolta. Majd elmesélte, hogy most éppen egy olyan dolgot tudott meg az iskola életéről, ami nem okozott számára örömet.

Befejezésül egy régi emlékemet írom le vele kapcsolatban. Amikor egyetemista voltam, és a Szegedi Tudományegyetem Növénytani Tanszékén az intézeti növénygyűjteménnyel ismerkedtünk, nagyon sok esetben láttam a gyűjtemény lapjain a következő feliratot: Gyűjtötte dr. Egey Antal. Büszkén mondtam ilyenkor, hogy ő volt az én gimnáziumi biológia tanárom. A gyakorlatvezető adjunktus erre azt mondta: „Aki Tuzson János professzor mellett dolgozott, az csak kiváló szakember lehetett.”

Biztos vagyok benne, hogy nemcsak Sárospatak, hanem Magyarország egyik kiváló tanáregyéniségének emléke előtt tisztelegtettem szerény írással.

(1996)

Sipos István  
gimn. tanár

## Megemlékezés Patak krónikásáról: Hegyi Józsefről

Mindannyiunkat mélyen megrendített Hegyi József halálának híre. Tudjuk, mily sokáig betegeskedett. Mégis, bennünk a fáradhatatlan, mindig dolgozó Hegyi József képe él, ismerve élete pályája menetét. Két évszám: 1912-1995 a huszadik század eleje és vége, ez a 83 év két határvonala.

A 19. század harmónikusán fejlődő vonala 1914-ben megszakadt, és következett a forrongó, ígéretes, de küzdelmes mai kor, a huszadik század. Hegyi József Felsődobozán, szülőfalujában jól tanult, ígéretes jövőjű diák volt. Tanítói magasabb tanulmányokra bíztatták. Nyolc osztályt járt Patakon, mindvégig példamutatóként kitűnő eredménnyel. Tanárai, diáktársai szerették az udvarias, készséges diákot. A falu gyermeke átérezte a szegény diák életét, kötelességét. Így került a végig jeles tanuló érettségi után Budapestre az Eötvös-Kollégiumba. Ez az intézet a szellemi pályára készülő, főként tanárjelöltek otthona volt. Példás rend, fegyelem, valósággal az ógörög Spárta és a művelt Athén világa. Kitűnő szakkönyvek sora, a jeles tudós tanárok előadásai hangolták a jelesrendű fiatalokat a kultúra, a tudomány minden ága felé. Érelődött bennük egy eljövendő, modern kor szelleme, az ifjúkor haladó lendületével. Igaz, a sok helyről idekerült fiatalság sokban eltérő felfogása a kultúrvilág próbája volt. Ez a heterogén, igen művelt, de sokféle néző világot realisabbá tette az egyetem kiegyensúlyozottabb színeképe. Kiváló professzorok előadásai hívták a fiatalokat a szaktudományok, a jövő hivatásuk felé.

Hegyi József a klasszika-filológia és a hellénizmus alapjaiból fejlődő ógörög, latin, majd a mai nyelvek iránt érdeklődött. Patakon Szilágyi tanár úr már az utódját találta meg a tehetséges tanárjelöltben. Az iskola ekkor már a 400 éves ünnepére készült. Hegyi József 1935-ben került vissza ifjú gimnáziumi tanárként Patakra. Ez már nem a régi, romantikus, századeleji kollégiumot jelentette. A jubileumi évben építették fel a népszerű iskolakertben az angol intézetet. A klasszikusok után ez már az angol, francia, német irodalom és kultúra bölesője lett. Hegyi József az angol intézet egyik felügyelő tanára is volt. A magyar-latin-görög nyelvi diplomát egészítette ki a modern nyelv, az angol szellem megismerésével is.

Szerencsésen alakult Hegyi József pályája barátja, kollégája Képes Géza által. Ez a magyar Mezzofantinak nevezhető, bámulatos nyelvtelenségű költőtanár Hegyit a világirodalom és történelem felé vonzotta. Érdekes lehetett a kétféle egyéniségű tanár barátsága és munkálkodása.

Ebben az időben, a harmincas éves vége felé Európa szellemileg, politikailag is mozgásba jött. Patak krónikása élénken figyelte az irányok, az események alakulását. Kitűnő emberismerete, vonzó egyénisége összehozta a



társadalom minden rétegével. Sorra munkatársa lett a kollégiumi, a helyi, megyei, sőt országos folyóiratoknak. A fiatal Hegyi élettapasztalatával, éleltetésével, emberi szeretetével a forrongó világ is megismerte.

Azután Hegyi Józsefet is elsodorta a háború, a fogság, az új világ kénysze-re. De tanári pályája, munkája változatlan maradt. Megismervén nevét, értékeit, többfelé hívták igazgatónak. Patak fia maradt élete során mindig. Szerény egyénisége őrhelyén marasztalta egy életen át, 1919-től haláláig.

A sárospataki Városi Könyvtár cikkbibliográfiája (1978-1988) 2000-nél több írást, cikket, leírást, vitairatot, emlékezést gyűjtött össze Hegyi József tollából.

Milyen volt Hegyi József kultúrája, írásmódja? A világ- és emberismeret, a tanultság az alap. Írásalkotása könnyed, magyaros, hibátlan rendben jött. Írásait bárki átértette, tanulva is tanított. Patak múltja, értékei, érdekességei, emberci általa élővé váltak. Élete alkonyán egyik legmeghatóbb írása: A pataki Házsongárdon. Kolozsvár híres temetője újult meg itthon. Ezt írta 1991-ben:

„Egyszerű kereszttek, avagy ékeesebb emlékek jelzik szeretteink nyugvóhelyét. Elhelyezve kegyeletünk virágait. Szívünkben még múló fájdalommal, vagy a múló idő múlásával, lélekben már megbékélve, halottainkkal maradunk lángnyugvásig.”

Kívánsága teljesült. Ott nyugszik felesége mellett, a régi nagy tanárok, kedves író társa Cs. Szabó László sírja társaságában. Amikor kívánsága szerint szerény temetési szertartás keretében tanítványai, hívei, barátai, tisztelői a család mellé álltak, kitűnt, hogy a pataki Házsongárd éppúgy megőrzi elhunyt nagyjai feledhetetlen emlékét, akár az elszakított kolozsvári Cs. Szabó László lelkét. Az utókor fogja megtudni, mit jelentett Hegyi József Sárospataknak, és hogyan alakul városunk kultúrája emléke nyomán: „A szellem élete örök életre tör.”

ÁLDOTT LEGYEN EMLÉKE!

(1995)

Dr. Orbán István  
ny. gimnáziumi tanár

ELEK ISTVÁN  
(1943-1991)

Ember, és eszköze: a gép.

Biológiai rendszer és technikai folyamatok. Az előbbi irányítja, befolyásolja az utóbbi működését. Az ember képes akár újra indítani a végleg megakadtnak gondolt gépi folyamatot.

Elek István előbb a Magyar Posta, majd 1978-tól a Rákóczi Gimnázium dolgozójaként rendre ezt tette: szerelt, működésbe hozott. Javított, újra indított. Alkatrészt cserélt, s az eszköz, a rendszer ismét ép lett. Közel tíz évig egyedül az ő dolga volt az iskolai munkát kiszolgáló gépek, szerkezetek működtetése, beszerelése, karbantartása. Ebben az időszakban lett házi telefonközpont, már volt iskolarádió, a Díszterem technikai felszereltsége felért egy színházéval, minden osztály kapott lemezjátszót, diavetítőt, a kollégiumokban több televízió működött, s persze ezek el is romlottak. Volt feladat bőven, de ő uralta a gépeket. Jó kedélyű, energikus, segítőkész munkatársunk volt, biztos támasza sokunknak, akik a gépekhez antitalentumok vagyunk.

Aztán jött a hír, hogy a biológiai rendszer, a gépeket uraló ember szervezete elromlott. Az orvosok nem segíthettek, gyógyíthatatlan volt, ő, aki mindig talált megoldást a hibákra.

Emlékét nem bízuk gépekre. Szívünkbe zártuk, mert az, amíg működik, biztonságosan őrzi az emléket.



VARGA GYULÁNÉ  
(1949-1994)

Már több, mint két éve nincs közüttünk. Mások végzik feladatait, a dolgok mennek a maguk rendje szerint, de mégis érezzük hiányát.

1974-től dolgozott a Rákóczi Gimnáziumban előbb éllelmezésvezetőként, majd a Zrínyi Kollégium gondnoka volt. Felügyelt a működés tárgyi feltételeire, felszerelésre, tisztaságra. Lelkiismeretes, pontos munkavégzése eredményeként - a hivatalvezető nyugdíjazásakor - 1987-től őt bízták meg a gimnázium gazdasági ügyeinek vezetésével. Szaporodtak a feladatok a meszeltetéstől a tantermi bútorok cseréjéig, a folyton változó rendeletek ismeretétől a szállóvendégek fogadásáig. Nőtt a felelősség, s ő helyállt: a nagy horderejű dolgokban, mert számára az volt a vállalt munkakör, a kisebbekben, mert lényéből sugárzott a megbízhatóság. Egyszer csak éppen megemlítettem neki, hogy szükségünk lenne egy apró kellékre, majd megyek, s megbeszéljük, kit keressek. Másnap megkaptam a kért dolgot.

Azóta, hogy elszóltotta őt az Úr, a kedves emlék fájó emlékké lett. Örööm, őrizzük lényének minden lényegével együtt.



## V.A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának tanárai 1990-96

Név:	Beosztás:	Szaktárgy, oklevél	Szolg. idő kezd:	Mióta tanít az iskolában ?
Dr. Lénárt Attila	igazgató	magyar-orsz	1971	1995-
Dr. Erdei Pálné	igazgatóh.	matematika- ábrázoló geometrika	1969	1981-
Szatmáriné Tóth Pál Ildikó	igazgatóh.	történelem-orsz	1986	1986-
Vaszkun Tibor	igazgatóh.	testnevelés	1980	1990-
Aros János	tanár	biológia-testnev.	1990	1990-93
Arosné Czakó Rita	nevelőtanár	biológia-testnev.	1991	1991-
Bacsó Andrásné	nevelőtanár	biológia-kémia	1987	1987-94
B. Hadár Mária	nevelőtanár	történelem-orsz	1960	1993-
Balogh Ferencné	tanár	magyar-angol-orsz	1969	1969-1992
Barna Imréné	tanár	matematika-fizika	1982	1982-1991
Bartha Róbert	tanár	történelem-angol	1990	1990-1993
Bartháné Kustár Katalin	tanár	történelem-orsz	1990	1990-
Benke Gabriella	nevelőtanár	történelem-ének	1991	1991-1994
Berencsy István	nevelőtanár	magyar nyelv és irodalom	1979	1988-
Bigus Imre	tanár	matematika-fizika	1970	1970-1993
Bigus Imréné	tanár	magyar-orsz	1972	1980-81; 1987-93
Bódi Géza	tanár, címz. ig.	matematika-fizika	1967	1967-

Bódi Gézáné	tanár, könyvtáros,	magyar-történelem, könyvtár-informatikus	1968	1981-
Bolvári Péter	tanár	testnevelés	1973	1973-
Borsi Antal	tanár	magyar-rajz	1960	1984-
Bujdos Mária	tanár	matematika-fizika	1981	1986-1993
Búzásné Nagy Gabriella	tanár	matematika-kémia	1989	1991-
Csontos Katalin	tanár	matematika-fizika	1994	1994-95
Csukás Jánosné	tanár, igh. 1990-91	matem.-ábrázoló geometria	1969	1969-1995
Dr. Derda István	tanár 1993-94 ig.	angol-orosz	1972	1972-
Dékány Gyuláné	nevelőtanár	matematika-fizika	1968	1975-
Dizseri Sándor	1991-93 ig.	magyar-történelem	1946	1991-93
Dobay Béla	tanár	magyar-történelem	1956	1958-1993
Durányikné Kézi Erzsébet	tanár	történelem-német	1974	1982-1993
Ecsedi Zoltán	tanár	matematika-fizika-technika	1954	1955-1993
Egey Emese	tanár	angol-finn	1989	1992-1994
Egri Károly	tanár	biológia-kémia	1987	1991-
Éles Ilona	nevelőtanár	pedagógia	1966	1983-
Dr. Fenyvesi András	tanár	magyar-történelem-francia	1955	1986-
Ferenczi Csilla	tanár	matematika	1989	1991-1993
Ficsorné Lonscsák Aranka	tanár	angol-orosz	1978	1981-1993
Dr. Fövényesiné Bencsik Ildikó	tanár	magyar-latin	1983	1983-1992
Gecse Nóra	tanár	angol-orosz	1994	1994-

Geréb Márta	tanár	magyar-angol	1969	1993-
Gergely Viktória	tanár	magyar-néprajz	1993	1993-1994
György Kosztikné Sáfár Katalin	tanár	magyar-történelem	1973	1981-
Hajdú István	tanár	történelem	1955	1955-1994
Horkay Anna	nevelőtanár	orosz	1975	1993-
Jeney Gabriella	tanár	matematika-angol	1996	1996-
Joósz Györgyné	tanár	testnevelés	1969	1975-1993
Jónás Angelika	tanár	német	1984	1984-1995
Dr. Katona Ferenc	nevelőtanár	matematika-fizika	1954	1954-1991
Dr. Katona Ferencné	nevelőtanár	magyar-orosz	1957	1965-
<u>Kádas Sándor</u>	tanár	matematika-fizika	1956	1973-1992
Kálmán Zsuzsanna	tanár	magyar-francia	1974	1990-
Király Zsuzsa	nevelőtanár	tanítónő	1991	1991-1992
Kolláth Éva	tanár	kémia-fizika	1967	1969-1993
Koncz Éva	tanár	biológia-kémia	1970	1971-
Kovács Levente	tanár	matematika-fizika	1992	1992-1993
Könnyű János	tanár	matematika-fizika	1984	1984-1991
Könnyű Jánosné	tanár	matematika-fizika	1984	1984-
Lipiczki Imre	tanár	földrajz-testnevelés	1990	1991-
Martinák János	tanár	magyar-történelem	1965	1982-
Maác Ágnes	tanár	matematika-angol	1982	1989-1990
Molnár János	tanár	történelem-földrajz	1991	1991-

Molnárné Klemm Ildikó	tanár	matematika-szám.technika földrajz	1993	1993-
Nagy Tibor	nevelőtanár	történelem-ének	1991	1991-1992
Örsi Anikó	nevelőtanár	magyar-mentálhigiénia	1971	1993-
Öri Enikő	tanár	matematika-fizika	1994	1994-
Páldi Ildikó	tanár	történelem-földrajz	1971	1971-
Pándy-Szekeres Dávid	tanár	vegyész	1990	1990-1993
Pethes Józsefné	nevelőtanár	matematika-fizika	1955	1967-1992
Pénzes Jánosné	nevelőtanár	történelem-földrajz	1967	1985-1993
Rétlaki Dezsőné	nevelőtanár	történelem-földrajz	1958	1986-1994
Sinkó István	nevelőtanár	magyar-könyvtár	1978	1990-
Sinkóné Tóth Zsuzsna	tanár	magyar-népművelés	1983	1983-
Sipos István	tanár	biológia-kémia	1957	1963-
Szabó Anna	tanár	magyar-orosz	1986	1990-1993
Szabó Anna	tanár	történelem-angol	1969	1988-1991
Szabó Ildikó	nevelőtanár	matematika	1991	1994-
Szabó Mária	vallás tanár	ref.lelkész	1971	1990-
Szabó Árpád	nevelőtanár	ref.lelkész	1975	1992-
Szabó Klára	tanár	magyar-német	1972	1992-
Szabó Miklós	tanár	történelem-orosz	1994	1994-
Szabóné Hornyák Krisztina	tanár	történelem-orosz	1994	1994-
Szajkó Józsefné	nevelőtanár	tanító	1977	1994-
Szathmári Sándor	tanár	történelem-földrajz	1953	1953-

Szathmári Sándorné	tanár	német-orsz	1967	1968-
Szederné Tóth Zsuzsa	tanár	ének-zene-matematika-kémia	1979	1987-
Székely Erika	tanár	francia-orsz	1992	1993-
Szigethy Albert	tanár	kémia-fizika	1956	1959-1994
Szigethy Albertné	nevelőtanár	történelem	1956	1959-1991
Szűcs Mihály	tanár	testnevelés	1968	1974-
Tárczy Csabáné	nevelőtanár	földrajz	1963	1976-
Tóth Sándor	tanár	matematikus-matematika	1982	1982-
Tóth Tamás	tanár	történelem-földrajz	1992	1993-1995
Tóth Tibor	tanár	biológia-kémia	1955	1957-1995
Tótin Erika	tanár	testnevelés	1990	1993-
Törő Gábor	tanár	kémia-fizika-szám.technika	1977	1982-
Török István	vallás tanár, internátusvezető	ref. lelkész	1970	1991-
Dr. Trócsányi Miklós	1990-1991 ig.	magyar-angol	1964	1990-1991
Úreczky Andrásné	tanár	magyar-történelem	1967	1977-
Újlaki Erzsébet	nevelőtanár	kémia-fizika	1966	1990-
Velis Ágnes	tanár	angol	1990	1990-1991
Dr. Velkey László	1992-ig igh.	biológia-kémia	1978	1981-1993
Dr. Velkey Lászlóné	tanár	kémia-fizika	1979	1983-1993
Victor István	vallás tanár	ref. lelkész	1955	1990-
Vinnainé Lakatos Éva	tanár	történelem-latin	1976	1976-
Vozdvizsenszkij Vagyim	tanár	angol-orsz-francia	1985	1987-



Vozdvizsenszkaja Irina	tanár	angol-orsz	1991	1991-
Vörös József	tanár	testnevelés	1964	1964-1993
Zambon László	nevelőtanár	magyar-történelem	1971	1971-1991
Zöld Zsolt	nevelőtanár	történelem	1987	1994-
Zöld Zsoltné	tanár	angol	1988	1994-
Zsófiné Szendrei Erika	tanár	matematika-fizika	1985	1985-1993

## A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma adminisztrációs irodájának dolgozói

Név:	Beosztás:	Munkaviszony kezdete:	Alkalmazása intézményünknel:
Bodnár László	technikus	1970	1987-
Laczkó Lászlóné	hivatalsegéd	1962	1976-
Leskó Gáborné	iskolaitkár	1978	1993-
Tóth Gábor	informatikus	1990	1995-
Tóth Györgyné	adminisztrátor	1972	1987-
Újlaki Csaba	laboráns	1966	1991-
ifj. Vígh Bertalan	pedellus	1967	1976-

Dr. Erdei Pálné  
igazgatóhelyettes  
(B. 1964)



## VIII.A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM GIMNÁZIUMÁNAK ÉRETTSÉGIZETT DIÁKJAI

/A kitűzők kiemelésével/

90/91

4.a \* Osztályfőnök: Szigethy Albert

Balogh Ágnes, Bocz Krisztina, Csurgai Zita, Darai Mónika, Drótos Pál Zoltán, Durbák Csaba, Gébert Zoltán, Gégény Csaba, Herezku Anikó, Kalina Mónika, Kardos Dóra Beáta, Kerekes Zsuzsanna, Koltai Péter, Kocsis Enikő, Kocsis Szilvia, Kovács Ágota, Kovács Lajos, Kovács Zita, Légrádi Krisztina, Matyi Marianna, Méhesfalvi Edna Hajnalka, Molnár Krisztina, Román Tímea, Sós Orsolya, Szabó Gabriella, Szegedi Mária, Sztankovics Dóra, Uitz Renáta, Varga Zsolt, Vitányi Tünde, Zahuczki Péter

4.b \* Osztályfőnök: Bigus Imre

Ambrus Hajnalka, Bana Edina, Barta Attila, Bene Anita, Bodnár Andrea, Bulyáki Éva, Czél Szidónia, Csoma Edit, Dékány László, Gönczy Ákos, Hochvárt Erika, Horváth Emőke, Jósvai Péter, Kákóczky Csilla, Királyházi Diána, Király Tibor, Kiss Csilla, Lipay Ágnes, Major Diána, Molnár Zsolt, Nagy Angelika, Nagy Sándor, Singóczki Szilvia, Sipeki Andrea, Suller Péter, Sütő Ildikó, Szabó Árpád, Szabó Zoltán, Szentirmai Zsolt, Tomori Rita, Tóth Katalin

4.c \* Osztályfőnök: Szathmári Sándorné

Belényesi Márta, Bene Elvira, Buza Béla, Csajka Hedvig, Dezső Ágnes, Fülöp Katalin, Horváth Viktória, Kababik József, Kun László, Ladomerszky László, Lencse Zoltán, Losonczy Anita, Lővei Eszter, Lukács Gábor, Makó Tímea, Mezei Anita, Nagy Andrea, Nagy Anita, Osvay György, Perjés Zsuzsanna, Pukler Anikó, Rajhárt János, Rákos Szilvia, Sánta Stefánia, Soltész Gabriella, Sütő Dorottya, Szabó Béla, Vingendorf Lilla, Zboroczki Attila, Zorgel Péter

4.d \* Osztályfőnök: Szűcs Mihály

Bárdos Rita, Bárdos S. Anita, Bodnár Krisztina, Demeter Tímea, Eperjesy Zsuzsanna, Erlich Szilvia, Éles Edina, Éles Tímea, Fekete Andrea, Gál Béla, Gyulai Zita, Helmecci Judit, Juhász László, Karászi Ágnes, Kardos Erika, Kovács Zsolt, Körmöndi Csilla, Lukács Béla, Mikolajcsik Mónika, Molnár Melinda, Papp Gábor Lajos, Pongrácz Andrea, Sóstói Krisztina, Stefán Tamás, Szokolovszki Gabriella, Tarnóczky Zsolt, Terhes Irén, Tompa Médea, Tóth Erika, Varga Katalin, Vavrek Anna, Vincze Andrea

91/92

4.a \* Osztályfőnök: Kádas Sándor

Balogh Anita, Balogh Róbert, Balogh Sarolta, Barna László, Blanár Mariann, Csáki Éva, Csicsvári Gyula, Csukás Erzsébet, Dankó Eszter,

Derda Diána, Fekete Erzsébet, Fenyves Veronika, Jerebák Zoltán, Józsa Gabriella, Juhász Andrea, Kerchner Anikó, Keresztesi Emőke, Komáromy Melinda,

Lénárt Réka, Mészáros Boglárka, Nagy Dezső, Németh Zoltán Pál, Oláh Orsolya, Simai Mónika, Spotilla Andrea, Szabó Marietta, Szabó Réka, Szabó Zsóka Edina, Széplaky Zita, Szilágyi Péter, Takáts Előd, Takács Péter Tamás, Tamás Tibor Gábor, Tóth Péter, Tóth Zsombor, Vaszlavik Tímea, Vismeg Nóra

4.b \* Osztályfőnök: Tóth Tibor

Árokszállási Edit, Baráth Bálint, Bánóczy Éva, Bodnár Gyöngyi, Csikó Szilvia, Csomós Katalin, Csontos József, Fazekas Péter, Fehér Tamás,

Fodor István, Galba Anikó, Gál Mariann, Gergely Katalin Csilla, Gyulai József, Hagymási Enikő, Heitzmann Csilla, Homonnay Gábor, Jaczkó Erika, Jobbágy Ildikó, Kaibás László, Kallóczki Edina, Kanyok Andrea, Karafa Mónika, Karajz Elvira, Kuik Andrea, Nagy Gabriella, Nagy Noémi,

Spinda Ágnes, Stumpf Angéla, Szabó Zsuzsanna, Takács Tamás Péter, Tóth Zita, Tótin Rita

4.c \* Osztályfőnök: Bigus Imréné

Antal Mariann, Bányáeski Szilvia, Beke Péter, Bilecz Melinda, Bóta Emese, Buchalter Nóra, Burkus Sarolta, Czinke Ibolya, Csáki János,

Dalmi Ildikó, Farkas Ágnes, Fekete Anikó, Gyarmati Regina, Hascsi Krisztina, Hernádi Noémi, Kállai Zsuzsanna, Kiss András, Kővári Ilona,

Kraeson Norbert, László Attila, Magda Gábor, Osvay Bernadett, Papp Zsuzsanna, Recsó Bernadett, Sipos Anita, Stark Gabriella, Stoll Krisztián,

Sütő Judit, Szabó Zsuzsa, Toma Kornélia, Vadászi Piroska, Vámosy Viktória, Váradi Enikő, Varga Zsuzsanna

4.d \* Osztályfőnök: Páldi Ildikó

Almási Andrea, Antal Péter, Aranyosi Miklós Zsolt, Baeska Judit, Balogh Erika, Buza Zsuzsa, Elek Gabriella, Fehér Zsuzsanna, Ferenczi Andrea,

Gál Adrienn Beáta, Gál Bernadett, Hajnal Aliz, Halász Zsolt, Hegedűs Sándor, Hegedűs Viktória Erzsébet, Hódi Piroska, Kapitány Csilla, Karászi Mariann, Kazup Zsolt, Komáromi Éva, Kovács Piroska Irén, Luterán Zsuzsanna,

Mester Andrea, Naár Tamás Pál, Seszták Tímea, Simkó Marianna,

Szakálas Jolán Edit, Szilágyi Enikő, Szilágyi Erzsébet Tünde, Tarnai Dóra, Tátrai Tímea Vera, Tóth Ágnes, Tóth Norbert, Ujhelyi Emese, Veres Emese Ildikó, Csecskedi Péter

4.e \* Osztályfőnök: Balogh Ferencné

Akai Judit, Balázs Attila, Bányi Orsolya, Csorba Ildikó Gyöngyi, Espák Gabriella, Farkas Ágnes, Gergely Ágnes, Glavinas Hristos, Hajsz Helga, Hajsz Vanda Hajnalka, Koscsó Adrienn, Koska Gábor, Kovács Szilvia, Mata Ágnes, Pintér Angelika Dóra, Rusvai Éva, Simon István, Süttő Olga, Szabó Melitta, Sziklai Gábor Károly, Szőke Kinga Zita, Tihanyi Endre Antal, Varga Viktor

4.f \* Osztályfőnök: Ureczky Andrásné

Bóna Zsuzsanna, Czók Tünde, Dávid Dóra, Dávid Patrícia, Felföldi Anikó, Firlé Zsuzsa, Gönczöl Tünde, József Csilla, Juhász Andrea Éva, Juhász Gábor, Kiss Attila, Korcsmáros István, Kulcsár Katalin, Kurucz Edit, Lukács Fatime, Mészáros Katalin, Mihálovics Éva, Orosz Gabriella, Pacsika Szabolcs, Pereszlényi Gábor, Pribenszky Csaba, Rácz Ildikó, Sós Ildikó, Surányi Anikó, Svékus Gergely Dániel, Tátrai Judit, Vékony Atilla László, Vincze Judit, Herczegh Éva, Elofsson Christian

\*\*\*\*\*

92/93

4.a \* Osztályfőnök: Szathmári Sándor

Asztalos Mónika, Babidovics Judit, Bártfai Beáta, Bigus Angéla, Bolvári Ákos, Csomós Balázs, Dávid Boglárka, Debreceni Judit, Dióssi Katalin, Gombos Judit, Gulyás Anita, Gyetvai Gabriella, Horváth Ferenc, Kedves Adrienn, Kiss Krisztina, Laczkó Anita, Magos Ivett, Málik Éva, Matisz Natalia, Matusz Szilvia, Olajos Adrienn, Péntes Katalin, Rózsahegy Emese, Sárvári Hajnalka, Serfőző Gábor, Seszták Noémi, Szabó Imre, Székely Ágnes, Takács Tímea, Tóth Ádám Konrád, Tótin Lóránt, Váradi Mónika, Máhr Son

4.b \* Osztályfőnök: Durányikné Kézi Erzsébet

Bubenkó Katalin, Csoma Gabriella, Dévai Zsolt, Dusicza Andrea, Erlich Krisztina, Fazakas Enikő, Ferencsik Andrea, Garamvölgyi Adrienn, Géresi István, Györki Erika, Gyüre Katalin, Halász Adél, Hammersberg Júlia, Hegyi Judit Ildikó, Iván Judit, Iván Mónika, Jaskó Ádám, Kemény Anita, Kiss Emilia, Kormány Krisztián, Nagy Zoltán, Nagyházi Bernadett, Nagyházi Péter, Pásztor Ivett, Rózsahegy Enikő, Sándor Zsombor, Sike Lajos, Simkó Andrea, Szabó Máté, Szegedi Attila, Szesztai Tímea, Szoboszlay Orsolya, Tompa György, Toplenszki Angelika, Turai Tünde, Tuss Gabriella,

Ulimájer Tünde, Varga Gábor

4.c \* Osztályfőnök: Szigethy Albert

Ardey Edina, Bara Zsuzsanna, Bihari László Richárd, Bodnár Bernadett, Bodnár Erika, Bojtos Ibolya, Dajka Krisztina, **Dankó Tamás**, **Dobos Eszter**, Fodor Andrea, Füredi Veronika, Galler Gábor, Gombos Katalin Melinda, Hajdú Beáta, Karády Péter Zoltán, Kazai Beáta, Kerülő Annamária, Kiss István, Krai Regina, **Kuglis Andrea**, Lakatos Rita, **Magyar Melinda**, **Maier Norbert Zsolt**, Mezey Zita, Miglódi Anita, Molnár Ildikó Andrea, Nagy Anita, Orosz Debóra, Orosz Zsanett, Orosz Bernadett, **Petruska Beáta**, Rák Tamás, Sánta Éva, Sohajda István, Supák Anett, Szabó Tünde, Szaniszló István, Tompa Ilona, Tóth Natália, **Üveges Csilla**, Valler Zoltán, Vinkler Zsolt, Nagy Zoltán

4.d \* Osztályfőnök: Vinnainé Lakatos Éva

Asztalos Adrienn Gabriella, Asztalos Annamária, Balázs Szilvia, Baráth Zsuzsanna, Batta Emese Izabella, Batta Tamás, Bob Kálmán Andrea, Bodnár Mónika, Bojtos Tünde, Büte Klára, Csernus Andrea, Dapsy Éva, Deme Gábor Tamás, Gyányi Gabriella, **Herezku Ágnes**, Hoffer Mónika, Hutkai Brigitta, Jurkó Andrea, Kardos Attila, Kállai Timea, Kára Mónika, Kerchner András, Kovács Tünde, Kundráth Helga Gertrud, Laczkó Melinda, Lisóczki Beáta Judit, Molnár Edina, Nagy Zsuzsanna, Pásztor Péter, Pásztor Zsolt, **Plósz János**, Rózsahegyi Ferenc, Skapinyecz János, Süttő Zsuzsanna, Tóth Andrea, Tóth Tünde

4.e \* Osztályfőnök: Dr. Derda István

Csepregi Ottó, **Diószeghy Zoltán Péter**, **Fazekas Péter**, **Fellner Diána Kinga**, Gáli Éva, Gál Katalin Ágnes, Gross Annamária, Kalenda Klaudia, Kocsis Péter Sándor, Konez Imre Gyula, Kovács Boglárka Orsolya, **Lukács Ágnes Zsuzsa**, Matis Ágnes, Molnár György, Molnár Krisztina, Nagy Erzsébet, Nagy György, Nyerges Mónika, Pancza János, Pauwlik László, Peres Máriusz Mihály, Rakaczki Krisztina, Szalai Sándor, **Számadó Tamás**, Szamosfalvy Ágnes Éva, Szecsődi Zsolt, **Szilágyi Éva Gabriella**, Takács Zoltán, Tóth Erika, Trencsánszky Noémi

4.f \* Osztályfőnök: Csukás Jánosné

Barra Balázs, **Berzeviczy Zsuzsa**, Bondár Alex, Czimre Klára, Erdős Zsolt, **Firle Réka**, Hajdu Nóra, Harsányi Éva, Herczegh Edina, Horai Szaboles, Hornyák Adél, Kálmán Balázs, Kovács Helga, Köllő Vera, Mohácsi Ildikó, Mózer Krisztián, Oláh Péter, Pákh Norbert, Papp Izabella, Papp Krisztina, Puskás Csaba, **Szabó Edit**, **Szabó László**, **Tukacs Eszter**, Veress László

93/94

4.a \* Osztályfőnök: Konez Éva

Bacsó Beatrix, Bíró Helga, Bodó Ildikó Anita, Boncsér Katalin, Bratu Péter, Deutsch Kinga, Durojaiye Diána Atünike, Egeresi Gábor, Erdei Előd, Estu Zsuzsanna, Gerzsenyi Csilla, Goreczky Zsuzsa, Gyarmathy Judit, Gyüre Zoltán, Hideg Erzsébet, Hideg Eszter, Hudivók Hajnalka, Kovács Krisztina, Kövesdi Mariann, Lontay Beáta, Lovász Edit, Megay Róbert Péter, Molnár Roland, Naár Ildikó, Nagy Bernadett, Nagy István, Sipos Tamás, Szaniszló Zsuzsa, Szeder Attila, Szepeessy Leona, Tán Krisztina, Tóth Boglárka, Vinnay Judit, Vörös Katalin

4.b \* Osztályfőnök: Szathmári Sándor

Angyal Attila, Bak Adrienn, Bak Enikő, Bodnár Ákos, Boós Anita, Boósch Györgyi, Farkas Ákos Tamás, Fekete Tímea, Fodor Natália Erzsébet, György-Horváth László, Heitzmann Ildikó, Hubai Levente, Kapin Henrietta K., Kiss Roland Krisztián, Konesol Helga, Kovács Norbert, Kun Péter, Lesovics István, Móré Anita, Németh Róbert, Pallaghy Réka, Pesta Tímea, Pintér Andrea, Simai Zsuzsanna, Sipos Éva Krisztina, Szabó Helga, Szántai Barbara, Szedlák Anikó, Szoboszlai Balázs, Varkoly Zsuzsanna, Vitányi Emőke, Zöldi Orsolya

4.c \* Osztályfőnök: Bódi Géza

Ablonczy Dániel, Anda Tibor, Balázs Vanda, Bigus Péter, Birinyi István, Bóta Erzsébet, Buchalter Éva, Csáki Gábor Pál, Cseli Diána, Csordás Csaba, Csóri Anna Edina, Dalmi Imola, Dienes Krisztina, Dombóvári Eszter, Dorony Norbert, Dudás Ferenc, Eredics Judit Mária, Gombos Tamás, Hegyi Brigitta, Hudák Gábor, Keckeméti István Tamás, Koczka István, Koczák Erika, Majanésik Gábor, Majoros Miklós, Pataki Krisztina, Papp Zoltán, Pálinkó Szilvia Ágnes, Perge Gábor, Perényi Krisztián, Pothurszky Roland, Reesó Erna, Saláta László Ákos, Samu Viktória, Sárík Emese, Sárosi Krisztina, Szilágyi Ferenc Gergely, Tőkegy Szilvia, Tallárom Zoltán, Veres Norbert

4.d \* Osztályfőnök: Bolvári Péter

Albert Zsuzsa, Ács Mihály, Baeska Katalin, Bakó Zsuzsa, Balogh Miklós, Barkóczy Klára, Berecz Adrienn, Dul Emese, Farkas Gabriella, Felházi László, György Éva, Hegedűs Csilla, Juhász József, Kopesó Beatrix, Kovács Melinda, Kutlán Endre, Lakatos Margit, Madanecz Erzsébet, Madák Kornélia, Major Zsolt, Mészáros Viktória, Nagy Edina, Nagy Zsuzsanna, Németh Csaba,

Novák Kornélia, Papp Zsófia, Ráti Henrietta, Rózsahegy Tamás, Sajószegi Gábor, Sánta Balázs, Slisz Henrietta, Szabó Anita, Szemán Viktória, Tóth Krisztián, Tóth Tímea, Vaskó Gábor, Vasyári Zsolt, Veres Beáta, Juhász Renáta

4.c \* Osztályfőnök: Dr. Fenyvesi András

Bodor Boglárka, **Bükki Eszter**, Cschi Lajos, Dósa Beáta, Geréb Tamás, Gergely Zoltán, Gyöngyösi Ágnes, Hegyi Péter, Ignáth Éva, Katona Rita, Kis-Pál Gabriella, Kiss Krisztián, Kocsis György, Kozsik Attila, Kóka Krisztián, Lukács Tóth Balázs, Nagy Mária, Nagy Nikoletta Zsuzsa, Nagy Petronella, Nagy Péter Zsolt, **Papp Tibor**, Polyaeskó Orsolya, Reppa Zoltán, Romankovics Mirtill, Szabados László, Szabó Zoltán Sándor, Szarka Gergely, Szamadó Balázs, Szepessy Márk, Tamaska Katalin Tünde, Timinszky Gyula, Toperczer Gábor, Toronyi Loránd János, Tóth László, Ujhelyi Adrienn, Varga Mihály, Zsiday Viktor, Zsolesák Edina, Svékus Márton Pál

4.g \* Osztályfőnök: Hajdú István

Balácsi Gabriella, Czók Tímea, Eiben Andrea, Erdélyi Laura, Gubányi Katalin, Gyulai Eszter, Hársfalvi Péter, Herman Tímea, Hóhágyi Emőke, Izsó Dénes, Izsó Edina, Jaskó Anita, Jordán Viktor, Kállai Zsolt, Kiss Tünde, Kiss-Tóth Katalin, Kone Gáll László, Ladomerszky Zsuzsa, László Kinga, Lázár Magdolna, Májfi Kornélia, Móricz Ferenc, Mózes Gyöngyi, Musinszki Judit, Oláh Melinda, Pásztor Anikó, Petró Emőke, Szajcz Katalin, Szalai Zsuzsanna, Szarka Teodóra, Szava Anikó, Székely Attila, Székely Zoltán, **Szoták Renáta**, Toma Emilia, Tompa Zoltán, Tóth Tímea, Vitányi Irén  
\*\*\*\*\*

94/95

4.a \* Osztályfőnök: Csukás Jánosné

Asztalos Zsófia, Balogh István, Bara Éva, Bárány Róbert, Berecki Zsolt, Berta Beáta, Bolvári Kitti, Bódi Balázs, Cséke István, Dajka Beáta, Demblovszky Balázs, Didics Edina, Egeresi Enikő, Földy Krisztina, Gáspár Tímea, Gönezfalvi Eszter, Hornyák Érika, Hornyák Rita, Iván Barna, Juhász Judit, Kelemen Judit, Keresztúry Gabriella, Kiss Irén, Lontay László, Lovas Éva, Matisz Beáta, Mészáros Réka, Mikola István, Nagy Emőke, Pató Illés, Palmái Judit, Peremiezki Péter, Prácseser Hajnalka, Rajhárt Péter, Révész Róbert, Sasi Péter, Várhomoki Jácint, Vincze Viktória, Záhorszky Tamás

4.b \* Osztályfőnök: Szathmári Sándorné

Ba- Ba Beáta, Bob Kálmán András, Boóseh Enikő, Csáki Katalin, Dövényi Nagy

Éva, Fischinger Henrietta, Gombos Tímea, Kala István, Kalmár Tímea, **Kerékyártó Zsuzsa**, Koscsó Balázs, Kun Emese, **Lenese Beáta**, **Lipcei Gabriella**, **Major Attila**, **Matisz Ágnes**, Molnár Hajnalka, Nagy Viktória, Novák Erika, Palkó Péter, **Pásztor Árpád Zsolt**, Pataki Ágnes, **Poczik Tünde**, Rusznák Margit, Sánta Zoltán, Steinhauser Eszter, Stumpf Adrienn Ramona, Szabó Klaudia, Szentimrei Márk, Téglás Zsolt Gábor, Vinnai Péter

4.c \* Osztályfőnök: Tóth Tibor

Balla Mária Judit, Bodnár Éva, **Csáki Annamária**, Farkas Lóránt Gábor, Farkas Zsuzsanna, Gecse Mariann, Gébert András, **Gönczi Enikő Melinda**, Gyenes Mónika, Gyetvai Éva, Horváth Krisztina, Horváth Szilvia, Kiss Melinda, **Keckeméti Dóra**, Keresztény Anikó, Kovács József, Kovács Sándor Krisztián, Major András Szaboles, Nyulászi Ibolya, Papp Orsolya, Sipos Tamás Norbert, Sipos Vizaknai Gergely, Szabó Anikó, **Szabó Katalin Viktória**, Szalkovszki Ernő Ottó, Szalona Lajos, **Tóth Tamás**, Vajkó Gábor, Zajác Bernadett

4.d \* Osztályfőnök: Szederné Tóth Zsuzsa

Ács Zsuzsanna, Barkó Orsolya, Barnóczky János, Baski László, Bábás Andrea, **Bokor Boglárka**, Délezeg Csilla, Éva Andrea, Farkas Ferenc, Fehér Szaboles, Fekésházy Márta, Gergyeni Gábor, György-Horváth Zsuzsanna, Hársfalvi Orsolya, Hernádi Márton, Hóhági Boglárka, Jobbágy Éva, Kuremszki Marianna, Livják Csaba, Mizsák Csaba, Puskás Beáta, Rák Renáta, Szanyi Katalin, Szesztai Erzsébet, Szóráth Edina Klára, Tar Zsuzsa, Tarsoly Aletta, Tatár Imola, Tóth Mariann, Verbai Tamás, Victor Judit

4.e \* Osztályfőnök: Borsi Antal

Amler Judit, Batta Andrea, Burján Richárd, **Csaba Eszter**, **Firle Dóra**, **Futó Rózsa**, Gombos Tünde, Halász Arnold Viktor, Magyar Katalin, Marada Gyula, **Molnár Veronika**, Nagy Attila, Pap Ádám, Paragi Dénes, Patinszki Szilvia, Soós Tímea, **Szecske Gabriella**, Varga Kitti

4.f \* Osztályfőnök: Tóth Sándor

Barta Edit, Bordás Katalin, **Bozó Kitti Regina**, Csaba Tamás, Fehér András, Fejes Edina Fruzsina, **Helmecci Ádám**, **Holló Katalin**, **Jeszenszki Gábor**, Kertész Márta, Kiss Marietta, Kóteleki Tünde Erzsébet, Mészáros Gabriella, **Monok Attila**, **Nagy Henriett Réka**, Orvos Vendel, Pálfi Andrea, Petró Judit, **Szabó Eszter**, Ulrich Tamás, Varga Andrea, **Vass Éva**, **Virányi Ágnes**, Zilahi Katalin



## **IX.A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM GIMNÁZIUMÁNAK TANULÓI AZ 1995/96-os TANÉVBEN**

**0.c Osztályfőnök:** Szederné Tóth Zsuzsa

Andó Erzsébet, Ángyán Viktória, Bánfalvi Katalin, Dandé István, Deák Eszter, Dékány Ágnes, Füzesi Zsolt, Gecse Nóra, Gulácsi Imre Zsolt, Havasi Péter, Hegedűs Richárd, Horváth Éva, Hőnyi Emese, Hüvelyes Zoltán, Kazup Adrienn, Kéri Diána, Kis Anasztázia, Láncki Ákos, Lesnyák Zsuzsanna, Mega Orsolya, Papp Klára, Pencz Tímea, Plaszkó Éva, Pocsai Tamás, Pongó Bertalan, Rácz Milán, Roszkos Róbert, Schmögner Péter, Sivák Csilla, Szabó Péter, Szőnyi Márta, Tomán Zsolt, Zimányi Mózes

**1.a Osztályfőnök:** Tóth Sándor

Balogh Katalin, Balogh Zsuzsa, Baranyi Bernadett, Bártfay Erika, Csanaky Beáta, Csávás Krisztián, Czók Georgina, Dörnyei Eszter, Gazda Ádám, Géresi Katalin, Juhász Krisztina, Kaducsok Aletta Éva, Kárpát Emese, Lavotha Zita, Leskó Gabriella, Mátray Anita, Nagy Gabriella, Nagy Zoltán, Nagyházi Ferenc, Papp Valéria, Simon Petra, Somogyvári Enikő, Szépréti Tamás, Szilágyi Péter, Tarsoly Tekla, Varga Angéla, Zohni Hanna, Tóth Viktória, Puskár Anett Erzsébet

**1.b Osztályfőnök:** Szathmári Sándorné

Andor László, Balogh Enikő, Beláz Eszter, Bihari Lilla Ibolya, Bírócsák Emese, Bori Tamás, Csuka Béla, Derczó László, Dési Beáta, Dubóczki Dorina, Erdei Gábor, Füzes Erzsébet, Heitzmann Marianna, Jarabek Tamás, Kajati Andrea, Kiss Emese, Kocsmárszki Katalin, Koleszár Beáta, Kovács Szilvia, Kovács Viktor, Kövér Gábor, Lukács Gábor, Lukács Judit, Máté Bernadett, Mihók István, Mónus Csaba, Nagy Angéla, Nagy Tibor, Ősz András, Papp Enikő Nikoletta, Sipos Katalin, Szepsy István, Takács Róbert Gábor, Tán Anikó, Valler Szabolcs, Klimov Dmitrij, Ascherl Fruzsina Anna

**1.c Osztályfőnök:** Szabó Miklós

Csobán Édua, Czifra Gábor, Elek István, Hudák Izabella, Lehoczky Éva, Lizik László, Madák Melinda, Magyar Eszter, Pálur Zsanett, Petráki Lilián, Sándor Lilla, Sárosi György, Séra Nikoletta, Siska Éva, Somogyi Krisztina, Stefán Anita, Stumpf Tímea, Szabolcsik Eszter, Szabó István, Szűcs Tímea, Vágó Edina, Lisku Zsuzsanna, Juhász Ágnes

### 1.e Osztályfőnök: Konez Éva

Beláz Orsolya, Csáki Júlia, Demkó Ferenc, Derda Dóra Ildikó, Démy-Gerő Andor Zsombor, Éger Pálma, Éliás István, Ficsor Ádám, Gondor Ágnes Klaudia, Hársfalvi Mária, Hegedűs Gabriella, Kapesos Eszter, Koczák Tamás, Kovách Judit, Kozma Ildikó, Laborezsi Tamás, Lakatos Viktor, Lamos Karolina, Láng Tímea, Makkai Ádám, Matisz Márk, Máji Lilla, Mészáros Zoltán, Pásztor Tamara, Péter Zsuzsanna, Terjék Anita, Timkó Adrienn, Varga Enikő, Váradí Anna, Zongor Zoltán

### 2.a Osztályfőnök: Őri Enikő

Balla Gergely, Balla Károly, Baresik Noémi, Bráda István, Burkus Tímea, Czinke Beáta, Danes Ágnes, Erdélyi Tünde, Fábrián Tímea, Fehér Edina, Földy Ferenc Gábor, Györki Beáta, Kiss Viktória, Kormány Zita, Kovács Zsuzsanna, Kun Anita, Móré Zsuzsanna, Németh Ágnes, Novák Katalin, Novák Zita, Sóstói András, Stumpf Miklós, Szabó Pál, Szathmáry-Királi Ágnes, Sztankó Tamás, Tóth Adrienn, Tóth Zsófia Judit, Veress Edit, Victor Lília

### 2.b Osztályfőnök: Búzásné Nagy Gabriella

Ács Andrea, Balogh Atilla, Baranyi Éva, Barati Andrea, Baráth János, Batta Zoltán, Berki Viktória, Bori Elek, Bódi Eszter, Fakó Andrea, Fekete Orsolya, Fink Tamás, Horváth Andrea, Hüvelyes Lajos, Kerekes Andrea, Koescmárszki Ilona, Koscsó István, Leel-Össy Loránt, Lippai Attila, Matyi László, Molnár Beáta, Nagy László, Nagy Roland, Papp Viktória, Pándy Árpád, Rusznák József, Som Virág, Sós Zsuzsanna, Tóth Csaba, Tóth Géza, Tóth Zoltán, Tóthbegyi Zolt, Vaszkun Csaba, Vincze Tamás

### 2.c Osztályfőnök: Szabóné Hornyák Krisztina

Batta Erzsébet, Bánáthy Csaba, Bányász Zsolt, Csajbók Erika, Czifra József, Daruka Katalin, Demeter Julianna, Egri Hajnalka, Farkas Barnabás, Hankóczi Katalin, Hencz Imre, Horvát Ildikó, Hódy Bernadett, Koleszár Zsuzsa, Komjáthy József, Makranczi Béla, Meggyesi Ferenc, Meréz Erika, Molnár Hajnalka, Nyusti Szilvia, Orosz Zsolt, Pálur Szabolcs, Perpék Éva, Plósz Enikő, Szontágh Szabolcs, Tóth Ágnes

### 2.e Osztályfőnök: Dr. Derda István

Arató Ágnes, Bozó Róberta, Czingili Judit, Farkas Lívia, Hódos Éva Csilla, Kajati Anita, Király Botond László, Kiss Ádám, Kulcsár Andrea, Laki Gábor, Lipesei Csilla, Mészáros Gabriella, Nagy Éva, Nagy Nikolett, Nagy Teodóra, Szabó Réka, Szabó-Zách Zsóka, Szarka Mária, Szemán Marietta, Szenthe László Mátyás, Tánczos Veronika, Telekes Judit, Tompa Renáta, Tóth József, Zsebik Bernadett

### 3.a Osztályfőnök: Vinnainé Lakatos Éva

Bacsó Zsolt László, Báthori Annamária Kinga, Bodnár Boglárka, Bodnár Gergely, Dallos Zoltán, Gáll Gergely, Gombos Annamária, Goszleth Gréta, Hegedűs László, Jobbágy Zsolt, Koleszár Edina, Kondogugu Panorea Dóra, Nagy Andrea, Nagyházi Magdolna, Nemes Norbert, Olajos Viktória Judit, Panka Csilla, Papp Enikő, Pataki Sándor József, Pozsonyi Zsuzsanna, Réz Tünde, Sánta Livia, Sivák Eszter, Szabó Ágnes, Szemán Imre, Szepsy Gabriella, Szitár Alexandra, Takács Gergely, Tóth Annamária, Varga Csilla, Vargha Dániel Péter, Varga Péter, Vitányi Szimonetta, Bakó Ildikó

### 3.b Osztályfőnök: Szabó Klára

Bányácski Márta, Farkas Gergely, Földényi Mariann, Fülöp József, Gere Gábor József, Görbe Alida Szabina, Járasi Éva Zsuzsanna, Kamasinszki Ágnes, Kovács Edit, Mándi Emese, Kerékgyártó Zita, Nagy Tímea, Németh Georgina, Révész Orsolya, Sólyom Eszter, Szabó Rita, Székely Attila, Tóth László, Tóth Mátyás, Tóth Tímea, Zsigus Krisztina

### 3.c Osztályfőnök: Örsi Anikó

Alexa Gábor, Árokszállási Gábor, Balla Ákos, Bátry Eszter, Csáki Csaba, Cselhi Tibor, Dakos Anita, Dombai Renáta, Fugazzotto Grácia, Kiss Péter Attila, Kovács Diána, Kovács Tamás, Kozsár Csaba, Laczházi Csaba, Lay Zsuzsanna, Magyar Csaba, Papp Levente Dezső, Rác András Károly, Rác Attila, Seres Andrea, Tóth Beáta, Tóth Péter, Vad Gergely, Vajda Erzsébet

### 3.d Osztályfőnök: Molnár János

Benes Virág, Berki Andrea, Bodnár Bernadett, Bokross Péter, Erdélyi Klaudia, Hauptman Ágnes, Jósvei Andrea, Kecskes Zsuzsanna, Kézi Zsuzsanna, Kohutics Nikoletta, Komáromi Bettina, Lőrincz Laura, Molnár Péter, Nagy Beáta, Pelsőczy Anna Mária, Rémiás Edina, Simkó Emőke, Szabó Beáta, Szabó Botond Zsolt, Szatmári Ibolya, Székely Adrienn, Tóth Livia, Zelencz Katalin

### 3.e Osztályfőnök: Szathmári Sándor

Bartalos Balázs, Borai János, Dandé Gábor, Démy-Gerő Sándor, Eke Zsuzsanna, Fazekas Zsigmond, Földesi Ádám, Gere Zsuzsa, Gyenes Henriett, Joósz Attila, Kiss Livia, Kótay Szabó Noémi, Mészáros Eszter, Nagy Sándor, Nyíri Kovács Patricia, Papp Éva Teréz, Papp Mónika, Serfőző Gergely, Szabó Péter, Szemán Beáta, Szűcs Edit, Tompa Tamás

### 4.a Osztályfőnök: Úreczky Andrásné

Arday-Janka Judit, Bartus Renáta, Bártfay István, Bereczk Márta, Berentés Viktória, Bianki Annamária, Bodnár Péter, Bráda Krisztina, Burkus Erika, Erdei Zoltán, Fazekas Anita, Fejszák Tamás, Fink Nándor, Frank Ágnes, Frimmer Attila, Fügedi Balázs János, Gál Bernadett Sára, Gerzsenyi Boglárka Erzsébe, Gyulai Judit, Jaskó Andrea, Joósz Edina, Kelecseny Bernadett, Királyhegyi Petra, Lossó Erika, Melovics Csaba András, Molnár Orsolya, Muraközy Anna, Nagy Henrietta, Oláh Viktória, Simon József, Stumpf Enikő, Szabó Bíbor Ildikó, Sztankó Gábor, Tarsoly Eszter, Tóth Zsuzsanna Éva, Varga Melinda

#### 4.b Osztályfőnök: Egri Károly

Barna Péter, Béné Csaba, Bíró Andrea, Börzsönyi Anna Petra, Csatlós Edina, Csordás László, Csótó Rita, Durányik Viktória, Hauser Bernadett, Horváth István, Horváth Zsuzsanna, Kiss Anita, Kiss Brigitta, Kiss Norbert, Kovács Gyöngyi, Kozma Ildikó, Kozma Zsuzsanna, Laczikó Kinga, Laki Gergely, Lukács Boldizsár, Lukács Judit, Magyar Rita, Matisz Bernadett, Mega Szabolcs, Megay Ibolya Oktáviána, Szajkó Eszter, Szűcs Edina, Tajthy Viktor, Takács Mária Edina, Tóth Eszter, Zombori Zoltán

#### 4.c Osztályfőnök: Könnyű Jánosné

Balázs István, Blanár Csilla, Csikó Judit, Czirók Éva, Dankó Norbert, Drótos Mariann, Espák Miklós, Fülöp Zoltán Imre, Greskó Judit, Heitler Krisztina, Hidegkúti Veronika, Horváth Anita, Jósvai Ferenc, Kazup Zsuzsa, Kerékgyártó Anikó, Kocsis Tamás Attila, Kósa Tibor Zoltán, Krotos Hajnalka, Mitró Péter, Molnár Mónika, Nagyházi István, Papp Sándor, Peremiczki Ágnes, Plósz Gábor, Szántai Katalin, Szentiványi Erika, Teleky Pál Domonkos, Tóth Márton, Varga Krisztina, Vígh Tímea

#### 4.d Osztályfőnök: Kálmán Zsuzsa

Bálint Ágnes Ivett, Bodnár Balázs, Bodnár Zsuzsanna, Bundzik Attila, Csikó Zsolt, Debreczeni Gábor, Dévai Edina, Egyed Csilla, Fejér Szende, Géresi Katalin, Kababik Mária, Kiss Barna András, Kiss Marianna, Kiss Tóth Beáta, Kovács Zsuzsa, Kozma Sarolta, Láncki Andrea, Nagy Éva, Nagy Gábor, Nagyházi Ildikó, Németh Andrea, Nyúl Márta, Pásztor Magdolna, Rácz Árpád, Sáfrányos Anita, Sándor Levente, Simkó Katalin, Soltész Csilla, Szöllősy László, Szűcs M. Klára, Tamás Andrea, Teleky Dalma Zsófia, Tóth Eszter, Tóth Szabolcs, Törő Dániel

4.e Osztályfőnök: György Kosztikné Sáfár Katalin

Arnóth Tímea, Benkő Anita Magdolna, Falucskai Violetta, Fincziczki Béla, Főzy Lucia, Gargya Katalin, Homonnay Ádám, Király Levente Zoltán, Kulcsár Beáta, Ladányi Mercédesz Edda, Lantos Lilla, Oláh Péter Pál, Ördögh Csilla, Papp Géza, Péter Szabolcs, Sallai János, Sólyom Teodóra, Süli Katalin, Szujó Tímea, Tőzsér Edina, Tvergyák Klaudia Klára

4.f Osztályfőnök: Páldi Ildikó

Csupor Enikő, Hódos Krisztina, Kovalcsik Edina, Kozma László Viktor, Kurucz Anikó, Molnár Krisztina, Németh Ferenc, Pataki Imre, Pejkó Judit, Pilling Zsuzsa, Rubóczki Attila, Szabó András Károly, Szabó Noémi, Szekszárdi Orsolya, Szirmai Judit, Tollas Ágnes, Tombác Roland, Tompa Melinda, Vári Péter

## A gimnázium munkáját segítő dolgozók 1990 - 1996

Név:	Beosztás:	Munkaviszony kezdete:	Alkalmazása intézményünknel:
Árokszállási Elemérné	takarító	1986	1993-
Balla József	kisegítő	1963	1977-
Balogh Mihályné	takarító	1990	1994-1995
Bárány Ferencné	konyhalány	1969	1993-
Baranyi Pál	karbantartó	1979	1993-
Batta Csabáné	gazd. ügyintéző	1979	1987-
Bednárik Klára	gazd. ügyintéző	1972	1993-
Bodnár István	fűtő	-	1992-1994
Bodnár Istvánné	takarító	1968	1992-
Bodnár József	fűtő	1977	1994-
Bodorovics Antalné	takarító	1972	1986-1995
Bognár Istvánné	takarító	-	1991-1991
Boros Lászlóné	élelmezésvezető	1979	1993-
Bráda István	kőműves	-	1992-1992
Braun András	fűtő	-	1990-1993
Braun Rudolfné	takarító	1982	1989

Braunné Endrész Veronika	mosónő	1992	1993-
Cserháti Sándorné	gazd.üggyintéző	1973	1992-
Csikó Józsefné	konyhalány	1962	1993-
Csonkáné Varga Erika	főkönyvelő	1983	1993-
Déry Zoltán	gazd.hiv. vezető	1952	1990-
Dolgos Ferencné	konyhalány	1970	1993-1995
Drótár Jánosné	takarító	1968	1992-
Durányik Andrásné	konyhalány	1977	1993-1995
Durányik Lászlóné	takarító	-	1990-1991
Dzsupin Jánosné	mosónő	1970	1975-1996
Elek Gáborné	gazd. ügyintéző	1964	1993-
<u>Elek István</u>	technikus	1965	1978-1991
Dr. Erdei Pál	igazgató	1967	1992-
Fábiánné Téglér Erika	adminisztrátor	-	1992-1992
Farkas Tiborné	takarító	1972	1991-
Fekete József	fűtő	1978	1994-1995
Ferencz Józsefné	takarító	1987	1993-1995
Ferenczfi Zoltánné	titkárnő	1980	1992-
Frikkel János	fűtő	1968	1991-
Fülep Péter	fűtő	1972	1991-
Godzsák Lászlóné	takarító	1972	1995-1995
Gyüre Ottóné	gazd. ügyintéző	1971	1984-
Hagymási Lászlóné	takarító	1974	1996-
Halász Lajosné	takarító	1970	1970-
Halász Zoltán	fűtő	1978	1994-
Hanák Lászlóné	takarító	1967	1991-

Hegedűs Józsefné	takarító	1990	1994-
Dr. Hörcsik Richárd	koll.titkár	-	1990-1992
Hriskó Sándor	fűtő	-	1990-1993
Jászter László	fűtő	-	1991-1991
Juhász Istvánné	takarító	-	-1995.
Kántor Gyula	energetikus	1954	1992-
Kántor Károlyné	takarító	1980	1991-1996
Karacsova Martina	takarító	1994	1994-
Koleszár Jenő	karbantartó	1967	1990-
Koleszár Jenőné	takarító	1971	1991-
Kónya Andrásné	konyhalány	1973	1993-
Kormány Andrásné	takarító	1992	1992-1995
Kovács Nándor	fűtő	1978	1994-
Labbanicz Ferencné	konyhalány	1969	1994-
Lengyel Péterné	takarító	1973	1987-
Magda Ilona	adminisztrátor	-	1990-1991
Magda Lászlóné	takarító	1973	1987-
Magyar Sándorné	takarító	1977	1991-
Márki Istvánné	konyhalány	1967	1993-
Matisz Jánosné	gazd.ügyintéző	1973	1987-
Mohácsik Jánosné	takarító	1993	1993-1995
Molnár Jánosné	ápolónő	1959	1967-
Móré Tamásné	főkönyvelő	-	1990-1991
Dr. Nagy Béla	internátusi betegellátó orvos	1968	1971-
Nagy Józsefné	takarító	1969	1993-
Nagy Zoltán	karbantartó	1977	1990-



Nagyházi Dezsőné	szakácsnő	1976	1993-
Nemes Tibor	karbantartó	-	1983-1992
Palatinusz Józsefné	takarító	1965	1990-1995
Panka Gyuláné	gazd.ügyintéző	1975	1985-
Papp Sándorné	takarító	-	1988-1991
Pásztor József	fűtő	1952	1982-1995
Perge Istvánné	takarító	-	1985-
Petró Jánosné	takarító	1983	1983-1995
Petró Lászlóné	takarító	1975	1985-
Pitti Gáborné	takarító	1966	1988-
Plósz Mátyás	karbantartó	1963	1974-
Polyák Gyuláné	konyhalány	1964	1993-
Pongrácz Jánosné	takarító	1967	1996-
Popovics Zoltánné	mosónő	-	1976-1991
Rác Jánosné	szakácsnő	1968	1993-1995
Rajna Jánosné	takarító	1983	1993-1996
Rapi Balázs	kisegítő	-	1983-1991
Ráti Lajosné	mosónő	1972	1987-
Rohály Istvánné	szakácsnő	1972	1993-
Sárosi Jánosné	takarító	-	1992-1993
Sikorszki Béláné	takarító	-	1991-1991
Simai Jánosné	szakácsnő	1979	1993-
Sipos Lászlóné	konyhalány	1968	1994-1995
Subert István	karbantartó	1986	1992-
Szabó Istvánné	takarító	1975	1975-1995
Szabó Sándorné	takarító	-	1985-1991

Szilágyi Endréné	takarító	1957	1986-1994
Téglér Ferencné	főkönyvelő	1967	1991-1993
Vajkó Andrásné	konyhalány	1968	1993-
Varga Gyula	karbantartó	1965	1976-
<u>Varga Gyuláné</u>	gazdasági vezető	1969	1974-1994
Varga László	fűtő	1967	1987-
Varga Péterné	élelmezésvezető	1980	1993-
Vaskó Imréné	konyhalány	1979	1993-
id. Vigh Bertalan	hivatalsegéd	-	1983-1990)
Zagyai Ferencné	takarító	1967	1990-

Gyüre Ottóné  
gazdasági ügyintéző  
(G, 1970)

## LÉTSZÁMADATOK A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM GIMNÁZIUMÁBAN

Az (újra-) alapítás éve:	1991.	1992.	1993.	1994.	1995.
Évfolyamok- osztályok száma: 0. évfolyam	2	1	1	1	1
I. évfolyam	6	6	5	4	4
II. évfolyam	7	6	6	5	4
III. évfolyam	6	7	6	6	5
IV. évfolyam	6	6	6	6	6
Összesen:	27	26	24	22	20
Tanulók száma:	939	883	753	636	564
ebből református	417	429	440	392	369
Pedagógusok száma:					
kinevezett:	62	60	47	49	47
óraadó:	3	2	8	8	5
Kollégiumi-diákotthoni- tanulók száma:	549	469	423	388	360
Kollégiumi nevelők száma:	20	17	17	17	16

## TANÉV VÉGI JUTALMAZÁSOK

Tanév	Létszám	Könyvjutalványban részesült (fő)	Jutalom könyvben részesült (fő)
1991/92,	939	70	172
1992/93,	883	68	166
1993/94,	753	50	162
1994/95.	636	56	151
1995/96,	564	kb. 60	kb. 120

folyamatban van

### Jutalmazások:

#### Megjegyzés:

Itt szeretnénk köszönetet mondani a gimnázium Öregdiákjainak, akik közül sokan - könyvek adományozása, alapítványok működtetése stb. révén - hozzájárultak ahhoz, hogy évente ilyen sok diákot részesíthettünk jutalomban.

Legismertebb Öregdiák - alapítványok, alapítványi díjak:

- Gyimóthy-díj (a legjobb biológus számára)
- Azték naptár (a legjobb latinus számára)
- Az 1956-ban végzett IV. D osztály alapítványa
- Az 1950-ben végzett IV.A osztály alapítványa (a mindenkori IV.A osztály legkiemelkedőbb tanulója számára)
- Az 1968-ban végzett IV.B osztály díja: „Jó tanuló, jó sportoló”

Szatmáriné Tóth-Pál Ildkó  
igazgatóhelyettes

## NYELVVIZSGA EREDMÉNYEK

	Felsőfokú	Középfokú					
	Angol	Angol	Német	Orosz	Francia	Latin	Egyéb
1991.	-	18	3	6	-	-	-
1992.	50	31	14	10	2	-	5
1993.	50	24	11	11	5	-	7
1994.	36	21	3	8	5	2	10
1995.	42	15	10	1	4	3	7

## VERSENYEREDMÉNYEK

Tanév	OKTV III. ford.		OKTV II. ford.		Más országos versenyek döntőjébe jutott (fő)		Nemzetközi versenybe jutott (fő)		Ref. Középisk. Orsz. döntőjé- jutott (fő)	
	össz.	kétnyelvű	össz.	kétnyelvű	össz.	kétnyelvű	össz.	kétnyelvű	össz.	kétnyelvű
1991/92. 14	9	2	1	9	5	4	2	-	-	
1992/93. 14	10	5	3	8	6	6	4	24	9	
1993/94. 13	6	5	3	16	8	8	4	19	3	
1994/95. 16	10	2	-	16	6	7	3	30	11	
1995/96. 19	12	2	1	16	4	4	4	15	3	

Megjegyzés:

- Református Középiskolák Országos Versenyei: - matematikából
- történelemből
- angol nyelvből

Nemzetközi meghívásos verseny: (Részvevők: Magyarország, Ukrajna, Szlovákia, Erdély magyar tanítási nyelvű iskolái) - történelemből

- szavalóverseny

Szatmáriné Tóth-Pál Ildikó  
igazgatóhelyettes(A, 1981)



**Az Évkönyv 1990-96 terjesztői, a II. E**



Tanévnnyitó, 1993



Csengőbúcsú, 1996





A gimnázium kórusa, 1996



Az Obsidio Patakiana c.iskolatörténeti színdarab előadása, 1996



A gimnázium számítástechnika tanterme



Vízi túra



**Finciczki Béla /IV. E/ felvétele**



**Péter Szabolcs / IV.E/ felvétele**





# TARTALOM

Köszöntő	5
Dr. Lénárt Attila: Bevezető gondolatok	7
<b>I. Iskolánk tanulmányi és nevelő munkájáról</b>	<b>11</b>
Ureczky Andrásné: A magyar nyelvi és irodalmi munkaközösség munkájáról	11
Szathmári Sándor: A történelem tanítása	15
Victor István: Hit-és erkölestan	19
Dr. Derda István: A magyar-angol tanítási nyelvű képzés 9 éve (1987-1996)	22
Szathmári Sándorné: Az idegen nyelvek tanítása	26
Dr. Derda István: Az angol nyelvi munkaközösség munkájáról	30
Bódi Géza: A matematika és fizika tanítása	32
Páldi Ildikó: Földrajztanítás a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumában 1990 és 1996 között	35
Koncz Éva: A biológia és a kémia munkaközösség tevékenységeiről 1990/91-től 1995/96-ig	37
Törő Gábor: Számítástechnika	41
Szederné Tóth Zsuzsa: A Kórus története	44
Szűcs Mihály: Testnevelő tanárok munkaközössége	45
Bolvári Péter: Gimnáziumi vízi sport - vízitúra 1990-től	48
Vaszkun Tibor: Internátusaink helyzetéről	50
Török István: Merre tart a Kossuth Internátus ?	52
Örsi Anikó: Az internátus Isten műhelye	53
Vinnainé Lakatos Éva: Az osztályfőnöki munkaközösség	55
Lois Craven: An American in Sárospatak	57
Bódi Gézáné: A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma könyvtáráról	60
Borsi Antal: Rajztanítás	62
<b>II. Diákok emlékeznek ...</b>	<b>65</b>
Dávid Dóra: Csengőbücsű 1992	65
Éles Edina-Kardos Erika: ...." elvégezhessem az én futásomat örömmel" ...	67
Maier Norbert: Merről merre folyik a Patak?	69
Major Zsolt: Erdélyi diák voltam - s vagyok - Patakon	71
Az 1994-ben végzett IV. A emlékezik...	73

Veres István, Toperczer Gábor, Zsiday Viktor, Kocsis György:	74
Az 1989-ben indult kéttannyelvű évfolyam tagjai emlékeznek	
Bodnár Zoltán: Sárospatak	77
Süli Katalin: A Felvidékről Sárospatakon	79
Tóth Szabolcs: Kárpátaljai diákként Sárospatakon	80
Tollas Ágnes: Volt egyszer egy Fun Night	81
Sinkó István: Pataki diákból pataki tanár	83
Egri Károly: Pataki diákból pataki tanár	85

### III. Tanulmányok, esszék 89

Holló Katalin: A reneszánsz életszemlélet megjelenítése Janus Pannonius és Balassi Bálint költészetében	89
Tarsoly Eszter: Átjárt az ősz	93
Zsiday Viktor: Magyar út	94
Nyusti Szilvia: Korunk társadalmi problémája	96
S. P.: A Kulcs	97
Tánczos Veronika: Az ezüstszál	98
Szirmai Judit: A man for all seasons	99
Nagy Tímea: A novellaíró Ady. A realitásérzék és tragikus szemlélet szerepe Ady novelláiban	101
Kőteleki Tünde: A világirodalom magyarul	103
Bundzik Attila: A hit	104
Sinkóné Tóth Zsuzsanna: Alkotó pataki diákok: a szépirodalom	106
Gyenes Henriett: Asztalos Zsófia A reklám nyelvi, szemiotikai, társadalmi vonatkozásai című tanulmánya	115
Nagy Imre: Setét Imi naplója	116
Éliás István: A Sárospataki Református Kollégium gimnáziumának tornacsarnoka	118
Sinkóné Tóth Zsuzsanna: Alkotó pataki diákok: a publicisztika	119

### IV. Szépirodalom, műfordítás, színjátszás 123

Pataki Imre: Nem én kiáltok!	123
Benkő Anita: Eva Strittmatter: Szeptemberi nap c. versének fordítása	125
Pataki Imre: Vége. Elmúlt a csend, a nyugodt vággyidő	125
Tánczos Veronika: Mottó	126



Szabó András: Ars poetica	126
Németh Ferenc: Újat? minek, hisz	127
Tombác Roland: Inga, Pirát, Corsair, Cogitatum cilicium	128
Benkő Anita: Post mortem	129
Farkas Livia: Sárospatak	129
Rubóczki Attila: Egy kis megértést	130
Szabó Bíbor: - szabadon választott -	131
Kurucz Anikó: Körülöttem síró emberk, a tegnapot siratják	132
Kozma László: Fogtalp Ódön kalandjai I.	133
Tombác Roland: Buta bohóc	134
Sipos István: Diákszínjátás a Sárospataki Református Kollégiumban	135
Panka Csilla: A kilenc kő. Színjátékkal közvetítettük az Ige üzenetét	137
Antalovits Balázs: „Színház az egész világ...” no és Sárospatak, persze...	138
Sinkóné Tóth Zsuzsanna: Jelenet a latintanulás fontosságáról és alkalmazásáról Comenius nyomán	141

## V. Útirajz, élménybeszámoló 145

Diószeghy Zoltán: Egyiptomi útinapló	145
Tompa Tamás: Amerikában tanultam...	148
Hódos Krisztina: Vízitúra a Tiszán	150
Vica Eszter: A hejcei „csendes”-hét	153

## VI. "A minden élők útján..." 155

Hazagh Mihály (1915-1993)	155
Vörös József (1942-1994)	158
Kádas Sándor (1932-1994)	160
Dr. Eggy Antal (1903-1994)	162
Hegyi József (1912-1995)	166
Elek István (1943-1991)	168
Varga Gyuláné (1949-1994)	169

## VII. A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának tanárai és adminisztrációs irodájának dolgozói (1990-1996) 170

VIII. A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának érettségizett diákjai (1991-1995)	176
IX. A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumának tanulói az 1995/96-os tanévben	183
X. A gimnázium munkáját segítő dolgozók	188
XI. Táblázatok	193
XII. Fényképek	197

A kötetben szereplő rajzok, grafikák, linómetszetek alkotói:

Balogh István (B, 1995) 43; Borsi Antal 10, 64, 88, 155, 168, 203, 204,  
 Farkas Zsuzsa(C, 1995) 100; Gyüre Zoltán(A, 1994) 169;  
 Kézi Zsuzsa(III, D) 204; Szabó Réka(II.E) 63; Szentirmai Zsolt(B, 1991)  
 66;

Készült a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumában  
 Felelős kiadó: Dr. Lénárt Attila . Felelős szerkesztő: Sinkóné Tóth Zsuzsanna  
 Szedés: Ferenczfi Zoltánné. Kiadásra előkészítette, tördelte: Tóth Gábor(B, 1985)  
 Sárospataki Nyomda Kft.  
 Felelős vezető: Derda László





